

ಸಂವರ ಅಧಿಕಾರ

ಅಧ ಪ್ರವಿಶಿ ಸಂವರಃ

(ಶಾದೋಲವಿಶೇಷಿತಂ)

ಆಸಂಸಾರವಿರೋಧಿಸಂವರಜಯ್ಯಕಾಂತಾವಲಿಪ್ತಾಸುವ-
ನ್ಯಾಕ್ಷಾರಾತ್ಮತಿಲಭ್ನಿತ್ಯವಿಜಯಂ ಸಂಖಾದಯತ್ವಂವರಮ್ |
ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಪರರೂಪತೋ ನಿಯಮಿತಂ ಸಮೃಕ್ತಾಸ್ಸರೂಪೇ ಸ್ವರ-
ಚ್ಚೋತಿಶ್ಶನ್ಯಮುಜ್ಞಲಂ ನಿಜರಸಭ್ರಾಗ್ಮರಮುಜ್ಞಂಭತೇ ||೧೯||

ವೋಹರಾಗದ್ವೇಷಗಳದೂರಮಾಡಿ ಗುಣಿಸಮಿತಿಪ್ರತಗಳನಾಚರಿಸಿ |
ಸಂವರಮಯರಾದಾತ್ಮರುಗಳಿಗೆ ನಮಿಸುವೆನು ಮನವನಿರಸಿ ||

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಚೀಕಾಕಾರರಾದ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು “ಈಗ ಸಂವರವು ಪ್ರವೇಶಮಾಡುತ್ತದೆ” - ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಸ್ವವವು ರಂಗಮಂಟಪದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟುಹೋದನಂತರ ಈಗ ಸಂವರವು ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಚೀಕಾಕಾರರಾದ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಎಲ್ಲ ಸೋಗುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂಥ ಸಮೃಕ್ತಾಭಾನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮಂಗಲಾಚರಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾರೆ, -

ಶೋಽಕಾರ್ಥ : [ಆಸಂಸಾರ-ವಿರೋಧಿ-ಸಂವರ-ಜಯ-ವಿಕಾಂತ-ಅವಲಿಪ್ತ-ಅಸುವ-ನ್ಯಾಕ್ಷಾರಾತ್ಮ] ಅನಾದಿ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ವಿರೋಧಿಯಾದ ಸಂವರವನ್ನು ಜಯಿಸುವುದರಿಂದ ಯಾವುದು ಏಕಾಂತಗರ್ಭ (ಅತ್ಯಂತ ಅದಂಕಾರಯುಕ್ತ)ವಾಗಿದೆ ಅಂಥ ಅಸ್ವವದ ತಿರಸ್ಸಾರಮಾಡುವುದರಿಂದ [ಪ್ರತಿಲಭ್ನಿತ್ಯವಿಜಯಂ ಸಂವರಂ] ಯಾವುದು ನಿರಂತರ ವಿಜಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಅಂಥ ಸಂವರವನ್ನು [ಸಂಖಾದಯತ್ವ] ಉತ್ಪನ್ನಮಾಡುತ್ತ, [ಪರರೂಪತಃ ವ್ಯಾಪ್ತಂ] ಪರರೂಪದಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ (ಎಂದರೆ ಪರದ್ವಯ ಮತ್ತು ಪರದ್ವಯದ ನಿರ್ಮಿತತ್ವದಿಂದಾಗುವಂಥ ಭಾವಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ), [ಸಮೃಕ್ತಾಸ್ಸರೂಪೇ ನಿಯಮಿತಂ ಸ್ವರತ್ವ] ಪರದ್ವಯದ ನಿರ್ಮಿತತ್ವದಿಂದಾಗುವಂಥ ಭಾವಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ), [ಸಮೃಕ್ತಾಸ್ಸರೂಪೇ ನಿಯಮಿತಂ ಸ್ವರತ್ವ]

ವಂದಿತ್ತು ಸಷ್ಟು ಸಿದ್ದೇ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಪರಕ್ಕಾಗಿ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಉಂಟಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ತತ್ತ್ವಾದಾವೇವ ಸರ್ಕಾರಕು ಸಂಪರಣಾ ಪರಮೋಪಾಯಂ ಭೇದವಿಜ್ಞಾನಮಭಿನಂದತ್ತಿ—

ಉವಟಿಗೇ ಉವಟಿಗೋ ಕೋಹಾದಿಸು ಇತ್ತಿ ಕೋ ಏ ಉವಟಿಗೋ |
ಕೋಹೋ ಕೋಹೇ ಚೇವ ಹಿ ಉವಟಿಗೇ ಇತ್ತಿ ಖಲು ಕೋಹೋ ||೧೪೧||
ಅಟ್ಟವಿಯಪ್ಪೇ ಕಮ್ಮೇ ನೋಕಮ್ಮೇ ಚಾವಿ ಇತ್ತಿ ಉವಟಿಗೋ |
ಉವಟಿಗಮ್ಮೀ ಯ ಕಮ್ಮಂ ನೋಕಮ್ಮಂ ಚಾವಿ ನೋ ಅತ್ತಿ ||೧೪೨||
ವಿದಂ ತು ಅವಿವರೀದಂ ನಾಣಂ ಜಾಯಾ ದು ಹೋದಿ ಜೀವಸ್ಸು |
ತಾಯಾ ಈ ಕಿಂಚಿ ಕುವ್ವದಿ ಭಾವಂ ಉವಟಿಗಸುಧಾಪ್ಪಾ ||೧೪೩||

ತನ್ನ ಸಮ್ಮಾನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಬೆಳಕು ಬೀರುತ್ತ, [ಚಿನ್ನಯಂ] ಚಿನ್ನಯವೂ, [ಉಜ್ಜಲಂ] ಉಜ್ಜಲವೂ (-ನಿರಾಬಾಧ, ನಿರ್ಮಲ, ದೃಂಬಿಷ್ಟಮಾನವಾದ) ಮತ್ತು [ನಿಜ-ರಸ-ಬ್ರಾಗ್ನಾರಂ] ನಿಜರಸದ (ತನ್ನ ಚೈತನ್ಯರಸದ) ಭಾರದಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ-ಅತಿಶಯತೆಯಿಂದ ಯುಕ್ತವಾದ [ಚೌಕ್ತಿಃ] ಚೌಕ್ತಿಯು [ಉಜ್ಜಂಭತೇ] ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ, ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಯಾವುದು ಅಸ್ವದ ವಿರೋಧಿಯಿದೆ ಅಂಥ ಸಂಪರವನ್ನು ಜಯಿಸ ಅಸ್ವದವು ಮದಂದ ಗರ್ವಿತವಾಗಿದೆ, ಆ ಅಸ್ವದ ತಿರಸ್ವಾರಮಾಡಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ಯಾವುದು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ವಿಜಯವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ಅಂಥ ಸಂಪರವನ್ನು ಉತ್ತಾಸ್ವಮಾದುತ್ತ, ಸಮಸ್ತ ಪರರೂಪಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವೂ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಆದ ಆ ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶವು ನಿಜರಸದ ಅತಿಶಯತೆಯಿಂದ ನಿರ್ಮಲತೆಯಿಂದ ಉದಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ||೧೪೪||

ಸಂಪರ ಅಧಿಕಾರದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಭ. ಕುಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯದೇವರು ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳ ಸಂಪರ ಮಾದುವ ಉತ್ಪಾದ್ವಾ ಉಪಾಯವೇನಿಸಿದ ಯಾವ ಭೇದಭಾನವಿದೆ ಅದರ ಪ್ರಕಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಉಪಯೋಗದೊಳು ಉಪಯೋಗವಿದೆ, ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಾವ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ |
ಉಪಯೋಗದೊಳುನಿಜದಿಕೋಧವಿಲ್ಲ, ಕ್ರೋಧಕ್ರೋಧದೊಳಗೇಣರುವುದು ||೧೪೫||
ಉಪಯೋಗ ಅಷ್ಟವಿಧಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಮೇಣಾನೋಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತಾನಿಲ್ಲ |
ಉಪಯೋಗದೊಳು ಈ ಕರ್ಮ ಮೇಣ್ಣೋಕರ್ಮಗಳಾವವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ||೧೪೬||
ಜೀವನಿಗೆ ಯಾವಾಗ ಇಂಥ ವಿಪರೀತವಲ್ಲದ ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು |
ಆವಾಗ ಉಪಯೋಗಶುದ್ಧಾತ್ಮೆ ಉಪಯೋಗವುಳಿದನ್ವಭಾವಗಳ ಮಾಡನು ||೧೪೭||

ಉತ್ತರವು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಪರಿಷತ್ತಾನಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ್ದೀರುತ್ತಾನೆ.

ಉಪಯೋಗೇ ಉಪಯೋಗಃ ಕ್ರಾಂತಾದಿಷು ನಾಸ್ತಿ ಕೋರ್ಟಬ್ಯಾಪಯೋಗಃ ।
ಕ್ರಾಂತಃ ಕ್ರಾಂತೇ ಚೈವ ಹಿ ಉಪಯೋಗೇ ನಾಸ್ತಿ ಖಲು ಕ್ರಾಂತಃ ॥೧೪॥
ಅಷ್ಟವಿಕಲ್ಲೇ ಕರ್ಮಣ ನೋಕರ್ಮಣ ಚಾಪಿ ನಾಸ್ತಿಪಯೋಗಃ ।
ಉಪಯೋಗೇ ಚ ಕರ್ಮ ನೋಕರ್ಮ ಚಾಪಿ ನೋ ಅಸ್ತಿ ॥೧೫॥
ಪತತ್ತುವಿವರೀತಂ ಜ್ಞಾನಂ ಯಾದಾ ತು ಭವತಿ ಜೀವಸ್ಸಿ ।
ತದಾ ನ ಕಿಂಚಿತ್ತರೋತಿ ಭಾವಮುಪಯೋಗಶಾತ್ತಾತ್ತಾ ॥೧೬॥

ನ ಬಲ್ಲೇಕಸ್ಯ ದ್ವಿತೀಯಮಸ್ತಿ, ದ್ವಯೋಭಿನ್ನವುಪದೇಶತ್ವೇನ್ಮಹಿತಾನುಪವಶ್ತೇಃ। ತದಸತ್ಯೇ ಚ ತೇನ ಸಹಾರಾರಾಧೇಯಸಂಬಂಧೋರ್ವಿ ನಾಸ್ತೀವ । ತತಃ ಸ್ವರೂಪಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿತಾ ಏಷಾರಾರಾಧೇಯಸಂಬಂಧೋರ್ವಿತಿಷ್ಠತೇ । ತೇನ ಜ್ಞಾನಂ ಜಾನತ್ತಾಯಾಂ ಸ್ವರೂಪೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ, ಜಾನತ್ತಾಯಾ ಜ್ಞಾನಾದಪ್ಯಘಗ್ರಾತತ್ತಾತ್, ಜ್ಞಾನೇವಿವಸ್ಯಾತ್ । ಕ್ರಾಂತಾದಿನಿ ಕುಧ್ಯತ್ತಾದೌ ಸ್ವರೂಪೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾನಿ, ಕುಧ್ಯತ್ತಾದೇಃ ಕ್ರಾಂತಾದಿಭೋರ್ವಿಪ್ಯಘಗ್ರಾತತ್ತಾತ್, ಕ್ರಾಂತಾದಿಪ್ಯಾವ ಸ್ವಃ । ನ ಪ್ರಃ ಕ್ರಾಂತಾದಿಷು ಕರ್ಮಣ ನೋಕರ್ಮಣ ವಾ ಜ್ಞಾನಮಸ್ತಿ, ನ ಚ ಜ್ಞಾನೇ ಕ್ರಾಂತಾದಯಃ ಕರ್ಮ ನೋಕರ್ಮ ವಾ ಸಂತಿ, ಪರಸ್ವರಮತ್ತಂತಂ ಸ್ವರೂಪವೈವರೀತ್ಯೇನ ಪರಮಾರ್ಥಾರಾಧೇಯಸಂಬಂಧ-

ಗಾಢ - ೧೫-೧೬

ಗಾಢಾರ್ಥ :- [ಉಪಚಿಗೋ] ಉಪಯೋಗವು [ಉಪಚಿಗೋ] ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ, [ಕೋಹಾದಿಸು] ಕ್ರಾಂತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ [ಕೋ ವಿ ಉಪಚಿಗೋ] ಯಾವ ಉಪಯೋಗವೂ [ಇತ್ತಿ] ಇಲ್ಲ; [ಚ] ಮತ್ತು [ಕೋಹೋ] ಕ್ರಾಂತವು [ಕೋಹೇ ಏವ ಹಿ] ಕ್ರಾಂತದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. [ಉಪಚಿಗೋ] ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ [ಖಲು] ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ [ಕೋಹೋ] ಕ್ರಾಂತವು [ಇತ್ತಿ] ಇಲ್ಲ. [ಅಟ್ಟಿಯಿಷ್ಟೇ ಕಮ್ಮು] ಎಂತು ಪ್ರಕಾರದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ [ಚ ಅವಿ] ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ [ಕೋಕಮ್ಮು] ನೋಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ [ಉಪಚಿಗೋ] ಉಪಯೋಗವು [ಇತ್ತಿ] ಇಲ್ಲ [ಯ] ಮತ್ತು [ಉಪಚಿಗಮ್ಮು] ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ [ಕಮ್ಮು] ಕರ್ಮ [ಚ ಅವಿ] ಹಾಗೂ [ಕೋಕಮ್ಮು] ನೋಕರ್ಮವು [ಕೋ ಅತ್ತಿ] ಇಲ್ಲ. [ಬಿದಂ ತು] ಈ ಪ್ರಕಾರದ [ಅವಿವರೀದಂ] ವಿವರಿತವಿಲ್ಲದ-ಸತ್ಯ [ಇಂಂ] ಜ್ಞಾನವು [ಜ್ಞಾಯಾ ದು] ಯಾವಾಗ [ಜೀವಸ್ಸಿ] ಜೀವನಿಗೆ [ಹೋದಿ] ಅಗುತ್ತದೆ, (ತ್ಯಾಯಾ) ಆಗ [ಉಪಚಿಗಮ್ಮದ್ವಾಪ್ಯ] ಆ ಉಪಯೋಗಸ್ವರೂಪನಾದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನು [ಕಿಂಚಿ ಭಾವಂ] ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಭಾವವನ್ನು [ಇ ಕುಪ್ಪದಿ] ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ತೀಕೆ :- ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಪಸ್ತುವು ಇನ್ನೊಂದು ಪಸ್ತುವಿನದಿನ ವಸ್ತುವಿನದಾಗಿಲ್ಲ (ಎಂದರೆ ಒಂದು ಪಸ್ತುವು ಇನ್ನೊಂದು ಪಸ್ತುವಿನದೆ ಯಾವುದೇ ಸಂಬಂಧವನ್ನಿಡುವುದಿಲ್ಲ), ಏಕೆಂದರೆ ಏರದರಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಭಿನ್ನತಯಿರುವದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಸತ್ಯೇಯ ಅನುಪಾತ್ತಿಯಿದೆ (ಎಂದರೆ ಏರದರ ಸತ್ಯಗಳು ಭಿನ್ನಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ); ಮತ್ತು ಒಂಗಿ ಯಾವಾಗ ಒಂದು ಪಸ್ತುವಿನದು ಇನ್ನೊಂದು ಪಸ್ತುವಿಲ್ಲ. ಆಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ವರ ಆಧಾರ - ಆಧೇಯ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ (ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪಸ್ತುವಿನದು) ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರೂಪ (ದೃಢವಾಗಿರುವರೂಪ) ದಿಂದಲೇ ಆಧಾರ-ಆಧೇಯ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾವ

ಶಾಸ್ತ್ರತ್ವತ್ವಾತ್ | ನ ಚ ಯಥಾ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಜಾನತ್ತಾ ಸ್ವರೂಪಂ ತಥಾ ಕುದ್ದತ್ತಾದಿರಪಿ, ಕೋಧಾದಿನಾಂ ಚ ಯಥಾ ಕುದ್ದತ್ತಾದಿ ಸ್ವರೂಪಂ ತಥಾ ಜಾನತ್ತಾಪಿ ಕಥಂಚನಾಪಿ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಯಿತುಂ ಶಕ್ತೀತ, ಜಾನತ್ತಾಯಾ� ಕುದ್ದತ್ತಾದೇಶ್ಯ ಸ್ವಭಾವಭೇದೇನೋದ್ಯಸಮಾನತ್ವಾತ್ ಸ್ವಭಾವಭೇದಾಭ್ಯ ಪಸ್ತಾ-ಭೇದ ಏವೇತಿ ನಾಸ್ತಿ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಯೋರಾಧಾರಾಧೇಯತ್ವಮ್ |

ತಿಂಚ ಯದಾ ಕಿಲ್ಯೆಕಮೇವಾಕಾಶಂ ಸ್ವಬುದ್ಧಿಮಧಿರೋಪ್ಯಾಧಾರಾಧೇಯಭಾವೋ ವಿಭಾವ್ಯತೇ ತದಾ ಶೇಷದ್ವಾಂತರಾಧಿರೋಪನಿರೋಧಾದೇವ ಬುದ್ದೇನರ್ ಭಿನ್ನಾದಿಕರಣಾಪೇಕ್ಷಾ ಪ್ರಭವತಿ | ತದಪ್ರಭವೇ ಚೈಕಮಾಕಾಶಮೇವೇಕಸ್ಯಿನಾನ್ಯಾತ ಏವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ ವಿಭಾವಯತೋ ನ ಪರಾಧಾರಾಧೇಯತ್ವಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ | ಏವಂ ಯದ್ಯೇಕಮೇವ ಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವಬುದ್ಧಿಮಧಿರೋಪ್ಯಾಧಾರಾಧೇಯಭಾವೋ ವಿಭಾವ್ಯತೇ ತದಾ ಶೇಷದ್ವಾಂತರಾಧಿರೋಪನಿರೋಧಾದೇವ ಬುದ್ದೇನರ್ ಭಿನ್ನಾದಿಕರಣಾಪೇಕ್ಷಾ ಪ್ರಭವತಿ | ತದಪ್ರಭವೇ ಚೈಕಂ ಜ್ಞಾನಮೇವೇಕಸ್ಯಿನಾ ಜ್ಞಾನ ಏವ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ ವಿಭಾವಯತೋ ನ ಪರಾಧಾರಾಧೇಯತ್ವಂ ಪ್ರತಿಭಾತಿ | ತತೋ ಜ್ಞಾನಮೇವ ಜ್ಞಾನೇ ಏವ, ಕೋಧಾದಯ ಏವ ಕೋಧಾದಿಷ್ಟೇವೇತಿ ಸಾಧು ಸಿದ್ಧಂ ಭೇದವಿಜ್ಞಾನಮ್ |

ಜ್ಞಾನವಿದ ಅದು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಯಾರೂಪವಾದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಿದೆ, ಅದು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಯಿಂದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಅಭಿನ್ನವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ; ಯಾವ ಕೋಧಾದಿಕವಿದ ಅದು ತನ್ನ ಕೋಧಾದಿ ಕ್ರಯಾರೂಪವಾದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಿದ, ಅದು ಕೋಧಾದಿಕ್ಕೆಯಿಂದ ಕೋಧಾದಿಯಿಂದ ಅಭಿನ್ನವಾಗಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೋಧಾದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. (ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಯಾಗಿರುವದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಆಧೇಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಯಿಂದ ಆಧಾರವಿದೆ. ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಯಿಂದ ಆಧಾರವಾಗಿರುವದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವೇ ಆಧಾರವಿದೆಯಿಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು, ಏಕೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಯೇ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವು ಭಿನ್ನವಾಗಿಲ್ಲ- ಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆಯಿಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕೋಧದ ಕೋಧದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ.) ಮತ್ತು ಕೋಧಾದಿಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ಕರ್ಮಕರಣಲ್ಲಾಗಲಿ ಆಧಾರ ಸೋಕರ್ಮಕರಣಲ್ಲಾಗಲಿ ಜ್ಞಾನಪಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕೋಧಾದಿಕ, ಕರ್ಮ ಆಧಾರ ನೋಕರ್ಮ ಇವು ಯಾವವೂ ಇಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಪರಸ್ಪರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಅತ್ಯಂತ ವಿವರಿತವಾಗಿರುವದರಿಂದ (ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಕೋಧಾದಿಕ ಹಾಗೂ ಕರ್ಮ-ನೋಕರ್ಮ ಇವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಅತ್ಯಂತ ಏರುದ್ವಾಗಿರುವದರಿಂದ) ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾರ್ಥಭೂತವಾದ ಆಧಾರ-ಆಧೇಯ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಯಿಂದೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ (ಜ್ಞಾನದ ಸ್ವರೂಪವು) ಕೋಧಾದಿಕ್ಕೆಯಿಗಳೂ ಅದರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಕೋಧಾದಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಕೋಧಾದಿಕ್ಕೆಯಿಂದ ಕೋಧಾದಿಕ್ಕೆಯಿಗಳೂ ಅದರೆ ಇಲ್ಲವೇ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಕೋಧಾದಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ಕೋಧಾದಿಕ್ಕೆಯಿಂದ ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ (ಕೋಧಾದಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವು) ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಯಿಂದೂ ಅದರ ಹೀಗೆ ಯಾವಡೆ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಸ್ವಾಪನೆ ಮಾಡಲಾಗುವದಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆಯೇ ಮತ್ತು ಕೋಧಾದಿಗಳ ಕ್ರಯೆ ಇವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಭಿನ್ನತೆಯಿರುವದರಿಂದ ಪಸ್ತಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನಪಿಲ್ಲ (ಕೋಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿ) ಆಧಾರ-ಆಧೇಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ಇದನ್ನೇ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸ್ವಭಾವದುತ್ತಾರೆ-ಯಾವಾಗ ಒಂದೇ ಆಕಾಶವನ್ನು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಪಿಸಿ ಕೊಂಡು (ಆಕಾಶದ) ಆಧಾರಾಧೇಯಭಾವದ ವಿಹಾರಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಅಗ ಆಕಾಶವನ್ನು ಉಳಿದ ಇತರ ದೃಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸಬುವದರ ನಿರೋಧವೇ ಅಗಿರುವದರಿಂದ (ಎಂದರೆ ಇತರ ದೃಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಪನೆಮಾಡುವದು

ವಂದಿತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ

(ಶಾದೋಲವಿಕೀರ್ತಿತಂ)

ಬೈದ್ರೋಷಂ ಜದರೂಪತಾಂ ಚ ದಧತೋಃ ಕೃತ್ಯಾ ವಿಭಾಗಂ ದ್ವಯೋ-
ರಂತದಾರುಣಾರಹಣೇನ ಪರಿತೋ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ರಾಗಸ್ಯ ಚ ।
ಭೀದಭ್ರಾನಮುದೇತಿ ನಿಮ್ಮಲಮಿದಂ ಮೋದಧ್ವಮಧ್ಯಾಸಿತಾ:
ಶುದ್ಧಭಾನಫನೋಫಮೇಕಮಧುನಾ ಸಂತೋ ದ್ವಿತೀಯಂತಃ ॥೧೨॥

ಅತಕ್ಯವೇ ಅಗಿರುವುದರಿಂದ) ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಆಧಾರದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಪ್ರಭವಿತ ("ಉದ್ವೂತ") ಹಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅದು ಪ್ರಭವಿತವಾಗದಿರುವುದರಿಂದ 'ಒಂದು ಆಕಾಶವೇ ಒಂದು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಿದೆ' ಯಾಂತ್ಯಾದಸ್ವ ಚಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವವನಿಗೆ ಪರ-ಆಧಾರಾಧೇಯತೆಯು ಭಾಸವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಯಾವಾಗ ಒಂದೇ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು (ಜ್ಞಾನದ) ಆಧಾರಾಧೇಯಭಾವದ ಏಕಾರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಆಗ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಳಿದ ಇತರ ದೃಷ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರೋಪಿಸುವುದರ ನಿರೋಧವೇ ಅಗಿರುವುದರಿಂದ ಬುದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಆಧಾರದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಪ್ರಭವಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅದು ಪ್ರಭವಿತವಾಗದಿರುವುದರಿಂದ 'ಒಂದು ಜ್ಞಾನವೇ ಒಂದು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತವಿದೆ'ಯೇ ಮದಸ್ಯ ಚಿನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವವನಿಗೆ ಪರ-ಆಧಾರಾಧೇಯತೆಯು ?'. ಸಹಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನವೂ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ, ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳೂ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ.

ಹೀಗೆ (ಜ್ಞಾನದ ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳ ಹಾಗೂ ಕರ್ಮ-ನೋಕರ್ಮದ) ಭೀದಾವಿಭಾನವು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಉಪಯೋಗವಂತೂ ಬೈತನ್ಯದ ಪರಿಗಣನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಸ್ಯರೂಪವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧಾದಿಭಾವಕರ್ಮಗಳು, ಜ್ಞಾನಾವರಣಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕರ್ಮಗಳು ಹಾಗೂ ಶರೀರಾದಿ ನೋಕರ್ಮಗಳು ಇವಲ್ಲವೂ ಪುದ್ಧಲದ್ವಾದ ಪರಿಣಾಮಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜಡವಾಗಿದೆ; ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರದೇಶ ಭೀದಾವಿರುವುದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಭೀದಾವಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳು, ಕರ್ಮ ಹಾಗೂ ನೋಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸೋಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಆಧಾರಾಧೇಯ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ; ಪ್ರತಿಯೋಂದು ವಸ್ತುವಿನ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಧಾರಾಧೇಯತ್ವವು ತಮ್ಮತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಉಪಯೋಗವು ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ ಮತ್ತು ಕ್ರೋಧವು ಕ್ರೋಧದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಈ ವ್ಯಕ್ತಾರವಾಗಿ ಭೀದಾವಿಭಾನವು ಒಳ್ಳೆಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು. (ಭಾವಕರ್ಮ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮತ್ತು ಉಪಯೋಗದ ಭೀದಾವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಅದು ಭೀದಾವಿಭಾನವಿದೆ.)

ಕಾಗೆ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಕಲರೂಪವಾದ ಶಾಪ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

* ಪ್ರಭವಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ - ಅಸ್ಯಯಸಾಪ್ಯಿಲ್ಲ; ತಗಲುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ; ತಾಂತರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ.

ವಂದಿತು ಸವ್ಯ ಅದ್ದೇಃ ಶಾಂತಿಂದಿತು ಶಾಂತಿಂದಿತು ಶಾಂತಿಂದಿತು

ವಿವರಿಸಂ ಭೇದವಿಜ್ಞಾನಂ ಯದಾ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ವೈಪರೀತ್ಯಕಣಿಕಾಮಬ್ಯಾನಾಸಾದಯದವಿಚಲಿತಮವತಿಷ್ಠತೇ, ತದಾ ಶುದ್ಧೋಪಯೋಗಮಯಾತ್ಮತ್ವೇನ ಜ್ಞಾನಂ ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಯ ಕೇವಲಂ ಸನ್ಯ ಕಿಂಚನಾಪಿ ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹರೂಪಂ ಭಾವಮಾರಚಯತಿ. ತತೋ ಭೇದವಿಜ್ಞಾನಾಚ್ಚಾತ್ಮೋಪಲಂಭಃ ಪ್ರಭವತಿ । ಶುದ್ಧಾತ್ಮೋಪಲಂಭಾತ್ ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹಾಭಾವಲಕ್ಷಣಃ ಸಂಪರಃ ಪ್ರಭವತಿ ।

ಶೈಲೀಕಾರ್ಥ : [ಚೈದ್ರೋಪ್ಯಂ ಜಡರೂಪತಾಂ ಚ ದಧತೋಃ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ರಾಗಸ್ಯ ಚ] ಚಿದ್ರೋಪತೆಯನ್ನು ಧಾರಕೆಮಾಡುವಂಥ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜಡರೂಪತೆಯನ್ನು ಧಾರಕೆ ಮಾಡುವಂಥ ರಾಗ-[ದ್ವಯೋಃ] ಇವರದನ್ನು [ಅಂತಃ] ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ (ಧಾರುಣ-ಧಾರಕೆನ] ಕರಿಣವಾದ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ (ಭೇದಮಾಡುವಂತಹ ಉಗ್ರ ಅಭಾವಸದಿಂದ) [ಪರಿತಃ ವಿಭಾಗಂ ಕೃತ್ಯಾ] ಎಲ್ಲ ನಿಟ್ಟಿನಿಂದ ವಿಭಾಗಮಾಡಿ (-ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಏರದನ್ನೂ ಬೇರೆ ಮಾಡಿ) [ಇದಂ ನಿರ್ಮಲಂ ಭೇದಜ್ಞಾನಂ ಉದೇತಿ] ಈ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಭೇದಜ್ಞಾನವು ಉದಯವಾಗಿದೆ; [ಅಧ್ಯಂತಾ] ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ [ಖರಂ ಶುದ್ಧ-ಜ್ಞಾನ-ಫಾನಷಿಫಂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿತಾಃ] ಒಂದು ಶುದ್ಧ ವಿಜ್ಞಾನಭಂದ ಪುಣಿದಲ್ಲಿ ಸ್ವಿರವಾದ ಮತ್ತು [ವ್ಯಾತಿಃಯ-ಚ್ಯಾತಾಃ] ಇತರ ಎಂದರೆ ರಾಗದಿಂದ ರಹಿತರಾದ [ಸಂತಃ] ಎಲ್ಲ ಸತ್ಯರೂಪರೇ [ಮೋದಧ್ವಂ] ಪ್ರಭಾಲ್ಲಿತರಾಗಿರಿ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಜ್ಞಾನವಂತೂ ಚ್ಯಾತಿಸ್ಯಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ರಾಗ ವೋದಲಾದವು ಪ್ರದ್ಯಲವಿಕಾರವಾಗಿ ರೂಪುದರಿಂದ ಜಡವಾಗಿವೆ; ಆದರೆ ಅಭಾನದಿಂದ ಜ್ಞಾನವೂ ಕೂಡ ರಾಗಾದಿರೂಪವಾಗಿ ಹೋಗಿದೆಯೋ ಏನೋ ಏನ್ನುವಂತೆ ಎಂದರೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ರಾಗಾದಿಗಳು-ಇವರೂ ಏಕರೂಪವಾಗಿ-ಜಡವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಯಾವಾಗ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡುವ ಅಭಾವಸವನ್ನು ತ್ವರಿತಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಭೇದಜ್ಞಾನವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ ಅಗ ಜ್ಞಾನದ ಸ್ಥಾವರವಂತೂ ಕೇವಲ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇದೆ, ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರಾಗಾದಿಗಳ ಕಲುಷತೆಯು ಆಕುಲತೆಯು ರೂಪವಾದ ಸಂಕಲ್ಪ-ವಿಕಲ್ಪಗಳು ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರದ್ಯಲದ ವಿಕಾರಗಳಾಗಿವೆ; ಜಡವಾಗಿವೆ - ಎಂಬುದರ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ರಾಗಾದಿಗಳ ಭೇದದ ಸ್ವಾದವು ಬಿರುತ್ವದೆ ಎಂದರೆ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಯಾವಾಗ ಇಂತಹ ಭೇದಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ ಅಗ ಅತ್ಯಂತ ಅನಂದಿತವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ “ನಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ಜ್ಞಾನಸ್ಯಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೇನೆ, ರಾಗಾದಿರೂಪವಾಗಿ ಎಂದೂ ಅಗಲಿಲ್ಲ” - ಎಂಬುದರ ಅರಿವು ಅತ್ಯಾನಿಗೆ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಆಚಾರ್ಯದೇವರು “ ಎಲ್ಲ ಸತ್ಯರೂಪರೇ! ಈಗ ಪ್ರಭಾಲ್ಲಿತರಾಗಿರಿ” - ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ||೨೬||

ಟೀಕೆ :- ಹೀಗೆ ಯಾವಾಗ ಈ ಭೇದವಿಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅನುಮಾತ್ವಂ (ರಾಗಾದಿವಿಕಾರ ರೂಪವಾಗಿ) ಏವರೀತಿಗೆ ಗುರಿಮಾಡದೆ ಅವಿಚಲರೂಪದಿಂದಿರುತ್ತದೆ ಅಗ ಶುದ್ಧೋಪಯೋಗಮಯವಾದ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಜ್ಞಾನವು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹರೂಪವಾದ ಭಾವವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭೇದಜ್ಞಾನದಿಂದ ಶುದ್ಧ ಅತ್ಯಂತ ಉಪಲಭಿ (ಅನುಭವ) ಆಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಉಪಲಭಿಯಿಂದ ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹಗಳ (ಅಸ್ವರಭಾವಗಳ) ಅಭಾವವು ಯಾವುದರ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ ಅಂಥ ಸಂಪರವಾಗುತ್ತದೆ - (ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.)

ಭೇದಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಉಪಲಭಿಯು (ಅನುಭವವು) ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ ? - ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಗಾಥಾಸೂತ್ರಗಳಿಂದ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ, -

કಥಂ ಭೀದವಿಟ್ಟಾನಾದೇವ ಶುದ್ಧಾತ್ಮೋಪಲಂಭ ಇತಿ ಚೀತ್ ಃ

ಜಹ ಕಣಯಮಗೆ ತವಿಯಂ ಪೀ ಕಣಯಭಾವಂ ಇ ತಂ ಪರಿಚ್ಛಯದಿ ।

ਤਹ ਕਮੌਦ ਯਤਵਿਦੋਏ ਜਾ ਜਹਦਿ ਛਾਣੇ ਦੁ ਛਾਣੇਤ੍ਰੰ ||੧੮੪||

ವಿವಂ ಜಾಗದಿ ಸಾರೇ ಅಣ್ಣಾರೇ ಮುಣದಿ ರಾಗಮೇವಾದಂ ।

ಆಣ್ಣತಮೋಚಣ್ಣೋ ಆದಸಹಾವಂ ಅಯಾಣಂತೋ ॥१८॥

ಯಾ ಕನಕಮಗಿತಪ್ರಮಣಿ ಕನಕಭಾವಂ ನ ತಂ ಪರಿಶ್ರಜಣಿ ।

ತಿಂದು ಕರ್ಮೋದಯತಪ್ಯೈ ನ ಜಹಾತಿ-ಭಾನಿ ತು ಭಾನಿತ್ವಮ್ ||१४||

పవం జానాతి జ్ఞానే అజ్ఞానే మనుతే రాగమేవాత్మానమో ।

ଅଜ୍ଞାନତମୋହିତଚ୍ଛନ୍ଦଃ ଅତ୍ୟସ୍ତଭାଵମୁଦ୍ଜାନନ୍ଦ ॥୧୮॥

ಯತೋ ಯಸ್ಯೇವ ಯಥೋದಿತಂ ಭೇದವಿಳಾನಮಸ್ತಿ ಸ ವವ ತತ್ತವಾಧಾರಾ ಧ್ವನಿ ಸನ್ಯೇವಂ ಜಾನಾತಿ-ಯಥಾ ಪ್ರಚಂಡಪಾವಕಪ್ರತಪ್ತಮಾ ಸುವರ್ಣಂ ನ ಸುವರ್ಣತ್ವಮಪ್ರೀಪತಿ

ଗାଁତ - ୧୯୪-୧୯୫

గాథాభి :- [జక] యావ ప్రకార [కణయం] బంగారవు [ఆగ్నితపియం ఓ] బేండియింద
తప్పాయమానవాగుత్తిద్దరూ [తం] తన్న [కణయభావం] సువణ్ణతనవన్ను [ఓ పరిచ్ఛయిద]
బిట్టుకొడువుటిల్ల, [తక] ఇదే ప్రకార [కొణీ] జ్ఞానియు [కమ్మోదయతపిదో దు] కమ్మగెళ
లుదయదిందతప్పాయమానవాగుత్తిద్దరూ [కొణీత్తం] జ్ఞానితనవన్ను - [ఓ జహది] బిట్టు కొడుచుటిల్ల.
[పివం] ఏగే [కొణీ] జ్ఞానియు [బాణది] తిళియుత్తానే, [అక్కాణింది] మత్తు ఆభ్యానియు
[అక్కాణతమోళ్ళకోళ్ళ] ఆభ్యానాంధకారదింద ఆచ్ఛాదితసాగిరుపుదరింద [ఆద-సహావం] ఆత్మన
స్వభావవన్ను [అయిణంతోఎ] తిళిదుకొళ్ళలూరదే [రాగమేవ] రాగవన్నే [ఆదం] ఆత్మనెందు
[ముణది] మనసుత్తానే.

ಹೇಗೆ ಸುವರ್ಣ ಅಗಿಯಿಂ ತಪ್ಪವಾದರು ತನ್ನ ಸುವರ್ಣತ್ವ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ।

ಹಾಗೆ ಜನಿ ಕರ್ಮಗಳುದಯದಿಂ ತಪ್ಪವಾದರು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನತ್ಪು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ||೧೪||

ಕ್ಕಾ ರೀತಿ ಡಾನಿ ಶ್ರೀದರಜಾನಿ ರಾಗವನೆ ಆತ್ಮಸಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡಿಹನು !

ಆರಿಯದಾತ ಸುಭಾವವನು ಅಜ್ಞಾನಾಂಧಕಾರದೊಳು ಮುಳುಗಿಹನು ॥೧೪॥

ತಥಾ ಪ್ರಚಂಡಕರ್ಮವಿಪಾಕೋಪಷ್ಟಭೂಮಿ ಭ್ರಾಹಂ ನ ಭ್ರಾನತ್ತಮಖೋಹತಿ, ಕಾರಣಸಹಸ್ರೋಣಾಂಸಿ ಸ್ವಭಾವಸ್ವಾಂಪೋಧಂಮಶಕ್ತತ್ವಾತ್; ತದಪೋಹೇ ತನ್ನಾತ್ರಸ್ಯ ವಸ್ತುನ ಏಪೋಚ್ಯೇದಾತ್; ನ ಚಾಸ್ತಿ ವಸ್ತುಚ್ಯೇದಿ, ಸತೋ ನಾಶಾಸಂಭವಾತ್ | ಏವಂ ಜಾನಂಜ್ಯ ಕರ್ಮಾಕಾರಂತೋಽಪಿ ನ ರಜ್ಯತೇ, ನ ದ್ವೇಷಿ, ನ ಮುಹ್ಯತೀ, ಕಿಂತು ಶುದ್ಧಮಾತ್ರಾನಮೇವೋಪಲಭತೇ | ಯಿಸ್ಯ ತು ಯಥೋಽದಿತಂ ಭೇದವಿಭ್ರಾಹಂ ನಾಸ್ತಿ ನ ತದಭಾವಾದಭ್ರಾಹಿ ಸಸ್ವಭಾನತಮಾಭ್ರನ್ತಯಾ ಚೈತನ್ಯಚಮತ್ತಾರಮಾತ್ರಮಾತ್ರಸ್ವಭಾವಮಜಾನನ್ ರಾಗಮೇವಾತ್ರಾನಂ ಮನ್ಯಮಾನೋ ರಜ್ಯತೇ ದ್ವೇಷಿ ಮುಹ್ಯತೀಚ, ನ ಜಾತು ಶುದ್ಧಮಾತ್ರಾನಮುಖಲಭತೇ | ತತೋ ಭೇದವಿಭ್ರಾಹಾದೇವ ಶುದ್ಧಾತೋಽಪಲಂಭಃ |

ತಪ್ಪಾಯಮಾನವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸುವರ್ಣಾಪ ತನ್ನ ಸುವರ್ಣಾತನವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಚಂಡವಾದ ಕರ್ಮೋದಯದಿಂದ ಸುತ್ತುವರಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ (ಬಾಧೆಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ) ಭ್ರಾಹಂ ತನ್ನ ಭ್ರಾನತನವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಸಾವಿರಾರು ಕಾರಣಗಳು ಒಂದುಗೂಡಿದರೂ ಕೂಡ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಅತಕ್ಯವಿದೆ; ಒಂದುವೇಳೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿರೆ ಸ್ವಭಾವಮಾತ್ರವಾದ ವಸ್ತುವಿನ ಉಚ್ಛೇದವೇ ಆಗಿದೋಗುವುದು, ಮತ್ತು ವಸ್ತುವಿನ ಏನಾರೆವಂತೂ ಆಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವಿನ ನಾಶವಾಗುವುದು ಅಸಂಭವವಿದೆ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಭ್ರಾಹಿಯು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಆವರಿಸಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದರೂ ರಾಗಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ದ್ವೇಷಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮೋಹಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಅವನು ಶುದ್ಧತ್ವನ ಅನುಭವವನ್ನೇ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಯಾರಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಭೇದವಿಭ್ರಾಹಾನವಿಲ್ಲ ಅವನು ಅದರ ಅಭಾವದಿಂದ ಅಭ್ರಾಹಾನಿಯಾಗುತ್ತ, ಅಭ್ರಾಹಾಂಧಕಾರದಿಂದ ಆಚ್ಯಾದಿತನಾಗುವುದರಿಂದ ಚೈತನ್ಯಚಮತ್ತಾರಮಾತ್ರವಾದ ಆತ್ಮಸ್ವಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ, ರಾಗಕ್ಕೇನೇ ಆತ್ಮನೆಂದು ಮನ್ಯಸುತ್ತ ರಾಗಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ, ದ್ವೇಷಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ, ಮೋಹಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ಶುದ್ಧತ್ವನ ಅನುಭವವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭೇದವಿಭ್ರಾಹಾನದಿಂದಲೇ ಶುದ್ಧತ್ವನ ಉಪಲಭ್ಯ (ಅನುಭವ) ಆಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವನಿಗೆ ಭೇದವಿಭ್ರಾಹಾನವಾಗಿದೆ ಆ ಆತ್ಮನು 'ಆತ್ಮನೆಂದೂ ಭ್ರಾಹಾನಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ' ಪೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವನು ಕರ್ಮೋದಯದಿಂದ ತಪ್ಪಾಯಮಾನನಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ರಾಗಿ, ದ್ವೇಷಿ, ಮೋಹಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶುದ್ಧತ್ವನ ಅನುಭವ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಯಾವನಿಗೆ ಭೇದವಿಭ್ರಾಹಾನವಾಗಿಲ್ಲ ಆ ಆತ್ಮನು ಆತ್ಮನ ಭ್ರಾಹಾನಸ್ವಭಾವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ರಾಗಕ್ಕೇನೇ ಆತ್ಮನೆಂದು ಮನ್ಯಸುತ್ತಾನೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ರಾಗಿ, ದ್ವೇಷಿ, ಮೋಹಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ; ಆದರೆ ಶುದ್ಧತ್ವನ ಅನುಭವವನ್ನು ಎಂದೂ ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭೇದವಿಭ್ರಾಹಾನದಿಂದಲೇ ಶುದ್ಧತ್ವನ ಉಪಲಭ್ಯಯಾಗುತ್ತದೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ರಾಗ ಶುದ್ಧತ್ವನ ಉಪಲಭ್ಯಯಿಂದಲೇ ಸಂವರಷ ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ? - ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಉದ್ದೇಪಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಗಾಥಾಸೂತ್ರದ ಮುಖಿಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,

ವಂದಿತ್ತು ಸಹ್ಯ ನಿರ್ದೇಶ

ಕಥ್ಯಂ ಶುದ್ಧಿತ್ವೋಪಲಂಭಾದೇವ ಸಂವರ ಇತಿ ಚೀತ್—

ಸುದ್ಧಿಂ ತು ವಿಯಾಣಿಂತೋ ಸುದ್ಧಿಂ ಚೇವಪ್ಪಯಂ ಲಹದಿ ಜೀವೋ |

ಜಾಣಂತೋ ದು ಅಸುಧ್ಯಂ ಅಸುಧ್ಯಮೇವಪ್ಯಯಂ ಲಹದಿ ॥೧೪॥

ಶುದ್ಧಂ ಶು ವಿಜಾನನ್ ಶುದ್ಧಂ ಚೈವಾತ್ಮಾನಂ ಲಭತೇ ಜೀವಃ ।

ಜಾನಂಸ್ತುದ್ದಮಶುದ್ಧಮೇವಾತ್ಮಾನಂ ಲಭತೇ ॥೧೫॥

ಯೋ ಹಿ ನಿತ್ಯಮೇವಾಚ್ಚಿನ್ನಫಾರಾವಾಹಿನಾ ಜ್ಞಾನೇನ ಶುದ್ಧಮಾತ್ಮಾನಮುಪಲಭಮಾನೋಽವ-
ತಿಷ್ಠತೇ ಸ ಜ್ಞಾನಮಯಾತ್ಮ ಭಾವಾತ್ಮ ಜ್ಞಾನಮಯ ಏವ ಭಾವೋ ಭವತಿತೀ ಕೃತ್ಯಾ ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಹಮಾ-
ಸ್ರವಣನಿಮಿತ್ತಸ್ಯ ರಾಗದ್ವೈಷವೋಹಸಂತಾನಸ್ಯ ನಿರೋಧಾಚುದ್ಧವೇಬಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋತಿ;
ಯಸ್ತ ನಿತ್ಯಮೇವಾಜ್ಞಾನೇನಾಶುದ್ಧಮಾತ್ಮಾನಮುಪಲಭಮಾನೋಽವತಿಷ್ಠತೇ ಸೋಽಜ್ಞಾನಮಯ-
ಾದ್ವಾದಜ್ಞಾನಮಯ ಏವ ಭಾವೋ ಭವತಿತೀ ಕೃತ್ಯಾ ಪ್ರತ್ಯಗ್ರಹಮಾಸ್ರವಣನಿಮಿತ್ತಸ್ಯ ರಾಗದ್ವೈಷ-
ವೋಹಸಂತಾನಸ್ಯಾನಿರೋಧಾದಶುದ್ಧವೇಬಾತ್ಮಾನಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋತಿ | ಅತಃ ಶುದ್ಧತೋಽಪಲಂಭಾದೇವ
ಸಂವರಃ |

ಗಾರ್ಡ್ - ೧೫೬

గాథాధి :- [సుద్ధం తు] శుద్ధ ఆత్మనస్నే [ఎయాణంతో] తిథియుత్తిరువ-అనుభవ పడేయుత్తిరువ [జీవో] జీవను [సుద్ధం చేవ అష్టయం] శుద్ధ ఆత్మనస్నే [లహది] ప్రాప్త మాడికొళ్ళుత్తానే, [దు] ముత్తు [అసుద్ధం] అతుద్ధవాద [అష్టయం] ఆత్మనస్నే [జాణంతో] తిథియుత్తిరువ-అనుభవమాడుత్తిరువ జీవను [అసుద్ధమేవ] అతుద్ధవాద ఆత్మనస్నే [లహది] ప్రాప్తమాడికొళ్ళుత్తానే.

ಚಿಕೆ :- ಯಾವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಭಿಂದಧಾರಾಪ್ರವಾಹಿಯಾದ ಭ್ರಾನದಿಂದ ಶುದ್ಧ ಅತ್ಯನ್ತ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಅವನು, ‘ಭ್ರಾನಮಯವಾದ ಭಾವದೊಳಗಿಂದ ಭ್ರಾನಮಯಭಾವವೇ ಅಗುತ್ತದೆ’- ಎಂಬ ನ್ಯಾಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಮುಂಬರುವ ಕರ್ಮಗಳ ಅಸ್ವರಣಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತವಾಗುವ ಯಾವ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹಗಳ ಸಂತತಿ (ಪರಂಪರೆ)ಯಿದೆ ಅದರ ನಿರೋಧವಾಗುವುದರಿಂದ ಶುದ್ಧತ್ವನನ್ನೇ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಯಾವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಅಭ್ರಾನದಿಂದ ಅಶುದ್ಧ ಅತ್ಯನ್ತ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಅವನು, ‘ಅಭ್ರಾನಮಯವಾದ ಭಾವದೊಳಗಿಂದ ಅಭ್ರಾನಮಯಭಾವವೇ ಅಗುತ್ತದೆ’ - ಎಂಬ ನ್ಯಾಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಮುಂಬರುವ ಕರ್ಮಗಳ ಅಸ್ವರಣಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತವಾಗುವ ಯಾವ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹಗಳ ಸಂತತಿಯಿದೆ ಅದರ ನಿರೋಧವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಶುದ್ಧ ಅತ್ಯನ್ನೇ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶುದ್ಧ ಅತ್ಯನ್ತ ಉಪಲಭಿಯಿಂದ (ಅನುಭವದಿಂದ)ಲೇ ಸಂವರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆತ್ಮನನು ಶುದ್ಧವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವ ಜೀವ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನನೇ ಪಡೆಯುವನು ।

ಆತ್ಮನಮ ಅಶುದ್ಧವಾಗಿ ತಿಳಿವವನು ಅಶುದ್ಧಾತ್ಮನಿಃ ಪಡೆಯುವನು ॥೧೮॥

(ಮೂಲಿನ)

ಯಾದಿ ಕಥಮಪಿ ಧಾರಾವಾಹಿನಾ ಬೋಧನೇನ
ಧ್ಯವಮುಪಲಭಮಾನಃ ಶುದ್ಧಮಾತ್ಮಾನಮಾಸ್ತೀ |
ತದಯಮುದಯದಾತ್ಮಾರಾಮಮಾತ್ಮಾನಮಾತ್ಮಾ
ಪರಪರಣತಿರೋಧಾಚ್ಚದಮೇವಾಭ್ಯಂತಿ ||೧೨||

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವ ಜೀವನು ಅವಿಂದಧಾರಾಪ್ರವಾಹಿಯಾದ ಭೂಸದಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೇ ಅನುಭವಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹರೂಪದ ಭಾವಾಸೃವಗಳು ತಡೆಯಲ್ಪಡುತ್ತವೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಯಾವ ಜೀವನು ಅಭ್ಳಾಸದಿಂದ ಆತ್ಮನ ಅಶುದ್ಧ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹರೂಪದ ಭಾವಾಸೃವಗಳು ತಡೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಅದರಿಂದ ಅಶುದ್ಧ ಅಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನನ್ನೇ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನ ಶಿಷ್ಟಲಭ್ಯಾಯಿಂದ (ಅನುಭವದಿಂದ)ಲೇ ಸಾರವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಕುಗ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಶೈಲ್ಕಾರ್ಥ : [ಯಾದಿ] ಒಂದುವೇಳೆ [ಕಥಂ ಅಪಿ] ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ (ತೀವ್ರ ಪ್ರರುಣಾರ್ಥ ಮಾಡಿ) [ಧಾರಾವಾಹಿನಾ ಬೋಧನೇನ] ಧಾರಾವಾಹಿಯಾದ ಭೂನದಿಂದ [ಶುದ್ಧಂ ಆತ್ಮಾನಂ] ಶುದ್ಧ ಅತ್ಯನ್ತಸ್ನ್ಯ [ಧೃವಂ ಉಪಲಭಮಾನಃ ಆಸ್ತೇ ತತ್ತ್ವಃ] ನಿಶ್ಚಲತಯಿಂದ ಅನುಭವ ಪಡಯುತ್ತಿದ್ದರಂತೂ [ಅಯಂ ಆತ್ಮಾ] ಈ ಅತ್ಯನ್ತ, [ಉದಯತ್-ಅತ್ಯ-ಆರಾಮಂ ಆತ್ಮಾನಂ] ಯಾವನಿಗೆ ಆತ್ಮಾಸಂದರ್ಭ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ (ಎಂದರೆ ಯಾವನ ಅತ್ಯಸ್ತಿರತೆಯು ಬೆಳೆಯುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ) ಅಂಥ ಅತ್ಯನ್ತಸ್ನ್ಯ [ಪರ ಪರಿಣತಿರೋಧಾತ್ಮಃ] ಪರಪರಿಣತಿಯ ನಿರೋಧದಿಂದ [ಶುದ್ಧಂ ಏವ ಅಭ್ಯಂತ್ರಿತಃ] ಶುದ್ಧವೇ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಧಾರಾವಾಟಿಯಾದ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ರಾಗದ್ವೇಷ ಮೋಚರೂಪವಾದ ಪರಪರಿಣಿಯ (ಭಾವಾಸ್ವರಗಳ) ನಿರೋಧವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆದರಿಂದ ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನ ಪ್ರಾಣಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ଧାରାବାହିଭ୍ରାନ୍ତ ଅଧିକାରୀ-ପ୍ରପାଦରାଜପାଦ ଭ୍ରାନ୍ତ-ଆବଳିଦଵାଗିରୁବଂଶ ଭ୍ରାନ୍ତିରେ ଅଦମ୍ବୁ ଏରଦୁ ପ୍ରକାରପାଗି ହେଲାଗୁରୁତ୍ୱଦେ-ମୋଦଲନେଯମୁକ୍ତ, ଯାପୁଦରୋଳିଗେ ମୁଢୁଦଲ୍ଲୀ ମିଥ୍ରୀ ଭ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରବେଶିମୁଖଦିଲ୍ଲୀରେ ଅନ୍ଧ ସମ୍ମକ୍ଷଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରାବାହିଯାଦ ଭ୍ରାନ୍ତିରେ, ଏରଦନେଯମୁକ୍ତ, ଚଂଦେ ଭ୍ରେଯଦଲ୍ଲୀ ଉପଯୋଗଦ ଉପଯୁକ୍ତତ୍ୟାଳୟମାତ୍ର ଆବେଳେଖୀଯିମାତ୍ର ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରାବାହିତେଣପରମ୍ପରା ହେଲାଗୁରୁତ୍ୱଦେ, ଏଂଦରେ ଏଲ୍ଲୀଯପରେଗେ ଉପଯୋଗପୁ ଚଂଦୁ ଭ୍ରେଯଦଲ୍ଲୀ ଉପଯୁକ୍ତବାଗିରୁତ୍ୱଦେ ଅଲ୍ଲୀଯପରେଗେ ଧାରାବାହିଭ୍ରାନ୍ତମନେମୁକ୍ତ ହେଲାଗୁରୁତ୍ୱଦେ. ଏଦର ସ୍ଥିତିଯିମୁ (ଭଦ୍ରସ୍ତ୍ରସିଙ୍ଗ) ଅଂତମୁକ୍ତମାତ୍ରରେ ଏହି ଅନେକର ଅନ୍ଧ ତୁମଦାଗୁରୁତ୍ୱଦେ. କି ଏରଦୁ ଅଧିକାରୀଙ୍କରଙ୍ଗିମାତ୍ର ଏଲ୍ଲୀ ଯାପ ପ୍ରକାରର ଏବେଳେଖୀଯିରୁତ୍ୱଦେ ଅଲ୍ଲୀ ହାଗେଯେ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ଶିଳ୍ମକୋଳେଖିବେଳୁ. ଅଭିରତସମ୍ମଗ୍ନିଷ୍ଠୀ ମୋଦଲାଦ କେଳିଗନ ଗୁଣସାନ୍ତ୍ଵନପୁର୍ବେ ଜୀବଗଳିଗେ ମୁଖ୍ୟପାଗି ମୋଦଲନେଯ ଆବେଳେଖୀଯ ଅନ୍ଧାଯିଶୁଶ୍ରେଷ୍ଠମୁକ୍ତ.

ವಂದಿತ್ತು ಸವ್ಯ ಸದ್ಗಾ ಶಾಸನ

ಕೇನಪುಕಾರೇಣ ಸಂವರ್ಹೋ ಭವತಿಷಿ ಹೀತ್—

ಅಪ್ಪಣಮವ್ಯಕ್ತಾ ರುಂಡಿಳಾಣ ದೋಪುಣ್ಣಪಾವಚೋಗೇಸು |

ದಂಸಣಾಣಮ್ಮೆ ತಿದೋ ಇಚ್ಛಾವಿರದೋ ಯ ಅಣ್ಣಮ್ಮೆ ||೧೪||

ಜೋ ಸವ್ಯಸಂಗಮುಕ್ತೋ ರುಬಾಯದಿ ಅಪ್ಪಣಿಮವಣೋ ಅಪ್ಪಾ ।

ಇ ಏ ಕಮ್ಮುಂ ಸೋರಕಮ್ಮುಂ ಚೇದಾ ಚಿಂತೇದಿ ವಯತ್ತೆ ||೧೪||

ಅಪ್ಪಣಿ ರುಬಾಯಿತ್ತೋ ದಂಸಣಾಣಮ್ಮಿ ಅಣಣ್ಮಿಮ್ಮಿ |

ଲହଦି ଅଚିରେଣ ଅପ୍ରାଣମେହ ସୋ କମ୍ପୁପେନ୍ମୁକ୍ତେ ॥୧୮॥

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವರದನೆಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯು ಅನ್ವಯಿಸುವುದು, ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ಉಪಯೋಗವು ತುದ್ದ ಆತ್ಮಸಲ್ಲಿಯೇ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ||೧೨||

ಸಂವರಪು ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಿಂದಾಗುತ್ತದೆ ? – ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರರಹಿವಾಗಿ ಗಾಧಾಮೊತ್ತಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, –

ಗಾಢೆ - ೧೮೨-೧೮೯

గాథాభస :- [అప్పుడం] ఆత్మనన్న [అప్పుడా] ఆత్మనింద [దోష్పుణ్ణపావజోగేసు] పుణ్ణపావరంపద ఎరడు శుభాశుభయోగగళింద [యంధిణిలా] తచేదు [దంసణణాణమ్మి] దక్షన మత్తు జ్ఞానదల్లి [మిదోలి] స్మిరణాగుత్త [యి] మత్తు [అణ్ణమ్మి] ఇకర వస్తుఖిన [ఇచ్చావిరదోలి] అభిలాషయింద ఏరక్కునాగుత్త, [జో అప్పు] యావ ఆత్మను [సమ్మసంగముకోల్సి] (అభిలాషి బట్టపనాగిరుపుదరింద) సవరసంగదింద రహితనాగుత్త, [అప్పుడం] (తన్న) ఆత్మనన్న [అప్పుడో] ఆత్మన ముఖాంతర [యూయది] ధ్యానిసుత్తానే మత్తు [కమ్మం సోఁకమ్మం] కమ్మ యాగొ

ಈ ಮುಖಾಶ್ಯಭೂವಗಳಿಂದ ತಡೆದು ತನ್ನತ್ವನನು ಆತ್ಮನಿಂದಲೇ ।

ದರ್ಶನಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತೋರ್ಗೋಳಿಸಿ, ಪರಾಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಂ ವಿಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತೇ ||೧೭||

ఏవాత్ సమసంగపిముకేనాగి ఆత్మనిందాత్ ననె ధ్యానిసువను ।

ಆವಕಮ್ಮನೋಕಮ್ಮಗಳಿಲ್ಲ, ಚೀತಕನೊಬ್ಬನನೇ ಅನುಭವಿಪನು ॥೧೮॥

ಆವನಾತ್ಮನನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ದರ್ಶನಜ್ಞನಮಯನನನ್ನಮಯನಾಗುತ್ತ ।

ಆವಾಗತ್ಯಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕರುಂಗಳಿಂ ಪರಿಮುಕ್ತಾತ್ಮನು ಪಡೆಯುವನು ॥೧೫॥

ಆತ್ಮಾನಮಾತ್ಮನಾ ರುಂಧ್ಯ ದ್ವಿಪುಣಿಪಾಪಯೋಗಯೋಃ ।

ದರ್ಶನಭಾನೇ ಸ್ಮಿತಃ ಇಚ್ಛಾವಿರತಶ್ಚಾನ್ವಸ್ಮಿನ್ ಽಿಲ್ಲ||೧೪೮||

ಯಃ ಸರ್ವಸಂಗಮುಕ್ತೋ ಧ್ಯಾಯತ್ವಾನಮಾತ್ಮನಾತ್ಮ ।

ನಾಷಿ ಕರ್ಮ ನೋಕರ್ಮ ಚೀತಯಿತಾ ಚಂತಯತ್ಯೇಕತ್ವಮ್ ॥೧೪೯॥

ಆತ್ಮಾನಂ ಧ್ಯಾಯನ್ ದರ್ಶನಭಾನಮಯೋಽನಷ್ಟಮಯಃ ।

ಲಭತೇಽಚಿರೇಣಾತ್ಮಾನಮೇವ ಸ ಕರ್ಮಪ್ರವಿಮುಕ್ತಮ್ ॥೧೫೦॥

ಯೋ ಹಿ ನಾಮ ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹಮೂಲೀ ಶುಭಾಶುಭಯೋಗೇ ವರ್ತಮಾನಂ ದೃಢತರಭೇದವಿ-
ಭಾನಾವಷ್ಟಂಭೀನ ಆತ್ಮಾನಂ ಆತ್ಮನೈವಾತ್ಮಂತಂ ರುಂಧ್ಯ ಶುದ್ಧದರ್ಶನಭಾನಾತ್ಮಾತ್ಮದ್ವಷ್ಟೇ ಸುಷ್ಯಾ-
ವೃತ್ತಿಷ್ಟಿತಂ ಕೃತ್ಯಾ ಸಮಸ್ತಪರದ್ವೈಷಾಪರಿಹಾರೇಣ ಸಮಸ್ತಸಂಗವಿಮುಕ್ತೋ ಭೂತ್ಯಾ ನಿತ್ಯಮೇವಾ-
ತಿನಿಷ್ಟಕಂಪಃ ಸನ್ ಮನಾಗಬಿ ಕರ್ಮನೋಕರ್ಮಕೋರಸಂಸ್ಥರ್ವೇನ ಅತ್ಯೇಯಮಾತ್ಮಾನಮೇವಾ-
ತ್ವಾ ಧ್ಯಾಯನ್ ಸ್ವಯಂ ಸಹಜಚೀತಯಿತ್ಯಾದೇಕತ್ವಮೇವ ಚೀತಯತೇ, ಸ ಖಲ್ವೇಕತ್ವಚೀತನೇನಾ-
ತ್ವಂತವಿವಕ್ತಂ ಚೈತನ್ಯಚಮತ್ವಾರಮಾತ್ರಮಾತ್ಮಾನಂ ಧ್ಯಾಯನ್, ಶುದ್ಧದರ್ಶನಭಾನಮಯಮಾತ್ಮ-
ದ್ವಷ್ಟಮವಾಪ್ತಃ, ಶುದ್ಧತ್ವೋಪಲಂಭೀ ಸತಿ ಸಮಸ್ತಪರದ್ವೈಷಮಯತ್ವಮತಿಕ್ರಾಂತಃ ಸನ್, ಅಚರೇ-
ಣ್ವ ಸಕಲಕರ್ಮವಿಮುಕ್ತಮಾತ್ಮಾನಮವಾಪ್ತೋತಿ । ಏಷ ಸಂವರಪ್ರಕಾರಃ ।

ನೋಕರ್ಮಗಳನ್ನು [ಇ ಇ] ಧ್ಯಾನಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು [ಚೀಡಾ] (ತಾನು) ಚೀತಯಿತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ
[ಖಯತ್ವಂ] ಏಕತ್ವವನ್ನೇ [ಚಂತೇದಿ] ಚಂತನೆಮಾಡುತ್ತಾನೆ-ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, [ಸೋಽ] ಆ ಆತ್ಮನು
[ಅಪ್ರಾಣಂ ರೂಪಾಯಂತೋ] ಆತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, [ದಂಸಣಣಾಮಂಬಿ] ದರ್ಶನಭಾನಮಯನೂ
[ಅಣಣಾಮಂಬಿ] ಅನಷ್ಟಮಯನೂ ಆಗುತ್ತ [ಅಚರೇಣ ಏವ] ಅಲ್ಲಿಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ [ಕಮ್ಮಾಪವಿಮುಕ್ತಂ]
ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಿ [ಅಪ್ರಾಣಂ] ಆತ್ಮನನ್ನು [ಲಹದಿ] ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಟೀಕೆ :- ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹಗಳು ಯಾವುದರ ಮೂಲವಾಗಿವೆ ಅಂಥ ಶುಭಾಶುಭಯೋಗಳಲ್ಲಿ
ವೃತ್ತಿಸುತ್ತಿರುವ ಯಾವ ಜೀವನು ದೃಢವಾದ ಭೇದವಿಭಾನದ ಅವಲಂಬನೆಯಿಂದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಆತ್ಮನಿಂದಲೇ
ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತಡೆದು, ಶುದ್ಧದರ್ಶನಭಾನರೂಪವಾದ ಆತ್ಮದ್ವಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಚೈನ್ಯಾಗಿ ವೃತ್ತಿಷ್ಯಾಸಿಸಿ (ಸ್ವಿರಮಾಡಿ),
ಸಮಸ್ತಪರದ್ವೈಷಗಳ ಅಭಿಲಾಷೆಯ ತ್ವಾಗದಿಂದ ಸರ್ವಸಂಗದಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ
ನಿಷ್ಟಂಪನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ, ಕರ್ಮ-ನೋಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಸ್ವರ್ತಿಸದೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನೇ ಆತ್ಮನಿಂದ
ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ, ತನಗೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಭೂತಾದ್ವಷ್ಟತನೆವಿರುವುದರಿಂದ ಏಕತ್ವದ ಅನುಭವವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ
(ಭೂತವ) ಚೀತನಾರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ), ಆ ಜೀವನು ನಿಜವಾಗಿ ಏಕತ್ವ-ಚೀತನದಿಂದ ಎಂದರೆ ಏಕತ್ವದ
ಅನುಭವದಿಂದ (ಪರದ್ವೈಷಗಳಿಂದ) ಅತ್ಯಂತ ಭಿನ್ನನಾದ ಚೈತನ್ಯಚಮತ್ವಾರಮಾತ್ರನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ,
ಶುದ್ಧದರ್ಶನಭಾನಮಯವಾದ ಆತ್ಮದ್ವಷ್ಟವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನ ಉಪಲಬ್ಧಿ (ತಾತ್ತ್ವ)

* ಚೀತಯಿತ - ಭೂತಾದ್ವಷ್ಟ

(ಮಾಲಿನಿ)

ನಿಜಮಹಿಮರತಾನಾಂ ಭೀದವಿಭ್ರಾನಶಕ್ತಾ
ಭವತಿ ನಿಯತಮೇಣಾಂ ಶುದ್ಧತತ್ತ್ವೋಪಲಂಭಃ ।
ಅಚಲಿತಮಬಿಲಾನ್ಯದ್ರವ್ಯದೂರೇಷ್ಠಿತಾನಾಂ
ಭವತಿ ಸತಿ ಚ ತಸ್ಮಿನ್ನಕ್ಷಯಃ ಕರ್ಮವೋಕ್ಷಃ ॥೧೭॥

ಕೇನ ಕ್ರಮೇಣ ಸಂಪರೋ ಭವತೀತಿ ಚೀತ್ರೋ -

ತೇಸಿಂ ಹೇದೂ ಭಣೆದಾ ಅಜ್ಞವಸಾಣಾಣ ಸವ್ಯದರಿಸಿಹಿಂ ।
ಮಿಛತ್ತ್ರಂ ಅಣ್ಣಾಣಂ ಅವಿರಯಭಾವೋ ಯ ಜೋಗೋ ಯ ॥೧೮॥

ಯಾದನಂತರ ಸಮಸ್ತ ಪರದ್ರವ್ಯಮಯತೆಯಿಂದ ಅಂತಿಕ್ರಾಂತಸಾಗುತ್ತ, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾದ ಅತ್ಯನ್ತನ್ನ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸಂಪರದ ರೀತಿ(ವಿಧಿ)ಯಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಯಾವ ಜೀವನು ಮೌದಲಂತೂ ರಾಗ-ದ್ವೈಷ-ಮೋಹಗಳೂದನೆ ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಮನ-ಪಚನ-ಕಾಯಗಳ ಶುಭಾಶುಭಯೋಗಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಅತ್ಯನ್ತನ್ನ ಭೀದಿಭ್ರಾನದ ಬಲದಿಂದ ಚಂಚಲವಾಗ ಗೊಡಲಿಲ್ಲ, ಮತ್ತೆ ವುನಃ ಅದನ್ನೇ ಶುದ್ಧದರ್ಶಸಭಾನಮಯವಾದ ಅತ್ಯಸ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಲಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೂ ಸಮಸ್ತ ಬಾಣ್ಯಭ್ಯಂತರ ಪರಿಗ್ರಹಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ಕರ್ಮ-ಸೋಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾದ ತನ್ನ ಸ್ತರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕಾಗ್ರನಾಗಿ ಅದರದೇ ಅನುಭವಮಾಡಿದರೆ ಎಂದರೆ ಅದರ ಧ್ವನಿದಲ್ಲೇ ನಿಂತರೆ, ಆ ಜೀವನು ಅತ್ಯನ್ತ ಧ್ವನಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ದರ್ಶಸಭಾನಮಯನಾಗುತ್ತ ಮತ್ತು ಪರದ್ರವ್ಯಮಯತೆಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಅಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪೂರ್ಣಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತನಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸಂಪರವಾಗುವುದರ ರೀತಿಯಿದೆ.

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾಷ್ಯವನ್ನ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಭೀದವಿಭ್ರಾನಶಕ್ತಾ ನಿಜಮಹಿಮರತಾನಾಂ ವಿಷಾ] ಯಾರು ಭೀದವಿಭ್ರಾನದ ಶಕ್ತಿಯಿಂದ ತಮ್ಮ (ಸ್ವರೂಪದ) ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ನಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಅವರಿಗೆ [ನಿಯತಂ] ನಿಯಮಿಂದ [ಶುದ್ಧತತ್ತ್ವೋಪಲಂಭಃ] ಶುದ್ಧತತ್ತ್ವದ ಉಪಲಬ್ಧಿ [ಭವತಿ] ಆಗುತ್ತದೆ; [ತಸ್ಮಿನ್ ಸತಿ ಚ] ಶುದ್ಧತತ್ತ್ವದ ಉಪಲಬ್ಧಿಯಾದನಂತರ, [ಅಚಲಿತಂ ಅಬಿಲ-ಅನ್ಯದ್ರವ್ಯ-ದೂರೇ-ಷ್ಠಿತಾನಾಂ] ಅಚಲಿತರೂಪದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಇತರ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ದೂರವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವಂಥವರಿಗೆ, [ಅಕ್ಷಯಃ ಕರ್ಮವೋಕ್ಷಃ ಭವತಿ] ಅಕ್ಷಯವಾದ ಕರ್ಮವೋಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ - (ಎಂದರೆ ಅವರು ವುನಃ ಎಂದೂ ಕರ್ಮಬಂಧಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಂತೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.) ॥೧೭॥

ರಾಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಅಧ್ಯವಸಾನದ ಹೇತುವೆಂದು ಸರ್ವದರ್ಶಿ ಪೇಳಿಹರು ।

ಮಿಗೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ, ಅಭ್ರಾನ, ಅವಿರತಭಾವ ಮೇಣದರಂತೆ ಯೋಗವೆಂದಿದಕೆ ॥೧೮॥

ವಂದಿತು ಸವ್ಯ ಸಿದ್ದೇ

ಹೇದುಅಭಾವೇ ಣೆಯಮಾ ಜಾಯದಿ ಣಾಣೆಸ್ಸು ಅಸವಣೆರೋಹೋ |
 ಅಸವಭಾವೇಣ ವಿಣಾ ಜಾಯದಿ ಕಮ್ಮೆಸ್ಸು ವಿ ಣೆರೋಹೋ ||೧೮||
 ಕಮ್ಮೆಸ್ಸುಭಾವೇಣ ಯ ಣೋಕಮ್ಮಾಣಂ ಪಿ ಜಾಯದಿ ಣೆರೋಹೋ |
 ಣೋಕಮ್ಮೆಣೆರೋಹೇಣ ಯ ಸಂಸಾರಣೆರೋಹಣಂ ಹೋಡಿ ||೧೯||

ತೇಣಾಂ ಹೇತವೋ ಭಣಿತಾ ಅಧ್ಯವನಾನಿ ಸರ್ವದಶಿಫಿ:
 ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮಮಧ್ಯಾನಮವಿರತಭಾವತ್ತು ಯೋಗತ್ತು ||೨೦||

ಹೇತ್ತಭಾವೇ ನಿಯಮಾಜ್ಞಾಯತೇ ಜ್ಞಾನಿನ ಅಸ್ವವನಿರೋಧಃ |
 ಅಸ್ವವಭಾವೇನ ವಿನಾ ಜಾಯತೇ ಕರ್ಮಣೋರಷಿ ನಿರೋಧಃ ||೨೧||
 ಕರ್ಮಣೋರಭಾವೇನ ಚ ನೋಕರ್ಮಣಾಮಷಿ ಜಾಯತೇ ನಿರೋಧಃ |
 ನೋಕರ್ಮಣಿರೋಧೇನ ಚ ಸಂಸಾರಣಿರೋಧನಂ ಭವತಿ ||೨೨||

ಈಗ ಸಂಪರವು ಯಾವ ಕ್ರಮದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ? - ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉತ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಗಾಥಾನೂತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಗಾಥ - ೧೯-೨೦

ಗಾಥಾಭಾ :- [ತೇಣಿಂ] ಅಪ್ರಗಳ (ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹರೂಪವಾದ ಅಸ್ವವಗಳ) [ಹೇದೋ] ಕಾರಣವಾಗಿ [ಸವ್ಯದರಿಸಿಹಿಂ] ಸರ್ವದಶಿಫಿಗಳು [ಮಿಷ್ಯತ್ತಂ] ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ, [ಅಣ್ಣಾಣಂ] ಅಭಾನ, [ಯ ಅವಿರಯಭಾವೋ] ಮತ್ತು ಅವಿರತಭಾವ [ಯ ಜೋಗೋ] ಹಾಗೂ ಯೋಗ-[ಅಜ್ಞವನಾಣಿ] ಇವು ನಾಲ್ಕು ಅಧ್ಯವಸಾನಗಳನ್ನು [ಭಣಿದಾ] ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. [ಣಾಣೆಸ್ಸು] ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ [ಹೇದುಅಭಾವೇ] ಕಾರಣಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ [ಣೆಯಮಾ] ನಿಯಮವಾಗಿ [ಅಸವಣೆರೋಹೋ] ಅಸ್ವವಗಳ ನಿರೋಧವು [ಜಾಯದಿ] ಆಗುತ್ತದೆ, [ಅಸವಭಾವೇಣ ವಿಣಾ] ಅಸ್ವವಭಾವಗಳಿಲ್ಲದಮೂಲಕ [ಕಮ್ಮೆಸ್ಸು ವಿ] ಕರ್ಮಗಳದ್ವೈ [ಣೆರೋಹೋ] ನಿರೋಧವು [ಜಾಯದಿ] ಆಗುತ್ತದೆ, [ಯ] ಮತ್ತು [ಕಮ್ಮೆಸ್ಸುಭಾವೇಣ] ಕರ್ಮದ ಅಭಾವದಿಂದ [ಣೋಕಮ್ಮಾಣಂ ಪಿ] ನೋಕರ್ಮಗಳದ್ವೈ [ಣೆರೋಹೋ] ನಿರೋಧವು [ಜಾಯದಿ] ಆಗುತ್ತದೆ, [ಯ]

ಅಸ್ವವನಿರೋಧವಾಗುವುದು ಕಾರಣದಭಾವದಿಂ ನಿಶ್ಚಯದಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ |

ಅಸ್ವವಭಾವದಭಾವವಾಗುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮದ ನಿರೋಧವಾಗುವುದು ||೨೧||

ಕರ್ಮದಭಾವವಾಗುವುದರಿಂದ ನೋಕರ್ಮಗಳ ನಿರೋಧವಾಗುವುದು |

ನೋಕರ್ಮಗಳ ನಿರೋಧವಾಗುವುದರಿಂದ ಸಂಸಾರದ ನಿರೋಧವಾಗುವುದು ||೨೨||

ವಂದಿತು ಸಹ ಸಿದ್ದೇ ಫಲಿತಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ

ಸಂತಿ ತಾವಚ್ಚೀವಸ್ಯ ಆತ್ಮಕಮ್ಯೈಕತ್ವಾಧ್ಯಾಸಮೂಲಾನಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮಭ್ರಾನಾವಿರತಿಯೋಗಲಕ್ಷಣಾನಿ ಅಧ್ಯವಸಾನಾನಿ | ತಾನಿ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹಲಕ್ಷಣಸ್ಯಸ್ರವಭಾವಸ್ಯ ಹೇತವಃ | ಆಸ್ರವಭಾವಃ ಕರ್ಮಹೇತುಃ | ಕರ್ಮ ನೋಕರ್ಮಹೇತುಃ | ನೋಕರ್ಮ ಸಂಸಾರಹೇತುಃ ೯ತಿ | ತತೋ ನಿತ್ಯಮೇವಾಯಮಾತ್ಮಾ ಆತ್ಮಕರ್ಮಣೋರೇಕತ್ವಾಧ್ಯಾಸೇನ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮಭ್ರಾನಾವಿರತಿಯೋಗಮಯಮಾತ್ಮಾನಾಮಧ್ಯವಸ್ಯತಿ | ತತೋ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹರೂಪಮಾಸ್ರವಭಾವಂ ಭಾವಯತಿ | ತತಃ ಕರ್ಮ ಆಸ್ರವತಿ | ತತೋ ನೋಕರ್ಮ ಭವತಿ | ತತಃ ಸಂಸಾರಃ ಪ್ರಭವತಿ | ಯದಾ ತು ಆತ್ಮಕರ್ಮಣೋಭ್ರೇದವಿಭ್ರಾನೇನ ಶುದ್ಧಬ್ಯಂತಸ್ಯಚಮತ್ತಾರಮಾತ್ರಮಾತ್ಮಾನಂ ಉಪಲಭತೇ ತದಾ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮಭ್ರಾನಾವಿರತಿಯೋಗಲಕ್ಷಣಾನಂ ಅಧ್ಯವಸಾನಾನಾಂ ಆಸ್ರವಭಾವಹೇತುನಂ ಭವತ್ತಭಾವಃ | ತದಭಾವೇ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹರೂಪಾಸ್ರವಭಾವಸ್ಯ ಭವತ್ತಭಾವಃ | ತದಭಾವೇ ಭವತಿ ಕರ್ಮಾಭಾವಃ | ತದಭಾವೇ ಭವತಿ ನೋಕರ್ಮಾಭಾವಃ | ತದಭಾವೇ ಭವತಿ ಸಂಸಾರಾಭಾವಃ | ೯ತ್ಯೇಷ ಸಂವರಕ್ರಮಃ |

ಮತ್ತು [ನೋಕರ್ಮಣಿರೋಹಣೇಣ] ನೋಕರ್ಮಗಳ ನಿರೋಧಿಂದ [ಸಂಸಾರಣಿರೋಹಣಂ] ಸಂಸಾರದ ನಿರೋಧವೂ [ಹೋದಿ] ಆಗುತ್ತದೆ.

ಟೀಕೆ :- ಮೊದಲಂತೂ ಜೀವನಿಗೆ, ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳ ವಿಕಶ್ವದ ಅಧ್ಯಾಸ (ಅಭಿಪ್ರಾಯ)ವ ಯಾವುದರ ಮೂಲವಿದೆ ಅಂಥ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ-ಅಭ್ರಾನಾವಿರತಿ-ಯೋಗಸ್ಸರೂಪವಾದ ಅಧ್ಯವಸಾನಗಳು ವಿಧ್ಯಮಾನವಾಗಿದೆ, ಅವು ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹರೂಪವಾದ ಆಸ್ರವಭಾವಗಳ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ; ಆಸ್ರವಭಾವವು ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ; ಕರ್ಮವು ನೋಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ; ಮತ್ತು ನೋಕರ್ಮಗಳು ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಈ ಆತ್ಮನು, ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಕರ್ಮದ ವಿಕಶ್ವದ ಅಧ್ಯಾಸವಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ-ಅಭ್ರಾನಾವಿರತಿ-ಯೋಗಮಯವಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಮನ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ (ಎಂದರೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಅಧ್ಯವಸಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ); ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹರೂಪವಾದ ಆಸ್ರವಭಾವಗಳನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅದರಿಂದ ಕರ್ಮಾಸ್ರವವಾಗುತ್ತದೆ; ಅದರಿಂದ ನೋಕರ್ಮಗಳಾಗುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಸಾಸಾರವು ಉತ್ತಸ್ಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ (ಆ ಆತ್ಮನು), ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳ ಭೇದವಿಭ್ರಾನಿಂದ ಶುದ್ಧಬ್ಯಂತಸ್ಯಚಮತ್ತಾರಮಾತ್ರನಾದ ಆತ್ಮನನ್ನು ಉಪಲಭ್ಬ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ-ಅನುಭವ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ, ಅಭ್ರಾನ, ಅವಿರತಿ ಮತ್ತು ಯೋಗಸ್ಸರೂಪವಾದ ಅಧ್ಯವಸಾನಗಳು, ಯಾವ ಆಸ್ರವಭಾವಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ ಅವುಗಳ ಅಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ; ಅಧ್ಯವಸಾನಗಳ ಅಭಾವವಾದನಂತರ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹರೂಪವಾದ ಆಸ್ರವಭಾವಗಳ ಅಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ; ಆಸ್ರವಭಾವದ ಅಭಾವವಾದನಂತರ ಕರ್ಮದ ಅಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ; ಕರ್ಮದ ಅಭಾವವಾದ ನಂತರ ನೋಕರ್ಮಗಳ ಅಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ನೋಕರ್ಮಗಳ ಅಭಾವವಾದನಂತರ ಸಂಸಾರದ ಅಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ೯ದು ಸಂವರದ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಜೀವನಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಕರ್ಮದ ವಿಕಶ್ವದ ಆಶಯವಿದೆ-ಭೇದವಿಭ್ರಾನವಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ, ಅಭ್ರಾನ, ಅವಿರತಿ ಮತ್ತು ಯೋಗಸ್ಸರೂಪವಾದ ಅಧ್ಯವಸಾನಗಳು ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ; ಅಧ್ಯವಸಾನವಿಂದ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹರೂಪವಾದ ಆಸ್ರವಭಾವಗಳಾಗುತ್ತವೆ; ಆಸ್ರವಭಾವದವಿಂದ ಕರ್ಮಗಳು ಕಟ್ಟಿತ್ತವೆ. ಕರ್ಮದಿಂದ ಶರೀರ ಮೊದಲಾದ ನೋಕರ್ಮಗಳು ಉತ್ತಸ್ಸವಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ನೋಕರ್ಮದಿಂದ ಸಂಸಾರವಿದೆ. ಆದರೆ ಯಾವಾಗ ಅವನಿಗೆ ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಕರ್ಮದ ಭೇದವಿಭ್ರಾನವಾಗುತ್ತದೆ ಆಗ ಶುದ್ಧತ್ವನ ಉಪಲಭ್ಬ ಯಾಗುವುದರಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ-ಮೊದಲಾದ ಅಧ್ಯವಸಾನಗಳ ಅಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ,

ಫೋನ್ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಪರ್ಕ ಸಿದ್ಧಾತ್ ಪಂದಿತ

(ಶುಷ್ಕಾತ್ಮಿ)

ಸಂಪದ್ಯತೇ ಸಂವರ ಏಷ ಸಾಕ್ಷಾ-
ಚ್ಯಾದಾತ್ಮತ್ವಸ್ಯ ಕಿಲೋಪಲಂಭಾತ್ |
ನ ಭೀದವಿಜ್ಞಾನತ ಏವ ತನ್ನತ್ರೇ
ತದ್ದೀದವಿಜ್ಞಾನಮತ್ತಿಂದ ಭಾವ್ಯಮ್ ||೧೬||

(ಅನುಷ್ಠಾನ)

ଭାବଯେଇଁଦେଖିଛାନମ୍ବିଦମୁଖୀନ୍ତାରଯା ।
ଆପଦ୍ୟାବତ୍ତରାଚୁକ୍ଷତ୍ତ୍ଵ ଛାନଂ ଛାନେ ପ୍ରତିଷ୍ଠତେ ॥୧୩୦॥

మత్తు ఆదరింద రాగద్వేషమోహరాపవాద ఆస్తపద అభావవాగుత్తదే, ఆస్తపద అభావచింద కముకట్టుపుదిల్ల, కముద అభావచింద తరీఏ మోదలాద నోకముగలు లుత్తుస్నవాగుపుదిల్ల మత్తు నోకముగళ అభావచింద సంశారద అభావవాగుత్తదే. ఈ బ్రహ్మారపాగి సంపరద క్రమవిరుపుదందు తిళిదుకొళబేకు.

ಸಂವರವಾಗುವ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂವರದ ಮೊದಲನೆಯ ಕಾರಣವೇದರೆ ಭೀದಪಿಭ್ರಾನವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಈಗ ಅದರ ಭಾವನೆಯ ಉಪದೇಶವರವಾದ ಕಾಣ್ಡವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶೈಲ್ಕಾರ್ಥ :- [ವಿಷ: ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಸಂಪರಃ] ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾದ ಸಂಪರವು [ಕಿಲ] ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ [ಶುದ್ಧ-ಅತ್ಯ-ತತ್ತ್ವಸ್ಯ ಉಪಲಂಭಾತ್] ಶುದ್ಧ ಅತ್ಯತತ್ತ್ವದ ಉಪಲಬ್ಧಿಯಿಂದ [ಸಂಪರದ್ಯತೇ] ಅಗುಶ್ರದೆ; ಮತ್ತು [ಸಃ] ಆ ಶುದ್ಧಾತ್ಯತತ್ತ್ವದ ಉಪಲಬ್ಧಿಯು [ಭೀದವಿಭಾನತಃ ಏವ] ಭೀದವಿಭಾನದಿಂದಲೇ ಅಗುಶ್ರದೆ. [ತಷಾತ್] ಅದಕ್ಕಾಗಿ [ತತ್ ಭೀದವಿಭಾನಂ] ಆ ಭೀದವಿಭಾನವು [ಅತಿವ] ಹೆಚ್ಚಾಗಿ [ಭಾವ್ಯಂ] ಭಾವಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವಾಗ ಜೀವನಿಗೆ ಭೇದವಿಭ್ರಾಸವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಯಾವಾಗ ಜೀವನು ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಕರ್ಮವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಭಿನ್ನವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅಗ ಅವಕು ಶುದ್ಧ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ ಅನುಭವದಿಂದ ಅಸೃದ್ಧಾವವು ತಡೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವ್ರಕಾರಣಿಂದ ಸಂಪರ್ವವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭೇದವಿಭ್ರಾಸವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಭಾವಿಸುವುದರ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲಾಗೆದೆ. ||೨೫||

ಕುಗ ಭೇದವಿಭಾಗವನ್ನು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಭಾವಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಕಾವ್ಯದ ಮುಖಾಂತರ ತಿಳಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ,—

ತ್ವಾರ್ಥ : [“ಇದಂ ಭೇದವಿಭಾಗಂ” ಈ ಭೇದವಿಭಾಗವನ್ನು [ಅಷ್ಟಿಸ್ತು-ಧಾರಯಾ] ಅವಿಷ್ಟಿಸ್ತು-
ಧಾರಯಾಗಿ (ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಬಂದ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಅಹಂಕರಿಸುವುದಿಲ್ಲ) [ಯಾವತ್ತೊ] ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ (ಜ್ಞಾನವು) [ವರಾತ್ತೊ ತ್ವಾತ್ವಾ] ವರಭಾವಗಳಿಂದ ಬಿಹುಗಡೆಯಾಗಿ [ಜ್ಞಾನಂ] ಜ್ಞಾನವು [ಜ್ಞಾನೇ] ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ (ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ) [ಶೃಂತಿಷ್ಟತೋ] ಸ್ವಿರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ [ತಾವತ್ತೊ] ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ [ಭಾವಯೇತ್ತಾ] ಒಬ್ಬಿನಿಂದಿಕ್ಕು.

(ಅನುಷ್ಠಾನ)

ಭೀದವಿಜ್ಞಾನತಃ ಸಿದ್ಧಾಃ ಸಿದ್ಧಾ ಯೇ ಕಲ ಕೇಚನ |

ಅಸ್ತಿವಾಭಾವತೋ ಬದ್ಧಾ ಬದ್ಧಾ ಯೇ ಕು ಕೇಷನ ||೨೫||

ಭಾವಾರ್ಥ : ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗುವುದನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೊದಲನೆಯದು, ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮದ ಅಭಾವವಾಗಿ ಸಮ್ಮಕ್ಷಜ್ಞಾನವಾಗುವುದು ಮತ್ತೆ ಬ್ಯಾನಿಸ್ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮವು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ಆಗ ಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ; ಎರಡನೆಯದು, ಯಾವಾಗ ಜ್ಞಾನವು ಶುದ್ಧೋಪಯೋಗರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತೆ ಬ್ಯಾನಿಸ್ ಬೇರೆ ವಿಕಾರರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಿಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ ಜ್ಞಾನವು ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜ್ಞಾನವು ಎರಡೂ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಭೇದವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಭಾವಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬೇಕು. ||೨೫||

ಕಾಗ ಪುನಃ ಭೇದವಿಜ್ಞಾನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ, —

ಶೈಲ್ಕಾರ್ಥ :- [ಯೇ ಕೇಳನ ಕಿಲ ಸಿದ್ಧಾಃ] ಯಾವ ಕೆಲವರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ [ಭೇದವಿಭಾನತಃ ಸಿದ್ಧಾಃ] ಅವರು ಭೇದವಿಭಾನದಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಮತ್ತು [ಯೇ ಕೇಳನ ಕಿಲ ಬದ್ಧಾಃ] ಯಾವ ಕೆಲವರು ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ [ಅಸ್ಯ ಏವ ಅಭಾವತಃ ಬದ್ಧಾಃ] ಅವರು ಅದರದೇ (ಭೇದವಿಭಾನದ್ಯೇ) ಅಭಾವದಿಂದ ಬದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ଭାବାଧର୍ମ : ଅନାଦିକାଳଦିନଦିହିଦେ ଏଲ୍ଲିଯପରଗ ଜୀବନୀର ଭେଦବିଭିନ୍ନାନବିଲ୍ଲ ଅଲ୍ଲିଯପରଗ ଅପରମ କମ୍ବାଦିନ କ୍ଷେତ୍ରଦୁର୍ଗତିରେ ଏରାତ୍ମାନେ - ସଂସାରଦର୍ଶୀ ପରିଷ୍ଵମୁକ୍ତୀଯନ୍ତ୍ର ମାତୃତାରେ ଏରାତ୍ମାନେ; ଯାବ ଜୀବନୀର ଭେଦବିଭିନ୍ନାନବାଗୁତ୍ତିରେ ଅପରମ କମ୍ବାଗରେଠ ଅଵଶ୍ୟକାଗି ବିଦୁଗତେ ପଦେଯତାନ୍ତ୍ରାନ୍ତ୍ରନେ - ମୋକ୍ଷପନ୍ଥୀ ପ୍ରାପ୍ତମାକ୍ଷିକୋଣରେ ବିଦୁତାନ୍ତ୍ରାନ୍ତ୍ରନେ. ଆଦକ୍ଷୁଗି କମ୍ବାବିନ୍ଦଦ-ସଂସାରଦ ମୂଲ୍ୟ ଭେଦବିଭିନ୍ନାନଦ ଅଭାବପେ ଏହି, ମତ୍ତୁ ମୋକ୍ଷଦ ମୌଦଲନେଯ କାରଣବେଳରେ ଭେଦବିଭିନ୍ନାନପେ ଏହି. ଭେଦବିଭିନ୍ନାନବିଲ୍ଲରେ ଯୋରା ପ୍ରାଣତେଯନ୍ତ୍ର ପ୍ରାପ୍ତମାକ୍ଷିକୋଳୁଷ କାଢ଼ିତେଯେ ଏହି.

“ఇల్లి హిగేయూ తిథిదుకోళ్ళబేకాగువుదు—ఎభ్రానాచ్చైతవాదిగళాద బొద్ద మత్తు వేదాంతిగాలు యావ వస్తువస్తు ఆచ్చైతవెందు హేఖుత్తారే మత్తు ఆచ్చైతద అనుభవదిందలే సిద్ధియన్న హేఖుత్తారే ఆవర నిషేధవు భేదపిభ్రానదిందలే సిద్ధియాగుత్తదెందు హేఖువుదరింద ఆగువుదు ; ఏకేందరే వస్తువిన స్వరూపవు సవథా ఆచ్చైతవాగిరదిద్దరూ యారు సవథా ఆచ్చైతవెందు మన్మిసుత్తారే ఆవరిగే యావుదే ప్రకారదింద భేదపిభ్రానవస్తు హేఖువుదూ కూడ శాధ్యటిల్ల; ఎల్లి ద్యైత (ఎరదు వస్తు) వన్నే మన్మిసువుదిల్ల అల్లి భేదపిభ్రానవు హేగే ? ఒందు వేళి జీవ మత్తు అజీవ—ఎందు ఎరదు వస్తుగళన్న మన్మిసలాదరే మత్తు అప్పగళ సంయోగవస్తు మన్మిసిదాగలే భేదపిభ్రానవాగువ శాధ్యతెయిదే, మత్తు సిద్ధియూ ఆగువ శాధ్యతెయిదే. అదక్కగ్గి స్వాచ్ఛాచ్ఛిగాలిగేనే పనెల్లపూ నిరాతంకవాగి సిదపాగుత్తదే. ||6||

ಕಾಗ ಸಂಪರ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಮಾಡುತ್ತ, ಸಂಪರವಾಗುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ ಆ ಜ್ಞಾನದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕಾಷ್ಟರೂಪದಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ, —

(ಮಂಡಾಕ್ರಾಂತಂ)

ಭೀದಭೂನೋಜ್ಯಲನಕಲನಾಚ್ಯಾದ್ವತ್ತೇಶ್ವಲಂಭಾ-
ದ್ವಾಗ್ರಾಮಬ್ರಲಯಕರಣತ್ವಮರಣಾಂ ಸಂಪರೇಣ |
ಬಿಭೃತ್ಯೋಷಂ ಪರಮಮಲಾಲೋಕಮಂಜ್ಞನಮೇಕಂ
ಭೂನಂ ಭೂನೇ ನಿಯತಮುದಿತಂ ಶಾಶ್ವತೋದ್ಯೋತಮೇತತ್ರಾ ||೧೩॥

ಇತಿ ಸಂಪರೋ ನಿಷ್ಪಾಂತಃ ।

ಇತಿ ಶ್ರೀಮದ್ಮತಭಜಂದ್ರಸಾರಿವರಚಿತಾಯಾಂ ಸಮಯಸಾರವ್ಯಾಖ್ಯಾಯಾಮಾತ್ಮಭ್ಯಾತ್ ಶಂಪರಪ್ರರೂಪಕಃ ಪಂಚವೋಽಂತಃ ॥

ಶ್ಲೋಕಾಧಿಕಾರ : [ಭೀದಭೂನ-ಉಜ್ಞಲನ-ಕಲನಾತ್] ಭೀದಭೂನವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವುದರ ಅಭ್ಯಾಸದಿಂದ
[ಶುದ್ಧತತ್ತ್ವ-ಉಪಲಂಭಾತ್] ಶುದ್ಧತತ್ತ್ವದ ಉಪಲಭ್ಯಾಯಿತು, ಶುದ್ಧತತ್ತ್ವದ ಉಪಲಭ್ಯಾಯಿಂದ
[ರಾಗ್ರಾಮಬ್ರಲಯಕರಣಾತ್] ರಾಗಸಮೂಹದ ಪ್ರಾಳಯವಾಯಿತು, ರಾಗಸಮೂಹದ ಸಾತಮಾಂವುಪುರಿಂದ
[ಕರ್ಮಣಾಂ ಸಂಪರೇಣ] ಕರ್ಮಗಳ ಸಂಪರವಾಯಿತು, ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳ ಸಂಪರವಾಗುವುದರಿಂದ,
[ಭೂನೇ ನಿಯತಂ ಏತತ್ ಭೂನಂ ಉದಿತಂ] ಭೂನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಕ್ಷಲವಾದಂಥ ಈ ಭೂನವು ಉದಯಕ್ಕೆ
ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ-[ಬಿಭೃತ್ಯಾ ಪರಮಂ ತೋಷಂ] ಆ ಭೂನವು ಶೈಷ್ವವಾದ ಸಂತೋಷವನ್ನು (ಶೈಷ್ವವಾದ
ಅತಿಂದ್ರಿಯ ಆಸಾಂದವನ್ನು) ಧಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ, [ಅಮಲ-ಅಲೋಕಂ] ಅದರ ಪ್ರಕಾಶವು ನಿರ್ಮಲವಾಗಿದೆ
(ಎಂದರೆ ರಾಗಾಂಗಳ ಕಾರಣವಾಗಿ ಮಲಿನತೆಯಿತ್ತು ಅದು ಈಗ ಇಲ್ಲ), [ಅಷ್ಟಾನಂ] ಅದು ಷಷ್ಟಾನವಾಗಿಲ್ಲ
(ಎಂದರೆ ಕ್ರಾಯೋಪಶಮಿಕಭೂನದಂತೆ ಕಳೆಗುಂಬಿದುಬಿಲ್ಲ-ನಿರ್ಬಾಲಿಲ್ಲ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಲೋಕಾಲೋಕಗಳನ್ನು
ಶಿಳಿಯಂತಹುದಿದೆ), [ಬಿಕಂ] ಅದು ಏಕವಾಗಿದೆ (ಎಂದರೆ ಕ್ರಾಯೋಪಶಮದಿಂದ ಯಾವ ಭೀದವಿತ್ತು ಅದು
ಈಗ ಇಲ್ಲ), ಮತ್ತು [ಶಾಶ್ವತ-ಉದ್ಯೋಷಂ] ಅದರ ಉದ್ಯೋಷವು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿದೆ (ಎಂದರೆ ಅದರ
ಪ್ರಕಾಶವು ಅವಿನಾಶಿಯಾಗಿದೆ). ||೧೩॥

ಪೀಠಿ : ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಂಪರವು (ರಂಗಮಂಟಪದಿಂದ) ಹೊರಗೆ ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾಧಿಕಾರ : ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸಂಪರದ ಸೋಗು ಬಂದಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಭೂನವು ತಿಳಿದು
ಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಅದು ಸ್ವತ್ವಮಾಡಿ ಹೊರಗೆ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು.

ಭೀದವಿಭೂನಕಲೆ ಪ್ರಕಟವಾಗೆ ನಿಜತುದ್ವಸ್ತಭಾವದ ವ್ರಾತ್ಯಿಯಾಗುವುದು.

ರಾಗದ್ವೈಷವೋಂಗಳಿಲ್ಲ ನವ್ಯವಾಗೆ ದುಷ್ಪಕರ್ಮಗಳ ಸಂಪರಯಾಗುವುದು ।

ಭೂನಪ್ರಕಾಶವು ಉಜ್ಜಲವಾಗೆ ನಿಜಾತ್ವನಲ್ಲಿ ಬಹು ಸಂತೋಷವಾಗುವುದು

ಈ ವಿಧದಿಂ ಕೇವಲಭೂನಪದೆದು ಸುಖಿಯಾದ ಮುನಿಗಳು ಹೋಕ್ಕೆದುವುದು ॥

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಸಮಯಸಾರದ ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ್ಪುಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯದೇವ ಪ್ರಣಿತ

ಶ್ರೀ ಸಮಯಸಾರ ಪರಮಾಗಮದ ಶ್ರೀಮದ್ ಅಪ್ಯತಭಂದುಜಿಜಾರ್ಯದೇವ ವಿರಚಿತ

ಅಶ್ವಾಷಿತಿಯಂಬಿ ಹೆಸರಿನ ಪೀಠಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಪರ ಪ್ರರೂಪಣೆಯೆಂಬಿ
ಷದನೆಯ ಅಂಕವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

ನಿರ್ಜರ ಅಧಿಕಾರ

ಅಥ ಪ್ರವಿಶತಿ ನಿರ್ಜರಾ ।

(ಶಾದೂರಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ರಾಗಾದ್ಯಾಸುವರೋಧತೋ ನಿಜಧುರಾಂ ಧೃತ್ಯಾ ವರಃ ಸಂವರಃ
ಕರ್ಮಾಗಾಮಿ ಸಮಸ್ತಮೇವ ಭರತೋ ದರಿರಾಸ್ವಿರಂಧನ್ಾ ಸ್ಮಿತಃ ।
ಆಗ್ನಾಧ್ಯಂ ತು ತದೇವ ದಗ್ಂತಮಧುನಾ ವ್ಯಾಜ್ಯಂಧತೇ ನಿರ್ಜರಾ
ಭೂನಚ್ಯೋತಿರಭಾಷ್ಯತಂ ನ ಹಿ ಯತೋ ರಾಗಾದಿಭಿರುಂಭಾತಿ ॥೧೫॥

ರಾಗಾದಿಗಳಂ ನಿರೋಧಿಸಿ ನಮಿನ ಬಂಧವ ಕೆಡಿಸುವ
ಪೂರ್ವೋದಯದಲ್ಲಿ ಸಮರಿರುವ ಸಂತರಿಗೆ ನಮಿಸುವೆ ॥

ಪೂರಂಭದಲ್ಲಿ ಟೀಕಾಕಾರರಾದ ಆಖಾಯದೇವರು “ಈಗ ನಿರ್ಜರೆಯ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುತ್ತದೆ”— ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವಗಳ ಸ್ವತ್ಯ ನಡೆದಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಸ್ವತ್ಯವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನತಿಸುವವನು ಸ್ವತ್ಯದ ಸೋಗು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲಿಯ ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜರೆಯ ಸೋಗು ಪ್ರವೇಶಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಎಲ್ಲ ಸೋಗುಗಳನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವಂಥ ಸಮೂಕ್ಷಭೂನವಸನ್ನ ಮಂಗಲಸ್ವರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಆಖಾಯದೇವರು ಮಂಗಲದ ಕುರಿತು ಮೊದಲು ಅದೇನಿರ್ಮಲವಾದ ಭೂನಚ್ಯೋತಿಯನ್ನೇ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ, —

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ : [ಬರಃ ಸಂವರಃ] ಶ್ರೀಷ್ಠಾವಾದ ಸಂವರವು, [ರಾಗಾದಿ-ಆಸ್ವ-ರೋಧತಃ] ರಾಗ ಮೊದಲಾದ ಆಸ್ವವಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದರಿಂದ [ನಿಜಧುರಾಂ ಧೃತ್ಯಾ] ತನ್ನ ಕಾಯಿಭಾರವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು (ತನ್ನ ಕಾಯಿವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು), [ಸಮಸ್ತಂ ಆಗಾಮಿ ಕರ್ಮ] ಮುಂಬಿರುವ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮವನ್ನು [ಭರತಃ ದರಿರಾತ್ ಏವ] ಅತಿಶಯವಾದ ದರಿದ್ರಿಂದಲೇ [ನಿರುಂಧನ್ಾ ಸ್ಮಿತಃ] ತಡೆಯುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡಿದೆ; [ತು] ಮತ್ತು [ಆಗ್ನಾಧ್ಯಂ] ಮೊದಲು ಬದ್ಧವಾದ (ಸಂವರವಾಗುವ ಮೊದಲು ಕಟ್ಟಿದ)

ಉವಟ್ಟೋಗಮಿಂದಿಯೇಹಿಂ ದವ್ಯಾಣಮಚೇದಣಾಗಮಿದರಾಗಂ ।

ಜಂ ಕುಣದಿ ಸಮ್ಮದಿಟ್ಟೇ ತಂ ಸವ್ಯಂ ಹೆಚ್ಚರಣೆಮಿತ್ತಂ ||೧೮||

ಉಪಭೋಗಮಿಂದಿಯ್ಯಾ; ದ್ರವ್ಯಾಣಾಮಚೀತನಾನಾಮಿತರೇಷಾಮ್ |

ಯತ್ತರೋತ್ತಿ ಸಮೃಗ್ತಾಪ್ತಿ: ತತ್ವವರ್ದಂ ನಿರ್ಜರಾನಿಮಿತ್ತಮ್ರ ॥೧೮॥

විරාගස්වුළුප්‍රභ්‍රෝග්මේ නිස්සරායු එව | රාගාධිභාවනාම සදාශ්වෙන මූණාදුප්‍රේර-
ඡීතනාසුදුවුළුප්‍රභ්‍රෝග්මේ බංධනීමිතුවේව සැක්තා | න එව රාගාධිභාවනාමභාවේන
සමුගුප්‍රේරින්සරානීමිතුවේව සැක්තා | එහේන දුවුනිසරාසුරාවමාවේදිතම් |

[ತತ್ವ ಏವ ದಗ್ಗುಂ] ಕರ್ಮವನ್ನ ಸುದುವುದಕ್ಕಾಗಿ [ಅಥವಾ] ಈಗ [ನಿರ್ಜರಾ ವ್ಯಾಜ್ಯಂಭತೇ] ನಿರ್ಜರೆಯು (-ನಿರ್ಜರೆರೂಪದ ಚೀಕಿಯ) ಹರಡುತ್ತಲಿದೆ [ಯತ್ಸಿ] ಅದರಿಂದ [ಭೂನಚ್ಯೋತಿಃ] ಭೂನಚ್ಯೋತಿಯು [ಅಪಾವೃತಂ] ನಿರಾವರಣವಾಗುತ್ತ (ವುನಿ) [ರಾಗಾದಿಭಿಃ ನ ಹಿ ಮೂರ್ಖತಿ] ರಾಗಾದಿ ಭಾವಗಳಿಂದ ಮೂರ್ಖಿತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ—ಯಾವಾಗಲೂ ಜಾಗ್ರತ್ವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಸಂವರವಾದನಂತರ ಹೇಳ ಕರ್ಮವಂತೆ ಕಟ್ಟಿಪುಡಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಮೇದಲು ಯಾವ ಕರ್ಮವು ಬಧ್ಯವಾಗಿತ್ತು ಅದರ ನಿರ್ಜರೆಯ ಯಾವಾಗ ಆಗುತ್ತದೆ ಅಗ ಭೂಸದ ಅವರಣವು ದೂರವಾಗುವುದರಿಂದ ಆ ಭೂಸವು ವುನಿ: ರಾಗಾದಿರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಸದಂತೆ-ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಕಾಶರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇರುವಂತೆ ಅಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ||೧೫||

ರಂಗ ದ್ವಾರಿಸಿರುತ್ತಿರುವ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಗಾಥಾ ಸೂತ್ರದ ಮುಖಿಯಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. —

ମେଘ-୧୯୬

గాథాధ్ర : [సముద్రిట్టీ] సముద్రిట్టీజీవను [జం] యావ [ఇందియేణి] ఇంద్రియగళిద [అబీదణాణం] అబీతన హగూ [ఇదరాణం] బీతన [దవ్వాణం] దృష్టగళ [ఖంభిలోగం] ఖంభులోగవన్ను [కుణది] మాడుత్తాను. [తం సవ్వం] ఆదెల్లువు [పెళ్ళిరణమిత్తం] నిజరేగే నిమిత్తపాగిదే.

ಟೀಕೆ :- ವಿರಕ್ತನ ಉಪಭೋಗವು ನಿರ್ಜರಗಾಗಿಯೇ ಇದೆ (ಅದು ನಿರ್ಜರಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ). ರಾಗಾರ್ಥಿಭಾವಗಳ ಸದ್ಯಾವದಿಂದ ಏಷಾಧ್ಯಾಖ್ಯಾಗೆ ಯಾವ ಚೀತನ ಹಾಗೂ ಅಚೀತನದ್ವಾರಾ ಉಪಭೋಗವಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ಬಂದಧ್ಕೆ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ; ಅದೇ (ಉಪಭೋಗವು) ರಾಗಾರ್ಥಿಭಾವಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಾಖ್ಯಾಗೆ ನಿರ್ಜರಗೆ ನಿರ್ಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ದೃಢನಿರ್ಜರಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಳಿದೆ.

ಯಾವ ಚೇತನಾಚೇತನದವ್ಯಾಗಳುಬಹುಂಭೂಗಳನ್ನಿಂದಿಯಸಮಾಹದಿಂದ |

ಯಾವ ಯಾವನು ಮಾಡುವನು ಸಮ್ಗ್ರಿಯವೆಲ್ಲ ನಿರ್ಜರೆಗೆ ನಿಮಿತ್ತವಿವೆ ||೧೭||

ಅಥ ಭಾವನಿರ್ಜರಾಸ್ತರೂಪಮಾರೇದಯತಿ—

ದವ್ವೇ ಉಪಭೂಂಜಂತೇ ಣೆಯಮಾ ಜಾಯದಿ ಸುಹಂ ವ ದುಕ್ಕಂ ವಾ ।

ತಂ ಸುಹದುಕ್ಕಮುದಿಣ್ಣಂ ವೇದದಿ ಅಥ ಣೆಜ್ಞರಂ ಜಾದಿ ||೧೬||

ದವ್ವೇ ಉಪಭೂಜ್ಞಮಾನೇ ನಿಯಮಾಜ್ಞಾಯತೇ ಸುಹಂ ವಾ ದು:ಹಂ ವಾ ।

ತತ್ವಿಂದು:ಖಮುದಿಣಂ ವೇದಯತೇ ಅಥ ನಿರ್ಜರಾಂ ಯಾತಿ ||೧೬||

ಭಾವಾಧರ : ಸಮೃಗ್ಂಷಿಗೆ ಭೂನಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಮತ್ತು ಭೂನಿಗೆ ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹಗಳ ಅಭಾವವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯು ವಿರಕ್ತನಿದ್ಯನ್ನೇ ಆದಾಗ್ನಿ ಅವನಿಗೆ ಇಂಟಿಯಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಭೋಗಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಲಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಯ ಬಗೆಗೆ ತೀರ್ಥಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು “ಇವು (ಭೋಗಸಾಮಗ್ರಿಗಳು) ಪರದ್ವಾಗಳಿವೆ, ಸನ್ನೇಧನೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಿಂದ ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ; ಕರ್ಮೋದಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಸನ್ನೇಧನೆ ಇವುಗಳ ಸಂಯೋಗ-ವಿಯೋಗಗಳಿವೆ”—ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಕೊರಿತ್ತಮೋಹದ ಉದಯವು ಬಂದು ಬಾಧೇಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ತಾನು ನಿರ್ಬಾಲನಾಗುವುದರಿಂದ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ-ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಾರ ರೋಗಿಯು ರೋಗದ ಬಾಧೆಯನ್ನು ಸಹಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅಗ ಅವನಿಗೆ ಜೀವಧ ಮೌದಲಾದವುಗಳಿಂದ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವ್ಯಕ್ತಾರ-ಭೋಗೋಪಭೋಗ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ವಿಷಯ ರೂಪವಾದ ಉಪಚಾರಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ; ಅದರೆ ಯಾವ ವ್ಯಕ್ತಾರ ರೋಗಿಯು ರೋಗವನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಜೀವಧವನ್ನಾಗಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ನಾಂಬಿವುದಿಲ್ಲ ಅದೇ ವ್ಯಕ್ತಾರ ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯು ಕೊರಿತ್ತಮೋಹದ ಉದಯವನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಭೋಗವಭೋಗಗಳ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಮನ್ಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸಿಶ್ಯಯಂತಿಂದಂತೂ ಭೂತ್ವತ್ತದ ಕಾರಣಂದ ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯಾದ ವಿರಕ್ತನು ಉದಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ, ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಅವನಿಗೆ ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ವ್ಯಕ್ತಾರ ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಅವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತಲಿದ್ದರೂ ಅವನಿಗೆ ಕರ್ಮದ ಆಸ್ರವವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಕರ್ಮಸ್ವವಾಲಿಲ್ಲದ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಉದಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕರ್ಮವಂತೂ ತನ್ನ ಫಲವನ್ನಿತ್ತು ಹೋರಬೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಏಕೆಂದರೆ ಉದಯದಲ್ಲಿ ಬಂದನಂತರ ಕರ್ಮದ ಸತ್ತಾ ಉಳಿಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ವ್ಯಕ್ತಾರ ಅವನಿಗೆ ಹೇಸದಾಗಿ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಉದಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕರ್ಮದ ನಿರ್ಜರೆಯಾಗಿಬಿಡುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕೇವಲ ನಿರ್ಜರೆಯೇ ಆಯಿತು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯಾದ ವಿರಕ್ತನಿಗೆ ಭೋಗೋಪಭೋಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ಜರೆಗೆ ನಿಮಿತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮೌದಲಿನ ಕರ್ಮವು ಉದಯದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅದರ ದೃಷ್ಟಿ ಉದಿಹಿಸುವುದು ಅದು ದೃಷ್ಟನಿರ್ಜರೆಯಾಗಿದೆ.

ಆಗ ಭಾವನಿರ್ಜರೆಯ ಸ್ತರೂಪವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಆ ವಸ್ತುವಿನುಪಭೋಗದಿಂ ನಿಶ್ಚಯದಿ ಸುಖವಿಲ್ಲವೆ ದು:ಖವಾಗುವುದು ।

ಇವು ಉದಿತ ಸುಖದು:ಖವನನುಭವಿಸಿದಮೇಲೆ ತಾನೆ ನಿರ್ಜರೆಯಾಗುವುದು ||೧೬||

ವಂಡಿತ್ತು ಸಹ್ಯ ಆದ್ಯೇ

ಉಪಭೂತ್ಯಮಾನೇ ಸತಿ ಹಿ ಪರದ್ವಯೇ, ತನ್ನಮಿತ್ರಃ ಸಾತಾಸಾತವಿಕಲ್ಲಾನಿತಿಕ್ರಮಕೇನ ವೇದ-
ನಾಯಾ: ಸುಖರೂಪೋ ವಾ ದುಃಖರೂಪೋ ವಾ ನಿಯಮಾದೇವ ಜೀವಸ್ಯ ಭಾವ ಉದೇತಿ | ನ ತು-
ಯದಾ ವೇದ್ಯತೇ ತದಾ ಮಿಥ್ಯಾದ್ವಯೇ: ರಾಗಾದಿಭಾವಾನಾಂ ಸದ್ಯಾವೇನ ಬಂಧನಿಮಿತ್ತಂ ಭೂತಪ್ರ-
ನಿಜೇಯಮಾಕೋರವ್ಯನಿಜೇಣಃ ಸನ್ ಬಂಧ ಏವ ಸ್ವಾತ್ಮಃ; ಸಮೃಗ್ಂಷ್ಯೇಸ್ತ ರಾಗಾದಿಭಾವ-
ನಾಮಭಾವೇನ ಬಂಧನಿಮಿತ್ತಮಭೂತಾ ಕೇವಲಮೇವ ನಿಜೇಯಮಾಕೋ ನಿಜೇಣಃ ಸನ್ವಿಜ-
ರ್ಯವ ಸ್ವಾತ್ಮಃ |

(ಅನುಷ್ಠಾನ)

ತಬ್ಬಾನಸ್ಯೇವ ಸಾಮಧ್ಯಂ ವಿರಾಗಸ್ಯೇವ ವಾ ಕಿಲ ।

ಯತ್ತೋಽಮಿ ಕರುಭಿಃ ಕರು ಭುಂಜಾನೋಽಪಿ ನ ಬಧ್ಯತೇ ||೧೫೪||

ମାତ୍ର - ୧୬୭

ಟೀಕೆ :- ಪರದ್ವಷ್ಟವು ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಬಂದನಂತರ, ಜೀವನಿಗೆ ಅದರ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಸುಖರೂಪವಾದ ಅಥವಾ ದುಃಹರೂಪವಾದ ಭಾವವು ನಿಯಮಂಡಳೆ ಉದಯಮೇಂದುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಉತ್ಸವಾಗುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ವೇದನವು ಸಾತಾ ಮತ್ತು ಅಸಾತಾ-ಈ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಅತಿಕ್ರಮಿಸುವುದಿಲ್ಲ (ಎಂದರೆ ಸಾತಾರೂಪ ಮತ್ತು ಅಸಾತಾರೂಪವೆಂದು ವೇದನವು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರದ್ದೇ ಇದೆ). ಯಾವಾಗ ಆ (ಸುಖರೂಪ ಅಥವಾ ದುಃಹರೂಪ) ಭಾವದ ವೇದನಾಗುತ್ತದೆ ಆಗ ಮಧ್ಯಾದ್ಯಷ್ಟಿಗೆ ರಾಗಾಧಿಭಾವಗಳ ಸದ್ವಾದಿಂದ ಬಂಧಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ (ಆ ಭಾವವು) ನಿರ್ಜರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ (ನಿರ್ಜವಾಗಿ) ನಿರ್ಜರಿತವಾಗದ ಬಂಧವೇ ಅಗುತ್ತದೆ; ಅದರೆ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ರಾಗಾಧಿಭಾವಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಬಂಧಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತವಾಗದ ಕೇವಲ ನಿರ್ಜರಿತಮಾತ್ರ ಅಗುವುದರಿಂದ (ನಿರ್ಜವಾಗಿ) ನಿರ್ಜರಿತವಾಗುತ್ತ ನಿರ್ಜರೆಯೇ ಅಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಪರದ್ವಷ್ಟವು ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಸನತರ ಕರ್ಮೋದಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಸುಖರೂಪ ಅಧಿಕಾ ದುಃಹರೂಪವಾದ ಭಾವಗಳು ನಿಯಮದಿಂದಲೇ ಉತ್ತನ್ಸಾಗುತ್ತವೆ. ಮಿಥ್ಯಾದ್ವಷ್ಟಿಗೆ ರಾಗಾಂಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಭಾವಗಳು ಭವಿಷ್ಯದ ಬಂಧವಾಗಿ ನಿರ್ಜರಿತವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವಕ್ಕೆ ನಿರ್ಜರಿತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾದ್ವಷ್ಟಿಗೆ ಪರದ್ವಷ್ಟವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಬಂಧವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ರಾಗಾಂಗಳಿಲ್ಲಬಿರುವುದರಿಂದ ಭವಿಷ್ಯದ ಬಂಧವಾಗದ್ದೇ ಆ ಭಾವಗಳು ನಿರ್ಜರಿತವಾಗಿ ಹೇಗೆನ್ನಿತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವಕ್ಕೆ ನಿರ್ಜರಿತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ ; ಆದುದರಿಂದ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಪರದ್ವಷ್ಟವು ಭೋಗದಲ್ಲಿ ಬಂದರೂ ನಿರ್ಜರವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಭಾವನಿರ್ಜರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಂಗ ಮುಂದಿನ ಗಾಢೆಯ ಸೂಚನೆಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಲತರಾವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ವಿಜಯ ಸಹಾ ಸಿದ್ದೇಶ

ಅಥ ಜ್ಞಾನಸಾಮರ್ಪಣಂ ದರ್ಶಿಯತಿ—

ಜಹ ವಿಸಮುವಭೂಂಜಂತೋ ವೇಜ್ಯೋ ಪ್ರರಿಸ್ಯೋ ನ ಮರಣಮುವಯಾದಿ।

ಪೋಗ್ಗಲಕಮ್ಮಸ್ವದಯಂ ತಹ ಭುಂಜದಿ ಕೇವ ಬಜ್ಜದೇ ಣಾಣೇ ||೧೪||

ಯಥಾ ವಿಷಮುವಭೂಂಜಾನೋ ವ್ಯಧಃ ಪುರುಷೋ ನ ಮರಣಮುವಯಾತಿ ।

పుద్దలకమ్మణ లుదయం తథా భుంతేఁ నేవ బద్దతే జ్ఞానీ ||१८||

ಯಥಾ ಕ್ಷೀಡಿಷ್ವೇದ್ಯಃ ಪರೇಷಾಂ ಮರಣಕಾರಣಂ ವಿಷಮುಖಭುಂಜಾನೋರ್ಹಿ ಅವೋಽ-
ವಿದ್ಯಾಸಾಮಧ್ಯೇರನ ನಿರುದ್ದತಚ್ಚಕ್ತಿತ್ವಾನ್ನ ವಿಯತೇ, ತಥಾ ಅಳ್ಳಾನಿನಾಂ ರಾಗಾದಿಭಾವಸದ್ವಾಪೇನ
ಬಂಧಕಾರಣಂ ಪ್ರದಲಕವೋರ್ಹಿದಯಮುಖಭುಂಜಾನೋರ್ಹಿ ಅವೋಽಜ್ಞಾನಸಾಮಧ್ಯಾತ್ರಾ ರಾಗಾದಿ-
ಭಾವಾನಾಮಭಾವೇ ಸತಿ ನಿರುದ್ದತಚ್ಚಕ್ತಿತ್ವಾನ್ನ ಬಧ್ಯತೇ ಜ್ಞಾನೀ ।

ಕೈಲ್ಲಾರ್ಥ : [ಕಿಲ] ನಿಜವಾಗಿ [ತತ್ವ ಸಾಮಧ್ಯಂ] ಆ (ಅಶ್ವಯರವಂದ) ಸಾಮಧ್ಯವ
[ಭಾವನ್ಯ ಏವ] ಒಂದು ಭ್ರಾಹ್ಮಕ್ಕೇನೇ ಇದೆ- [ವಾ] ಅಥವಾ [ವಿರಾಗಸ್ಯ ಏವ] ವಿರಕ್ತಿಗೇನೇ ಇದೆ. [ಯತಾ]
ಹೇಗೆಂದರೆ [ಕಃ ಅಷಿ] ಯಾವನೋ (ಸಮ್ಮಗ್ರಾಷಿ ಚೀವನು) [ಕರ್ಮ ಭೂಂಜಾವಾಃ ಅಷಿ] ಕರ್ಮಗಳನ್ನು
ಬೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ [ಕರ್ಮಭಿಃ ನ ಬಧ್ಯತೇ] ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುವದಿಲ್ಲ ! (ಅದು ಅಭಾವಿಗೆ
ಅಶ್ವಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಿಯು ಅದನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವೆಂದು ತಿಳಿಯತಾನೆ.) ||೧೩||

ರಾಗ ಭೂನದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಗಾಧಾಸೂತ್ರದ ಮುಖಾಂತರ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ, —

ଗାନ୍ଧୀ - ୧୯୫

గాథాభి : [జక] యావ ప్రకార [వేచ్చోఇ పురిశోఇ] వ్యధ్య పురుషను [ఎసముఖ-భుంజంతోఇ] ఏడవన్న భోగిసుత్తిద్దరూ ఎందరే తిన్నుత్తిద్దరూ [మరణం ఊ ఉవయాది] మరణవన్న హొందువుటిల్ల, [కక] అదే ప్రకార [ణాణీ] భూణీ మనుష్ణను [ప్రోగ్గులకమ్మస్తు] ప్రదలకమ్మద [లుదయం] ఉదయవన్న [భుంజది] అనుభవిసుత్తానాదరూ [ణేవ బజ్జెదే] బదనాగుపుటిల.

ಟೀಕೆ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವನೋ ವಿಷವ್ಯೇದ್ಯನು ಇತರರ ಮರಣಕ್ಕೆ ಕಾರಣಭೋತವಾದ ವಿಷವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಮೋಫ್ (ರಾಮಬಾಳ)ವಾದ ವಿದ್ಯೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ-ವಿಷದ ಶಕ್ತಿಯು ತಡೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಮರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ರಾಗಾದಿಭಾವಗಳ ಸದ್ವಾಪವಿರುವುದರಿಂದ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಯಾವ ಪ್ರದಲಕರ್ಮದ ಉದಯವಿದೆ ಅದನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಯು

ಹೇಗೆ ವ್ಯಾದ್ಯರು ಏಷಿವ ಸೇವಿಸಿದರು ಕೂಡ ಮರಣವಹೊಂದಲಾರರು ।

ಹಾಗೆ ಒಂದಿನಿಗಳು ಪ್ರದೀಪಕಮೋದಯವ ಭೋಗಿಸಿದರು ಬದ್ದರಾಗರು ||೧೫||

ಅಥ ವೈರಾಗ್ಯಸಾಮಧ್ಯಂ ದಶಯತಿ –

ಜಹ ಮಜ್ಜಂ ಹಿಬಮಾಣೋ ಅರದೀಭಾವೇಣ ಮಜ್ಜದಿ ಣ ಪುರಿಸೋ ।

ದವ್ಯವಭೋಗೇ ಅರದೋ ಣಾಣೇ ಏ ಣ ಬಜ್ಜದಿ ತಹೇವ ॥೧೯॥

ಯಥಾ ಮದ್ಯಂ ಹಿಬನ್ ಅರತಿಭಾವೇನ ಮಾಡ್ಯತಿ ನ ಪುರಿಷಃ ।

ದವ್ಯೈಪಭೋಗೇರತೋ ಜ್ಞಾನ್ಯಪಿ ನ ಬಧ್ಯತೇ ತಧ್ಯವ ॥೨೦॥

ಯಥಾ ಕಶ್ಮಿತ್ವರುಣೋ ಹ್ಯಾರೇಯಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಎವ್ರಾರತಿಭಾವಃ ಸನ್ ಹ್ಯಾರೇಯಂ ಹಿಬನ್ಯಪಿ ತಿಎವ್ರಾರತಿಭಾವಸಾಮಧ್ಯಾನ್ಯ ಮಾಡ್ಯತಿ, ತಥಾ ರಾಗಾದಿಭಾವಾಸಾಮಭಾವೇನ ಸರ್ವ-ದವ್ಯೈಪಭೋಗಂ ಪ್ರತಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಎವ್ರವಿರಾಗಭಾವಃ ಸನ್ ವಿಷಯಾನುಪಭುಂಜಾನೋರಹಿ ತಿಎವ್ರ-ವಿರಾಗಭಾವಸಾಮಧ್ಯಾನ್ಯ ಬಧ್ಯತೇ ಜ್ಞಾನೋ ।

ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅಮೋಫವಾದ ಜ್ಞಾನದ ಸಾಮಧ್ಯದಿಂದ ರಾಗಾದಿಭಾವಗಳ ಆಭಾವವಾಗುವುದರಿಂದ ಕರೋದಯದ ಶಕ್ತಿಯು ತಡೆಯಲ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಬಂಧಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ವೈದ್ಯನು ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರ, ದೈವಧ ಇವೇ ಮೌದಲಾದ ತನ್ನ ವಿಧ್ಯೆಯ ಸಾಮಧ್ಯದಿಂದ ವಿಷದಲ್ಲಿರುವ ಮರಣಕಾರಕಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಆ ವಿಷವನ್ನು ತಿಂದರೂ ಕೂಡ ಅದರಿಂದ ಮರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನದ ಶಕ್ತಿಯು ಹೀಗಿರುತ್ತದೆ – ಅದರಿಂದ ಅವನು ಕರೋದಯದ ಬಂಧಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಹೀಗಾಗುವುದರಿಂದ ಕರೋದಯವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಭಂಜ್ಯಾದ ಕರ್ಮಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಮ್ಮಾಂತ್ರಣದ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಈಗ ವೈರಾಗ್ಯದ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಗಾಥಾಸೂತ್ರದ ಮುಖಾಂತರ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ, –

ಗಾಥೆ - ೧೯

ಗಾಥಾರ್ಥ :- [ಜಹ] ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ [ಪುರಿಸೋ] ಯಾವನೋ ಮನುಷ್ಯನು [ಮಜ್ಜಂ] ಮದ್ಯವನ್ನು [ಅರದೀಭಾವೇಣ] ಅಪ್ರತಿಯಿಂದ (ಅರತಿಭಾವದಿಂದ) [ಹಿಬಮಾಣೋ] ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ ಆವನು [ಣ ಮಜ್ಜದಿ] ಉನ್ನತ್ವನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, [ತಹೇವ] ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ [ಣಾಣೇ ಏ] ಜ್ಞಾನಿಯೂ [ದವ್ಯವಭೋಗೇ] ಪರದ್ವಾದ ಉಪಭೋಗದ ಕುರಿತು [ಅರದೋ] ಆಸಕ್ತಿಯಲ್ಲದ (ವೈರಾಗ್ಯಭಾವದಿಂದ) ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ [ಣ ಬಜ್ಜದಿ] (ಕರ್ಮದ) ಬಂಧಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪೀಠ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವನೋ ಮನುಷ್ಯನು ಮದ್ಯದ ಕುರಿತು ಅಶ್ವಂತ ಅಪ್ರತಿಭಾವದಿಂದ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ, ಹೀಗೆ ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವನು ಮದ್ಯವನ್ನು ಕುಡಿದರೂ ತೀವ್ರವಾದ ಆರತಿಭಾವದ ಸಾಮಧ್ಯದಿಂದ

ಹೀಗೆ ಪುರಿಷಣು ಅರತಿಭಾವದಿಂ ಮದ್ಯವನು ಸೇವಿಸಿದರಮಲೀರನು ।

ಹಾಗೆ ಜ್ಞಾನಿ ದವ್ಯೈಪಭೋಗದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯಲ್ಲದುದರಿಂ ಬದ್ದತಾನಾಗನು ॥೨೦॥

(ರಘೋದ್ವತ)

ନାଶ୍ରୁତେ ଏଇଯିବେଳେଟି ଯତୋ
ସୁଂ ଭଲଂ ଏଇଯିବେଳସ୍ତେ ନା ।
ଛାନମ୍ବେ ଭବବିରାଗକାଳିତ୍ବାତ୍ମେ
ବେଳକୋଟି ତଦସାବେଳକଃ ॥୧୫॥

ಅಧ್ಯಾತ್ಮದೇವ ದರ್ಶನಯತ್ತಿ -

ಸೇವಂತೋ ವಿ ನ ಸೇವದಿ ಅಸೇವಮಾನೋ ವಿ ಸೇವಗೋ ಕೋಕ್ |

ಪಗರಣಚೇಟ್ಟು ಕಸ್ತ ವಿ ಣ ಯ ಪಾಯರಣೋ ತ್ತಿ ಸೋ ಹೋದಿ ||೧೬೨||

ಅಮಲೆರಿದವನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದೇ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಜ್ಞಾನಿಯೂ ರಾಗಾರ್ಥಿಭಾವಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಗಳ ಉಪಯೋಗದ ಕುರಿತು ಅವನಿಗೆ ತೀವ್ರವಾದ ವ್ಯರ್ಥಾಪಕವು ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ—ಹೀಗೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತ ವಿಜಯಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ತೀವ್ರವಾದ ವ್ಯರ್ಥಾಪಕವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕಾರಣವಾಗಿ (ಕರ್ಮಗಳಿಂದ) ಬಂದಾಗೇ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

– ಭಾವಾರ್ಥ – ಜ್ಞಾನಿಯು ವಿಷಯಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕಳೆ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬುದ್ಧಿನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

– ಇದು ವೇರಾಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಿದೆ.

ಕಿಗ ಈ ಅರ್ಥದ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಗಾಢೆಯ ಅರ್ಥದ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಕಲತಕಾವೃವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಶೈವಿಕಾರ್ಥ : [ಯತ್] ಏಕೆಂದರೆ [ನಾ] ಈ (ಭೂನಿಯಾದ) ಮನುಷ್ಯನು [ಎಷಯಸೇವನೇ ಅಂತಿಮ ವರ್ಣನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ [ಭೂನವೆಭ್ಯುವ-ವಿರಾಗತಾ-ಬಲಾತ್] ಭೂನದ ವೆಭ್ಯುವ ಮತ್ತು ವಿರಕ್ತತೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ [ಎಷಯಸೇವನಸ್ಯ ಸ್ಯಂ ಫಲಂ] ಏಷಯ ಸೇವನೆಯ ತನ್ನ ಘಳಿಜನ್ನು (-ಮೋಹಾಸಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು) [ನ ಅಶ್ವತ್ತೇ] ಅನುಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ-ತ್ವಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, [ತತ್] ಅದಕ್ಕಾಗಿ [ಅಸ್ತಾ] ಈ ಮನುಷ್ಯನು [ಸೇವಕ: ಅಂತಿಮಸೇವಕ:] ಸೇವಿಸುವವನಾಗಿದ್ದರೂ ಸೇವಿಸದವನಾಗಿದ್ದನೇ (ವಂದರೆ ಏಷಯಗಳ ಸೇವನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ).

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಭೂನಿಗೆ ಅಪ್ರಾಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವಂಥವನೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ; ಏಕೆಂದರೆ ವಿಷಯಸೇವನೆಯ ಫಲವು ಯಾವ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಪರಿಣಾಮವಿದೆ ಅದನ್ನು ಭೂನಿಯು ಬೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ—ತ್ವರ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ—ಹೀಗೆ ಭೂನ ಮತ್ತು ದೈರಾಗ್ಯದ ಒಂದು ಅಚಂತ್ಸಾಮಧ್ಯವಿದೆ. ||೨೫||

ವಿಕ ಸೇವಿಸಿದರು ಸೇವಿಸನು ಮೇಣ್ಡೆಕ ಸೇವಿಸದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸುವನು |

ಪ್ರಕರಣದ ಚೇತ್ಯ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದೆಯಾದರೆ ಪ್ರಾಕರಣಕ ತಾನಾಗನು ||೧೬೭||

ವಂದಿತ್ತು ಸಷ್ಟು ಹಿಡ್ಡೇ

ಸೇವಮಾನೋರ್ಹಿ ನ ಸೇವತೇ ಆಸೇವಮಾನೋರ್ಹಿ ಸೇವಕಃ ಕಶ್ಚಿತ್ತೋ ।

ಪ್ರಕರಣಬೀಳ್ವೈ ಕಸ್ಯಾಪಿ ನ ಚ ಪ್ರಾಕರಣ ಇತಿ ಸ ಭವತಿ ॥೧೮॥

ಯಥಾ ಕಶ್ಚಿತ್ತೋ ಪ್ರಕರಣೇ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಮಾನೋರ್ಹಿ ಪ್ರಕರಣಸ್ಯಾಪಿತಾಪ್ಯಭಾವಾತ್ ನ ಪ್ರಾಕರಣಕಃ, ಅಪರಸ್ತ ತತ್ತ್ವಾಪ್ತಿಯಮಾನೋರ್ಹಿ ತತ್ತ್ವಾಪಿತಪ್ಯತಪ್ಯಕರಣಕಃ, ತಥಾ ಸಮ್ಮಗ್ಂಪ್ತಿಃ ಪೂರ್ವಸಂಚಿತಕರೋದಯಸಂಪನ್ಮಾನಾ ವಿಷಯಾನ್ ಸೇವಮಾನೋರ್ಹಿ ರಾಗಾದಿಭಾವಾನಾಮಭಾವೇನ ವಿಷಯಸೇವನಫಲಸ್ಯಾಪಿತಾಪ್ಯಭಾವಾದಸೇವಕ ಏವ, ಮಿಥ್ಯಾಧ್ಯಾಪ್ತಿಸ್ತು ವಿಷಯಾನಸೇವಮಾನೋರ್ಹಿ ರಾಗಾದಿಭಾವಾನಾಂ ಸದ್ಬಾವೇನ ವಿಷಯಸೇವನಫಲಸ್ಯಾಪಿತಾಪ್ಯತ್ವೇವಕ ಏವ ।

ಕಂಗ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಧ್ಯಾಂತದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ, —

ಗಾಢ - ೧೯೨

ಗಾಧಾರ್ಥ :- [ಕೋಳಿ] ಒಬ್ಬನಂತರೂ [ಸೇವಂತೋ ಏ] ವಿಷಯಗಳ ಸೇವನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ [ಇ ಸೇವದಿ] ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು [ಅಸೇವಮಾನೋ ಏ] ಒಬ್ಬನು ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದ್ದರೂ [ಸೇವಗೋ] ಸೇವನೆ ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ - [ಕಣ್ಣ ಏ] ಹೇಗೆ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ [ಪಗರಣಚೇಟ್ಟು] ಪ್ರಕರಣದ ಪ್ರಯತ್ನವು (ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯದ ಸಂಬಂಧವಾದ ಕ್ರಿಯೆಯು) ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ [ಇ ಯ ಸೋ ಪಾಯರಕೋ ತ್ತಿ ಹೋದಿ] ಅದರೂ ಅವನು ಪ್ರಾಕರಣಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪೀಠಿ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕರಣದ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಪ್ರಕರಣದ ಪ್ರಭುತ್ವವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಪ್ರಾಕರಣಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಬೇರೆ ಮನುಷ್ಯನು ಪ್ರಕರಣದ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಷ್ಪತ್ನಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಪ್ರಕರಣದ ಪ್ರಭುತ್ವವಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಕರಣಕಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ಮಗ್ಂಪ್ತಿಯು ಪೂರ್ವಸಂಚಿತ ಕರೋದಯದಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವಿಷಯಗಳ ಸೇವನೆಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ರಾಗಾದಿಭಾವಗಳ ಅಭಾವದ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಷಯ ಸೇವನೆಯ ಫಲದ ಪ್ರಭುತ್ವವಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅಸೇವಕನೇ ಇದ್ದಾನೆ (ಸೇವನೆಮಾಡುವವನಾಗಿಲ್ಲ) ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾಧ್ಯಾಪ್ತಿಯು ವಿಷಯಗಳ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದ್ದರೂ ರಾಗಾದಿಭಾವಗಳ ಸದ್ಬಾವದ ಕಾರಣವಾಗಿ ವಿಷಯಸೇವನೆಯ ಫಲದ ಪ್ರಭುತ್ವವಿರುವುದರಿಂದ ಸೇವನೆಮಾಡುವವನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಸೆಟ್ಟಿಯು ತನ್ನ ಅಂಗಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸೇವಕನನ್ನು ಇಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಆ ಸೇವಕನೇ ಅಂಗಳಿಯ ಎಲ್ಲ ವ್ಯವಹಾರನ್ನು-ಸರಹುಕೊಳ್ಳುವುದು, ವಿಕ್ರಯಿಸುವುದು ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅವನು ಸೆಟ್ಟಿಯಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಆ ವ್ಯಾಪಾರದ ಮತ್ತು ಆ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಾದ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳ ಒದೆಯನಲ್ಲ; ಅವನಂತರ ಕೇವಲ ಸೇವಕನಿದ್ದಾನೆ, ಸೆಟ್ಟಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಡಿಸಲಾಗುವ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಮತ್ತು ಯಾವ ಸೆಟ್ಟಿಯಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಯಾವ ಕೆಲಸಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ

* ಪ್ರಕರಣ - ಕಾರ್ಯ.

† ಪ್ರಾಕರಣಕ = ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವವನು.

ವಂದಿತ್ತು ಸದ್ಗು ಸಿದ್ದೇ १

(ಮಂದಾಕ್ರಿಂತಂ)

ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಭವತಿ ನಿಯತಂ ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯಶಕ್ತಿ:
ಸ್ವಂ ವಸುತ್ವಂ ಕಲಯಿತುಮಯಂ ಸ್ವಾಸ್ಥರೂಪಾಪ್ರಿಮುಕ್ತಾ |
ಯಸ್ತಾಜ್ಞಾತ್ವಾ ಘೃತಿಕರಮಿದಂ ತತ್ತ್ವತಃ ಸ್ವಂ ಪರಂ ಚ
ಸ್ವಸ್ಥಿನಾಸ್ಯೇ ವಿರಮತಿ ಪರಾತ್ವರ್ತೋ ರಾಗಯೋಗಾತ್ | ||೧೫೬||

ಸಮ್ಮಾನ್ಯತ್ವಿ: ಸಾಮಾನ್ಯೇನ ಸ್ವರೂಪೇವಂ ತಾವಜ್ಞಾನಾತಿ—

ಉದಯವಿವಾಗೋ ವಿವಹೋ ಕಮಾಣಂ ವಣ್ಣದೋ ಜಿನವರೇಹಿಂ ।

ಂ ದು ತೇ ಮಜ್ಜು ಸಹಾವಾ ಜಾಣಗಭಾವೋ ದು ಅಹಮೇಕೋ ॥೧೪॥

ಕುಳಿತ್ತಿರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆ ವ್ಯಾಪಾರದ ಹಾಗೂ ಅದರ ಲಾಭ-ಹಾನಿಗಳ ಒದೆಯನಾಗಿರುವದರಿಂದ ಅವನೇ ಸೆಟ್ಟಿಯಿದ್ದಾನೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದು. ಸೇವಕನು ಹೇಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡುವವನಲ್ಲ ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ವಿಷಯಗಳ ಸೇವನಮಾಡುವವನಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಸೆಟ್ಟಿಯು ಹೇಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಮಾಡುವವನಿದ್ದಾನೆ ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯು ವಿಷಯಸೇವನ ಮಾಡುವವನಿದ್ದಾನೆ.

ಈಗ ಮುಂದಿನ ಗಾಥೆಯ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿತಾವೃವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಶೈಲೀಕಾರ್ಥ :- [ಸಮೃದ್ಧಾರ್ಥಿಗಳ ನಿಯತಂ ಭಾನ-ವೈರಾಗ್ಯ-ಶಕ್ತಿ: ಭವತಿ] ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ನಿಯಮದಿಂದ ಭಾನ ಮತ್ತು ವೈರಾಗ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯಿರುತ್ತದೆ; [ಯಸ್ವಾತ್] ಏಕೆಂದರೆ [ಅಯಂ] ಇವನು (ಸಮೃದ್ಧಿ ಜೀವನ) [ಸ್ವ-ಅನ್ವ-ರೂಪ-ಅಪ್ರಿ-ಮುಕ್ತಾ] ಸ್ವರೂಪದ ಗ್ರಹಣ ಮತ್ತು ಪರವಸ್ತಿವನ ತ್ವಾಗಮಾದುವ ಏಧಿಯಿಂದ [ಸ್ವಂ ವಸ್ತುತ್ವಂ ಕಲಯಿತುಂ] ತನ್ನ ವಸ್ತುತ್ವದ (ಯಥಾರ್ಥ ಸ್ವರೂಪದ) ಅಭ್ಯಾಸಮಾದುವ ಸಲುವಾಗಿ [ಇದಂ ಸ್ವಂ ಚ ಪರಂ] ‘ಇದು ‘ಸ್ವ’ ವಿದೆ (ಎಂದರೆ ಅತ್ಯಸ್ವರೂಪವಿದೆ) ಮತ್ತು ‘ಇದು ಪರವಿದೆ’ [ವ್ಯತಿಕರಂ] ಎಂಬ ಭೇದವನ್ನ [ತತ್ತ್ವತಃ] ಪರಮಾರ್ಥದಿಂದ [ಭಾತ್ವಾ] ತಿಳಿದುಕೊಂಡು [ಸ್ವಸ್ವಿನ್ ಆಸ್ವೇ] ತನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವರನಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು [ಪರಾತ್ರಾಗಯೋಗಾತ್] ಪರದಿಂದ-ತ್ವತಿಯ ಯೋಗದಿಂದ [ಸರ್ವತಃ] ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ [ವಿರಮತಿ] ವಿರಾಮಹೋಂದುತ್ತಾನೆ (ಭಾನವೈರಾಗ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯಲ್ಲದ ಈ ರೀತಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತಯಿಲ್ಲ). ||೧೫೬||

କେବୁ ପ୍ରାରଂଭଦିଲ୍ଲି ସମ୍ମଗ୍ନତ୍ୱଯୁ ସାମାଜିକ ଶ୍ରୀ ମତ୍ତୁ ପରଚନ୍ଦ୍ର ହେଣେ ତିଳିଯୁତ୍ତାନେବିଦନ୍ତୁ
ହେଉଥାରେ, —

ವಿವಿಧದಿಂ ಕರ್ಮಗಳು ದಯವ ವಿಪಾಕವನು ಜೀವವರರು ಪೇಠಿಹರು |

ಅವು ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇವಲಜಾಯಕಬಾವನಾಗಿಹೆನು ||೧೪೫||

ಉದಯವಿಪ್ಪಾಕೋ ವಿವಿದಃ ಕರ್ಮಕ್ಷಾಂ ಪರ್ವತೋ ಜವವರಃ |

ನ ತು ತೇ ಮಮ ಸ್ವಭಾವಃ ಭಾಯಕಭಾವನಹರ್ಮೇಕಃ ||೧೪||

ಯೇ ಕರ್ಮಾದಯವಿಪಾಕವುಭವಾ ಏವಿಧಾ ಭಾವಾ ನ ತೇ ಮಮ ಸ್ವಭಾವಾಃ । ಏಷ ಟಂಕೋ-
ತೀಕ್ತೇ ರಜ್ಞಾಯ ಕಬಾವೋಹವು ।

ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಸುವುದೆಲ್ಲೇ ತು ಸ್ವಪರಾವೇವಂ ಜಾನಾತಿ—

ಪೋಗ್ಗಳಕ್ಕೂ ರಾಗೋ ತಸ್ತಿ ವಿವಾಗೋದ್ದು ಹವದಿ ಏಸೋ |

ಂ ದು ಏನ ಮಜ್ಜು ಭಾವೋ ಜಾಗಭಾವೋ ಹು ಅಹಮೇಕ್ಕೋ ||೧೯||

ମାତ୍ର - ୧୯୫

గాభాధ్య - [కమ్మాడం] కమ్మగళ [ఉదయివాగోలు] ఉదయద వివాకవన్ను (ఫలవన్ను) [జింపరేణిం] జినేంచ్చదేవరు [వివిహోలు] హలవ రీతియాగి [వణ్ణదోసు] హేలిద్దారే [తే] అవు [ముడ్చు సహావా] నన్న స్వభావగళు [ణ దు] అల్ల; [అందు] నానంతూ [పికోలు] ఒట్టు [బాగాఘువోలు] జూయకథావనిద్దేనే.

ಟೀಕೆ :- ಯಾವ ಕರ್ಮಕೋದಯದ ವಿವಾರಣಿಂದ ಉತ್ಸಸ್ವಾದ ಹಲವ ಪ್ರಕಾರದ ಭಾವಗಳಿವೆ ಅವು ನನ್ನ ಸೃಜಿತಾವಗಳಲ್ಲ; ನಾನಂತಹ ಈ (ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅನುಭವಗೊಳಿಸಿರುವ) ಒಬ್ಬ ಟಂಕೋತ್ತೀರ್ಣಭಾಯಕ ಭಾವನಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಹೀಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಮುದ್ರಪ್ರಷ್ಯಯ ಸಮಸ್ಯೆಕ್ರಮಜಿನ್ಸ್‌ವಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಪರವಂದು ತಿಳಿಯತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ತನ್ನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಜ್ಞಾಯಕಸ್ಥಿತಿಯನ್ನೆಂದೇ ತಿಳಿಯತ್ತಾನೆ.

ಈಗ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ತಿಯು ಸ್ವ ಮತ್ತು ಪರವನ್ನ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನ ಗಾಥಾ ಸೂತ್ರದ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಗಾರ್ಡ್ - ೧೬೬

గాథాధి :- [రాగో] రాగవు [ప్రోగ్లలకమ్మం] వుద్దలకమ్మిచిదే, [తస్య] అదర [వివాగోదం] ఏపాకరూపవాద లుదయవు [పసో హవది] ఈ రాగరూపవాద భావిచిదే, [పిస] ఇదు [మజ్జు భాషో] నన్న భావవు [ఓ దు] ఆల్ల; [ఆహం] నానంతు [కు] నిత్యయవాగి [పిక్కో] ఒబ్బు [భాణగభాషో] జ్ఞాయకభావనిద్దేనే.

ಇದು ಪ್ರದ್ಲಕ್ಮರೂಪರಾಗದ ವಿಪಾಕರೂಪದ ಉದಯವಿಹುದು |

ಇದು ನನ್ನ ಭಾವವಲ್ಲ ನಾನು ನಿಶ್ಚಯದಿಂದೇಕ ಜಾಯಕ ಭಾವನಾಗಿರುತ್ತೇನು ||೧೪||

ವಂದಿತು | ಸರ್ವ ಗೀಡೆ | ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಮ್ಯಾಪ್ ಇಂಡಿಯಾ

పుద్దలకమ్ రాగస్తుస్తు చివాకోఇదయో భవతి ఏషః

ನ ತೈತ್ಯ ಮಮ ಭಾವೋ ಜ್ಞಾಯಕಭಾವಃ ಹಿಲ್ಕಹಮೇಕಃ ||೧೬೭||

ಅಸ್ತಿ ಕಿಲ ರಾಗೋ ನಾಮ ಪುದ್ದಲಕರು, ತದುದಯವಿಪಾಕಪ್ರಭವೋಽಯಂ ರಾಗರೂಪೋ
ಭಾವಃ, ನ ಪುನರುಮುಮ್ಮಬಾವಃ । ಏಷ ಟಂಕೋಽತ್ತಿಣೆ ಕಡ್ಡಾಯಕಭಾವೋಽಹರು ।

ఏవుమేవ చ రాగపదబరివతనేన ద్వేషమోహకోఽభమానమాయాలోభకమునో-
కముమనోఎచెనకాయలోఽభజక్కుఫూర్మారసనస్తికనసహత్రణీ శోదత వ్యాఖ్యేయాని,
ఆనయా దితా ఆన్నాన్పట్టిక్కాని |

ఏవం చె సమ్మగ్నిష్టిః స్ఫురి జాననో రాగం ముంచంత్యై నియమాజ్ఞానవేరాగ్యసంబన్ధోనే

ವವಂ ಸಮ್ಮಾನಿತಿಗೆ ಅಪ್ಪಣಂ ಮುಣದಿ ಜಾಣಾಗಸಹಾವಂ |

ಉದಯಂ ಕಮ್ಮೆವಿವಾಗಂ ಚ ಮುಯದಿ ತಚ್ಚಂ ವಿಯಾಣಂತೋ ॥೭೦೦॥

టీకే :- నిజవాగి రాగపెంబ హేసరిన బుద్దులకమువిదే ఆదర ఉదయద విపాకదింద లుత్తున్నవాద ఈ రాగరంపద భావపిదే, ఇదు నన్న స్వభావపల్ల; నానంతా ఈ (బ్రత్తుక్క అనుభువగోచరనాద) ఒబ్బ టంకోల్తిణిభూయికభావనగిచ్చేనే (ఏగే సమ్మగ్నష్టియు విలేషచాగి స్త-పరగళన్న తిలియుత్తానే).

ಇನ್ನು ಇದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ‘ರಾಗ’ಶಬ್ದವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಅದರ ಸ್ವಾನದಲ್ಲಿ ದ್ಯೇಷ, ಮೋಹ, ಕ್ರೋಧ, ಮಾನ, ಮಾಯೆ, ಲೋಭ, ಕರ್ಮ, ನೋಕರ್ಮ, ಮನ, ಪಚನ, ಕಾಯ, ಶ್ರೋತ್ರ, ಚಕ್ರ, ಘಾಣ, ರಸನ ಮತ್ತು ಸೃಜನ-ಕು ಶಬ್ದಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಹಡಿನಾರು ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು, ಮತ್ತು ಇದೇ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಇತರಗಳನ್ನೂ ವಿಡಾರಿಸುವುದು.

ಕಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ತನ್ನನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತ, ರಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತ, ನಿಯಮದಿಂದ ಜ್ಞಾನವೇರಾಗುಸಂಪನ್ಮಾನಗುತ್ತಾನೆಂಬುದನ್ನು ಕಾ ಗಾಡೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ರಾಜ್ - ೨೦೦

గాథాభస : [పదం] ఈ రీతియాగి [సమ్మద్దిష్టిల్] సమ్మగ్నష్టియు [అప్పాణం] ఆత్మనస్నే
 (తస్సన్నె) [జాణగసహావం] జ్ఞాయకస్వభావియీందు [ముణది] తిళయుత్తానే [చ] మత్తు [తచ్ఛో] తత్క్రువస్నే ఎందరే యథాభస స్వరూపచవన్నె [ఖయాణంతో] తిళదుకొల్పుత్త [కమ్మివివాగం] కమ్మద విపాకరూపవాద [ఉదయం] ఉదయవన్నె [ముయది] బిదుత్తానే.

ಹೀಗೆ ಸಮ್ಮಾನಿಸಿ ಅತ್ಯನ್ತ ಜಾಯಕಸ್ತಭಾವದಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುವನು ।

ಆಗ ಕರ್ಮವಿಪಾಕರೂಪದುದಯವನ್ನು ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾಯಕನು ತ್ವಜಿಸುವನು ||೧೦೧||

ವಿವಂ ಸಮೃಗ್ಣಿಷಿಃ ಆತ್ಮಾನಂ ಜಾನಾತಿ ಭ್ರಾಯಕಸ್ವಭಾವಮೋ ।
ಉದಯಂ ಕರ್ಮವಿಪಾಕಂ ಚ ಮುಂಚತಿ ತತ್ತ್ವಂ ವಿಜಾನನ್ ॥೨೦೧॥

ವಿವಂ ಸಮೃಗ್ಣಿಷಿಃ ಸಾಮಾನ್ಯೇನ ವಿಶೇಷೇಣ ಚ ಪರಸ್ವಭಾವೇಭೋಽಭಾವೇಭ್ಯಃ ಸರ್ವೇ-
ಭ್ರೋಽಪಿ ವಿವಿಷ್ಯ ಉಂಕೋತ್ತಿಣ್ಯೈಕಭ್ರಾಯಕಭಾವಸ್ವಭಾವಮಾತ್ಮನಸ್ತತ್ವಂ ವಿಜಾನಾತಿ । ತಥಾ ತತ್ತ್ವಂ
ವಿಜಾನಂತ್ಯ ಸ್ವಪರಭಾವೋಪಾದಾನಾಪೋಹನನಿಷ್ವಾದ್ಯಂ ಸ್ವಸ್ಯ ಪಸ್ತತ್ವಂ ತ್ವಫಯನ್ ಕರ್ಮೋದಯ-
ವಿಪಾಕಪ್ರಭವಾನ್ ಭಾವಾನ್ ಸರ್ವಾನಪಿ ಮುಂಚತಿ । ತತೋಽರ್ಯಂ ನಿಯಮಾತ್ರ ಭ್ರಾನವೇರಾಗ್ಯ-
ಸಂಪನ್ಮೋಽಭವತಿ ।

(ಮಂದಾಕ್ರಾಂತಂ)

ಸಮೃಗ್ಣಿಷಿಃ ಸ್ವಯಂಮಯಮಹಂ ಜಾತು ಬಂಧೋ ನ ಮೇ ಸ್ವಾ-
ದಿತ್ಯಾತ್ಮನೋತ್ಪಲಕವದನಾ ರಾಗಿಂಹೋರಪ್ಯಾಚರಂತು ।

ಒಂಕೆ :- ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸಮೃಗ್ಣಿಷಿಯು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪರಭಾವ ಸ್ವರೂಪವಾದ
ವಲ್ಲ ಭಾವಗಳಿಂದ ವಿವೇಕ (ಭೇದಭ್ರಾನ, ಭಿನ್ನತೆ) ಮಾಡಿ, ಉಂಕೋತ್ತಿಣ್ಯವಾದ ಒಂದು ಭ್ರಾಯಕಭಾವವು
ಯಾರ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ ಅಂಥ ಯಾವ ಅತ್ಯತತ್ತ್ವವಿದೆ ಅದನ್ನು (ಚನ್ನಾಗಿ) ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ; ಮತ್ತು ಒಂಗ
ತತ್ತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲ್ಪತ್ತಿ, ಸ್ವಭಾವದ ಸ್ವೀಕಾರ ಮತ್ತು ಪರಭಾವದ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವಂಥ ತನ್ನ
ವಸ್ತುತ್ವವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರ (ಪ್ರಸಿದ್ಧ) ಗೋಳಿಸುತ್ತ, ಕರ್ಮೋದಯದ ವಿಷಾಕದಿಂದ ಉತ್ಸನ್ಮಾದ ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳನ್ನು
ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು (ಸಮೃಗ್ಣಿಷಿಯು) ನಿಯಮದಿಂದ ಭ್ರಾನ - ವ್ಯೇರಾಗ್ಯಸಂಪನ್ಸನಾಗುತ್ತಾನೆ. (ಎಂಬುದು
ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.)

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವಾಗ ತನ್ನನ್ನಂತೂ ಭ್ರಾಯಕಭಾವರೂಪವಾದ ಸುಖಮಯನಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ
ಮತ್ತು ಕರ್ಮೋದಯದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಆಕುಲತೆಯರೂಪವಾದ ದುಃಹಮಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ
ಆಗ ಭ್ರಾನರೂಪವಾಗಿ ಇರುವುದು ಹಾಗೂ ಪರಭಾವಗಳಿಂದ ವಿರಕ್ತನಾಗುವುದು-ಇವರವೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೇ
ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ಮಾತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಅನುಭವಗೋಚರಿದೆ. ಇದುವೇ (ಭ್ರಾನವೇರಾಗ್ಯವೇ) ಸಮೃಗ್ಣಿಷಿಯ ಗುರುತಾಗಿದೆ.

“ಯಾವ ಜೀವರುಗಳು ಪರದ್ವಾಗಳಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ರಾಗಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸಮೃಗ್ಣಿಷಿತನದ
ಅಭಿಮಾನಪಡುತ್ತಾರೆ ಅವರು ಸಮೃಗ್ಣಿಷಿಗಳಲ್ಲ, ಅವರಂತೂ ವ್ಯಧಿವಾದ ಅಭಿಮಾನಪಡುತ್ತಾರೆ”ಂಬರ್ಥದ
ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಅಯಂ ಅಹಂ ಸ್ವಯಂ ಸಮೃಗ್ಣಿಷಿಃ, ಮೇ ಜಾತು ಬಂಧಃ ನ ಸ್ವಾತ್ರಃ] “ಈ
ನಾನು ಸ್ವತಃ ಸಮೃಗ್ಣಿಷಿಯಿದ್ದೇನೆ, ನನಗೆಂದೂ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ (ವಿಕಿಂದರೆ ತಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೃಗ್ಣಿಷಿಗೆ
ಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ)” [ಇತಿ]-ಎಂದು ನಂಬಿಕೆಂಡು [ಉತ್ತಾನ-ಉತ್ಪಾಲಕ-ವದನಾಃ] ಯಾವನ
ಮೋಹವ ಅಭಿಮಾನವಿಂದ ಉನ್ನತ ಮತ್ತು ರೋಮಾಂಚನಗೊಳ್ಳತ್ತಿದೆ ಇಂಥ [ರಾಗಿಂಹಃ] ರಾಗಿ ಜೀವರುಗಳು
(ಪರದ್ವಾದ ಕುರಿತು ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹಭಾವಗಳುಳ್ಳ ಜೀವರುಗಳು) [ಅಷಿ] ಬೇಕಾದರೆ [ಅಚರಂತು]
ಮಹಾವೃತಾದಿಗಳ ಆಚರಣೆ ಮಾಡಲಿ ಹಾಗೂ [ಸಮಿತಿಪರತಾಂ ಆಲಂಬಂತಾಂ] ಸಮಿತಿಗಳ ಉತ್ಪಾದಿತೆಯನ್ನು

ಅಲಂಬಂತಾಂ ಸಮಿತಿಪರತಾಂ ತೇ ಯತೋಽದ್ವಾಷಿ ಪಾಪಾ
ಆತ್ಮಾನಾತ್ಮಾವಗಮವಿರಹಾಷ್ಟಂತಿ ಸಮೃಕ್ಷರಿಕ್ತಾಃ ॥೧೫॥

ಅವಲಂಬನೆ ಪದೆಯಲ್ಲಿ [ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾ ಅಷಟ್] ಅದಾಗ್ನೈ [ತೇ ಪಾಪಾಃ] ಅವರು ಹಾಳೆ (ಮಿಥ್ಯಾದ್ವಾಷಿ)ಗಳೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ, [ಯತಃ] ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು [ಅತ್ಯಾ-ಅನಾತ್ಯಾ-ಅಪಗಮ-ವಿರಹಾತ್] ಅತ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಾತ್ಯನ ಭೂನದಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿರುವುದರಿಂದ [ಸಮೃಕ್ಷ-ರಿಕ್ತಾಃ ಸಂತಿ] ಸಮೃಕ್ಷಪ್ರಧಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾಬಾರ್ಥ :- ಪರದ್ವಷ್ಟದ ಕುರಿತು ರಾಗಪಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಯಾವ ಜೀವನು 'ನಾನು ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯಿದ್ದೇನೆ, ನನಗೆ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ'ವೆಂದು ಮನ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಸಮೃಕ್ಷಪ್ರ ಹೇಗೆಿರುತ್ತದೆ ? ಅವನು ಬೇಕಾದಮ್ಮ ವೃತ್ತ-ಸಮಿತಿಗಳ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದರೂ ಸ್ವ-ಪರಗಳ ಭೂನದಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಅವನು ಹಾಳಿಯೇ ಇದ್ದಾನೆ. ಯಾವನು 'ನನಗೆ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ'ವೆಂದು ನಂಬಿ ಸ್ವಷ್ಟಿಂದವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ - ಅವನು ನಿಜವಾಗಿ ಎಂಥ ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯು ? ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಯಥಾಖ್ಯಾತಚಾರಿತ್ವವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಚಾರಿತ್ರ ಮೋಹದ ರಾಗದಿಂದ ಬಂಧವಂತೂ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ರಾಗಪಿರುತ್ತದೆ ಅದುವರೆಗೆ ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯಂತೂ ತನ್ನ ನಿಂದೆ-ಅವಹೇಳನೆ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಕೇವಲ ಭೂನದಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಬಂಧದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ಭೂನದಾದನಾತರ ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ಮಗ್ನಿತೆಯ ರೂಪವಾದ ಶುದ್ಧೀಪಯೋಗರೂಪದ ಚಾರಿತ್ರದಿಂದ ಬಂಧವು ಕಡಿಮೆಗೊತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಗಪಿದ್ದರೂ ಕೂಡ 'ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ'ವೆಂದು ನಂಬಿ ಸ್ವಷ್ಟಿಂದವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವಂತಹ ಜೀವನು ಮಿಥ್ಯಾದ್ವಾಷಿಯೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

"ವೃತ್ತ-ಸಮಿತಿಗಳು ತುಭಕಾಯುಗಳಾಗಿದ್ದರೂ ಮತ್ತು ಅಪ್ರಗಳ ಪಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದರೂ ಆ ಜೀವನಿಗೆ ಹಾಳಿಯಂದೇಕೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ?" - ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ವೃತ್ತಿಸಬಹುದು. ಅದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, - ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮಕ್ಯೇನೇ ಪಾಪವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ; ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮಪಿರುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ತುಭಾತುಭ ಶ್ರೀಯಗಳಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದಲ್ಲಿ ವಾರಮಾಧ್ಯಾಟಿಂದ ಪಾಪವೆಂದೇ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ವೃತ್ತಪಹಾರನಯದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ, ವೃತ್ತಪಹಾರದಲ್ಲಿರುವ ಜನರನ್ನು ಅಶುಭದಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ ತುಭದಲ್ಲಿ ಶೋದಿಸುವ ತುಭಕ್ತಿಯೆಗಳಿಗೆ ಯಾವುದೇ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞವೆಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಕಥನದಿಂದ ಸ್ವಾದ್ವಾದಮತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿರೋಧಾಭಿಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾದಿಸಿದ್ದ ಹೀಗೆ ವೃತ್ತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ - "ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪರದ್ವಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ರಾಗಪಿದೆ ಅದುವರೆಗೆ ಜೀವನಿಗೆ ಮಿಥ್ಯಾದ್ವಾಷಿಯಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಅದರ ಈ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಶಿಳಪಳಿಯಲ್ಲಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವಿರತಸಮೃಗ್ಂಷಿ ಮೂದಲಾದವರಿಗೆ ಚಾರಿತ್ರಮೋಹದ ಉದಯದಿಂದ ರಾಗಾಭಿಭಾವಗಳಂತೂ ಆಗುತ್ತವೆ, ಅದರೂ ಅವರಿಗೆ ಸಮೃಕ್ಷಪ್ರ ಹೇಗೆಿರುತ್ತದೆ?" ಅದರ ಉತ್ತರವು ಹೀಗಿದೆ - ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅನಂತಾನುಬಂಧಿರಾಗಪನ್ನ ಹೇಳಿದೆ. ಯಾರಿಗೆ ಇಂಥ ರಾಗಪಿರುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಯಾರಿಗೆ ಪರದ್ವಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪರದ್ವಷ್ಟಗಳಿಂದ ಆಗುವಂಥ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಬ್ಯಧಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಶ್ರೀತಿ - ಅಶ್ರೀತಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಅವನಿಗೆ ಸ್ವ-ಪರಗಳ ಭೂನ-ಶ್ರದ್ಧೆಗಳಾಗಲಿ-ಭೇದಭೂನವಾಗಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಶಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವ ಜೀವನು ಮುಸಿಪದೆಯಿನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ವೃತ್ತ-ಸಮಿತಿಗಳ ಪಾಲನೆಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇತರ ಜೀವಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಶರೀರದ ಸಲುವಾಗಿ ವೃಯತ್ವಪೂರ್ವಕವಾಗಿ

ಕಥಂ ರಾಗೀ ನ ಭವತಿ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ತಿ ಚೇತ್—

ಪರಮಾಣಮಿತ್ಯಯಂ ಪಿಹು ರಾಗಾದಿಗಳಂ ತು ವಿಜ್ಞದೇ ಜಸ್ತಿ ।

ಣ ವಿ ಸೋ ಜಾಣದಿ ಅಪ್ಪಣಿಯಂ ತು ಸವ್ವಾಗಮಧರೋ ವಿ ॥೨೦೧॥

ಅಪ್ಪಣಿಮಯಾಣಂತೋ ಅಣಪ್ಪಯಂ ಚಾವಿ ಸೋ ಅಯಾಣಂತೋ ।

ಕಹ ಹೋದಿ ಸಮೈದಿಟ್ಟೇ ಜೀವಾಜೀವೇ ಅಯಾಣಂತೋ ॥೨೦೨॥

ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾಡುವುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪರದ್ವಷ್ಠದ ಶ್ರೀಯೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಪರದ್ವಷ್ಠದ ನಿಮಿತ್ತರಿಂದ ಆಗುವಂಥ ತನ್ನ ಕುಭಜಾವಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಜೀವಗಳಲ್ಲಿ ಖಾತವಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಅಸಾವಧಾನತೆಯಿಂದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾಡುವುದು ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಪರದ್ವಷ್ಠದ ಶ್ರೀಯೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಪರದ್ವಷ್ಠದ ನಿಮಿತ್ತರಿಂದ ಆಗುವಂಥ ತನ್ನ ಅಶುಭಜಾವಗಳಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಅದುವರೆಗೆ ಅವನಿಗೆ ಸ್ವಾ-ಪರಗಳ ಜ್ಞಾನವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು; ಏಕೆಂದರೆ ಬಂಧ-ಮೋಕ್ಷಗಳು ತನ್ನ ಅಕುದ್ದ ಹಾಗೂ ತುಢಭಜಾವಗಳಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತಿದ್ದವು, ತುಢಾತುಭಜಾವಗಳಿಂತೂ ಬಂಧಕ್ಕೆನೇ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಪರದ್ವಷ್ಠಗಳಿಂತೂ ನಿಮಿತ್ತಮಾತ್ರವೇ ಆಗಿದ್ದವು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ವಿಪರೀತವಾಗಿಯೇ ಮನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದನು. ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜೀವನು ಪರದ್ವಷ್ಠಗಳಿಂದಲೇ ಒಳತು - ಕಡತುಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ರಾಗದ್ವೈಷಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವನು ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ತಿಯಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಜಾರಿತಮೋಹದ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ರಾಗಾದಿಭಾವಗಳರುತ್ತವೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ತಿಯೇವನು ರಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಗಾದಿಗಳ ವೈರಣೆಯಿಂದ ಯಾವ ಪರದ್ವಷ್ಠಸಂಬಂಧವಾದ ಶುಭಾಶುಭಕ್ತಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ-ಇದು ಕರ್ಮದ ಒತ್ತುದವಿದೆ ಇದರಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿಹೋದುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ನನ್ನ ಒಳಿದೆಯೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಯಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಬಾಧೆ ಸಹಸ್ರಯಾಗುವುಂಟಿಲ್ಲವೆಂದು ರೋಗದ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರವೃತ್ತನಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದರ ಕುರಿತು ಅವನಿಗೆ ಹೀಗಿಯಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಅವನು ವ್ಯಾಧಿಯಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ ಅದರ ಕುರಿತು ಹೀಗಿಯೆಂಧದ್ದು ? ಅವನು ಅದನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಉಪಾಯವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ನಾಶವೂ ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಪರಿಣಾಮನರೂಪವಾದ ಪರಿಣಾಮನದಿಂದಲೇ - ಎಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ತಿಗೆ ರಾಗವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಲೋಕಿಕ ಅಧ್ಯಾತ್ಮದ್ವಿಷಯಿಂದ ಕಥನವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮಸಹಿತವಾದ ರಾಗಕ್ಕೇನೇ ರಾಗವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ, ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮರಹಿತವಾದ

ಯಾವ ಜೀವನಿಗೆ ಅನುಮಾತವಾದರೂ ರಾಗಾದಿಗಳ ಸದ್ಬುಧವಿರುವುದು ।

ಅವನು ಬೇಕಾದರೆ ಸಕಲಾಗಮಗಳನೋದಿದರು ಆತ್ಮನರಿಯನು ॥೨೦೩॥

ಅವನು ಮೇಣಾತ್ಮನನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೆ ಅನಾತ್ಮನನು ಕೂಡ ತಿಳಿಯನು ।

ಜೀವಾಜೀವಗಳನೀತರದಿ ತಿಳಿಯದ ಜೀವ ಸಮ್ಮಾನಿಸ್ತಿ ಹೇಗಾಗುವನು ॥೨೦೪॥

ವಂದಿತ್ತು ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ

ವರಮಾನುಮಾತ್ರಮಪಿ ಬಲು ರಾಗಾದೀನಾಂ ತು ವಿಧೃತೇ ಯಸ್ಯ |

వాపి స జానాత్మకాత్మనం తు సవాగమధరోవపి || २०० ||

ಆತ್ಮಾನಮಜಾನನ್ ಅನಾತ್ಮಾನಂ ತುಪಿ ಸೋರ್ವಜಾನನ್

ಕಥಂ ಭವತಿ ಸಮ್ಮಗ್ನಿಸುವಾದೀವಾವಜಾವೋ ॥೨೦೭॥

ಯಸ್ಸೆ ರಾಗಾದೀನಾಮಜ್ಞಾನವಯಯಾನಾಂ ಭಾವಾನಾಂ ಲೇಶಸ್ಯಾಪಿ ಸದ್ಭಾವೋಽಸ್ತಿ ಸ ತ್ರಂತ-
ಕೇವಲಿಕಲೋಽಪಿ ಜ್ಞಾನಮಯಸ್ಸೆ ಭಾವಸ್ಯಾಭಾವಾದಾತ್ಮಾನಂ ನ ಜಾನಾತಿ । ಯಸ್ಯಾತ್ಮಾನಂ ನ

ಬೊರ್ತಮೋಹಸಂಬಂಧದ ಉದಯವರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ರಾಗವೇದು ಹೇಳಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಮೃಗ್ಂಷಿಗೆ ಜ್ಞಾನವೈರಾಗ್ಯದ ಶಕ್ತಿಯು ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಸಮೃಗ್ಂಷಿಗೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ ಸಹಿತವಾದ ರಾಗವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಯಾವನಿಗೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮಸಹಿತವಾದ ರಾಗವಿದೆ ಅವನು ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯಲ್ಲ ಇಂಥ (ಮಿಥ್ಯಾಧಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯ ಭಾವಗಳ) ಅಂತರವನ್ನು ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯೇ ತಿಳಿಯಲ್ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲಂತೂ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾಸ್ತದಲ್ಲಿ ಮಿಥ್ಯಾಧಿಷ್ಟಗೆ ಪ್ರವೇಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಒಂದುವೇಳೆ ಅವನು ಬ್ರಹ್ಮತ್ವ ಮಾಡುತ್ತಾನಾದರೆ ವಿವರಿತವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ- ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಬ್ರಹ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ ಇಲ್ಲವೇ ನಿಶ್ಚಯವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳದೆ ವ್ಯವಹಾರದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಮನ್ಮಿಸುತ್ತಾನೆ, ಪರಮಾರ್ಥತತ್ವದಲ್ಲಿ ಮೂಡನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ವಿರಳವಾಗಿ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಓರ್ವ ಜೀವನು ಯಥಾರ್ಥವಾದ ಸ್ವಾಧ್ಯಾದಾಂಜಾಯದಿಂದ ಸತ್ಯಾರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡರೆ ಅವನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೇ ಸಮೃಕ್ಷಪಡ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ-ಅವನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ||೧೫||

ರಾಗಯುಕ್ತನಾದ ಜೀವನು ಸಮೃದ್ಧಿಯೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ? - ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ಗಾಥಾ ಸಹಭಾಗಿ ಮುಂದಿರುತ್ತಾರೆ,-

ଗାଁର୍ଦ୍ଦ୍ଧ - ୨୦୦-୨୦୭

గాథాభి :- [ము] వాస్తవికవాగి [జస్స] యాద జీవనిగే [రాగాదిణం తు పరమాను-
ముత్తయం లి] పరమానుమాత్రపూలేతమాత్రపూ రాగాబిగలు [ఎజ్జడో] వెర్సిసుత్తవే [సోఏ] ఆ
జీవను [సవ్వగమధరో లి] బోకాదరే సపంగమధారో (ఎల్లూ ఆగమగళన్న ఓదిదవ) ఆగిద్దరో
[అప్పాణయం తు] ఆత్మనన్న [ఓ లి చాణది] తిళయువుదిల్ల; [చె] మత్తు [అప్పాణం] ఆత్మనన్న
[అయాణంతోఏ] తిళదుకోల్చదే [సోఏ] అవను [అణయవ్వయం అఎ] అనాత్మనన్న (పరవన్న)
[అయాణంతోఏ] తిళయువుదిల్ల; [జీచాజీవే] హీగే యావను జీవ మత్తు ఆజీవవన్న
[అయాణంతోఏ] తిళయువుదిల్ల అవను [సముద్దిటో] సమ్మగ్గుష్టియు [కహ హోది] హేగాగువ
సాధ్యతెయిదే ?

టీఎస్ : యావ జీపనిగే రాగ మేదలాద అభూతమయివాద భావగళ సద్గ్యవపు స్ఫూర్తమాత్ర వాగిద్దరూ అవను చేకాదరే శ్రుతకేవలియహగిద్దరూ అవను భూతమయివాద భావగళ అభూతద కారణింద ఆత్మనస్న తిలియుచుదిల్ల; మత్తు యావను ఆత్మనస్న తిలియుచుదిల్ల అవను ఆనాత్మనస్న తిలియుచుదిల్ల; ఏకెందరే స్వరూపదింద సత్తా మత్తు పరరూపదింద అసత్తా-ఇవేరడరింద ఒందు

ವಂಡಿತ್ತು ಸಷ್ಟು ಸಿದ್ದೇ

ಜಾನಾತಿ ಸೋರ್ನಾತ್ಯಾನಮಿ ನ ಜಾನಾತಿ, ಸ್ವರೂಪರೂಪಸತ್ತಾಸತ್ತಾಭ್ಯಾಮೇಕಸ್ಯ ವಸುನೋ
ನಿಶ್ಚಯಮಾನತ್ವತ್ | ತತೋ ಯ ಆತ್ಯಾನಾತ್ಯಾನೋ ನ ಜಾನಾತಿ ಸ ಜೀವಾಜೀವೌ ನ ಜಾನಾತಿ |
ಯಸ್ತ ಜೀವಾಜೀವೌ ನ ಜಾನಾತಿ ಸ ಸಮೃಗ್ಂಷಿರೇವ ನ ಭವತಿ | ತತೋ ರಾಗೀ ಜ್ಞಾನಾಭಾವಾನ್ಯ
ಭವತಿ ಸಮೃಗ್ಂಷಿಃ |

ವಸ್ತುವಿನ ನಿರ್ಣಯವಾಗುತ್ತದೆ; (ಯಾವನಿಗೆ ಅನಾತ್ಮನರಾಗದ-ನಿರ್ಣಯವಾಗಿದೆ ಅವನಿಗೆ ಅನಾತ್ಮ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ-
ಇವರದರ ನಿರ್ಣಯವಾಗೇಕಾಗುವುದು.) ಹೀಗೆ ಯಾವನು ಆತ್ಮ ಮತ್ತು ಅನಾತ್ಮನನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ
ಅವನು ಜೀವ ಮತ್ತು ಅಚೀವವನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ; ಇನ್ನು ಯಾವನು ಜೀವ ಮತ್ತು ಅಚೀವವನ್ನು
ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಅವನು ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಗೀ (ಜೀವನು) ಜ್ಞಾನದ ಅಭಾವದ ಕಾರಣವಾಗಿ
ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಇಲ್ಲಿ 'ರಾಗ' ತಬ್ಬದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹನಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.
ಮತ್ತು 'ಅಜ್ಞಾನಮಯ'ವೆಂದು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ-ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಯಿಂದಾದ ರಾಗಾದಿಗಳಿಂದು
ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮವಿಲ್ಲದ ಚಾರಿತ್ರ-ಮೋಹನದ ಉದಯದ ರಾಗವನ್ನಿಲ್ಲ ಸ್ವೀಕರಿಸಕೂಡದು; ಏಕೆಂದರೆ
ಅವಿರತಸಮೃಗ್ಂಷಿ ಮೋಹನಾದವರಿಗೆ ಚಾರಿತ್ರಮೋಹನದ ಉದಯಸಂಬಂಧವಾದ ಯಾವ ರಾಗವಿರುತ್ತದೆ
ಅದು ಜ್ಞಾನಸಹಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ; ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯು ಆ ರಾಗವನ್ನು ಕಮೋದಯಿಂದ ಉತ್ಸ್ವಾದ ರೋಗವಂದು
ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಅದರ ನಾಶವನ್ನೇ ಅಬೇಕ್ಕಿಸುತ್ತಾನೆ; ಅವನಿಗೆ ಆ ರಾಗದ ಕುರಿತು ತ್ವಿತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ.
ಮತ್ತು ಸಮೃಗ್ಂಷಿಗೆ ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ರಾಗದ ಸದ್ಯಾವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಅದರ ಕಾರಣವು ಈ
ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ-ಸಮೃಗ್ಂಷಿಗೆ ಅಶುರಾಗವಂತೂ ಆತ್ಮಂತ ಗೋವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಯಾವ ಶುರುಾಗವಿರುತ್ತದೆ
ಅದನ್ನು ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಒಳ್ಳಿಯಂದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ-ಅದರ ಕುರಿತು ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ರಾಗ
ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ನಿಜವಾಗಿಯಂತೂ ಅವನಿಗೆ ರಾಗದ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ
ಲೇಶಮಾತ್ರವೂ ರಾಗವಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಂದುಬೇಳೆ ಯಾವನೋ ಜೀವನು ರಾಗವನ್ನು ಒಳ್ಳಿಯಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರ ಕುರಿತು
ಲೇಶಮಾತ್ರವಾದರೂ ತ್ವಿತಿಮಾಡಿದರೆ-ಅವನು ಬೇಕಾದರೆ ಸಮಸ್ತ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದವನಾಗಿರಲಿ,
ಮುಸಿಯಾಗಿರಲಿ, ಘ್ರವಹಾರಣಾರಿತ್ರದ ಪಾಲನೆ ಮಾಡುವವನಾಗಿರಲಿ ಅದರೂ ಅವನು ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ಪರಮಾರ್ಥ
ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದಿಲ್ಲ, ಕಮೋದಯಜನ್ಮವಾದರಾಗವನ್ನೇ ಒಳ್ಳಿಯಂದು ನಂಬಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ ಹಾಗೂ
ಅದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಮೋಕ್ಷವೆಂದು ಮನ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತನ್ನ ಹಾಗೂ ಇತರರ
ಪರಮಾರ್ಥಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬುವುದರಿಂದ ಜೀವ-ಅಚೀವದ ಪರಮಾರ್ಥಸ್ವರೂಪವನ್ನು
ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ಜೀವ ಹಾಗೂ ಅಚೀವ-ಈ ಎರಡು ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೇ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದ
ಮೇಲೆ ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯೆಂಭವನು? ರಾಗೀ ಜೀವನು ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದೇ ತಾತ್ತ್ವಯುವಿದೆ.

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ, ಅಚಾಯದೇವರು ಆ ಕಾವ್ಯದ
ಮುಖಿಂತರ ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ತನ್ನ ಪದವಿಯಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮಲಗಿಕೊಂಡ ರಾಗೀ
ಚೀವಗಳಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, -

(ಮಂದಾಕೃಂತಂ)

ಅಸಂಸಾರಾತ್ತತಿಪದಮಿರಾ ರಾಗಿಕೋಽ ನಿತ್ಯಮತ್ತಾ;
 ಸುಪ್ರಾ ಯಸ್ಸಿನ್ವಪದಮಪದಂ ತದ್ವಿಬಿಧ್ಯಧ್ಯಮಂಥಾ: |
 ವಿತ್ಯತೇತಃ ಪದಮಿದಮಂ ಯತ್ ಚೈತನ್ಯಧಾತು:
 ಶುದ್ಧಃ ಶುದ್ಧಃ ಸ್ವರಸಭರತಃ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವತ್ತಮೇತಿ ||೧೫||

ಶ್ಲೋಕಾಧಿಕ : - (ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿರುವ ಭವ್ಯಜೀವಗಳನ್ನು ಲುದ್ದೇಷಿಸಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ)- [ಅಂಥಾಃ] ಎಲ್ಲೆ ಕುರುಡ ಪ್ರಾಣಗಳೇ! [ಅಸಂಸಾರಾತ್] ಅನಾದಿ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಹಿಡಿದು [ಪ್ರತಿಪದಂ] ವಯಾಸಯ-ವಯಾಸಯಿದಲ್ಲಿ [ಅಮೀ ರಾಗಿಃ] ಈ ರಾಗಯತ್ರ ಜೀವರುಗಳು [ನಿತ್ಯಮತ್ತಾ:] ಯಾವಾಗಲೂ ಸೋಕ್ತಿನಿಂದ ವರ್ತಿಸುತ್ತೆ [ಯಸ್ಸಿನ್ ಸುಪ್ರಾ:] ಯಾವ ಪದವಿಯಲ್ಲಿ ನಿಧಿಸುತ್ತಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ [ತತ್] ಆ ಪದವಿಯ ಎಂದರೆ ಸ್ಥಾನವು [ಅಪದಂ ಅಪದಂ] ಪದವಿಯಲ್ಲ-ಪದವಿಯಲ್ಲ (ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಾನವಲ್ಲ) [ಹಿಬಿಧ್ಯಧ್ಯಂ] - ಎಂದು ನೀವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ. (ಪದವಿಯಲ್ಲ ಎಂಬ ತಬ್ಬಿವನ್ನು ಎರಡು ಸಲ ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಕರುಣೆಯ ಭಾವವು ಸೂಚಿತವಾಗುತ್ತದೆ.) [ಇತಃ ಏತ ಏತ] ಈ ಕಡೆ ಬಿಸ್ಮಿ-ಕು ಕಡೆ ಬಿಸ್ಮಿ, (ಇಲ್ಲಿ ಅಶ್ವಯ ಪದಯಿಲಿ), [ಪದಂ ಇದಂ ಇದಂ] ನಿಮ್ಮ ಪದವಿಯು ಇದು ಇದೆ - ಇದು ಇದೆ, [ಯತ್] ಎಲ್ಲಿ [ಶುದ್ಧಃ ಶುದ್ಧಃ ಚೈತನ್ಯಧಾತು:] ಶುದ್ಧ-ಶುದ್ಧವಾದ ಚೈತನ್ಯ ಧಾತುವು [ಸ್ವರಸಭರತಃ] ತನ್ನ ರಸದ ಅಂಶಯತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ [ಸ್ಥಾಯಿಭಾವತ್ತಂ ಏತಿ] ಸ್ಥಾಯಿಭಾವತ್ತಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಿದೆ ಎಂದರೆ ಸ್ವಿರವಿದೆ- ಅವಿನಾಶಿಯಿದೆ. (ಇಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ಶುದ್ಧವನ್ನು ಎರಡು ಸಲ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅದು ದೃಷ್ಟ ಮತ್ತು ಭಾವ ಎರಡರ ಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಸೂಚಿತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಇತರ ದೃಷ್ಟಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಆತ್ಮಮುದ್ರೆಯಿಂದ ಶುದ್ಧನಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಪರನಿಮಿತ್ತದಿಂದಾಗುವಂಥ ತನ್ನ ಭಾವಗಳಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಭಾವದಿಂದ ಶುದ್ಧನಿದ್ದಾನೆ.)

ಭಾವಾಧಿಕ : - ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವನೋ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನು ಮದ್ಯಪಾನವಾಡಿ ಹೊಲಿಸು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಾಗ ಅವನನ್ನು ಯಾವನೋ ಬಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾನೆ-ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾನೆ- “ಇದು ನೀನು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಾನವಲ್ಲ; ನಿನ್ನ ಸ್ಥಾನವಂತೂ ಶುದ್ಧಸುವರ್ಣಮಯವಾದ ಧಾತುವಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ, ಇತರ ಕನಿಷ್ಠಧಾತುಗಳ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ರಹಿತವಾಗಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಸುಧೃಷಣವಾಗಿದೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ನಿನಗೆ ಯಾವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಾ, ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೊದಲಾದುವನ್ನು ಮಾಡಿ ಆನಂದಿತನಾಗು!” - ಹೀಗೆ ಈ ಜೀವರುಗಳು ಅನಾದಿ ಸಂಸಾರದಿಂದ ಹಿಡಿದು ರಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಅಪ್ರಾಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಸ್ವಭಾವಪೆಂದು ಸಂಬಿಳಿಂದು, ಅದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿಶ್ಚಿಂತರಾಗಿ ನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ-ಸ್ವಿರವಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಅವರನ್ನು ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಕಾರಣದಿಂದ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾರೆ- ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾರೆ-ಜಾಗ್ರತಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ, “ಪಿಲ್ಲಿ ಕುರುಡಪ್ರಾಣಗಳೇ! ನೀವು ಯಾವ ಪದದಲ್ಲಿ ನಿಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಿ ಅದು ನಿಮ್ಮ ಪದವಲ್ಲ” ನಿಮ್ಮ ಪದವಂತೂ ಶುದ್ಧಚೈತನ್ಯಧಾತುಮಯವಾಗಿದೆ, ಬಾಹ್ಯದಲ್ಲಿ ಇತರ ದೃಷ್ಟಗಳ ಬೆರಕೆಯಿಂದ ರಹಿತವಾಗು ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ವಿಕಾರರಹಿತವಾಗಿ ಶುದ್ಧವೂ ಮತ್ತು ಸ್ವಿರವೂ ಆಗಿದೆ; ಆ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಿರು-ಶುದ್ಧಚೈತನ್ಯರೂಪವಾದ ನಿಮ್ಮ ಭಾವದ ಅಶ್ವಯ ಹೊಂದಿರಿ!” ||೧೫||

ದಂಡು ಸಿಗ್ನಲ್ ಸದ್ರೇ

ಕು ನಾಮ ತತ್ತ್ವದರ್ಮಿತಾಯ-

ಆದ್ದರಿಂದ ದವಸ್ಯಭಾವೇ ಅಪದೇ ಮೋತ್ತಾಗಿ ಗಿಣ್ಣ ತಹ ಟೆಯದಂ |

ଦ୍ଵିରମେଣମୀମୁ ଭାବଂ ଉପଲବ୍ଧିତଂ ସହାୟେଣ ॥୨୦୩॥

ಆತ್ಮನಿ ದೃವ್ಯಭಾವಾನಪದಾನಿ ಮುಕ್ತಾ ಗೃಹಣ ತಥಾ ನಿಯತಮ್ |

ಸ್ವಿರಮೇಕಮಿಮಂ ಭಾವಮುಪಲಭ್ಯಮಾನಂ ಸ್ವಭಾವೇನ ॥೨೦೬॥

ಇಹ ಖಲು ಭಗವತ್ತಾತ್ಮನಿ ಬಹುನಾಂ ದ್ರವ್ಯಭಾವಾನಾಂ ಮದ್ಯೇ ಯೇ ಕಿಲ ಅತತ್ತಭಾವೇನೋ ಪಲಭ್ಯಮಾನಾ�, ಅನಿಯತತ್ವವಸ್ಥಾ�, ಅನೇಕೇ, ಕ್ಷಣಿಕಾ�, ವ್ಯಭಿಚಾರಿಸೋ ಭಾವಾಃ, ತೇ ಸರ್ವೇರಿಂದಿ ಸ್ವಯಮಾನಾಯತ್ತೇನ ಸಾಫುಃ ಸಾಫಾನಂ ಭವಿತುಮತಕೃತ್ಯಾತ್ ಅಪದಭೂತಾಃ । ಯಸ್ತು ತತ್ತಭಾವೇ ನೋಽಪಲ್ಯಭ್ಯಮಾನಃ, ನಿಯತತ್ವವಸ್ಥಃ, ಏರಃ, ನಿತ್ಯಃ, ಆಷ್ಟಭಿಚಾರೀ ಭಾವಃ, ಸ ಏರ ಏವ ಸ್ವಯಂ ಸಾಫಾಯತ್ತೇನ ಸಾಫುಃ ಸಾಫಾನಂ ಭವಿತುಂ ಶಕ್ಯಾತ್ಯಾತ್ ಪದಭೂತಃ । ತತಃ ಸರ್ವಾನೇವಾಸ್ತಾಯಿಭಾವಾನೋ ಮುಕ್ತಾ ಸಾಫಾಯಭಾವಭೂತಂ ಪರಮಾರ್ಥರಸತಯಾ ಸ್ವಾದಮಾನಂ ಜ್ಞಾನವೇತಿಕವೇತಿದಂ ಸಾಧ್ಯಮೋ ।

(ಒ ಗುರುದೇವರೇ!) ಆ ಪದವಿ ಎಂಧದಿದೆ? - ಎಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಗಾಥಾಸೂತ್ರದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

గూఫ - ۲۰۳

గాథాధ్రి :- [ఆదమ్మ] ఆత్మనల్లి [అపదే] అపదభూతవాద (తన్నదల్లద) [దవ్యభావే] దవ్యభావగాళన్న [పోత్తొణ] బిట్టుకోట్టు [ణేయదం] నిత్తితప్పం, [ధిరం] స్తురప్పం, [ఫగం] చికప్పం ఆద [ఇమం] ఈ (ప్రత్యక్ష అనుభవగోచరవాద) [భావం] భావవస్తు [సకాచేణ ఖలబ్యంతం] యావుదు (ఆత్మన) స్వభావరౌచదింద అనుభవమాదలాగుత్కదే అదన్న- [తక] (ఎల్ల భషణే!) హేగిద హాగె [గిణ్ణ] గ్రహణమాడు (ఆదు నిన్న పదమియే).

ଟିକେ :- ନିଜପାଇ କୁ ଭଗବାନ ଅତ୍ୟନ୍ତରୀ ବହଳଷ୍ଟୁ ଦୃଷ୍ଟି-ଭାଵଗତ ମାଧ୍ୟମଦିନଦ (ଦୃଷ୍ଟି-ଭାଵ ରେପବାଦ ବହଳଷ୍ଟୁ ଭାଵଗତ ମାଧ୍ୟମଦିନଦ), - ଯାପ ଅତ୍ୟନ୍ତରୀ ଭାବଦିନଦ ଅନୁଭବଦର୍ଶି ବରୁତ୍ତିରୁପ (ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ମୃତିଭାବରୋପଚଲ୍, ଆଦର ପରସ୍ମୀଭାବରୋପଚିନିଂ ଅନୁଭବଦର୍ଶି ବରୁତ୍ତିରୁପ), ଅନ୍ୟତ ଅପସ୍ତେଯୁଳ୍, ଅଦେଷ୍ଟେ, କୁଣ୍ଡଳକଥାଦ, ଘୃଭିତ୍ୟାରିଭାବଗତିରେ, ଅପେଲ୍‌ପ୍ରା ସ୍ମୃତି ଅନ୍ୟାନ୍ୟାଗିରୁପ କାରାଦିନଦ ସ୍ମୃତାନ ସ୍ମୃତନ ଏଂଦରେ ଜୀରୁପବନ ସ୍ମୃତନବାଗଲୁ ଯୋଗ୍ୟତିଲ୍ଲାଦୁଦରିନିଂ ଅପଦଭୂକିତପାଇବେ; ମୁକୁ ଯାପ ଅତ୍ୟନ୍ତରୀଭାବଦିନଦ (ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ମୃତିଭାବରୋପଚିନିଂ) ଅନୁଭବଦର୍ଶି ବରୁତ୍ତିରୁପ, ନିଯତ ଅପସ୍ତେଯୁଳ୍,

జీవదలి అపదచూతద్వాబావగళ బిట్ట, యథాధ్యదిం నీగుహిము ।

ಅವಿನಾಶ್, ನಿಯತ, ಪರಬಾಪವಿದು ಉಪಲಭ್ಯವಿದೆಯದು ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ॥೨೦೫॥

ವಿಕಸ್ತೇಷ ಹಿ ತಾದಂ ವಿಭಾಗಾವುದರಂ ವದವೋ |

ಅಪದಾನ್ಯೇವ ಭೂಸಂತೇ ಪದಾನ್ಯಾನಿ ಯತ್ತರಃ ||೧೫೬||

(ಶಾಸಕರವಿತ್ತೇಚಿತ್ರಣ)

ఏకభూయికభావనిభ్రమమహాస్వదం సమాశాదయనో
స్వదం ద్వైంద్వైమయం విధాతుమసహః స్వం వస్తువ్యక్తిం విదనో |
ఆత్మాత్మానుభ్వవానుభావపివలో బ్రత్కుద్వీతోఽఎదయం
సామాన్షం కలయనో కిల్పిష సకలం భూనం నయత్తేకతామో ||గళం||

ఒందు, నిత్యవాద, వృభిటారియల్డ భావ (ప్రతస్నమాత్రవాద జ్ఞానభావ)చిద, అదొందే స్వతా స్వాయియాగిరువుదరింద స్వతాన స్వాన ఎందరె ఇరువవన స్వానవాగలూ యోగ్యవాగిరువుదరింద పదభూతవాగిదే. అదక్కాగి ఎల్ల అస్వాయిభావగలన్న బిట్టుకోణిప్పి, యావుదు స్వాయిభావరూపచిదే అంధ పరమాధరశరూపచింద ఆనుభవదల్లి బరువంథ ఈ జ్ఞానపోందే ఆనుభవిసలు యోగ్యవాగిద.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಮೊದಲು ವರ್ಣಾಚಿಕ ಗುಗುಸ್ತಾನದವರೆಗೆ ಯಾವ ಭಾವಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿತ್ತು ಅವೆಲ್ಲವೂ ಆತ್ಮಸಲ್ಲಿ ಅನಿತ್ಯವೂ, ಅನೇಕವೂ, ಕ್ರಾಂತಿಕವೂ ಆದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಿಭಾವಗಳಾಗಿವೆ. ಆತ್ಮನು ಸ್ತಾಯಿಯಿದ್ದಾನೆ (-ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಧ್ಯಮಾನನಿದ್ದಾನೆ) ಮತ್ತು ಅವೆಲ್ಲ ಭಾವಗಳು ಅಸ್ತಾಯಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವು ಆತ್ಮನ ಸ್ತಾನಪಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಅವು ಆತ್ಮನ ಸ್ತಾನಗಳಲ್ಲ. ಯಾವ ಈ ಸ್ವಸಂವೇದನರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನವಿದೆ ಅದು ನಿಯತವಿದೆ, ಪರವಿದೆ, ನಿತ್ಯವಿದೆ, ಅವೃಭಿಡಾರಿಯಿದೆ. ಆತ್ಮನು ಸ್ತಾಯಿಯಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವೂ ಸ್ತಾಯಿಭಾವವಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಆತ್ಮನ ಸ್ತಾನವಿದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅನುಭವಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದುದೆಂದರೆ ಅದೊಂದೇ ಇದೆ.

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಕೆಲತರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಶೈಲ್ಕಾಳ : [ತತ್ವ ವಿಕಂ ಏವ ಹಿ ಪದಂ ಸ್ವಾಧ್ಯಂ] ಅದೊಂದೇ ಸ್ವಾನವು ಅನುಭವಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ, [ಎಷಂ ಅಪದಂ] ಯಾವುದು ಏತತ್ತುಗಳ ಸ್ವಾನವಾಗಿಲ್ಲ (ಎಂದರೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಏತತ್ತುಗಳು ಸ್ವಾನಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ) ಮತ್ತು [ಯತ್ನರಿ] ಯಾವುದರ ಎದುರು [ಅನ್ವನಿ ಪದಾನಿ] ಇತರ (ಇಲ್ಲ) ಸ್ವಾನಗಳು [ಅಪದಾನಿ ಏವ ಭಾಸಂತೀ] ಅಸ್ವಾನಗಳಾಗಿಯೇ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಡೂನವ್ಯೋಂದೇ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಾನವಾಗಿದೆ. ಅದರೊಳಗೆ ಯಾವ ವಿಪಶ್ಯುಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ-ಮತ್ತು ಅದರೆದುರು ಇತರ ಎಲ್ಲ ಸ್ವಾನಗಳು ಅಸ್ವಾನಸ್ವರೂಪವಾಗಿಯೇ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ, (ವಿಕೆಂದರೆ ಅವು ಅಕುಲತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿವೆ-ಅಪತ್ತಿರೂಪವಾಗಿವೆ). ||೧೫||

ತಥಾಹಿ—

ಅಭಿಂಸುದೋಧಿಮಣಕೇವಲಂ ಚ ತಂ ಹೋದಿ ಏಕ್ಯಮೇವ ಪದಂ ।
ಸೋ ಏಸೋ ಪರಮಟ್ಟೋ ಜಂ ಲಹಿದುಂ ಶೇವ್ಯಾದಿಂ ಜಾದಿ ॥೨೦೪॥

ಅಭಿಂಬೋಧಿಕಶ್ಚಾವಧಿಮನಃಪಯ್ಯಾಯಕೇವಲಂ ಚ ತದ್ವವತ್ತೇಕಮೇವ ಪದಮ್ ।
ಸ ಏಷ ಪರಮಾಧೋ ಯಂ ಲಬ್ಧಾನಿವ್ಯಾತಿಂ ಯಾತಿ ॥೨೦೫॥

ಅತ್ಯನು ಯಾವಾಗ ಜ್ಞಾನದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯಿದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಶ್ಲೋಕಾಧ್ಯ :- [ಏಕ-ಜ್ಞಾಯಕಭಾವ-ನಿಭರ-ಮಹಾಸ್ವಾದಂ ಸಮಾಸಾದಯನ್] ಒಂದು ಜ್ಞಾಯಕಭಾವದಿಂದ ತುಂಬಿಹೋದ ಮಹಾಸ್ವಾದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ, (ಈಗೆ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಕಾರವಾದನಂತರ ಇತರ ಸ್ವಾದವು ಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ) [ದ್ವಂದ್ವಮಯಂ ಸ್ವಾದಂ ವಿಧಾತುಂ ಅಸಹಃ] ದ್ವಂದ್ವಮಯಾದ ಸ್ವಾದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಥವಿದೆ (ವಣಾರಿಕ, ರಾಗಾದಿಕ ಕಾಗೂ ಕ್ಷಾಯೋಪತ್ರಮಿಕ ಜ್ಞಾನದ ಭೇದಗಳ ಸ್ವಾದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಥವಿದೆ). [ಆತ್ಯ-ಅನುಭವ-ಅನುಭಾವ-ವಿವರಃ ಸ್ವಾಂ ವಸ್ತುವೃತ್ತಿಂ ವಿದನ್] ಆತ್ಯಾನುಭವದ ಸ್ವಾದದ-ಪ್ರಭಾವದ ಅಧಿನಿವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿಜವಸ್ತುವೃತ್ತಿಯನ್ನು (ಆತ್ಯನ ಶುದ್ಧಪರಿಣಿಯನ್ನು) ತಿಳಿಯುತ್ತ-ಅಸ್ವಾದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ (ಆತ್ಯನ ಅಭ್ಯೂತಿಯಾದ ಸ್ವಾದದ ಅನುಭವದೊಳಗಿಂದ ಹೋರಗೆ ಬಾರದೆ) [ಏಷಃ ಆತ್ಯಃ ಆತ್ಯಾನುಭಾವ-ಉದಯಂ ಭೃತ್ಯತಾ] ಜ್ಞಾನದ ವಿಶೇಷಗಳ ಉದಯವನ್ನು ಗೌಣಮಾಡುತ್ತ, [ಸಾಮಾನ್ಯಂ ಕಲಯನ್ ಕಿಲ] ಕೇವಲ ಸಾಮಾನ್ಯಜ್ಞಾನದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತ, [ಸಕಲಂ ಜ್ಞಾನಂ] ಸಮಸ್ಯಾಭಾನವನ್ನು [ಏಕತಾಂ ನಯತಿ] ಏಕತ್ವದಲ್ಲಿ ತರುತ್ತಾನೆ-ಏಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾಧ್ಯ :- ಈ ಒಂದು ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನದ ಸಿಹಿಯಾದ ಸ್ವಾದದ ವಿದುರು ಇತರ ರಸಗಳು ಸಬ್ಬಯಾಗಿವೆ. ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನದ ಅನುಭವಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಎಲ್ಲ ಭೇದಭಾವಗಳು ಅಳಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನದ ವಿಶೇಷತೆಗಳು ಜ್ಞೀಯದ ನಿಖಿತ್ತದಿಂದಾಗುತ್ತವೆ. ಯಾವಾಗ ಜ್ಞಾನಸಾಮಾನ್ಯದ ಸ್ವಾದವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ ಆಗ ಜ್ಞಾನದ ಎಲ್ಲ ಭೇದಗಳೂ ಗೌಣವಾಗಿಯಿಡುತ್ತವೆ, ಒಂದು ಜ್ಞಾನವೇ ಜ್ಞೀಯ ರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭದ್ರಸ್ವನಿಗೆ ಪ್ರಾಣರೂಪವಾದ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದ ಸ್ವಾದವು ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತದೆ? - ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಮೊದಲು ಶುದ್ಧನಯದ ಕಢನಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಈಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿತ್ತು - ಶುದ್ಧನಯವು ಆತ್ಯನ ಶುದ್ಧವಾದ ಪ್ರಾಣಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿಸಿಕೊಡುವುದರಿಂದ ಶುದ್ಧನಯದ ಮುಣಿಂತರ ಪ್ರಾಣರೂಪವಾದ ಕೇವಲಜ್ಞಾನದ ಪರೋಕ್ಷ ಸ್ವಾದವು ಬಿರುತ್ತದೆ. ||೨೦೬||

ಮತಿ, ಶುತ್ತ, ಅವಧಿ, ಮನಃಪಯ್ಯಾಯ, ಕೇವಲಗಳೆಲ್ಲವು ಒಂದೆ ಪದವಿದೆ ।

ಮತ್ತದ್ವಾನಪದಪರಮಾಧರವಿದ್ವದನು ಪದೆದಾತ್ಯ ಮುಕ್ತನಾಗುವನು ॥೨೦೭॥

ಆತ್ಮ ಕಿಲ ಪರಮಾರ್ಥಃ, ತತ್ತ್ವ ಜ್ಞಾನಮ್‌ ; ಆತ್ಮ ಚ ಏಕ ಏವ ಪದಾರ್ಥಃ, ತತೋ ಜ್ಞಾನಮಷ್ಟೇಕಮೇವ ಪದಂ; ಯದೇತತ್ತ್ವ ಜ್ಞಾನಂ ನಾಮ್ಯಕಂ ಪದಂ ಸ ಏಷ ಪರಮಾರ್ಥಃ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೌಲ್ಯೋವಾಯಃ। ನ ಚಾಭಿನಿಬೋಧಿಕಾದಯೋಭೇದಾ ಇದಮೇರಂ ಪದಮಿಹ ಭಿಂದಂತಿ, ಕಿಂತು ತೇರ್ವಿದೆಯೇವೈಕಂ ಪದಮಭಿನಂದಂತಿ । ತಥಾಹಿ-ಯಥಾತ್ರ ಸವಿತುರ್ಭವನಪಟಲಾವಗುಂರಿತಸ್ಯ ತದ್ವಿಫಟನಾನುಸಾರೇಣ ಪ್ರಾಕಟ್ಯಮಾಸಾದಯತಃ ಪ್ರಕಾಶನಾತಿಶಯಭೇದಾ ನ ತಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶಸ್ವಭಾವಂ ಭಿಂದಂತಿ, ತಥಾ ಆತ್ಮನಃ ಕರ್ಮಪಟಲೋದಯಾವಗುಂರಿತಸ್ಯ ತದ್ವಿಫಟನಾನುಸಾರೇಣ ಪ್ರಾಕಟ್ಯಮಾಸಾದಯತೋ ಜ್ಞಾನಾತಿಶಯಭೇದಾ ನ ತಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಸ್ವಭಾವಂ ಭಿಂದ್ಯಃ, ಕಿಂತು ಪ್ರತ್ಯುತ ತಮಭಿನಂದೇಯಃ। ತತೋ ನಿರಸ್ತಸಮಸ್ತಭೇದಮಾತ್ರಸ್ವಭಾವಭೂತಂ ಜ್ಞಾನಮೇವೈಕಮಾಲಂಬ್ಯಮ್‌ । ತದಾಲಂಬನಾದೇವ ಭವತಿ ಪದಪ್ರಾಪ್ತಿಃ, ನಶ್ಯತಿ ಭಾರಂತಿಃ, ಭವತ್ಯಾತ್ಕಲಾಭಃ, ಸಿದ್ಧತ್ಯನಾತ್ಪರಿಹಾರಃ, ನ ಕರ್ಮ ಮೂರ್ಖತಿ, ನ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹಾ ಉತ್ತ್ವವಂತೇ, ನ ಪ್ರಾನಃ ಕರ್ಮ ಅಸ್ರವತಿ, ನ ಪ್ರಾನಃ ಕರ್ಮ ಬಧ್ಯತೇ, ಪ್ರಾಗ್ನಧಂ ಕರ್ಮ ಉಪಭೂತ್ತಂ ನಿಜಿಂಯತೇ, ಕೃತ್ಯಾಕರ್ಮಾಭಾವಾತ್ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೌಲ್ಯೋ ಭವತಿ ।

‘ಕರ್ಮದ ಕ್ರಯೋಪತಮದ ನಿರುತ್ತಿರುಂದ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಭೇದಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಅದರ (ಜ್ಞಾನದ) ಸ್ವರೂಪದ ವಿಜಾರಮಾಡಿನೋಡಿದರೆ ಜ್ಞಾನವು ಒಂದೇ ಇದೆ ಮತ್ತು ಆ ಜ್ಞಾನವೇ ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ’—ಎಂಬಧರದ ಗಾಥಾ ಸೂತ್ರವನ್ನಿಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಗಾಥ - ೨೦೪

ಗಾಥಾರ್ಥ :- [ಅಭಿಜೀಸುದೋಧಿಮಣಕೇವಲಂ ಜ] ಮತಿಜ್ಞಾನ, ಶ್ರುತಿಜ್ಞಾನ, ಅವಧಿಜ್ಞಾನ, ಮನಃಪರಯಾಂಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕೇವಲಜ್ಞಾನ [ತಂ] ಇವ [ವಿಕ್ಯಮೇವ] ಒಂದೇ [ಪದಂ ಹೋದಿ] ಪದವಿದೆ (ಏಕೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನದ ಎಲ್ಲ ಭೇದಗಳು ಜ್ಞಾನವೇ ಆಗಿವೆ); [ಸೋ ಏಸೋ ಪರಮಚೋಽಿ] ಆದು ಈ ಪರಮಾರ್ಥವಿದೆ (-ಶುದ್ಧನಾಯದ ಏಷಯಭೂತವಾದ ಜ್ಞಾನಸಾಮಾನ್ಯವೇ ಈ ಪರಮಾರ್ಥವಿದೆ—) [ಜಂ ಲಹಿದುಂ] ಆದನ್ನ ಪದೆಮಕೊಂಡು [ಣವ್ಯದಿಂ ಜಾದಿ] ಆತ್ಮನು ನಿರ್ವಾಗ ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಟೀಕೆ :- ಆತ್ಮನು ನಿಜವಾಗಿ ಪರಮಾರ್ಥ (ಪರಮಪದಾರ್ಥ)ನಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಆ ಆತ್ಮನು ಜ್ಞಾನವಾಗಿದ್ದಾನೆ; ಇನ್ನು ಆತ್ಮನು ಒಂದೇ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿದ್ದಾನೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನವೂ ಒಂದೇ ಪದವಿದೆ. ಈ ಜ್ಞಾನವೇಯಿಂದ ಹಸರಿನ ಒಂದು ಪದವು ಪರಮಾರ್ಥಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷದ ಉಪಾಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮತಿಜ್ಞಾನ ಮೋಕ್ಷದ (ಜ್ಞಾನದ) ಭೇದಗಳು ಈ ಒಂದು ಪದವನ್ನು ಭೇದಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅವೂ ಇದೇ ಒಂದು ಪದದ ಅಭಿನಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ (-ಸಮಧನೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ). ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ದೃಷ್ಟಾಂತದ ಮೂಲಕ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ-ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೋಡಗಳ ಮಾಲೀಯಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಸೋದ ಸೂರ್ಯನು ಯಾವ ಮೋಡಗಳ ಚದುರುವಿಕೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಾನೆ, ಅವನ (ಸೂರ್ಯನ) ಪ್ರಕಾಶನದ (ಪ್ರಕಾಶಪಡಿಸುವ) ಹೀನಾಧಿಕತೆಯರೂಪವಾದ ಭೇದವು ಅವನ (ಸಾಮಾನ್ಯ) ಪ್ರಕಾಶಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಭೇದಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಇದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕರ್ಮಾವರಣದ ಉದಯದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಸೋದ ಆತ್ಮನು ಯಾವ ಕರ್ಮದ ಚದುರುವಿಕೆಯ (ಕ್ರಯೋಪತಮದ) ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಾನೆ, ಅವನ ಜ್ಞಾನದ ಹೀನಾಧಿಕತೆಯ ರೂಪವಾದ ಭೇದವು ಅವನ (ಸಾಮಾನ್ಯ) ಜ್ಞಾನಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಭೇದಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅಭಿನಂದನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಸಮಸ್ತಭೇದಗಳು ಅಳಿಸಿಹೋಗಿವೆ ಅಂಥ ಆತ್ಮಸ್ವಭಾವಭೂತವಾದ

(ಹಾದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ಅಷ್ಟಾಚ್ಚಾಃ ಸ್ಮಯಮುಖ್ಯಲಂತಿ ಯದಿಮಾಃ ಸಂಪೇದನವ್ಯತ್ಯಯೋ
ನಿಷ್ಠಿತಾವಿಲಭಾವಮಂಡಲರಸಪ್ರಾಗ್ನಾರಮತ್ತಾ ಇವ |
ಯಸ್ಯಾಭಿನ್ಯರಸಃ ಸ ಏಷ ಭಗವಾನೇಕೋರವ್ಯನೇಕೆಭವನ್
ವಲ್ಲತ್ಯತ್ತಲಿಕಾಭಿರದ್ವತನಿಧಿಶ್ಚತನ್ಯರತ್ವಾಕರಃ ||೧೪||

ಒಂದು ಭ್ರಾಹ್ಮನ ಅವಲಂಬನಯನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು. ಅದರ ಅವಲಂಬನದಿಂದಲೇ (ನಿಜ) ಪದದ ಪ್ರಾಯಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಬ್ರಹ್ಮಯ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ, ಆತ್ಮ ಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಆನಾತ್ಮನ ವರಿಯಾರವು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ, (ಹೀಗಾಗುವುದರಿಂದ) ಕರ್ಮವು ಬಲಿಷ್ಠವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹಗಳು ಉತ್ಸನ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, (ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹಗಳಿಲ್ಲದೆ) ಪ್ರಜಾ: ಕರ್ಮದ ಆಸ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, (ಆಸ್ಥವಿಲ್ಲದೆ) ಪ್ರಜಾ: ಕರ್ಮ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಹೊದಲು ಬದ್ದವಾದ ಕರ್ಮವು ಭೋಗಿಸಿದಮೇಲೆ ನಿರ್ಜರಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದುತ್ತದೆ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಕರ್ಮಗಳ ಅಭಾವವಾಗುವುದರಿಂದ ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೂರ್ಕವಾಗುತ್ತದೆ. (ಹೀಗೆ ಭ್ರಾಹ್ಮನ ಅವಲಂಬನಯ ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯವಿದೆ.)

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಕರ್ಮದ ಕ್ರಯೋಪಕರ್ಮಕ್ರಮಸಾರವಾಗಿ ಭ್ರಾಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭೇದಗಳಾಗುತ್ತವೆ ಅವೇನೂ ಭ್ರಾಹ್ಮನಾಮಾನ್ಯನನ್ನು ಅಭ್ರಾಹರೂಪನನ್ಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಭ್ರಾಹಮನನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತವೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭೇದವನ್ನು ಗೌಣಮಾಡಿ, ಒಂದು ಭ್ರಾಹಮಾನ್ಯದ ಅವಲಂಬನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆತ್ಮನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು; ಇದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಂಗ ಇದೇ ಅಧ್ಯಾದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ನಿಷ್ಠಿತ-ಅವಿಲ-ಭಾವ-ಮಂಡಲ-ರಸ-ಪ್ರಾಗ್ನಾರ-ಮತ್ತಾಃ ಇವ] ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಸಮೂಹರೂಪವಾದ ರಸವನ್ನು ಕುಹಿದುಬಿಟ್ಟಿರುವುದರ ಅಧಿಕೃದಿಂದ ಮದವೇರಿದಯೋ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ [ಯಸ್ಯ ಇಮಾಃ ಅಷ್ಟ-ಅಷ್ಟಾಃ ಸಂಪೇದನವ್ಯತ್ಯಯಃ] ಯಾರಿಗೆ ಈ ನಿರ್ಮಲಕ್ಷ್ಯಿತಲೂ ನಿರ್ಮಲವಾದ ಸಂಪೇದನವ್ಯತ್ಯಯ (ಭ್ರಾಹಮಪರಯಾರ್ಥಿ, ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬರುವಂಥ ಭ್ರಾಹಮದ ಭೇದವು) [ಯದೋ ಸ್ಮಯಂ ಉಖ್ಯಲಂತಿ] ತನ್ನಿಂದ ತಾನೇ ಉತ್ತೀಬಿರುತ್ತದೆ, [ಸಃ ಏಷಃ ಭಗವಾನ್ ಅಧ್ವರತನಿಧಿಃ ಚೈತನ್ಯರತ್ವಾಕರಃ] ಆ ಅಧ್ವರತನಿಧಿಯಿಳ್ಳ ಈ ಚೈತನ್ಯರತ್ವಾಕರನಾದ ಭಗವಾನ್ ಆತ್ಮನು, [ಅಭಿಸ್ವರಃ] ಭ್ರಾಹಮಪರಯಾರ್ಥರೂಪದ ಅಲೀಗಳೊಡನೆ, ಯಾರ ರಸವು ಅಭಿಸ್ವರಾಗಿದೆ ಅಂಥ, [ಏಕಃ ಅಷಿ ಅನೇಕೆಭವನ್] ಒಂದಾಗಿದ್ವರೂ ಅನೇಕವಾಗುತ್ತ, [ಲತ್ತಲಿಕಾಭಿಃ] ಭ್ರಾಹಮಪರಯಾರ್ಥರೂಪದ ತರಂಗಗಳ ಮುಬಾಂತರ [ವಲ್ಲಂತಿ] ದೋಳಾಯಮಾನವಾಗುತ್ತಾನೆಉತ್ತಿಬಿರುತ್ವಾನೆ.)

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಅನೇಕ ರತ್ನಗಳುಳ್ಳ ಸಮುದ್ರವು ಕೇವಲ ನಿರೀನಿಂದಲೇ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ-ದೊಡ್ಡ ಅದೆಷ್ಟೋ ಅಲೀಗಳು ಏಳುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಅವು ಕೇವಲ ಜಲರೂಪವಾಗಿಯೇ ಇವೆ, ಇದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅನೇಕ ಗುಣಗಳ ಆಗರನಾದ ಈ ಭ್ರಾಹಮಸಮುದ್ರನಾದ ಆತ್ಮನು ಕೇವಲ ಭ್ರಾಹಮನಿರೀನಿಂದಲೇ ತುಂಬಿಹೋಗಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಭ್ರಾಹಮ ಅನೇಕ ಭೇದಗಳು (ವ್ಯಕ್ತತೆಗಳು) ತಯಿಂದ ತಾವೇ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ ಅವನ್ನು ಒಂದು ಭ್ರಾಹಮರೂಪದಿಂದಲೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ತಂತು ತುಂಬರೂಪದಿಂದ ಅನುಭವಿಸಬಾರದು. ||೧೫||

8023

(ಶಾದ್ಯೂಲವಿಕೀಡಿತಂ)

ಕ್ಕಿಂತಾಂ ಸ್ವಯಮೇವ ದುಷ್ಪರತ್ಯೇಮೋಕ್ಕೋನ್ನಿತ್ಯಃ ಕರ್ಮಭಿ:
ಕ್ಕಿಂತಾಂ ಚ ಪರೇ ಮಹಾಪ್ರತಪ್ಯೋಧಾರೇಣ ಭಗ್ವಾಶ್ಚಿರಮ್ |
ಸಾಕ್ಷಾನ್ಮೋಕ್ಷ ಇದೂ ನಿರಾಮಯಪದಂ ಸಂಬೇಧಮಾನಂ ಸ್ವಯಂ
ಜಾನಂ ಜ್ಞಾನಗುಣಂ ವಿನಾ ಕಥಮಷಿ ಪ್ರಾಪ್ಯಂ ಕರುಂತೇ ನ ಹಿ ||೧೪||

କାଣଗୁଣେଣ ଏହିଏଣ ଏଦଂ ତୁ ପଦଂ ବହୁ ଏ ନ ଲହଂତେ ।
ତଂ ଗାଁ ଯେତମେଦଂ ଜଦି ଜ୍ଞାନୀ କମ୍ବପରିମୋଦ୍ଦିଃ ॥୨୦୫॥

ಕಾಗ ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಇನ್ನೂ ಸಂಪರ್ಕಮಾಡುತ್ತಾರೆ,

ಶೈವಾರ್ಥ :- [ದುಷ್ಪರತರ್ಯಿ] ಎಷ್ಟೇ ಜೀವಗಳಂತೂ ಮಸ್ತರತರವಾದ ಮತ್ತು [ಮೋಕ್ಷ-ಉನ್ನತಿ] ಮೌಕ್ಷಿಂದ ಪರಾಯಾಃಿವಾದ [ಕರ್ಮಭಿ] ಕರ್ಮಗಳಿಂದ [ಸ್ವಯಮೇಽ] ತಾಣಾಗಿಯೇ (ಚಿನಾಢಿಯಲ್ಲದೆ) [ಕ್ಷಿಷ್ಟಂತಾಂ] ಕ್ಷೇತ್ರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ [ಒ] ಮತ್ತು [ಪರೇ] ಬೇರೆ ಎಷ್ಟೇ ಜೀವಗಳು [ಮಹಾವೃತ-ತಪಃ ಭಾರೇಣ] (ಮೋಕ್ಷೋನ್ಮಾಃಿವಾದ ಎಂದರೆ ಕಥಂಚಿತ್ ಜಿನಾಗಮದಲ್ಲಿ ಕಬಿತವಾದ) ಮಹಾವೃತ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಯಿನ ಭಾರದಿಂದ [ಚರಂ] ಚರಕಾಲದವರೆಗೆ [ಭಾಷ್ಯಾ] ಮುರಿದಾಬೀಳುತ್ತ [ಕ್ಷಿಷ್ಟಂತಾಂ] ಕ್ಷೇತ್ರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ;—(ಅದರೆ) [ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಮೋಕ್ಷಃ] ಯಾವುದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ, [ನಿರಾಮಯಪರಂ] ನಿರಾಮಯವಾದ —(ರೋಗ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಕ್ಷೇತಗಳಿಂದ ರಂಡಿತವಾದ) ಪದವಿದೆ ಮತ್ತು [ಸ್ವಯಂ ಸಂವೇದ್ಯಮಾನಂ] ತಸ್ಮಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ [ಇದಂ ಭ್ರಾನಂ] ಇಂಥ ಈ ಭ್ರಾನವನ್ನು [ಭ್ರಾನಗುಣಂ ವಿನಾ] ಭ್ರಾನಗುಣವಲ್ಲದೆ [ಕಥಂ ಅಷಿ] ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ [ಪ್ರಾಬ್ರಂ ನ ಹಿ ಕ್ರಮಂತೇ] ಅವರು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವ ಜ್ಞಾನವಿದೆ ಅದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮೋಕ್ಷವಿದೆ; ಅದು ಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ, ಇತರ ಯಾವ ಕಿರ್ಯಾಕಾಂಡದಿಂದ ಅದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ||೧೪||

ಕಾಗ ಇದೇ ಉಪದೇಶವನ್ನು ಗಾಧಾಸೂತ್ರದ ಮುಹಿಂತರ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ, —

ମାତ୍ରା - ୨୦୯

గాధాధ్రి : [సాంగుకేళ విషిణ్ణా] భూనగుణదింద రషితరాద [బహు ఏ] బయలమ్మ జనరు (ఆనేక ప్రకారద కాయి మాడుత్తిద్దరూ) [విదం పదం తు] ఈ భూనస్తరూపవాద పదవన్ను [ఈ లపంతే] చ్ఛాప్తమాడికొల్పుచ్చదిల్లు- [తం] ఆదశ్శగి ఎల్లే భవ్వనే ! [జది] ఒందు

ಜ್ಞಾನಗುಣವಿಲ್ಲದೀ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವದವಿಯ ಪಡೆಯರದೆಮ್ಮೋ ಜನರು ।

ನೀನಿಶ್ಚಯದಿಂದಿ ಪದವಗ್ರಹಿಸು ಕಮರ್ಗಳಿಂ ಮುಕ್ತನಾಗಬೇಕಿದ್ದರೆ ॥೨೦೫॥

ಹಂಡಿತ್ತು ಸವ್ಯ ಸಿದ್ಧೇ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ

ಭೂನಗಸ್ತೇನ ವಿಹೀನಾ ಏತತ್ತು ಪದಂ ಬಹಪೋರ್ವತಿ ನ ಲಭಂತೇ ।

ತದ್ವಾ ಗೃಹಾಣ ನಿಯತಮೇತದ್ವಾ ಯದೀಷ್ಟಿಸಿ ಕರ್ಮವರಿಮೋಕ್ಷಂ ॥೨೦೫॥

ಯತೋ ಹಿ ಸಕಲೀನಾಪಿ ಕರ್ಮಣಾ, ಕರ್ಮಣಿ ಭೂನಸ್ಯಾಪ್ರಕಾಶನಾತ್, ಭೂನಸ್ಯಾನುಪಲಂಭಃ । ಕೇವಲೀನ ಭೂನೇನೈವ, ಭೂನ ಏವ ಭೂನಸ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನಾತ್, ಭೂನಸ್ಯೋಪಲಂಭಃ । ತತೋ ಬಹಪೋರ್ವತಿ ಬಹನಾಪಿ ಕರ್ಮಣಾ ಭೂನಶಾಂತಿಃ ನೇದಮುಪಲಂಭಂತೇ, ಇದಮನುಪಲಭಮಾನಾಶ್ಚ ಕರ್ಮಭಿನ್ ಮುಷ್ಯಂತೇ । ತತಃ ಕರ್ಮವೋಕ್ಷಾಧಿನಾ ಕೇವಲಭೂನಾವಷ್ಟಂಭೇನ ನಿಯತಮೇವೇದ-ವೇಕಂ ಪದಮುಪಲಂಭನಿಯಮ್ ।

(ದ್ವಿತೀಯಲಂಬಿತ)

ಪದಮಿದಂ ನನು ಕರ್ಮದುರಾಸದಂ

ಸಹಜಬೋಧಕಲಾಸುಲಭಂ ಕಿಲ ।

ತತ ಇದಂ ನಿಜಬೋಧಕಲಾಬಿಲಾತ್

ಕಲಯಿತುಂ ಯತತಾಂ ಸತತಂ ಜಗತ್ ॥೨೦೬॥

ವೇಳ ನೀನು [ಕರ್ಮವರಿಮೋಕ್ಷಂ] ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು [ಇಷ್ಟಿಸಿ] ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ [ಫಯದಂ ಏದಂ] ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಈ ಭೂನವನ್ನು [ಗಿಣ್ಣಿ] ಗ್ರಹಣ ಮಾಡು.

ಉತ್ತರ :- ಶ್ರೀಯೆಗಳಲ್ಲಿ (ಶ್ರೀಯಾಕಾಂಡದಲ್ಲಿ) ಭೂನದ ಪ್ರಕಟನೆಯಾಗಬಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವ ಕ್ಷಯಯಿಂದಲೂ ಭೂನದ ಪ್ರಾತ್ಸ್ಥಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ; ಭೂನಬಿಂದಲೇ ಭೂನವ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದರಿಂದ ಕೇವಲ (ಒಂದು) ಭೂನಬಿಂದಲೇ ಭೂನದ ಪ್ರಾತ್ಸ್ಥಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭೂನಶೈಸ್ಯರಾದ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು, ಅದವ್ಯೂಹ ಶ್ರೀಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಈ ಭೂನವದವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರರು, ಮತ್ತು ಈ ಪದವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಅವರು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬಿದುಗಡೆಹೊಂದುವ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳವರು ಈ (ಒಂದು) ಭೂನಮಾತ್ರದ ಅವಲಂಬನೆಯಿಂದ ಈ ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಒಂದು ಪದವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಭೂನಬಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷವಾಗುತ್ತದೆ, ಶ್ರೀಯಾಕಾಂಡದಿಂದಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೋಕ್ಷೇಷ್ಟುಗಳಿಗೆ ಭೂನದ ಧ್ಯಾನವನ್ನೇ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಉಪದೇಶವಿದೆ.

ಕಾಗ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಕಲಿತರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಇದಂ ಪದಂ] ಈ (ಭೂನಸ್ಯರೂಪವಾದ) ಪದವು [ನನು ಕರ್ಮದುರಾಸದಂ] ನಿಜವಾಗಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ದುರಾಸದವಿದ್ ಮತ್ತು [ಸಹಜಬೋಧ-ಕಲಾ-ಸುಲಭಂ ಕಿಲ] ಸಾಧಿಬಿಕವಾದ ಭೂನಕಲೀಯ ಮುಹಾಂತರ ನಿಜವಾಗಿ ಸುಲಭವಾಗಿದೆ; [ತತಃ] ಅದಕ್ಕಾಗಿ [ನಿಜಬೋಧ-ಕಲಾ-ಬಿಲಾತ್] ತನ್ನ ಭೂನದ ಕಲೀಯ ಬಲದಿಂದ [ಇದಂ ಕಲಯಿತುಂ] ಈ ಪದದ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ (ಅನುಭವ ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ) [ಜಗತ್ ಸತತಂ ಯತತಾಂ] ಜಗತ್ತು ಸತತವಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲಿ.

* ದುರಾಸದ - ದುಷ್ಪಾತ್ರ, ಜಯಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದಂಥ.

ವಿದ್ವಾ ರದೋ ಹೆಚ್‌ಎ ಸಂತುಚ್ಯೋ ಹೋಹಿ ಹೆಚ್‌ಮೇದ್ವಾ ।

ವಿದೇಣ ಹೋಗಿ ತಿತ್ತೋ ಹೋಹದಿ ತುಹ ಉತ್ತಮಂ ಸೋಕ್ತಂ ॥೨೦೬॥

ವಿತಸ್ಸಿನ್ನು ರತ್ನೋ ನಿತ್ಯಂ ಸಂತುರ್ಯೋ ಭವ ನಿತ್ಯಮೇತಸ್ಸಿನ್ನು

పతేన భవ త్రమో భవిష్యతి తపోతమం సాబ్దమ్ || १०६ ||

ఏతావానేవ సత్య ఆత్మ యావదేతతో భూనమితి నిర్ణిక్ష భూనమాత్ర ఏవ నిత్యమేవ రకిముపైటి | ఏతావత్యేవ సత్యాతీః యావదేతతో భూనమితి నిర్ణిక్ష భూనమాత్రేణైవ నిత్యమేవ సంతోషముపైటి | ఏతావదేవ సత్యమనుభవనీయం యావదేతతో భూనమితి నిర్ణిక్ష

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಆಚಾರ್ಯದೇವರು ಸಂಪೂರ್ಣಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಭ್ರಾಹ್ಮನಕಲೀಯ ಬಲದಿಂದಲೇ ಭ್ರಾಹ್ಮನದ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವುದರ ಖಾತ್ರದೇಶವಿತ್ತಿದ್ದಾಗೆ ಭ್ರಾಹ್ಮನದ 'ಕಲೆ'ಯೆಂದು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕಲೆಯು (ಕೆವಲಭ್ರಾಹ್ಮನವು) ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದುವರೆಗೆ ಭ್ರಾಹ್ಮನವು ಹೀಸಕಲೀಯ ಸ್ವರೂಪವಾಗಿದೆ - ಮತಿಭ್ರಾಹ್ಮನಾದಿರೂಪವಾಗಿದೆ; ಭ್ರಾಹ್ಮನವನ್ನು ಆ ಕಲೆಯ ಆವಲಂಬನೆಯಿಂದ ಭ್ರಾಹ್ಮನದ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವುದರಿಂದ ಕೆವಲಭ್ರಾಹ್ಮನವು ಎಂದರೆ ಪೂರ್ಣಕಲೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ. ||೧೪||

ಈಗ ಈ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ಉಪದೇಶವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

गोप्ता - २०८

గాథాభం : (విల్పి భవ్యనే!) నీను [పిదమ్మ] ఇదరల్లి (ళ్ళానదల్లి) [పెళ్ళం] యావాగలూ [రదో!] రత ఎందరే టీకియుళ్ళవనాగు, [పిదమ్మ] ఇదరల్లి [పెళ్ళం] యావాగలూ [సంతుచ్ఛోషణ] సంతుచ్ఛునాగు మత్తు [పిదోణ] ఇదరింద [తిఁటో హోషణ] త్వానునాగు; (ఓగే మాడుచుదరింద) [తుహ] నినగే [లుత్తమం సోక్కం] లుత్తమసుబివు [కోఱది] అగువుదు.

ಟೀಕೆ :- (ಪಲ್ಲಿ ಭವ್ಯನೇ!) ಎಷ್ಟು ಈ ಭೂನವದ ಅಷ್ಟೇ ಸತ್ಯ (-ಪರಮಾರ್ಥಸ್ವರೂಪ)ವಾದ ಆತ್ಮನಿದ್ವಾನೇ— ಎಂದು ನಿರ್ಗಣಯಮಾಡಿ ಭೂನಮಾತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಯಾವಾಗಲೂ ರಹಿ (ಪ್ರೀತಿ, ಅಭಿರುಚಿ)ಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು ; ಏಷ್ಟು ಈ ಭೂನವದ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜವಾದ ಕಲ್ಯಾಣವಿದೆ— ಎಂದು ನಿರ್ಗಣಯಮಾಡಿ ಭೂನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು ; ಎಷ್ಟು ಈ ಭೂನವದ ಅಷ್ಟೇ ನಿಜವಾಗಿ ಅನುಭವಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ—ಎಂದು ನಿರ್ಗಣಯಮಾಡಿ ಭೂನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಯಾವಾಗಲೂ ತೆಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪ್ರಾಪ್ತಮಾಡಿಕೊಳ್ಳು. ಹೀಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಅನುರಕೆ, ಆತ್ಮನಲ್ಲಿ ಸಂತುಷ್ಟಿ ಮತ್ತು

ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿತ್ಯ ಅನುರಕ್ತನಾಗು, ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ನಿತ್ಯ ಸಂಪುಷ್ಟನಾಗು ।

ಇದರಿಂದ ನೀ ತ್ವರಿತವಾದರೆ ಉತ್ತಮಸಾಧ್ಯ ನಿನಗೆ ದೊರಕುವುದು ॥೭೦೬॥

ವಂದಿತ್ತು ಸಮ್ಮಾನದ್ವಾರಾ

ଭାନମାତ୍ରେକୁବ ନିଷ୍ଠମେବ କୃତ୍ତମୁଦ୍ଦୀଳ । ଅଧ୍ୟବଂ ତବ ନିଷ୍ଠମେଵାତ୍ମରତନ୍ୟ, ଆତ୍ମସଂକୁଷ୍ଟସ୍ମୃତି
ଓ କୃତ୍ତପ୍ରକାଶ ଚ ବାହାମଗୋଚରଂ ଶୌଖ୍ୟଂ ଭବିଷ୍ୟତି । ତତ୍ତ୍ଵ ତତ୍ତ୍ଵଙ୍କ ଏବ କୃତ୍ତମେବ ସ୍ମୃତିମେବ
ଦ୍ରକ୍ଷୟ, ମାତ୍ର ଅନ୍ୟନ୍ତର ପ୍ରକଟିତି ।

(ಶಿವಜಾತಿ)

ಅಚಂತ್ಯತ್ವಕ್: ಸ್ವಯಮೇದ ದೇವ-
ಶ್ರೀನಾತುಪರಿಂತಾಮಣರೇಷ ಯಸ್ಯಾತ್ |
ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಾತ್ಮತಯಾ ವಿಧತ್ತೇ
ಭಾನಿ ಕಮನ್ಯಸ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹೇಣ ॥१७॥

ಆತ್ಮವಿನಿದ ಶ್ರವ್ಯಾಸಾದ ನಿನಗೆ ಪಡೆಸಕ್ಕೆ ಅಗೋಚರವಾದ ಸುಖವು ಬ್ರಹ್ಮವಾಗುವುದು; ಮತ್ತು ಆ ಸುಖವನ್ನು ಅದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನಿನೇ ಸ್ವತಃ ನೋಡಬಹುದು, ಇತರರಿಗೆ ಕೇಳಬೇಡ." (ಅದು ತಮಗೇ ಅನುಭವ ಗೋಚರವಾಗುವುದು, ಇತರರಿಗೆ ಕೇಳುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನಿದೆ?)

భూవాధి :- భూనమాత్రాద ఆక్రమణల్లి మగ్గవాగువుదు, అవనల్లియే సంతుష్టాగువుదు మత్తు అవనల్లియే కృష్ణహిందువుదు శైవువాద ధ్యానవాగిదే. ఆదరింద వఱమానదల్లి అనందద ఆసుభవవాగుత్తడి మత్తు స్వల్ప సమయచల్లియే భూనానుదస్సురూపవాద కేవలజ్ఞానద ప్రాణియాగుత్తడే. ఒకిగే మాచుపంథ పురుషనే ఆ సుబివన్నె తిళియుత్తానే, ఇతరరిగే ఇదరోళగే ప్రవేశిల్ల.

ಈಗ ಭೂಸಾನುಭವದ ಮುಹುರ್ಯ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಗಾಢಯ ಸೂಚಕವಾದ ಕಲಶರೂಪದ ರಾಘವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಶೈಲ್ಕಾರ್ಣ :- [ಯನ್ನಾಗ್] ಏಕೆಂದರೆ [ವಿಷಃ] ಈ ಭಾನಿಯು [ಸ್ವಯಂ ವವ] ತಾನೇ [ಅಚಂತ್ಯತಕ್ತಿಃ ದೇವಃ] ಅಟಂತ್ಯತಕ್ತಿಯಲ್ಲ ದೇವನಿದ್ವಾನೇ ಮತ್ತು [ಚಿನ್ನಾತ್-ಚಿಂತಾಮಣಃ] ಚಿನ್ನಾತ್ ಚಿಂತಾಮಣಿಯಾದ್ವಾನೇ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ [ಸರ್ವ-ಅಧರ-ಸಿದ್ಧ-ಅತ್ಯತಯಾ] ಯಾರಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಅಧರ (ಪ್ರಯೋಜನ)ಗಳು ಇದ್ವಾಗಿವ ಅಂಥ ಸ್ವರೂಪವಿರುವದರಿಂದ [ಭಾನಿ] ಭಾನಿಗೆ [ಅನ್ನಸ್ವ ಪರಿಗ್ರಹಣ] ಇತರರ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ [ಕಂ ವಿಧತ್ತೀಃ] ವಿನು ಮಾಡುವದಿದೆ? (ಏನೂ ಮಾಡುವದಿಲ್ಲ.)

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಈ ಭಾಸಮೂತಿಯಾದ ಅತ್ಯನ್ತ ತಾನೇ ಅನಂತಶ್ರದ್ಧಾಸಂಪನ್ಮೂಲಾದ ದೇವನಿದ್ಯಾನು ಮತ್ತು ತಾನೇ ಚೈತನ್ಯರೂಪದ ಚಿಂತಾಮನೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಷಟ್ಕಾರ್ಥದ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾದ್ವಾನೆ; ಅದ್ಯಾಗಿ ಭೂವಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಾದ್ವರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಪರಿಗ್ರಹದ ಸೇವನೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಏನು ಸಾಧಿಸುವುದಿದೆ? ಎಂದರೆ ಏನನ್ನೂ ಸಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯನಯದ ಸುಫರ್ವೇಕ್ಷಿದೆ ||೬೭||

* ମୁ ପାନ୍ଦୀ ପାକିଏ (ଜୀବିତରେ ପାଇଲୁଛି) ଖଦର ପାତାଙ୍ଗର = ପାତାଙ୍ଗକିଳାକିଳି (ତେଣୁ କଥା ହୋଇଥାଏ)

ವಂದಿತ್ತು ಸರ್ವ ಸಿದ್ಧೀ

ಕುತ್ತೋ ಜಾನೀ ಪರಂ ನ ಪರಿಗ್ಯಾಹ್ಯತೀತಿ ಚೇತ್ತ—

ಕೋ ಕಾಮ ಭಣೆಜ್ಞ ಬುಹೋ ಪರದವ್ಯಂ ಮಮ ಇಮಂ ಹವದಿ ದವ್ಯಂ

ಅಪ್ಪಣಮವ್ವಣೋ ಪರಿಗಹಂ ತು ಣೆಯದಂ ವಿಯಾಣಂತೋ ॥೨೦೨॥

ಕೋ ನಾಮ ಭಣೇದ್ಯಧಃ ಪರದ್ವಾಂ ಮಮೇದಂ ಭವತಿ ದ್ವಾಮ್ |

ಆತಾ ನಮಾತ್ಮನಃ ಪರಿಗ್ರಹಂ ತು ನಿಯತಂ ವಿಜಾನನ್ ||೭೦೬||

ಯತೋ ಹಿ ಭೂನೀ, ಯೋ ಹಿ ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತಿ ಭಾವ: ಸ ತಸ್ಯ ಸ್ಪಃ ಸ ತಸ್ಯ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಇತಿ ಖರತರತತ್ವದ್ವಾಷ್ಟವವ್ಯಂಭಾತ್, ಆತ್ಮಾನಮಾತ್ರನಃ ಪರಿಗ್ರಹಂ ತಾ ನಿಯಮೇನ ವಿಚಾನಾತಿ, ತತೋ ನ ಮಮೇದರ ಸ್ವರ್ಗಂ, ನಾಹಮಸ್ಯ ಸ್ವಾರ್ಥಿ ಇತಿ ಬರದ್ವಧಂ ನ ಪರಿಗ್ರಹಾತಿ ।

ಜ್ಞಾನಿಯ ಪರವಸ್ಯಾಸನೇಕೆ ಗ್ರಹಕೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ? - ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರವನ್ನು ಗಾಥಾ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ଗାନ୍ଧୀ - ୨୦୨

గాధాభ్ర :- [అప్పుడం తు] తన్న ఆత్మన్నే [ణయదం] నిత్యయదింద [అబ్బశో పరిగ్రహం] తన్న పరిగ్రహవెందు [ఎయాణంతోఏ] తిలియుత్తిరువ [కోఁ ణామ బుహోఁ] యావ జ్ఞానియు [ఇదం పరదవ్వం] ఈ పరదవ్వపు [మమ దవ్వం షవది] నన్న ద్వష్టవిచెయీందు [భణేజ్జు] హేళియాపు?

ಟೀಕೆ :- ಯಾವುದು ಯಾರ ಸ್ವಭಾವವಿದೆ ಅದು ಅವನ ‘ಸ್ವ’ ಇದೆ ಮತ್ತು ಅವನು ಅದರ (ಸ್ವಭಾವದ) ಒಡೆಯನಿದ್ದಾನೆ-ಹೀಗೆ ಸೂಕ್ತವು, ತೀಕ್ಷ್ಣವೂ ಆದ ತತ್ತ್ವದ್ವಿಷಯ ಅವಲಂಬನಯಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು (ತನ್ನ) ಆತ್ಮವನ್ನೇ ನಿಯಮಿಸಿದ ಆತ್ಮನ ಪರಿಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ, ಅದಕಾಗಿ “ಇದು” ನನ್ನ “ಸ್ವ” ಅಲ್ಲ, ನಾನು ಇದರ “ಒಡೆಯನಲ್ಲ”-ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತ ಪರದ್ವಾದ ಪರಿಗ್ರಹವಾದುವುದಿಲ್ಲ (ಎಂದರೆ ಪರದ್ವಾವನ್ನ ತನ್ ಪರಿಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ).

భూవాధ ః తిళివళికేయుళ్ళ జాణప్రయుషను ఇతరర పసుపన్న తన్నదెందు తిళియుప్పిల్ల, అదన్న గ్రహణమాడుపుటిల్ల—ఇదు లోకరూధియిదే. ఇదే బ్రకార పరమాభాసానియు తన్న స్ఫురావర్శేనే తన్న ధనపెందు తిళియుత్తానే, పరభావవన్న తన్నదాగి తిళియుప్పిల్ల, అదన్న గ్రహణమాడుపుటిల్ల. ఓగే జానియు పరవసువిన గ్రహణయినాగలి సేవనీయినాగలి మాడుపుటిల.

ಕೂಡಾ ಯಾವ ಜ್ಞಾನಿಕನ ಪರದ್ವಾಗ್ಯ ನನ್ನದ್ವಾಗ್ಯವಿದೆಯೇಂದು ಹೇಳಬಹುದು !

ನಿಯಮದಿಂ ತನ್ನತ್ವನಿಗೆ ತನ್ನಪರಿಗ್ರಹವೆಂದು ತಿಳಿಯುವವನು ॥೧೦೨॥

• ಸು = ದೂರ; ತನು ಒಡೆತನದ ವಸ್ತು.

ವಂದಿತ್ತು ಸವ್ಯ ಹದೇ ಫೋನ್ ಕ್ರಾಸ್‌ರೆಸ್ಟ್ರೇಟ್

ಅತ್ಯೋಚಹಮಣಿ ನ ತತ್ತ್ವ ಪರಿಗ್ರಹಾರ್ಥಿ—

ಮಜ್ಜುಂ ಪರಿಗ್ರಹೋ ಜದಿ ತದೋ ಅಹಮಜೀವದಂ ತು ಗಚ್ಛೇಜ್ಞ ।

କାଦେବ ଅହଂ ଜମ୍ବୁ ତମ୍ବୁ ଓ ପରିଗିହୋ ମଜ୍ବୁ ॥୨୦୮॥

ಮಮ ಪರಿಗ್ರಹೋ ಯದಿ ತತೋಹಮಜೀವತಾಂ ತು ಗಚ್ಛೇಯಮ್ |

ಜ್ಞಾತೈವಾಹಂ ಯಸ್ಯಾತ್ಸಾಫ್ಯಾನ್ ಪರಿಗ್ರಹೋ ಮಮ ॥೭೦೮॥

ಯದಿ ಪರದ್ವಯಮಚೀವಮಹಂ ಪರಿಗೃಹ್ತಿಃಯಾಂ ತದಾವಶ್ಯಮೇವಾಚೀವೋ ಮಮಾಸೌ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾತ್, ಅಹಮವ್ಯವಶ್ಯಮೇವಾಚೀವಸ್ವಾಮುಷ್ಯ ಸ್ವಾವಿಾ ಸ್ವಾಮೋ | ಅಚೀವಸ್ಯ ತು ಯಃ ಸ್ವಾವಿಾ, ಸಕಲಾಚೀವ ಏವ | ಏವಮವಶೇನಾಪಿ ಮಮಾಚೀವಶ್ಯಮಾವದ್ಯೇತ | ಮಮ ತು ಏಕೋ ಜ್ಞಾಯಕ ಏವ ಭಾವಃ ಯಃ ಸ್ವಃ, ಅಸ್ಮಾವಾಹಂ ಸ್ವಾವಿಾ; ತತ್ತೋ ಮಾ ಭಾನ್ಯಮಾಚೀವಶ್ಯಂ, ಜ್ಞಾತ್ಯೇವಾಹಂ ಭವಿಷ್ಯಾಮಿ, ನ ಪರದ್ವಯಂ ಪರಿಗೃಹ್ತಾಮಿ !

“ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನೂ ಪರದ್ವಷ್ಟವನ್ನು ಗ್ರಹಣ ಮಾಡಲಾರೆನು” ಎಂದು (ಮೊಕ್ಕಾಭಿಲಾಷೆಯುಳ್ಳ ಜೀವನು) ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.—

ଗାନ୍ଧୀ ୨୦୮

ಗಾಥಾರ್ಥ :- [ಜದಿ] ಒಂದುವೇಳೆ [ಪರಿಗ್ರಹೋ] ಪರದ್ವಾಪ-ಪರಿಗ್ರಹವ [ಮಜ್ಞಂ ತದೋಃ] ನನ್ಯಾದರೆ, [ಅಹಂ] ನಾನು [ಅಜೀವದಂ ತು] ಅಜೀವತಸಕ್ಯ [ಗಣ್ಯೇಜ್ಞಃ] ಪ್ರಾಪ್ತನಾದೇನು. (ಜಮ್ಮು) ವಿಕೆಂದರೆ [ಅಹಂ] ನಾನಂತೂ [ನಾದೇವ] ಭಾತಾನೇ ಇದ್ದೇನೆ [ತಮ್ಮಾ] ಅದಕ್ಕಾಗಿ [ಪರಿಗ್ರಹೋ] (ಪರದ್ವಾಪಾವದ) ಪರಿಗ್ರಹವ [ಮಜ್ಞಂ] ನನ್ಯಾದಲ್ಲ.

ಟೀಕೆ :- ಒಂದವೇಳೆ ನಾನು ಅಚ್ಚೇವಬರದ್ವ್ಯಾದ ಪರಿಗ್ರಹಮಾಡಿದರೆ ಆ ಅಚ್ಚೇವು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನ “ಸ್ನೇಹ” ಆಗುವುದು ಮತ್ತು ನಾನೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿಯೇ ಆ ಅಚ್ಚೇವದ ಒಡೆಯನಾಗುವನು; ಮತ್ತು ಯಾವನು ಅಚ್ಚೇವದ ಒಡೆಯನಾಗುವನು ಅವನು ನಿಜವಾಗಿ ಅಚ್ಚೇವೇ ಆಗುವನು. ಹಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೇವತನವ್ಯಾಪಕ ಒಂದುಬಿಡಬಹುದು. ನನ್ನದಂತೂ ಒಂದು ಭೂಮಿಕಾಯಾವೇ ಯಾವ ‘ಸ್ನೇಹ’ ಇದೆ, ಅದರದೇ ನಾನು ಒಡೆಯನಿದ್ದೇನೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚೇವತನವ್ಯಾಪಕ ಬಾರದಿರಲಿ, ನಾನಂತೂ ಭೂತಾನಾಗಿಯೇ ಇರುವೆನು, ನಾನು ಪರದ್ವ್ಯಾದ ಪರಿಗ್ರಹಮಾಡಲಾರೆನು.

ಭಾವಾರ್ಥ - ಜೀವದ ಭಾವವು ಜೀವವೇ ಇದೆ, ಅದರೊಡನೆ ಜೀವದ ಸ್ವ-ಸ್ವಾಮಿತ್ವದ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಮತ್ತು ಅಜೀವದ ಭಾವವು ಅಜೀವವೇ ಇದೆ, ಅದರೊಡನೆ ಅಜೀವದ ಸ್ವ-ಸ್ವಾಮಿತ್ವದ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯಿಂಬುದು ನಿಶಯನಯದ ಸಿದ್ಧಾಂತವಿದೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ಜೀವನಿಗೆ ಅಜೀವದ ಪ್ರಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮನ್ಯಸಲಾದರೆ ಜೀವವು

నాను అజీవనాగి బిడబిముదు పరద్వష్టవేందాదరు నస్తాదాదరే ।

ನಾನು ನಿಯಮದಿಂದ ಜ್ಞಾಯಕನಿರುವದರಿಂದ ಪರಿಗ್ರಹ ನನ್ನದಾಗಿಲ್ಲ ॥೧೦೫॥

ಅಯಂ ಚ ಮೇ ನಿತ್ಯಃ—

ಭಿಜ್ಜದು ವಾ ಭಿಜ್ಜದು ವಾ ಸೆಜ್ಜದು ವಾ ಅಹವ ಜಾದು ವಿಪ್ಪಲಯಂ |
ಜಮ್ಮಾ ತಮ್ಮಾ ಗಚ್ಚದು ತಹ ವಿ ಹು ಣ ಪರಿಗ್ರಹೋ ಮಜ್ಜು ||೨೦೬||

ಭಿದ್ಯತಾಂ ವಾ ಭಿದ್ಯತಾಂ ವಾ ಸೀಯತಾಂ ವಾಭವಾ ಯಾತು ವಿಪ್ರಲಯಮ್ |
ಯಸ್ಯಾತ್ಸ್ಯಾತ್ ಗಢತು ತಥಾಷಿ ಹಲು ನ ಪರಿಗ್ರಹೋ ಮಮ ||೧೦೬||

ಭಿದ್ಯತಾಂ ವಾ, ಭಿದ್ಯತಾಂ ವಾ, ನೀಯತಾಂ ವಾ, ವಿಶ್ವಲಯಂ ಯಾತು ವಾ, ಯತಸ್ತತೋ
ಗಚ್ಛತು ವಾ, ತಥಾಂತಿ ನ ಪರದ್ವಯಂ ಪರಿಗ್ರಹಣ್ಯಾಮಿ; ಯತೋ ನ ಪರದ್ವಯಂ ಮಮ ಸ್ವಂ, ನಾಂ
ಪರದ್ವಯಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ, ಪರದ್ವಯಮೇವ ಪರದ್ವಯಸ್ಯ ಸ್ವಂ, ಪರದ್ವಯಮೇವ ಪರದ್ವಯಸ್ಯ ಸ್ವಾಮಿ,
ಅಹಮೇವ ಮಮ ಸ್ವಂ, ಅಹಮೇವ ಮಮ ಸ್ವಾಮಿ ॥५॥ ಬಾನಾಮಿ ।

ಅಜ್ಞವತನಕ್ಕೆ ಪ್ರಪ್ರವಾಗಬಹುದು; ಅದ್ದರಿಂದ ಜೀವನಿಗೆ ಅಜ್ಞವದ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮನ್ಮಹಿಸುವುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಿಥ್ಯಾಭಿಧ್ಯಾಯಿದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇಂಥ ಮಿಥ್ಯಾಭಿಧ್ಯಾಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಿಗಂತೂ ಪರಾದ್ವಾಪ ನನ್ನ ಪರಿಗ್ರಹವಲ್ಲ, ನಾನೆಂತೂ ಹ್ವಾತೂ ಇದ್ದೇನೇ-ಎಂಬ ಸಂಜಕೆ ಇರುತ್ತದೆ.

‘ನನ್ನದಂತೊ (ಈ ಕಳಗೆ ಹೇಳಿದಂತೆ) ನಿರ್ಣಯವಿದೆ’ಯೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಗಾಂಧೀ - ೨೦೬

గాథాభ్య :- [భిజ్జదు వా] కత్తరిసిహోగలి, [భిజ్జదు వా] తుండగి హోగలి, [సైజ్జదు వా] అథవా యారాదరూ కొండుహోగలి, [ఆహవ ఏష్టలయం జాదు] అథవా నాతవాగి హోగలి, [జమ్ము తమ్ము గజ్జదు] అథవా బేకాదరే యావుదే ప్రకారదింద హోరటుహోగలి, [తక ఎ] ఆదగ్గు [కు] నిజవాగి [పరిగ్గుహో] పరిగ్రహవు [మజ్జ ఉ] నస్చదిల్ల.

ಬೀಕೆ :- ಪರದ್ವಷ್ಟವು ಕತ್ತಲಿಸಿಹೋಗಲಿ, ಅಥವಾ ತುಂಡಾಗಲಿ, ಅಥವಾ ಯಾರೋ ಅದನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ, ಅಥವಾ ಅದು ನಾಶವಾಗಿಹೋಗಲಿ, ಇಲ್ಲವೆ ಬೇಕಾದರೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಹೊರಟುಹೋಗಲಿ, ಆದಾಗ್ಯಾ ನಾನು ಪರದ್ವಷ್ಟವನ್ನು ಸ್ವೀಕಾರ ಮಾಡಲಾರೆನು; ಏಕೆಂದರೆ ಪರದ್ವಷ್ಟವು ನನ್ನ 'ಸ್ವ' ಅಲ್ಲ—ನಾನು ಪರದ್ವಷ್ಟದ ಒದೆಯನಲ್ಲ, ಪರದ್ವಷ್ಟವೇ ಪರದ್ವಷ್ಟದ 'ಸ್ವ' ಇದೆ, — ಪರದ್ವಷ್ಟವೇ ಪರದ್ವಷ್ಟದ ಪ್ರಭುವಿದೆ, 'ನಾನೇ ನನ್ನ 'ಸ್ವ' ಇದ್ದೇನೇ'—ನಾನೇ ನನ್ನ ಒದೆಯನಿದ್ದೇನೇ'—ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಪರದ್ಯವು ಕೆಡಲಿ, ಇಲ್ಲವೇ ಸುಧಾರಣೆಯಾಗಲಿ ಡ್ರಾನಿಗೆ ಅದರ ಕುರಿತು ಹಷಟ ವಿಷಾದವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಭೇದಿಸಲಿ ಭೇದಿಸಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲಾದರಿಲ್ಲವೇ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಲಿ ।

ಅದು ಯಾವರಿತಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು ನಿಜವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹ ನನ್ನದಲ್ಲ ॥೧೦೬॥

(ವಸಂತತಿಲಕ)

ಇತ್ತಂ ಪರಿಗ್ರಹಮಾಸ್ಯ ಸಮಸ್ತಮೇವ
ಸಾಮಾನ್ಯತಃ ಸ್ವಪರಯೋರವಿರೇಕಹೇತುಮೂ |
ಅಳ್ಳಾನಮುಳ್ಳಿತುಮನಾ ಅಧುನಾ ವಿಶೇಷಾದ್
ಭೂಯಸ್ತಮೇವ ಪರಿಹತುಮಯಂ ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಃ ||೧೪||

ಅಪರಿಗ್ರಹೋ ಅಣಚೈಷ್ಯೋ ಭಣದೋ ಛಾಣೇ ಯ ಣೇಷ್ಯದೇ ಧಮ್ಮಂ |
ಅಪರಿಗ್ರಹೋ ದು ಧಮ್ಮಸ್ಸ ಜಾಣಗೋ ತೇಣ ಸೋ ಹೋದಿ ||೨೧೦||

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಕಥನದ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಕಲರೂಪದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಶೈಲೋಕಾರ್ಥ : [೨೪೩] ಈ ಪ್ರಕಾರ [ಸಮಸ್ತಂ ಏವ ಪರಿಗ್ರಹಂ] *ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನು [ಸಾಮಾನ್ಯತಃ] ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ [ಅಭಾಸ್ಯ] ಬಿಷ್ಯುಕೊಣ್ಣಿ [ಅಧುನಾ] ಈಗ [ಸ್ವಪರಯೋಃ ಅವೇಕಹೇತುಂ ಅಳ್ಳಾನಂ ಉಳ್ಳಿತುಮನಾಃ ಅಯಂ] ಸ್ವ-ಪರಗಳ ಅವೇಕಕ್ತಿ ಕಾರಣರೂಪವಾದ ಅಳ್ಳಾನವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಯಾವನ ಮನಸ್ಸಿದೆ ಅಂಥ ಇವನು [ಭೂಯಿ] ಮತ್ತೆ (ತಂ ಏವ) ಅದನ್ನೇ (ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನೇ) [ವಿಶೇಷಾತ್ಮಾ] ವಿಶೇಷವಾಗಿ [ಪರಿಹತುಂ] ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ [ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಃ] ಬ್ರಹ್ಮತ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಸ್ವ-ಪರಗಳನ್ನು ಏಕರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದರ ಕಾರಣವು ಅಳ್ಳಾನವಾಗಿದೆ. ಆ ಅಳ್ಳಾನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಿಷ್ಯುಕೊಡುವ ಅವೇಕ್ಯೇಯಿಳ್ಳಿ ಜೀವನು ಮೊದಲಂತೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹದ ತ್ಯಾಗಮಾಡಿದನು ಮತ್ತು ಈಗ (ಮುಂದಿನ ಗಾಢಗಳಲ್ಲಿ) ಆ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ (ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ) ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ||೧೪||

ಮೊದಲು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಧರ್ಮದ (ಪುಣ್ಯದ) ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಅಪರಿಗ್ರಹಿಯೆಂದನಿಚ್ಯಕರೆ ಹೇಳಿದ ಜ್ಞಾನಿ ಪುಣ್ಯವನಿಚ್ಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ |

ಅಪರಿಗ್ರಹಿಯಾಗಿರುವನದರಿಂದವನು ಪುಣ್ಯದ ಜ್ಞಾಯಕನಾಗಿಹನು ||೨೧೦||

* ಈ ಕಲರೂಪ ಅರ್ಥವು ಒಣಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ - [೨೪೩] ಒಣಗೆ [ಸ್ವಪರಯೋಃ ಅವೇಕಹೇತುಂ ಸಮಸ್ತಂ ಏವ ಪರಿಗ್ರಹಂ] ಸ್ವಪರಗಳ ಅವೇಕಕ್ತಿ ಕಾರಣರೂಪವಾದ ಸಮಸ್ತ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನು [ಸಾಮಾನ್ಯತಃ] ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ [ಅಭಾಸ್ಯ] ಬಿಷ್ಯುಕೊಣ್ಣಿ [ಅಧುನಾ] ಈಗ [ಸ್ವಪರಯೋಃ ಅವೇಕಹೇತುಂ ಅಳ್ಳಾನಂ ಉಳ್ಳಿತುಮನಾಃ ಅಯಂ] ಅಳ್ಳಾನವನ್ನು ಬಿಡುವುದು ಯಾವನ ಮನಸ್ಸಿದೆ ಅಂಥ ಇವನು [ಭೂಯಿ] ಮತ್ತೆ (ತಂ ಏವ) ಅದನ್ನೇ [ವಿಶೇಷಾತ್ಮಾ] ವಿಶೇಷವಾಗಿ [ಪರಿಹತುಂ] ಬಿಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ [ಬ್ರಹ್ಮತ್ತಃ] ಬ್ರಹ್ಮತ್ತನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ವಂದಿತ್ತ ಸವ್ಯ ಸಿದ್ದೀ

ಅವರಿಗ್ರಹೋದನಿಚ್ಯೋ ಭಣತೋ ಜ್ಞಾನೀ ತ ನೇಷ್ಟತಿಧಮ್ಯಮ್ |
ಅವರಿಗ್ರಹಸ್ತ ಧಮ್ಯಸ್ತ ಜ್ಞಾಯಕಸ್ತೇನ ಸ ಭವತಿ ||೨೧೦||

‘ಇಚ್ಛಾ ಪರಿಗ್ರಹಃ । ತಸ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹೋ ನಾಸ್ತಿ ಯಸ್ಯೇಚ್ಛಾ ನಾಸ್ತಿ । ಇಚ್ಛಾ ತ್ವಜ್ಞಾನಮಯೋ ಭಾವಃ, ಅಜ್ಞಾನಮಯೋ ಭಾವಸ್ತ ಜ್ಞಾನಿನೋ ನಾಸ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಿನೋ ಜ್ಞಾನಮಯ ಏವ ಭಾವೋರ್ತಸ್ಯಿ । ತತ್ತೋ ಜ್ಞಾನಿ ಅಜ್ಞಾನಮಯಸ್ಯ ಭಾವಸ್ಯ ‘ಇಚ್ಛಾಯಾ ಅಭಾವಾದ್ವಮರ್ತಂ ನೇತ್ಯತಿ । ತೇವ ಜ್ಞಾನಿನೋ ಧರ್ಮಪರಿಗ್ರಹೋ ನಾಸ್ತಿ । ಜ್ಞಾನಮಯಸ್ಯೇಕಸ್ಯ ಜ್ಞಾಯಕಭಾವಸ್ಯ ಭಾವಾದ್ವಮಸ್ಯ ಕೇವಲಂ ಜ್ಞಾಯಕ ವಿವಾಯಂ ಸ್ಥಾತ್ರಃ ।

ಅವರಿಗ್ಹೋ ಅಣೆಚ್ಚೋ ಭಣೆದೋ ಣಾಣೇ ಯ ಕೆಷ್ಟದಿ ಅಥಮ್ಯಂ ।

ಅವರಿಗ್ಹೋ ಅಧಮ್ಮಸ್ವ ಜಾಣಗೋ ತೇಣ ಸೋ ಹೋದಿ ॥೨೮॥

ಗಾತ್ರ - ೨೦೦

గాథాధి :- [ఆణచెల్లో] ఇచ్చేయిల్లదవనిగే [ఆపరిగ్నహో] అపరిగ్రహియేందు [భణదో] హేళిద్దారే [య] మత్తు [శాణో] భూసియు [ధమ్మం] ధమ్మవన్ను (పుణ్యవన్ను) [కేళ్ళదే] అపేక్షనువుదిల్ల, [తేణ] అదక్కాగి [సోణ] అవను [ధమ్మస్త] ధమ్మద [అపరిగ్నహో దు] పరిగ్రహియల్ల, (అదరే) [జాణగో] (ధమ్మద) భూయికనే [హోణి] ఆగిద్దానే.

ಟೀಕೆ :- ಇಚ್ಛೆಯೇ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಯಾವನಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲ. ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅಭ್ಯಾಸಮಯವಾದ ಭಾವವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಭ್ಯಾಸಮಯವಾದ ಭಾವವು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಯವಾದಭಾವವೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಯಭಾವದ-ಇಚ್ಛೆಯ ಅಭಾವವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಯು ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಧರ್ಮದ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಜ್ಞಾಯಕಭಾವದ ಸದ್ಯಾವದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಇವನು (ಜ್ಞಾನಿಯು) ಕೇವಲ ಧರ್ಮದ ಜ್ಞಾಯಕನೇ ಇದ್ದಾನೆ.

ಈಗ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅಧ್ಯರ್ಥಕ (ಪಾಪದ) ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ଗାନ୍ଧୀ - ୨୦୦

గాథాభస :- [ఆణచెప్పు] ఇచ్చేయిల్లదవనిగే [అపరిగ్మహో] అపరిగ్మహియెందు [భణించో] హేళిద్దురే [యు] మత్తు [కొణీ] భూనియు [అధమృ] అధమివన్ను (వాపవన్ను) [ఁఁఁఁఁఁదే] అచేటిసువుచిల్ల, [తేడి] ఆదక్కాగి [సోఎ] ఆవను [అధమృస్తు] అధమిద [అపరిగ్మహో] పరిగ్మహియెల్ల, (ఆదరే) [జాణగోఎ] (అధమిద) భూయికనే [హోది] ఆగిద్దునే.

ಅಪರಿಗ್ರಹಿಯಂದನಿಚ್ಚುಕೆಗೆ ಪೇಠಿದೆ ಜ್ಞಾನಿ ಪಾಪವನಿಚ್ಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ ।

ಅಪರಿಗ್ರಹಿಯಾಗಿರುವನದರಿಂದವನು ಪಾಪದ ಜ್ಞಾಯಕವಾಗಿಹನು ॥೨೧೧॥

ವಂದಿತ್ವ ಸಪ್ತ ಸಿದ್ದೀ

ಅಪರಿಗ್ರಹೋರಣಿಚೈನ್ ಭಣೆತೋ ಜ್ಞಾನೀ ಚ ನೇಷ್ಟತ್ತಧರ್ಮಮ್ |

ಅಪರಿಗ್ರಹೋರಧರ್ಮಸ್ಯ ಜ್ಞಾಯಕಸ್ತೇನ ಸ ಭವತಿ ||೨೧||

ಇಚ್ಛಾ ಪರಿಗ್ರಹಃ | ತಸ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹೋ ನಾಸ್ತಿ ಯಸ್ಯೇಚ್ಛಾ ನಾಸ್ತಿ | ಇಚ್ಛಾ ತ್ವಜ್ಞಾನಮಯೋ ಭಾವಃ, ಅಜ್ಞಾನಮಯೋ ಭಾವಸ್ತು ಜ್ಞಾನಿನೋ ನಾಸ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಿನೋ ಜ್ಞಾನಮಯ ಏವ ಭಾವೋರಣಿಸ್ತಿ | ತತೋ ಜ್ಞಾನೀ ಅಜ್ಞಾನಮಯಸ್ಯ ಭಾವಸ್ಯ ಇಚ್ಛಾಯಾ ಅಭಾವಾದಧರ್ಮಂ ನೇಷ್ಟತ್ತಿ | ತೇನ ಜ್ಞಾನೋರಧರ್ಮಪರಿಗ್ರಹೋ ನಾಸ್ತಿ | ಜ್ಞಾನಮಯಸ್ಯಕಸ್ಯ ಜ್ಞಾಯಕಭಾವಸ್ಯ ಭಾವಾದಧರ್ಮಸ್ಯ ಕೇವಲಂ ಜ್ಞಾಯಕ ಏವಾಯಂ ಸ್ಯಾತ್ |

ಏವಮೇವ ಜಾಧರ್ಮಪದವರಿವರ್ತನೇನ ರಾಗದ್ವೇಷಕೋರಧರ್ಮಾನಮಾಯಾಲೋಭಕರ್ಮನೋರ್ಕರ್ಮಮನೋವಚನಕಾಯಶೋತ್ರಚಕ್ರಾಂತಿರಸನಸ್ವರ್ತನಸೂತ್ರಣ ಶೋಡಶ ವ್ಯಾಖ್ಯೇಯಾನಿ | ಅನಯಾ ದಿತಾರಣ್ಯಾಸ್ಯಪ್ರಾಣಾನಿ |

ಅಪರಿಗ್ರಹೋ ಅಣಚೈನ್ ಭಣೆತೋ ಜಾಣೋ ಯ ಜೇಷ್ಠದೇ ಅಸಣಂ |

ಅಪರಿಗ್ರಹೋ ದು ಅಸಣಸ್ಯ ಜಾಣಗೋ ತೇಣ ಸೋ ಹೋದಿ ||೨೨||

ಅಪರಿಗ್ರಹೋರಣಿಚೈನ್ ಭಣೆತೋ ಜ್ಞಾನೀ ಚ ನೇಷ್ಟತ್ತತನಮ್ |

ಅಪರಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಜ್ಞಾಯಕಸ್ತೇನ ಸ ಭವತಿ ||೨೩||

ಟೀಕೆ :- ಇಚ್ಛಾಯೇ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಯಾವನಿಗೆ ಇಚ್ಛಾಯಿಲ್ಲ, ಅವನಿಗೆ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲ. ಇಚ್ಛಾಯಂತಹ ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಭಾವವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಭಾವವು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಯವಾದಭಾವವೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಮಯಭಾವದ-ಇಚ್ಛಾಯ ಅಭಾವವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಅಬೇಕ್ಕಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅಧರ್ಮದ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಜ್ಞಾಯಕಭಾವದ ಸದ್ಗುಣವಾದ ಕಾರಗಳಿಂದಾಗಿ ಇವನು (ಜ್ಞಾನಿಯು) ಕೇವಲ ಅಧರ್ಮದ ಜ್ಞಾಯಕನೇ ಇದ್ದಾನೆ.

ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಗಾಢೆಯಲ್ಲಿ ‘ಅಧರ್ಮ’ ಶಬ್ದವನ್ನು ಬಿದಲಿಸಿ ಅದರ ಸ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಕೋರಧ, ಮಾನ, ಮಾಯೆ, ಲೋಭ, ಕರ್ಮ, ಮೋಕರ್ಮ, ಮನ, ವಚನ, ಕಾಯ, ಕೊತ್ತಲೆ, ಚಕ್ರ, ಫಾಲ್ಗು, ರಸನ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ತನ ಈ ಹದಿನಾರು ಶಬ್ದಗಳನ್ನಿಷ್ಟು ಹದಿನಾರು ಗಾಥಾ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಈ ಉಪದೇಶದಲ್ಲಿ ಇತರ ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುವುದು.

ಈಗ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅಹಾರದ ಪರಿಗ್ರಹವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಅಪರಿಗ್ರಹಿಯಂದನಿಚ್ಛಕಗೆ ಬೇಳಿದ ಜ್ಞಾನಿ ಅಶನವನಿಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ |

ಅಪರಿಗ್ರಹಿಯಾಗಿರುವನದರಿಂದವನು ಅಶನದ ಜ್ಞಾಯಕನಾಗಿಹನು ||೨೪||

ಇಚ್ಛಾ ವರಿಗ್ರಹ: | ತಸ್ಯ ವರಿಗ್ರಹೋ ನಾಸ್ತಿ ಯಸ್ಯೇಚ್ಛಾ ನಾಸ್ತಿ | ಇಚ್ಛಾ ತ್ವಜ್ಞಾನಮಯೋ ಭಾವ: ಅಜ್ಞಾನಮಯೋ ಭಾವಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಿನೋ ನಾಸ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಿನೋ ಜ್ಞಾನಮಯ ಏವ ಭಾವೋಽಸ್ತಿ | ತತೋ ಜ್ಞಾನಿ ಅಜ್ಞಾನಮಯಸ್ಯ ಭಾವಸ್ಯ ಇಚ್ಛಾಯಾ ಅಭಾವಾದಶನಂ ನೇಷ್ಟೆತಿ | ತೇನ ಜ್ಞಾನಿನೋಽಶನವರಿಗ್ರಹೋ ನಾಸ್ತಿ | ಜ್ಞಾನಮಯಸ್ಯೇಕಸ್ಯ ಜ್ಞಾಯಕಭಾವಸ್ಯ ಭಾವಾದಶನಸ್ಯ ಕೇವಲಂ ಜ್ಞಾಯಕ ಏವಾಯಂ ಸ್ವಾತಾ |

ಗಾಥ - ೨೨

ಗಾಥಾಧ್ರ್ಯ :- [ಅಣಿಚ್ಚೋ] ಇಚ್ಛೀಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ [ಅಪರಿಗ್ರಹೋ] ಅಪರಿಗ್ರಹಿಯಂದು [ಭಣಿದೋ] ದೇಳಿದ್ದಾರೆ [ಯ] ಮತ್ತು [ಖಾಣೋ] ಜ್ಞಾನಿಯು [ಅಸಣಂ] ಭೋಜನವನ್ನು [ಣೇಷ್ಟೋದೇ] ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಲ್ಲ, [ತೇಣ] ಅದಕ್ಕಾಗಿ [ಸೋಣ] ಅವನು [ಅಸಣಸ್ಯ] ಭೋಜನದ [ಅಪರಿಗ್ರಹೋ ದು] ಪರಿಗ್ರಹಿಯಲ್ಲ, (ಆದರೆ) [ಜಾಣಗೋ] (ಭೋಜನದ) ಜ್ಞಾಯಕನೇ [ಹೋದಿ] ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಟೀಕೆ :- ಇಚ್ಛೀಯೇ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಯಾವನಿಗೆ ಇಚ್ಛೀಯಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲ. ಇಚ್ಛೀಯಂತೋ ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಭಾವವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಭಾವವು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಯವಾದಭಾವವೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಮಯಭಾವದ-ಇಚ್ಛೀಯ ಅಭಾವದ ಕಾರಣಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ಭೋಜನವನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಭೋಜನದ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಜ್ಞಾಯಕಭಾವದ ಸದ್ವಾದ ಕಾರಣಿಂದಾಗಿ ಇವನು (ಜ್ಞಾನಿಯ) ಕೇವಲ ಭೋಜನದ ಜ್ಞಾಯಕನೇ ಇದ್ದಾನೆ.

ಭಾವಾಧ್ರ್ಯ :- ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಆಹಾರದ ಇಚ್ಛೀಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಆಹಾರಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದರ ಪರಿಗ್ರಹವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಹಾರವನ್ನಂತೋ ಮುನಿಗಳೂ ಕೂಡ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅಪರಿಗ್ರಹಿ ಇರುತ್ತದೆಯೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೋ? ಇಚ್ಛೀಯಿಲ್ಲದ ಆಹಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ?— ಎಂಬ ವ್ಯಶ್ಯೆಯು ಉದ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಉತ್ತರವು ಹೀಗಿದೆ— ಅಸಾತಾಬೇದನಿಯಕರ್ಮದ ಉದಯಾದಿಂದ ಜರಾಗ್ರಿರೂಪದ ಹಸಿರೆಯು ಉತ್ಸನ್ಸವಾಗುತ್ತದೆ, ಏಂದರೆ ಉದಯಾದ ಉದಯಾದಿಂದ ಅದರ ವೇದನೆಯು ಅನವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಶಾರಿತ್ವಮೋಹದ ಉದಯಾದಿಂದ ಆಹಾರಗ್ರಹಣೆಯ ಇಚ್ಛೀಯು ಉತ್ಸನ್ಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಇಚ್ಛೀಯನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕರ್ಮಾದಯದ ಕಾರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ರೋಗದ ಸಮಾನವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇಚ್ಛೀಯ ಕುರಿತು ಅಸುರಾಗರೂಪವಾದ ಇಚ್ಛೀಯಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ನನ್ನ ಈ ಇಚ್ಛೀಯು ಯಾವಾಗಲೂ ಉಳಿಯಲ್ಲಿ— ಎಂಬ ಇಚ್ಛೀಯು ಅವನಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಇಚ್ಛೀಯ ಅಭಾವವಿದೆ. ಪರಜನ್ಸವಾದ ಇಚ್ಛೀಯ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವು ಜ್ಞಾನಿಗಿರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ಇಚ್ಛೀಯದ್ವಾರಾ ಜ್ಞಾಯಕನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಇದು ತುದ್ದನಯದ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಿಂದ ಕಥನವಿದೆಯಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈಗ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ನೀರು ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ಪರಿಗ್ರಹವು ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಗಾಥಾ ಸೂತ್ರದ ಮುಖಿಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.—

ಅಪರಿಗ್ರಹೋ ಅಣಿಚೊಲ್ಲೇ ಭಣಿದೋ ಣಾಣೇ ಯ ಕೇಷ್ಟದೇ ವಾಣಂ ।
ಅಪರಿಗ್ರಹೋ ದು ವಾಣಸ್ಯ ಜಾಣಗೋ ತೇಣ ಸೋ ಹೋದಿ ॥೨೧॥

ಅಪರಿಗ್ರಹೋ ನಿಚೊಲ್ಲೇ ಭಣಿತೋ ಜ್ಞಾನೀ ಚ ನೇಷ್ಟತಿ ಪಾನಮ್ ।
ಅಪರಿಗ್ರಹಸ್ತ ಪಾನಸ್ಯ ಜ್ಞಾಯಕಸ್ತೇನ ಸ ಭವತಿ ॥೨೨॥

ಇಷ್ಟ ಪರಿಗ್ರಹಃ । ತಸ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹೋ ನಾಸ್ತಿ ಯಸ್ಯೇಷ್ಟು ನಾಸ್ತಿ । ಇಷ್ಟ ತ್ವಜ್ಞಾನಮಯೋ ಭಾವಃ, ಅಜ್ಞಾನಮಯೋ ಭಾವಸ್ತು ಜ್ಞಾನಿನೋ ನಾಸ್ತಿ, ಜ್ಞಾನಿನೋ ಜ್ಞಾನಮಯ ಏವ ಭಾವೋ ನಿಸ್ತಿ । ತತೋ ಜ್ಞಾನೀ ಅಜ್ಞಾನಮಯಸ್ಯ ಭಾವಸ್ಯ ಇಷ್ಟಾಯಾ ಅಭಾವಾತ್ ಪಾನಂ ನೇಷ್ಟತಿ । ತೇನ ಜ್ಞಾನಿನಿಃ ಪಾನಪರಿಗ್ರಹೋ ನಾಸ್ತಿ । ಜ್ಞಾನಮಯಸ್ಯೇಕಸ್ಯ ಜ್ಞಾಯಕಭಾವಸ್ಯ ಭಾವಾತ್ ಕೇವಲಂ ಪಾನಕಸ್ಯ ಜ್ಞಾಯಕ ಏವಾಯಂ ಸ್ವಾತ್ಮಾ ।

ಗಂಥ - ೨೧

ಗಾಢಾರ್ಥ :- [ಅಣಿಚೊಲ್ಲೇ] ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದವನಿಗೆ [ಅಪರಿಗ್ರಹೋ] ಅಪರಿಗ್ರಹಿಯಿಂದು [ಭಣಿದೋ] ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ [ಯ] ಮತ್ತು [ಣಾಣೇ] ಜ್ಞಾನಿಯು [ವಾಣಂ] ನೀರು ಮೊದಲಾದ ಪೇಯವಸ್ತು [ಕೇಷ್ಟದೇ] ಅವೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ, [ತೇಣ] ಅದಕ್ಕಾಗಿ [ಸೋ] ಅವನು [ವಾಣಸ್ಯ] ಪೇಯವಸ್ತುವಿನ [ಅಪರಿಗ್ರಹೋ ದು] ಪರಿಗ್ರಹಿಯಲ್ಲ, (ಅದರೆ) [ಜಾಣಗೋ] (ಪೇಯವಸ್ತುವಿನ) ಜ್ಞಾಯಕನೇ [ಹೋದಿ] ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಟೀಕೆ :- ಇಚ್ಛೆಯೇ ಪರಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಯಾವನಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲ. ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಭಾವವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಭಾವವು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಜ್ಞಾನಮಯವಾದಭಾವವೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಮಯಭಾವದ-ಇಚ್ಛೆಯ ಅಭಾವದಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ನೀರು ಮೊದಲಾದ ಪೇಯವಸ್ತು ಅವೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಪಾನದ ಪರಿಗ್ರಹವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಜ್ಞಾಯಕಭಾವದ ಸದ್ಯಾವದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಇವನು (ಜ್ಞಾನಿಯು) ಕೇವಲ ಪಾನದ ಜ್ಞಾಯಕನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಆಹಾರದ ಗಂಥಯ ಭಾಣಾರ್ಥದಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಹೀಗೆಯೇ ಇತರ ಅದಿಚೊಲ್ಲೇ ಪ್ರಕಾರದ ಪರಜಸ್ಯವಾದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಯು ಅವೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಪೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಗಾಢಾ ಸೂತ್ರದ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಅಪರಿಗ್ರಹಿಯಿಂದನಿಚ್ಛಕಗೆ ಪೇಳಿದ ಜ್ಞಾನಿ ಪೇಯವನಿಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ ।
ಅಪರಿಗ್ರಹಿಯಾಗಿರುವನದರಿಂದವನು ಪೇಯದ ಜ್ಞಾಯಕನಾಗಿಹನು ॥೨೩॥

ಏಮಾದಿವಿ ದು ವಿವಿಹೇ ಸವ್ಯೇ ಭಾವೇ ಯ ಹೇಳ್ಣದೇ ಕಾಣೇ |
ಜಾಣಗಭಾವೋ ಈಯದೋ ಈರಾಲಂಬೋ ದು ಸವ್ಯತ್ತ ||೨೧೪||

ಏವಮಾದಿಕಾಂಸ್ತ ವಿವಿಧಾನ್ ಸರ್ವಾನ್ ಭಾವಾಂಶ್ ನೇಷ್ಟಿ ಜ್ಞಾನೀ |
ಜ್ಞಾಯಕಭಾವೋ ನಿಯತೋ ನಿರಾಲಂಬಸ್ತ ಸರ್ವತ್ತ ||೨೧೪||

ಏವಮಾದಯೋರ್ನೈರಬಿ ಬಹುಪ್ರಕಾರಾಃ ಪರದ್ವಷ್ಟಃ ಯೇ ಸ್ವಭಾವಾಸ್ತಾನ್ ಸರ್ವಾನೇವ ನೇಷ್ಟಿ ಜ್ಞಾನೀ, ತೇನ ಜ್ಞಾನಿಃ ಸರ್ವೋಽಂಮಂಬಿ ಪರದ್ವಷ್ಟಭಾವಾನಾಂ ಪರಿಗ್ರಹೋ ನಾಸ್ತಿ । ಇತಿ ಸಿದ್ಧಂ ಜ್ಞಾನಿನೋರ್ತ್ಯಂತನಿಷ್ಠಿರ್ಗ್ರಹತ್ವಮೋ । ಅಥೈವಮಯಮತೇಷಭಾವಾಂತರಪರಿಗ್ರಹಶೂನ್ಯತ್ವಾದುದ್ವಾಂತ-ಸಮಸ್ತಾಜ್ಞಾನಃ ಸರ್ವತ್ರಾಷ್ಟ್ಯತ್ಯಂತನಿರಾಲಂಬೋ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರತಿನಿಯತಟಂಕೋತ್ತೀರ್ಣಕಜ್ಞಾಯಕ-ಭಾವः ಸನ್ ಸಾಕ್ಷಾದಿಜ್ಞಾನಫಾನಮಾತ್ವಾನಮನುಭವತಿ ।

ಗಾಥ - ೨೧೪

ಗಾಥಾಭ್ರ : [ಏಮಾದಿವಿ ದು] ಇವೇ ಮೊದಲಾದ [ವಿವಿಹೇ] ದಲವು ಪ್ರಕಾರದ [ಸವ್ಯೇ ಭಾವೇ ಯ] ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳನ್ನು [ಕಾಣೇ] ಜ್ಞಾನಿಯು [ಹೇಳ್ಣದೇ] ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ; [ಸವ್ಯತ್ತ ಈರಾಲಂಬೋ ದು] ಎಲ್ಲಿಡೆಗೆ (ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ) ನಿರಾಲಂಬನಾದ ಅವನು [ಈಯದೋ ಜಾಣಗಭಾವೋ] ನಿಶ್ಚಯಿತವಾಗಿ ಜ್ಞಾಯಕಭಾವನೇ ಆಗಿದ್ದಾನೆ.

ಟೀಕೆ : ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಹಲವು ಪ್ರಕಾರದ ಯಾವ ಪರದ್ವಷ್ಟದ ಸ್ವಭಾವಗಳಿವೆ ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಜ್ಞಾನಿಯು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಅದಜ್ಞಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಸಮಸ್ತಪರದ್ವಷ್ಟಭಾವಗಳ ಪರಿಗ್ರಹವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿಷ್ಪರ್ಗ್ರಹತೆಯು ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು.

ಹಿಗೆ : ಇತರ ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳ ಪರಿಗ್ರಹದಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ವವಿಮುಕ್ತನಾಗಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಯಾವನು ಸಮಸ್ತ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ವಮನಮಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಅಂಥ ಈ ಜ್ಞಾನಿಯು ಎಲ್ಲಿಡೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ನಿರಾಲಂಬನಾಗಿ, ನಿಶ್ಚಯಿತಟಂಕೋತ್ತೀರ್ಣವಾದ ಒಂದು ಜ್ಞಾಯಕಭಾವವಾಗಿರುತ್ತ, ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಿಜ್ಞಾನಫಾನೆ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾಭ್ರ : ಪ್ರಣ್ಯ, ಪಾಪ, ಅಶನ, ಘಾನ-ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳ ಪರಿಗ್ರಹವು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ವಿಕಂಡರೆ ಸಮಸ್ತ ಪರಭಾವಗಳನ್ನು ಹೇಯವೆಂದು ತಿಳಿದಮೇಲೆ ಅದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.*

ಇವು ಮೊದಲಾದನೇಕ ವಿಧ ಭಾವಗಳನೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನಿ ಇಚ್ಛಿಸುವುದಿಲ್ಲ ।
ಅವನೆಲ್ಲಿಡೆಗೆ ನಿರಾಲಂಬನಾಗಿದ್ದು ನಿಜದಿ ಜ್ಞಾಯಕಭಾವನಾಗಿಹನು ||೨೧೪||

* ಮೊದಲು ಮೊಕ್ಷಾಭಿಭಾಷಿಯು ಎಲ್ಲ ಪರಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಡುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಪತ್ತನಾಗಿದ್ದನು; ಅವನು ಈ ಗಾಥೆಯಪರಿಗ್ರಹಭಾವವನ್ನು, ಮತ್ತು ಹಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಅಭ್ಯಾಸವನ್ನು ದೂರವಾಡಿಟ್ಟಿದ್ದನು ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪಿಯಾದ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವ ಪಡೆದನು.

(ಸ್ವರ್ಗತ)

ಪೂರ್ವಬದ್ಧನಿರ್ಜಕರ್ಮವಿಪಾಕಾತ್
ಜ್ಞಾನಿನೋ ಯದಿ ಭವತ್ಯವಭೋಗಃ ।
ತದ್ವವಶ್ವಧ ಚ ರಾಗವಿಯೋಗಾತ್
ನೂನಮೇತಿ ನ ಪರಿಗ್ರಹಭಾವಮ್ ॥೧೪೪॥

ಉಪ್ಪಣ್ಣೈದಯಭೋಗೋ ವಿಯೋಗಬುದ್ಧಿಷಿ ತಸ್ಸ ಸೋ ಣಿಷ್ಟಂ ।
ಕಂಬಾಮಣಾಗದಸ್ಸ ಯ ಉದಯಸ್ಸ ಇ ಕುವ್ವದೇ ಣಾಣೇ ॥೧೪೫॥

ಉತ್ತಮ್ಮೈದಯಭೋಗೋ ವಿಯೋಗಬುದ್ಧಿ ತಸ್ಸ ಸ ನಿತ್ಯಮ್ ।
ಕಾಂಕ್ಷಾಮನಾಗತಸ್ಸ ಚ ಉದಯಸ್ಸ ನ ಕರೋತಿ ಜ್ಞಾನೀ ॥೧೪೬॥

ಈಗ ಮುಂದಿನ ಗಾಥೆಯ ಸೂಚಕವಾದ ಕಲಪಕಾವ್ಯವಸ್ಸ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಶೈಲ್ಕಾಧರ :- [ಪೂರ್ವಬದ್ಧನಿರ್ಜಕರ್ಮವಿಪಾಕಾತ್] ಮೊದಲು ಕಟ್ಟಿದ ತಮ್ಮ ಕರ್ಮದ ವಿಪಾಕದ ಕಾರಣಿಂದ [ಜ್ಞಾನಿನಃ ಯದಿ ಉಪಭೋಗಃ ಭವತಿ ತತ್ ಭವತ್] ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಒಂದುವೇಳೆ ಉಪಭೋಗವಾದರೂ ಅಗಲಿ, [ಅಥ ಚ] ಅದರೆ [ರಾಗವಿಯೋಗಾತ್] ರಾಗದ ವಿಯೋಗ (- ಅಭಾವ)ದ ಕಾರಣಿಂದ [ನೂನಂ] ನಿರ್ಜವಾಗಿ [ಪರಿಗ್ರಹಭಾವಂ ನ ಏತಿ] ಆ ಉಪಭೋಗವು ಪರಿಗ್ರಹಭಾವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾಧರ :- ಮೊದಲು ಕಟ್ಟಿದ ಕರ್ಮದ ಉದಯ ಒಂದ ಬಳಿಕ ಉಪಭೋಗದ ಸಾಮರ್ಪಯು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ, ಒಂದುವೇಳೆ ಅದಸ್ಸ ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ರಾಗಭಾವದಿಂದ ಭೋಗಿಸಿದರೆ ಆ ಉಪಭೋಗವು ಪರಿಗ್ರಹತೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರೆ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ರಾಗಭಾವಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹೀಗೆ ಶಿಳಿಯತ್ವಾನೆಯಾವುದು ಮೊದಲು ಬದ್ಧವಾಗಿತ್ತು ಅದು ಉದಯದಲ್ಲಿ ಒಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಹೊರಟು ಹೋಗಿದೆ; ಈಗ ನಾನು ಅದಸ್ಸ ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ರಾಗರೂಪವಾದ ಇಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿದಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಉಪಭೋಗವು ಪರಿಗ್ರಹತೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ॥೧೪೭॥

ಈಗ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಮೂರು ಕಾಲಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಪರಿಗ್ರಹವಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದಸ್ಸ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಜ್ಞಾನಿಗ ಪ್ರಕೃತ ಉದಯದಭೋಗ ನಿತ್ಯವಿಯೋಗಬುದ್ಧಿಯಿಂದಾಗುವುದು ।
ಜ್ಞಾನಿಮೇಣ ಬರಲಿರುವ ಉದಯದ ಆಪೇಕ್ಷೆಯನು ತಾ ಮಾಡಲಾರನು ॥೧೪೮॥

ವಂಡಿತ್ಯ ಸಮ್ಯ

ಕರ್ಮಾದಯೋಪಭೋಗಸ್ವಾವತ್ ಅತಿತಃ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ಮೋಽನಾಗತೋ ವಾ ಸ್ವಾತ್ | ತತ್ತ್ವತೀತ-
ಸ್ವಾವತ್ ಅತಿತತ್ವದೇವ ಸ ನ ಪರಿಗ್ರಹಭಾವಂ ಬಿಭತ್ತಿ | ಅನಾಗತಸ್ತ ಆಕಾಂಕ್ಷಮಾಣ ಏವ ಪರಿಗ್ರಹ-
ಭಾವಂ ಬಿಭ್ಯಾತ್ | ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ಮೋಽಸ ಕಿಲ ರಾಗಬುದ್ಧಿ ಪ್ರವರ್ತಮಾನ ಏವ ತಥಾ ಸ್ವಾತ್ | ನ ಚ
ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ಮೋಽಜ್ಞಾನಮಯಭಾವಸ್ಯ ರಾಗಬುದ್ಧಿರಭಾವಾತ್ | ಏಯೋಗಬುದ್ಧಿರ್ವ ಕೇವಲಂ ಪ್ರವರ್ತ-
ಮಾನಸ್ತ ಸ ಕಿಲ ನ ಪರಿಗ್ರಹಃ ಸ್ವಾತ್ | ತತಃ ಪ್ರತ್ಯುತ್ಪನ್ಮೋಽಕರ್ಮಾದಯೋಪಭೋಗೋ ಜ್ಞಾನಿನಃ-
ಪರಿಗ್ರಹೋ ನ ಭವೇತ್ | ಅನಾಗತಸ್ತ ಸ ಕಿಲ ಜ್ಞಾನಿನೋ ನಾಕಾಂಕ್ಷಿತ ಏವ, ಜ್ಞಾನಿನೋಽಜ್ಞಾನ-
ಮಯಭಾವಸ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷಾಯಾ ಅಭಾವಾತ್ | ತತೋಽನಾಗತೋಽಹಿ ಕರ್ಮಾದಯೋಪಭೋಗೋ ಜ್ಞಾನಿನಃ ಪರಿಗ್ರಹೋ ನ ಭವೇತ್ |

କୋଡ଼ି - ୨୦୯

గాథాధ్ర : [లువ్వెణ్ణోదయభోగేణ] యావ లుత్కన్నవాద (వత్సమానకాలద) లుదయద భోగవిదే [సోణ] ఆదు [తస్మ] జ్ఞానిగె [షెచ్చుం] యావాగలూ [ఏయోగబుద్ధిణి] ఏయోగ బుద్ధియీద ఇరుత్తదే [య] మత్తు [అణాగదస్య లుదయస్య] భపిష్టతినల్లగువ లుదయద [కంహాం] ఆపేక్షయస్య [కాణే] జ్ఞానియు [ఊ కువ్వదే] మాదువుదల్ల.

ಟೀಕೆ :- ಕರ್ಮಾದ್ಯಾಸ ಉಪಭೋಗವು ಭೂತ, ವರ್ತಮಾನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ತಾಲದ್ದೀಂದು ಮೂರು ಪ್ರಕಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯುದು, ಯಾವ ಭೂತಕಾಲದ ಉಪಭೋಗವಿದೆ ಅದು ಘೃತೀತವಾದ (ಎದರೆ ಕಳೆದುಹೊಗಿರುವ) ಕಾರಣಿಂದಲೇ ಪರಿಗ್ರಹಭಾವವನ್ನು ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಭವಿಷ್ಯಕಾಲದ ಉಪಭೋಗವು ಒಂದುವೇಳೆ ಇಚ್ಛೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೇನೇ ಅದು ಪರಿಗ್ರಹಭಾವವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡುತ್ತದೆ; ಮತ್ತು ಯಾವ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಉಪಭೋಗವಿದೆ ಅದು ಒಂದುವೇಳೆ ರಾಗಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಆಗುತ್ತಿದ್ದರೇನೇ ಪರಿಗ್ರಹಭಾವವನ್ನು ಧಾರಣೆಮಾಡುತ್ತದೆ.

వటమానకోడయద లుపట్లోగపు జ్ఞానిగే రాగబుద్ధియింద ప్రవత్తిసుత్తిరువంతే కండు బరువుదిల్లు, ఏకేదరే జ్ఞానిగే యావ అభ్యాసమయభావద రాగబుద్ధియిదే ఆదర ఆభావిదే; మత్తు కేవల వియోగబుద్ధి (కేయబుద్ధి) యిందలే ప్రవత్తిసుత్తిరువ ఆపనిగే నిజవాగి పరిగ్రహిల్లు. ఆదరింద వటమానకోడయదు-లుపట్లోగపు జ్ఞానిగే పరిగ్రహవాగిల్లు. (పరిగ్రహరాపవాగిల్లు).

ಭವಿಷ್ಯಕಾಲದ ಉಪಭೋಗವಂತೆ ನಿಜವಾಗಿ ಭೂನಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. (ಎಂದರೆ ಭೂನಿಗೆ ಅದರ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.) ಪರೆಂದರೆ ಭೂನಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸಮಯಭಾವದ-ಇಚ್ಛೆಯ ಅಭಾವವಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಭವಿಷ್ಯಕಾಲದ ಕರ್ಮಾಂಶಯವು ಉಪಭೋಗವು ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಪರಿಗಳುವಾಗಿಲ್ಲ. (ಪರಿಗಳುವಾಗಿಲ್ಲ).

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಭೂತಕಾಲದ ಕರ್ಮಾದಯ-ಉಪಭೋಗವಂತೂ ಕಳಿದೇಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಭವಿಷ್ಯ ಕಾಲದ ಉಪಭೋಗದ ಇಚ್ಛೆಯೇ ಇಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಜ್ಞಾನಿಯು ಯಾವ ಕರ್ಮವನ್ನು ಅಹಿತರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಅದರ ಭವಿಷ್ಯಕಾಲದ ಉದಯದ ಭೋಗದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡಿಯಾನು? ವರ್ತಮಾನ ಉಪಭೋಗದ ಕುರಿತು ಪೀಠಿಯೇ ಇಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೇಯವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ

ಕುಶೋನಾಗತಮುದಯಂ ಭ್ರಾನೀ ನಾಕಾಂಕ್ಷತೀತಿ ಚೀತ್ರೇ —

ಜೋ ವೇದದಿ ವೇದಿಜ್ಞದಿ ಸಮವಿ ಸಮವಿ ವಿಣಸ್ಯದೇ ಉಭಯಂ ।

ತಂ ಜಾಣಗೋ ದು ಕಾಣೇ ಉಭಯಂ ಹಿ ಣ ಕಂಬದಿ ಕಯಾವಿ ॥೨೧॥

ಯೋ ವೇದಯತೇ ವೇದ್ಯತೇ ಸಮಯೇ ಸಮಯೇ ವಿನಶ್ಯತ್ಯಭಯಮ್ ।

ತದ್ ಭ್ರಾಯಕಸ್ತು ಭ್ರಾನೀ ಉಭಯಮುಷಿ ನ ಕಾಂಕ್ಷತಿ ಕದಾಷಿ ॥೨೨॥

ಭ್ರಾನೀ ಹಿ ತಾವದ್ ಧ್ರುವತ್ತಾತ್ ಸ್ವಭಾವಭಾವಸ್ಯ ಟಂಕೋತ್ತೀಣ್ಯೈ ಕಭ್ರಾಯಕಭಾಷ್ಯೋ ನಿತ್ಯೋ ಭವತಿ, ಯೋ ತು ವೇದ್ಯವೇದಕಭಾವೋ ತೊ ತೂತ್ಸ್ವಪ್ರಾಪ್ಯಂಸಿತ್ಯಾದ್ವಿಭಾವಭಾವಾನಾಂ ಕ್ಷಣೆಕೊ ಭವತಃ । ತತ್ತ ಯೋ ಭಾವ: ಕಾಂಕ್ಷಮಾಣಂ ವೇದ್ಯಭಾವಂ ವೇದಯತೇ ಸ ಯಾವದ್ವಾಪತಿ ತಾವತ್ತಾಂಕ್ಷ-

ಅದರ ಕುರಿತು ತ್ರೀತಿಯು ಹೇಗಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ? ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಭ್ರಾನೀಗೆ ಯಾವ ತ್ರಿಕಾಲ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕರ್ಮೋದಯದ ಉಪಭೋಗವಿದೆ ಅದು ಪರಿಗ್ರಹವಾಗಿಲ್ಲ. ಭ್ರಾನಿಯು ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಉಪಭೋಗದ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸುತ್ತಾನೆ ಆದಂತೂ ಯಾವ ಭಾಧೆಯು ಅಸಹ್ಯವಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ ಅದರ ಉಪಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ-ಹೇಗೆ ರೋಗಿಯು ರೋಗದ ಉಪಚಾರಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಹಾಗೆ. ಇದು ಅತಕ್ತತೆಯ ದೋಷವಿದೆ.

ಭ್ರಾನಿಯು ಭವಿಷ್ಯದ ಕರ್ಮೋದಯದ ಉಪಭೋಗದ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ?— ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಿಖತ್ತದೆ. ಅದರ ಉತ್ತರವನ್ನು ಗಾಥಾಸೂತ್ರದ ಮುಖಿಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಗಾಥ - ೨೧

ಗಾಥಾಧರ :- [ಜೋ ವೇದದಿ] ಯಾವ ಅನುಭವಿಸತಕ್ಯಭಾವ (ಎಂದರೆ ವೇದಕಭಾವ) ಮತ್ತು [ವೇದಿಜ್ಞದಿ] ಯಾವ ಅನುಭವಿಸಲು ಯೋಗ್ಯಭಾವ (ಎಂದರೆ ವೇದ್ಯಭಾವ) [ಉಭಯಂ] ಅವೇರದೂ ಭಾವಗಳು [ಸಮವಿ ಸಮವಿ] ಪ್ರತಿಯೋಂದು ಸಮಯದಲ್ಲಿ [ವಿಣಸ್ಯದೇ] ನಾಶವಾಗಿ ಬಿಚುತ್ತವೆ - [ತಂ ಜಾಣಗೋ ದು] ಎಂದು ತಿಳಿಯಂಥ [ಕಾಣೇ] ಭ್ರಾನಿಯು [ಉಭಯಂ ಹಿ] ಅವೇರದು ಭಾವಗಳನ್ನು [ಕಯಾವಿ] ಎಂದೂ [ಣ ಕಂಬದಿ] ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಪೀಠಿ :- ಭ್ರಾನಿಯಂತೂ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಭಾವದ ಧ್ರುವತ್ತುಬಿಂದ, ಟಂಕೋತ್ತೀಣ್ಯವಾದ ಒಂದು ಭ್ರಾಯಕಭಾವಸ್ಯರೂಪದಿಂದ ನಿತ್ಯನಿದ್ವಾನೆ; ಮತ್ತು ಯಾವ ವೇದ್ಯ*-ವೇದಕ-ಈ (ಎರಡು) ಭಾವಗಳವೇ ಅವು ಪಿಭಾವಭಾವಗಳ ಉತ್ಸ್ವ-ವಿನಾಶರೂಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕ್ಷಣೆಕವಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾವವು ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದು

ಸ್ಥಾಯಿಯಲ್ಲದೀ ವೇದ್ಯವೇದಕಭಾವವೆರಡು ಕ್ಷಣಕ್ಷಣೆ ನಷ್ಟವಾಗುವವು ।

ಭ್ರಾಯಕನಾದ ಭ್ರಾನಿ ಇವೇರದರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನೆಂದಿಗೂ ತಾ ಮಾಡಲಾರ ॥೨೧॥

* ವೇದ್ಯ = ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬರಲು ಯೋಗ್ಯ, ವೇದಕ = ಅನುಭವಿಸುವಂಥ ; ಅನುಭವ ಮಾಡುವಂಥ.

ಮಾತ್ರೋ ವೇದೋ ಭಾವೋ ವಿನಶ್ಯತಿ; ತಸ್ಮಾ ವಿನಷ್ಟೇ ವೇದಕೋ ಭಾವಃ ಕಂ ವೇದಯತೇ? ಯದಿ ಕಾಂಕ್ಷಮಾಣವೇದಭಾವಪ್ಯಭಾವಿನಮನ್ಯಂ ಭಾವಂ ವೇದಯತೇ, ತದಾ ತಧ್ವವನಾತ್ಮವರಂ ಸ ವಿನಶ್ಯತಿ; ಕಸ್ತಂ ವೇದಯತೇ? ಯದಿ ವೇದಕಭಾವಪ್ಯಭಾವಿ ಭಾವೋನನ್ಯಸ್ಯಂ ವೇದಯತೇ, ತದಾ ತಧ್ವವನಾತ್ಮವರಂ ಸ ವಿನಶ್ಯತಿ; ಕಂ ಸ ವೇದಯತೇ? “ತಿ ಕಾಂಕ್ಷಮಾಣಭಾವವೇದನಾನವಷ್ಠಾ । ತಾಂ ಚ ವಿಜಾನನ್ ಜ್ಞಾನೀ ನ ಕಂಚಿದೇವ ಕಾಂಕ್ಷತಿ ।

(ವಂದರೆ ಇಚ್ಛೆಮಾಡುವಂತಹದು) ಅಂಥ ವೇದಭಾವದ ವೇದನಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ವೇದಭಾವದ ಅನುಭವಮಾಡುವಂತಹದಿದೆ ಅದು (ವೇದಕಭಾವವು) ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಉತ್ಸನ್ಸಾರಾಗುತ್ತದೆ ಅಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ (ವಂದರೆ ಇಚ್ಛೆಮಾಡುವಂಥ) ವೇದಭಾವವು ವಿನಾಶವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಅದರ ವಿನಾಶವಾದ ನಂತರ ವೇದಕಭಾವವು ಯಾವುದರ ವೇದನಮಾಡುವುದು? ಒಂದುವೇಳೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳ ವೇದಭಾವದನಂತರ ಉತ್ಸನ್ಸಾರಾಗುವಂಥ ಇತರ ವೇದಭಾವದ ವೇದನಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಬೋದರೆ, (ಅಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ) ಆ ಇತರ ವೇದಭಾವವು ಉತ್ಸನ್ಸಾರಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಆ ವೇದಕಭಾವವು ನಷ್ಟವಾಗಿದುತ್ತದೆ; ಆಗ ಮತ್ತೆ ಆ ಇತರ ವೇದಭಾವದ ವೇದನವನ್ನು ಯಾವುದೂ ಮಾಡುವುದು? ಒಂದುವೇಳೆ ವೇದಕಭಾವದನಂತರ ಉತ್ಸನ್ಸಾರಾಗುವಂಥ ಏರಡನೆಯ ವೇದಕಭಾವವು ಅದರ ವೇದನಮಾಡುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಬೋದರೆ, (ಅಲ್ಲಿ ಹೀಗಿದೆ) ಆ ಏರಡನೆಯ ವೇದಕಭಾವವು ಉತ್ಸನ್ಸಾರಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಆ ವೇದಭಾವವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಆಗ ಮತ್ತೆ ಆ ಏರಡನೆಯ ವೇದಕಭಾವವು ಯಾವುದರ ವೇದನಮಾಡುವುದು? ಹೀಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆಯುಳ್ಳಭಾವದ ವೇದನದ ಅನವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಜ್ಞಾನಿಯು ವಿನನ್ನೂ ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ವೇದಕಭಾವ ಮತ್ತು ವೇದಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಾಲಭೀದವಿದೆ. ಯಾವಾಗ ವೇದಕಭಾವವಿರುತ್ತದೆ ಆಗ ವೇದಭಾವವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ ವೇದಭಾವವಿರುತ್ತದೆ ಆಗ ವೇದಕಭಾವ ಬರುತ್ತದೆ ಆಗ ವೇದಭಾವವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ; ಆಗ ಮತ್ತೆ ವೇದಕಭಾವವು ಬರುತ್ತದೆ ಆಗ ವೇದಕಭಾವವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ; ಆಗ ಮತ್ತೆ ವೇದಕಭಾವವಿಲ್ಲದ ವೇದಭಾವವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ ಆಗ ಮತ್ತೆ ಯಾವುದೂ ಮಾಡುವುದು? ಇಂಥ ಅವುವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಜ್ಞಾನಿಯು ತಾನು ಇಚ್ಛೆಮಾಡದೆ ಜ್ಞಾತಾನಾಗಿಯೇ ಉಲಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಆತ್ಮನಂತೂ ನಿತ್ಯನಿದ್ವಾನೆ ಆದರೂ ಅವನು ಏರಡೂ ಭಾವಗಳ ವೇದನಮಾಡುತ್ತಾನೆ; ಎಂದುಂಟೆ ಜ್ಞಾನಿಯು ಇಚ್ಛೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಬಾರದು? – ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಉದ್ದ್ವಿಸುತ್ತದೆ ಅದರ ಉತ್ತರವು ಹೀಗಿದೆ - ವೇದ-ವೇದಕಭಾವಗಳಿರುವುದೂ ಲಿಭಾವಭಾವಗಳಾಗಿವೆ, ಸ್ವಭಾವಭಾವಗಳಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವು ವಿನಾಶಿತಿಲಗಳಾಗಿವೆ; ಅದುದರಿಂದ ಇಚ್ಛೆಮಾಡುವಂಥ ವೇದಭಾವವು ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಬಿರುತ್ತದೆ ಅದುವರಿಗೆ ವೇದಕಭಾವವು (ಭೋಗಿಸುವಂಥ ಭಾವವು) ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಮತ್ತು ಏರಡನೆಯ ವೇದಕಭಾವವು ಬಿರುತ್ತದೆ ಆಗ ವೇದಭಾವವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತದೆ; ಹೀಗೆ ಅಪೇಕ್ಷೆತಭೋಗವಂತೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಯು ನಿಷ್ಪಲವಾದ ಅಪೇಕ್ಷೆಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಬೇಕು? ಎಲ್ಲಿ ಮನೋವಾಂಧಿತದ ವೇದನವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷೆಮಾಡುವುದು ಅಜ್ಞಾನವಿದೆ.

ಹಾಗೆ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಕಲಿತರೂಪವಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, –

ವಂದಿತು ಸಂಪೂರ್ಣ ಶಿಕ್ಷಣ ಬಂಧುಗಳಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ

(ಸ್ವಂತ)

ವೇದ್ಯವೇದಕರ್ಮಭಾವಚಲತ್ವಾದ್
ವೇದ್ಯತೇ ನ ಹಿಲು ಕಾಂಕ್ಷಿತಮೇವ |
ತೇನ ಕಾಂಕ್ಷಿತ ನ ಕಿಂಚನ ವಿದ್ವಾನ್
ಸರ್ವತೋವಬ್ರಹ್ಮತಿವಿರಕ್ತಿಮುಖೀತಿ ||೧೦೮||

ತಥಾಂ -

ಬಂಧುವಭೋಗಣೆಮಿತ್ತೇ ಅಜ್ಞವಸಾಣೋದವಿಸು ಕಾಣಿಸ್ತು |
ಸಂಸಾರದೇಹವಿಸವಿಸು ತೇವ ಉಪಬ್ರಹ್ಮದೇ ರಾಗೋ ||೨೧೨||

ಬಂಧುವಭೋಗಣೆಮಿತ್ತೇಷು ಅಜ್ಞವಸಾಣೋದಯೇಷು ಜ್ಞಾನಿನಃ |
ಸಂಸಾರದೇಹವಿಷಯೇಷು ಸೈವೋತ್ತದ್ಯತೇ ರಾಗಃ ||೨೧೨||

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ವೇದ್ಯ-ವೇದಕ-ವಿಭಾವ-ಚಲತ್ವಾತ್] ವೇದ್ಯ-ವೇದಕರೂಪವಾದ ವಿಭಾವಭಾವಗಳ ಅಸ್ವಿರತಯಿರುವುದರಿಂದ [ಹಿಲು] ನಿಜವಾಗಿ [ಕಾಂಕ್ಷಿತಂ ಏವ ವೇದ್ಯತೇ ನ] ಬಣ್ಣಕದ ವೇದನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; [ತೇನ] ಅದಕ್ಕಾಗಿ [ವಿದ್ವಾನ್ ಕಿಂಚನ ಕಾಂಕ್ಷಿತಿ ನ] ಜ್ಞಾನಿಯು ಯಾವುದೇ ಇಚ್ಛಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ; [ಸರ್ವತಃ] ಅಹಿ ಅತಿವಿರಕ್ತಿಂ ಉಪ್ಯತಿ] ಎಲ್ಲದರ ಕುರಿತು ಅತ್ಯಂತ ವಿರಕ್ತ (ವೈರಾಗ್ಯ) ಭಾವನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಅನುಭವಗೋಚರವಾದ ವೇದ್ಯ-ವೇದಕವಿಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಭೇದವಿದೆ, ಅವಗಳ ಮಲನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ (ಬಿಕೆಂದರೆ ಅವು ಕರ್ಮದ ನಿಮಿತ್ತದ್ವಿಂದಾಗುತ್ತವೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಸ್ವಿರವಾಗಿವೆ); ಆದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ಭವಿಷ್ಯಕಾಲಸಂಬಂಧವಾದ ಇಚ್ಛಿಯನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಿಯಾನು? ||೨೧೨||

ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಉಪಭೋಗಗಳ ಕುರಿತು ವೈರಾಗ್ಯವಿರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಈಗ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಗಾಥ - ೨೧೨

ಗಾಥಾರ್ಥ :- [ಬಂಧುವಭೋಗಣೆಮಿತ್ತೇ] ಬಂಧ ಮತ್ತು ಉಪಭೋಗಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತಕಾರಣವಾದ [ಸಂಸಾರದೇಹವಿಸವಿಸು] ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮತ್ತು ದೇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ [ಅಜ್ಞವಸಾಣೋದವಿಸು] ಅಜ್ಞವಸಾನಗಳ ಉದಯದಲ್ಲಿ [ಕಾಣಿಸ್ತು] ಜ್ಞಾನಿಗೆ [ರಾಗೋ] ಪ್ರೀತಿಯು [ತೇವ ಉಪಬ್ರಹ್ಮದೇ] ಉತ್ಸನ್ವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಬಂಧುವಭೋಗಣೆಮಿತ್ತಭೂತವಾದ ಸಂಸಾರಸಂಬಂಧದಲಿ ಮೇಣ್ಣೇಹ |
ಸಂಬಂಧದಲಿ ಅಜ್ಞವಸಾನದುದಯದಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ರಾಗವಿರುವುದಿಲ್ಲ ||೨೧೨||

ವಂದಿತ್ತು ಸವ್ಯ ಕಿದ್ದೇ

ಇಹ ಖಲ್ಲುಧ್ವವಸಾನೋದಯಾಃ ಕತರೇಂಹಿ ಸಂಸಾರವಿಷಯಾಃ, ಕತರೇಂಹಿ ಶರೀರವಿಷಯಾಃ ತತ್ತ ಯತರೇ ಸಂಸಾರವಿಷಯಾಃ ತತರೇ ಬಂಧನಿಮಿತ್ತಾಃ, ಯತರೇ ಶರೀರವಿಷಯಾಸ್ತತರೇ ತೂಪಭೂಗನಿಮಿತ್ತಾಃ । ಯತರೇ ಬಂಧನಿಮಿತ್ತಾಸ್ತತರೇ ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹಾದ್ವಾಃ, ಯತರೇ ತೂಪಭೋಗನಿಮಿತ್ತಾಸ್ತತರೇ ಸುಖದುಃಖಾದ್ವಾಃ । ಅಥಾವಿಾಷು ಸರ್ವೇಷ್ಯಾಪಿ ಜ್ಞಾನಿನೋ ನಾಸ್ತಿ ರಾಗಃ, ನಾನಾದ್ವಷ್ಟಸ್ವಭಾವತ್ತೇನ ಟಂಕೋತ್ತಿಣ್ಣಿಕಜ್ಞಾಯಕಭಾವಸ್ವಭಾವಸ್ಯ ತಸ್ಯ ತತ್ತತ್ವಿಷೇಧಾತ್ ।

(ಸ್ವಗತ)

ಜ್ಞಾನಿನೋ ನ ಹಿ ಪರಿಗ್ರಹಭಾವಂ
ಕರು ರಾಗರಸರಿಕ್ತತಯ್ಯಾಃ ।
ರಂಗಯುಕ್ತಿರಕಷಾಯಿತವಸ್ತೇ-
ಸ್ವೀಕೃತ್ಯವ ಹಿ ಬಹಿಲುರತ್ತಿಹ ||೧೪||

ಟೀಕೆ :- ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಧ್ಯವಸಾನಗಳ ಉದಯವಿದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವೇಚ್ಯೋ ಸಂಸಾರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಅವೇಚ್ಯೋ ಶರೀರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳೊಳಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂಸಾರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಷ್ಟು ಬಂಧಕ್ತ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಶರೀರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಷ್ಟು ಉಪಭೋಗಕ್ತ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿವೆ. ಎಷ್ಟು ಬಂಧಕ್ತ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿವೆ ಅಷ್ಟಂತೂ ರಾಗದ್ವೈಷಮೋಹಾದಿಗಳಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಎಷ್ಟು ಉಪಭೋಗಕ್ತ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿವೆ ಅಷ್ಟು ಸುಖದುಃಖಾದಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಹಲವಾರು ದೃಷ್ಟಾಗಳ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಟಂಕೋತ್ತಿಣ್ಣಿಜ್ಞಾಯಕಭಾವದ ಸ್ವಭಾವವ್ಯಳ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅವುಗಳ ನಿಷೇಧವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವ ಅಧ್ಯವಸಾನಗಳ ಉದಯವ ಸಂಸಾರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮತ್ತು ಬಂಧನಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿವೆ ಅವಂತೂ ರಾಗ, ದ್ವೈಷ, ಮೋಹ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಗಿವೆ; ಹಾಗೂ ಯಾವ ಅಧ್ಯವಸಾನಗಳ ಉದಯವ ದೇಹಕ್ತ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮತ್ತು ಉಪಭೋಗಕ್ತ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿವೆ ಅವು ಸುಖ, ದುಃಖ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ (ಅಧ್ಯವಸಾನಗಳ ಉದಯವ) ಹಲವಾರು ದೃಷ್ಟಾಗಳ (ಎಂದರೆ ಪ್ರದ್ವಿಲದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಜೀವದೃಷ್ಟಾಗಳ ಯಾವ ಸಂಯೋಗರೂಪಗಳಾಗಿವೆ ಅವುಗಳ) ಸ್ವಭಾವಗಳಾಗಿವೆ; ಜ್ಞಾನಿಗಂತೂ ಒಂದು ಜ್ಞಾಯಕಸ್ವಭಾವವಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅವುಗಳ ನಿಷೇಧವಿದೆ; ಆದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ರಾಗ ಅಥವಾ ಪ್ರೀತಿಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪರದೃಷ್ಟ, ಪರಭಾವಗಳು ಸಂಸಾರದ ಪರಿಷ್ಟಮಣಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ; ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರೀತಿಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಜ್ಞಾನಿ ಎಂಥವನು ?

ಕಾಗ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಕಲಿತರೂಪವಾದ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಕಥನದ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಶ್ಲೋಕ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಇಹ ಅಕಷಾಯಿತವಸ್ತೇ] ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಲೋಧ ಮತ್ತು ಪಟಕ ಇವೇ ಮೊದಲಾದಪುಗಳಿಂದ ಯಾವ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನ ಕಷಾಯ (ಒಗರು) ಯುಕ್ತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅಂಥ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ [ರಂಗಯುಕ್ತಿಃ] ಬಣ್ಣದ ಸಂಯೋಗವು [ಅಸ್ವೀಕೃತಾ] ಬಟ್ಟೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗಬಿರುವುದರಿಂದ, [ಬಹಿ: ಏವ ಹಿ ಲುತ್ತಿ] ಮೇಲೆಯೇ ಉಲ್ಲಿಂಬಿತ್ತುತ್ತದೆ-ಬಟ್ಟೆಯ ಒಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, [ಜ್ಞಾನಿ:

ವಂದಿತ್ತು ಸವ್ಯ ಸಿದ್ಧೀ ಶಿಳ್ಳಿ

(ಸ್ವರ್ಗತ)

ಜ್ಞಾನವಾನ್ ಸ್ವರಸತೋಽಹಿ ಯತಃ ಸ್ವಾತ್ಮಾ
ಸರ್ವರಾಗರಸರಜನನಿಃಲಃ ।
ಲಿಪ್ಯತೇ ಸರಲಕರ್ಮಭಿರೇಷಃ
ಕರ್ಮಮಧ್ಯಪತಿತೋಽಹಿ ತತೋ ನ ॥೧೪॥

ಣಾಂತೇ ರಾಗಪ್ರಜಹೋ ಸವ್ಯದವ್ಯೇಸು ಕಮ್ಮಮಜ್ಞಗದೋ ।
ಹೋ ಲಿಪ್ಯದಿ ರಜವಿಣ ದು ಕದ್ದಮಮಜ್ಞೇ ಜಹಾ ಕಣಯಂ ॥೧೫॥
ಅಣ್ಣಾಂತೇ ಪ್ರಣ ರತೋ ಸವ್ಯದವ್ಯೇಸು ಕಮ್ಮಮಜ್ಞಗದೋ ।
ಲಿಪ್ಯದಿ ಕಮ್ಮರವಿಣ ದು ಕದ್ದಮಮಜ್ಞೇ ಜಹಾ ಲೋಹಂ ॥೧೬॥

ರಾಗರಸರಿಕ್ತತಯಾ ಕರ್ಮ ಪರಿಗ್ರಹಭಾವಂ ನ ಹಿ ಏತಿ] ಇದೇ ರಿಂತಿಯಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಯು ರಾಗರೂಪದ ರಸಬಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆವನಿಗೆ ಕರ್ಮವು ಪರಿಗ್ರಹತನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾಧಿ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಲೋಧ ಮತ್ತು ಪಟಕ ಇವೇ ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಲೀಂಪಿಸದ ಹೊರತು ಬಚ್ಯೇಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಾಪು ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ರಾಗಭಾವವಿಲ್ಲದೆ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಕರ್ಮೋದಯದ ಭೋಗವು ಪರಿಗ್ರಹತನಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ॥೧೭॥

ಈಗ ಮತ್ತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾಧಿ :- [ಯತಃ] ಏಕೆಂದರೆ [ಜ್ಞಾನವಾನ್] ಜ್ಞಾನಿಯು [ಸ್ವರಸತಃ ಅಹಿ] ನಿಜರಸಬಿಂದಲೇ [ಸರ್ವರಾಗರಸರಜನನಿಃಲಃ ಸ್ವಾತ್ಮಾ] ಎಲ್ಲ ರಾಗರಸಬಿಂದ ತ್ವಾಗರೂಪವಾದ ಸ್ವಭಾವಪ್ರಾಪ್ತವನಾಗಿದ್ದಾನೆ [ತತಃ] ಅದಕ್ಕಾಗಿ [ಏಷಃ] ಆವನು [ಕರ್ಮಮಧ್ಯಪತಿತಃ ಅಹಿ] ಕರ್ಮಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ [ಸರಲಕರ್ಮಭಿಃ] ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ [ನ ಲಿಪ್ಯತೇ] ಲಿಪ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ॥೧೮॥

ಈಗ ಇದೇ ಅಧಿಕಾರ ಏಷೇಚನೆಯನ್ನು ಎರಡು ಗಾಥೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,-

ಕರ್ಮಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದರು ಜ್ಞಾನಿ ಸರ್ವದ್ವಾಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿವನು ।
ಕರ್ಮರಜದಿಂ ಲಿಪ್ತನಾಗನು ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕನಕ ಲಿಪ್ತವಾಗದಂತೆ ॥೧೯॥
ಕರ್ಮಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವಜ್ಞಾನಿ ಸರ್ವದ್ವಾಗಳಿಂದನುರಕ್ತನಿವನು ।
ಕರ್ಮರಜದಿಂ ಲಿಪ್ತನಿವನು ಕೆಸರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕಬ್ಬಿಣ ಲಿಪ್ತವಿರುವಂತೆ ॥೨೦॥

ಜ್ಞಾನೀ ರಾಗಪ್ರಕಾರ್ಯಕಃ ಸರ್ವದ್ರವ್ಯೇಷು ಕರ್ಮಮಧ್ಯಗತಃ ।

ನೋ ಲಿಪ್ಯತೇ ರಜಸಾ ತು ಕರ್ಮಮಧ್ಯೇ ಯಥಾ ಕನಕಮ್ ॥೨೮॥

ಅಜ್ಞಾನೀ ವೃನಾ ರತ್ತಃ ಸರ್ವದ್ರವ್ಯೇಷು ಕರ್ಮಮಧ್ಯಗತಃ ।

ಲಿಪ್ಯತೇ ಕರ್ಮರಜಸಾ ತು ಕರ್ಮಮಧ್ಯೇ ಯಥಾ ಲೋಹಮ್ ॥೨೯॥

ಯಥಾ ಬಲು ಕನಕಂ ಕರ್ಮಮಧ್ಯಗತಮಿ ಕರ್ಮಮೇನ ನ ಲಿಪ್ಯತೇ, ತದಲೇಪಸ್ವಭಾವತ್ವಾತ್; ತಥಾ ಕಿಲ ಜ್ಞಾನೀ ಕರ್ಮಮಧ್ಯಗತೋರ್ವಿ ಕರ್ಮಕಾ ನ ಲಿಪ್ಯತೇ, ಸರ್ವಪರದ್ರವ್ಯಕೃತರಾಗತ್ಯಾಗ್-
ಶೀಲತ್ಯೇ ಸತಿ ತದಲೇಪಸ್ವಭಾವತ್ವಾತ್। ಯಥಾ ಲೋಹಂ ಕರ್ಮಮಧ್ಯಗತಂ ಸತ್ಯದರ್ಮೇನ ಲಿಪ್ಯತೇ,
ತಲ್ಲಿಎಪಸ್ವಭಾವತ್ವಾತ್; ತಥಾ ಕಿಲಜ್ಞಾನೀ ಕರ್ಮಮಧ್ಯಗತಃ ಸನಾ ಕರ್ಮಕಾ ಲಿಪ್ಯತೇ, ಸರ್ವಪರ-
ದ್ರವ್ಯಕೃತರಾಗೋಬಾದಾನಶೀಲತ್ಯೇ ಸತಿ ತಲ್ಲಿಎಪಸ್ವಭಾವತ್ವಾತ್ ।

ಗಾಢೆ - ೨೮-೨೯

ಗಾಧಾರ್ಥ :- [ಖಾಣೇ] ಜ್ಞಾನಿಯು [ಸವ್ಯದವ್ಯೇಷು] ಎಲ್ಲ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಕುರಿತು [ರಾಗಪ್ರಜಹೋ]
ಪ್ರೀತಿಯನ್ನ ತೊರೆದವನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಅವನು [ಕಮ್ಮಮಜ್ಞಗದೋ] ಕರ್ಮಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು [ದು]
ಇದ್ದರೂ [ರಜಪಿಣಿ] ಕರ್ಮವಂಬ ಧೂಳಿನಿಂದ [ಹೋ ಲಿಪ್ಯದಿ] ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ-[ಜಹ] ಯಾವ
ಪ್ರಕಾರ [ಕಣಯಂ] ಸುವರ್ಣಾವು [ಕದ್ದಮಮಜ್ಞೇ] ಕೆಸರಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಕೆಸರು
ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. [ಘಣ] ಮತ್ತು [ಅಣ್ಣಾಣೇ] ಅಜ್ಞಾನಿಯು [ಸವ್ಯದವ್ಯೇಷು] ಎಲ್ಲ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಕುರಿತು
[ರತ್ಯೋ] ಪ್ರೀತಿಯಳಿವನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಅವನು [ಕಮ್ಮಮಜ್ಞಗದೋ] ಕರ್ಮಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು
[ಕಮ್ಮರವಿಣಿ] ಕರ್ಮವಂಬ ಧೂಳಿನಿಂದ [ಲಿಪ್ಯದಿ ದು] ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ - [ಜಹಾ] ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ
[ಲೋಹಂ] ಕಬ್ಬಿಣಾವು [ಕದ್ದಮಮಜ್ಞೇ] ಕೆಸರಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು ಕೆಸರು ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.
(ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತುಕ್ಕ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ).

ಟೀಕೆ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ನಿಜವಾದ ಸುವರ್ಣಾವು ಕೆಸರಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದು
ಕೆಸರಿನಿಂದ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ (ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ತುಕ್ಕ ಹಿಡಿಯುವುದಿಲ್ಲ). ಏಕೆಂದರೆ ಅದರ ಸ್ವಭಾವವೇ
ಅಲಿಪ್ತವಾಗಿರುವುದಾಗಿದೆ, ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ನಿಜವಾದ ಜ್ಞಾನಿಯು ಕರ್ಮಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನು
ಅಪ್ರಗಳಿಂದ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ ಪರದ್ರವ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಡಲಾಗುವ ಪ್ರೀತಿಯು ಅದರ
ತ್ವಾಗರಳವಾದ ಸ್ವಭಾವಕನವಿರುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಯು ಕರ್ಮದಿಂದ ಅಲಿಪ್ತಸ್ವಭಾವದವನಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ
ಪ್ರಕಾರ ಕೆಸರಿನ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ಕಬ್ಬಿಣಾವು ಕೆಸರಿನಿಂದ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ (ಎಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ
ತುಕ್ಕಹಿಡಿದು ಬಿಡುತ್ತದೆ), ಏಕೆಂದರೆ ಅದರ ಸ್ವಭಾವವು ಕೆಸರಿನಿಂದ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದೆ, ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ
ನಿಜವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಕರ್ಮಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಎಲ್ಲ
ಪರದ್ರವ್ಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಡಲಾಗುವ ಪ್ರೀತಿಯು ಅವನದು ಸ್ವೀಕಾರರೂಪವಾದ ಸ್ವಭಾವತನವಿರುವುದರಿಂದ
ಅಜ್ಞಾನಿಯು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಲಿಪ್ತನಾಗುವ ಸ್ವಭಾವದವನಿದ್ದಾನೆ.

(ಶಾಂತಿಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ಯಾದೃಕ್ ತಾದೃಗಿಹಾಸ್ಮಿ ತಸ್ಯ ವಶತೋ ಯಸ್ಯ ಸ್ವಭಾವೋ ಹಿ ಯಃ
 ಕತುಂ ನೈಷ ಕಥಂಚನಾಪಿ ಹಿ ಪರ್ಯರನ್ಯಾದೃಶಃ ಶಕ್ತಿತೇ ।
 ಅಭ್ಯಾನಂ ನ ಕದಾಚನಾಪಿ ಹಿ ಭವೇಜಾಂ ನಂ ಭವತ್ಯಂತತಂ
 ಜ್ಞಾನಿನ್ ಭುಂಕ್ತ ಪರಾಪರಾಧಜನಿತೋ ನಾಸ್ತಿಕ ಬಂಧಸ್ತವ ॥೧೫॥

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಕೆರಿನಲ್ಲಿ ಬಿಂಬಿರುವ ಸುವರ್ಣಕ್ಯ ತುಕ್ಯ ಹಿಡಿಯುವದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕಣ್ಣಿಂಕ್ಯ ತುಕ್ಯ ಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ, ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಕರ್ಮಗಳ ಮದ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಞಾನಿಯು ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಬಧನಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯಾನಿಯು ಬದ್ದನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಜ್ಞಾನ-ಅಭ್ಯಾನಗಳ ಮಹಿಮೆಯಿದೆ.

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಕಥನದ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಕಲಶರೂಪದ ಕಾಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [೭ಹ] ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ [ಯಸ್ಯ ಯಾದೃಕ್ ಯಃ ಹಿ ಸ್ವಭಾವಃ ತಾದೃಕ್ ತಸ್ಯ ವಶತಃ ಅಸ್ಮಿ] ಯಾವ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವಭಾವವು ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ ಅದರ ಸ್ವಭಾವವು ಆ ವಸ್ತುವಿನ ತಸ್ಯ ವಶದಿಂದಲೇ (ತನ್ಯ ಅಭಿಖಿತಯಿಂದಲೇ) ಇರುತ್ತದೆ. [ಎಷ್ಟಿಂದಿಂದ] ಈ ಪ್ರಕಾರದ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವಭಾವವು ಅದು [ಪರ್ಯಃ] ಪರವಸ್ತುಗಳ ಮುಖಾಂತರ [ಕಥಂಚನ ಅಪಿ ಹಿ] ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ [ಅನಾದೃತಃ] ಇತರದ ಹಾಗ [ಕತುಂ ನ ಶಕ್ತಿತೇ] ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. [ಹಿ] ಅದಕ್ಕಾಗಿ [ಸಂತತಂ ಜ್ಞಾನಂ ಭವತ್] ಯಾವುದು ಸಿರಂತರವಾಗಿ ಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮನ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಅದು [ಕದಾಚನ ಅಪಿ ಅಭ್ಯಾನಂ ನ ಭವತ್ತಾ] ಎಂದೂ ಅಭ್ಯಾನವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; [ಜ್ಞಾನಿನ್] ಅದ್ವರ್ತಿಂದ ಏಲ್ಯೆ ಜ್ಞಾನಯೇ ! [ಭುಂಕ್ತ್ವ] ನೀನು (ಕರ್ಮೋದಯಜನ್ಮವಾದ) ಉಪಭೋಗವನ್ನು ಭೋಗಿಸು, [೭ಹ] ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ [ಪರ-ಅಪರಾಧ-ಜನಿತಃ ಬಂಧಃ ತವ ನಾಸ್ತಿ] ಪರವಸ್ತುವಿನ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ಮಾಗುವಂಥ ಬಂಧವು ನಿನಗೆ ಇಲ್ಲ (ಎಂದರೆ ಪರವಸ್ತುವಿನ ಅಪರಾಧದಿಂದ ನಿನಗೆ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ).

ಭಾವಾರ್ಥ :- ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವಭಾವವು ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಅಧಿನವೇ ಇದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಅತ್ಯನು ತಾನು ಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮನಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನನ್ನು ಪರದ್ವಯವು ಅಭ್ಯಾನರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮನ ಮಾಡಿಸುವುದು ಎಂದೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ನಿನಗೆ ಪರವಸ್ತುವಿನ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಬಂಧವಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಉಪಭೋಗವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಉಪಭೋಗವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ನಿನಗೆ ಬಂಧವಾಗಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯವನ್ನು ನೀನು ತರಬೇದ. ಒಂದುವೇಳೆ ಹೀಗೆ ಸಂದೇಹಪಟ್ಟಿರೆ 'ಪರದ್ವಯದಿಂದ ಅತ್ಯನಿಗೆ ಕೆಡಕಾಗುತ್ತದೇಂದು ಮನ್ಮಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವು ಬಂದು ಬಿಡಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಪರದ್ವಯದಿಂದ ತನ್ನದು ಕೆಡಕಾಗಬಹುದೆಂದು ನಂಬಿರುವ ಜೀವದ ಸಂಶಯವನ್ನಿಲ್ಲಿ ನಾಶಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ; ಅದರೆ ಭೋಗಿಸುವ ವೇರನೆ ನೀಡಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದಮಾಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂದು ಮಾತ್ರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಸ್ವೇಚ್ಛಾಬಾರಿ ಯಾಗುವುದಂತೂ ಅಭ್ಯಾನಭಾವವಾಗಿದೆ ಇದನ್ನು ಮುಂದೆ ಹೇಳಲಾಗುವುದು. ॥೧೬॥

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಧ್ಯಾನಂತರ ಮುಖಾಂತರ ಧ್ಯಾನಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ,-

ವಂಡಿತ್ತು ಸವ್ಯ ನಿದ್ರೆ

ಭುಂಜಂತಸ್ಯ ವಿ ವಿವಿಹೇ ಸಚ್ಚಿತ್ತಾಚಿತ್ತಮಿಸ್ಸಿಪ ದರ್ಶೀ ।

ಸಂಖ್ಯೆ ಸೇದಭಾವೋ ಇ ಏ ಸಕ್ಕದಿ ಕಣ್ಣಗೋ ಕಾದುಂ ||೨೭೦||

ತಹ ಣಾಣೆಸ್ವಿ ವಿ ವಿವಹೇ ಸಚ್ಚಿತ್ತಾಚಿತ್ತಮಿಸ್ವಿದ ದಪ್ಪೇ ।

ಭುಂಜಂತಸ್ಯ ವಿ ಕಾಣಂ ಇ ಸಕ್ತಮಣ್ಣಾಣದಂ ಹೇದುಂ ||೨೭||

ಜಾಯಾ ಸ ಏವ ಸಂಖ್ಯೋ ಸೇದಸಹಾವಂ ತಯಂ ಪಚಹಿದೂಣ |

ଗଢ଼େଇସ୍ତ କଣ୍ଠଭାବଂ ତଥିଯା ମୁକ୍ତତ୍ତ୍ଵାଂ ପଜହେ ॥୨୭୭॥

ಗಾರ್ಡ್ - ೨೨೦-೨೨೬

గాథాభ్ర :- [సంబిష్ట] యావ వ్రకార తంబివు [ఏహిహే] అనేక వ్రకారద [సచ్ఛిత్తాచిత్తమిస్మిప] సచిత్త, ఆచిత్త మత్తు మిత్ర [దహ్వే] పదాధంగలన్న [భుంజంతస్య ఏ] భోగిసిత్తుదెతిన్నత్తుదె ఆదరణ [సేదభావోఽ] ఆదర బిళియతనవన్న [కిణ్ణగోఽ కాదుం ణ ఏ సక్కది] (యావుదరిందలూ) కష్ట మాడువ నాఢ్యతెయ్యల్ల, (తక) ఇదే వ్రకారవాగి [కొణిస్య ఏ] భూనియుల [ఏహిహే] అనేక వ్రకారద [సచ్ఛిత్తాచిత్తమిస్మిప] సచిత్త, ఆచిత్త మత్తు మిత్ర [దహ్వే] పదాధంగలన్న [భుంజంతస్య ఏ] భోగిసిదరూ అవన [కొణిం] భూనవన్న [అక్కానిదం ణేదుం ణ సక్కం] (యారిందలూ) అభూనరూపవాగి మాడలాగువుదిల్ల.

[జ్ఞయా] యావాగ [స ఏవ సంఖోద] అదే తంబివు (తాను) [తయం సేదసకావం]
ఆ శ్రీతస్మభావపన్న [పజిందాన] బిట్టుకోట్టు [కిణ్ణభావం గచ్ఛేజ్జ] కృష్ణభావకే ప్రాప్తవాగుత్తదే
(కప్పు బ్రాహ్మణపన్న యోందుత్తదే) [త్జయా] ఆగ [మక్కతుణం పజహే] బిళయతనపన్న బిట్టుకోండుత్తదే
(ఎందరే కప్పుగిబిందుత్తదే), [తక] ఇదే వ్రకార [ము] నిజవాగి [కొణే ఏ] భూనియూ (తాను)
[జ్ఞయా] యావాగ [తయం కొణసకావం] ఆ భూనస్సభావపన్న [పజిందాన] బిట్టుకోట్టు

ಶಂಖ ಹೇಗೆ ವಿವಿಧ ಸಚಿತ್ತಾಚಿತ್ತ ಮಿಶ್ರಪದಾರ್ಥಗಳ ಸೇವಿಸಿದರು ।

ತಂಬಿದ ಶೈತಭಾವವನು ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯಿಂ ಕಪ್ಪು ತಾ ಮಾಡಲಾಗದು ||೨೧೦||

ಜ್ಞಾನಿಯ ಹಾಗೆ ವಿವಿಧ ಸಚಿತ್ತಾಚಿತ್ತ ಮಿಶ್ರಪದಾರ್ಥಗಳ ಸೇವಿಸಿದರು ।

ಜ್ಞಾನಿಯ ಜ್ಞಾನವನು ಯಾವರೀತಿಯಂದಜ್ಞಾನರೂಪ ತಾ ಮಾಡಲಾಗದು ॥೨೭॥

యావాగ ఆ శంబి తానాగియే తన్న శ్రేత్రభావవను క్షేజిసుపుదు ।

ಆವಾಗ ಕೃಷ್ಣತ್ವವನು ಪಡೆಯುವುದು ಶುಕ್ಲತ್ವವನು ತಾ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ॥೨೨॥

ಪಂದಿತು ಸವ್ಯ ಸಿದ್ದೇ ನಾನ್ನಾಣಿದ್ದಾರುಣಿದ್ದಾರುಣಿ

ತಹ ನಾನೇ ವಿ ಹು ಜಳಿಯಾ ಣಾಣಸಹಾವಂ ತಯಂ ಪಜಹಿದೂಣ ।

ಅಣ್ಣಾಣೇಣ ಪರಿಣದೋ ತಳಿಯಾ ಅಣ್ಣಾಣದಂ ಗಚ್ಚೇ ॥೨೭॥

ಭುಂಜಾನಸ್ಯಾಪಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಸಚಿತ್ತಾಚಿತ್ತಮಿಶ್ರತಾನಿ ದೃವ್ಯಾಂಜಿ ।

ಶಂಬಿಸ್ಯ ಶೈತಭಾವೋ ನಾಪಿ ಶಕ್ತೇ ಕೃಷ್ಣರು: ಕರುಂಮೂ ॥೨೮॥

ತಥಾ ಭ್ರಾನಿನೋರಂಫಿ ವಿವಿಧಾನಿ ಸಚಿತ್ತಾಚಿತ್ತಮಿಶ್ರತಾನಿ ದೃವ್ಯಾಂಜಿ ।

ಭುಂಜಾನಸ್ಯಾಪಿ ಭ್ರಾನಂ ನ ಶಕ್ತಮಜ್ಞಾನತಾಂ ನೇತುಮೂ ॥೨೯॥

ಯದಾ ಸ ವಿವ ಶಂಬಿ: ಶೈತಸ್ಯಭಾವಂ ತರಂ ಪ್ರಹಾಯ ।

ಗಚ್ಚೇತ್ ಕೃಷ್ಣಭಾವಂ ತದಾ ಶಕ್ತತ್ವಂ ಪ್ರಜಹ್ಯಾತ್ ॥೩೦॥

ತಥಾ ಭ್ರಾಸ್ಯಾಪಿ ಖಲು ಯದಾ ಭ್ರಾನಸ್ಯಭಾವಂ ತರಂ ಪ್ರಹಾಯ ।

ಅಭ್ರಾನೇನ ಪರಿಣತಸ್ತದಾ ಅಭ್ರಾನತಾಂ ಗಚ್ಚೇತ್ ॥೩೧॥

ಯಥಾ ಖಲು ಶಂಬಿಸ್ಯ ಪರದ್ರವ್ಯಮುಪಭುಂಜಾನಸ್ಯಾಪಿ ನ ಪರೇಣ ಶೈತಭಾವಃ ಕೃಷ್ಣಃ ಕರುಂ ಶಕ್ತೇತ, ಪರಸ್ಯ ಪರಭಾವತ್ತನಿಮಿತ್ತತಾನುಪವತ್ತೇಃ, ತಥಾ ಕಿಲ ಭ್ರಾನಿನಃ ಪರದ್ರವ್ಯಮುಪಭುಂಜಾನಸ್ಯಾಪಿ ನ ಪರೇಣ ಭ್ರಾನಮಜ್ಞಾನಂ ಕರುಂ ಶಕ್ತೇತ, ಪರಸ್ಯ ಪರಭಾವತ್ತನಿಮಿತ್ತತಾನುಪವತ್ತೇಃ। ತತೋ

[ಅಣ್ಣಾಣೇಣ] ಅಭ್ರಾನರೂಪವಾಗಿ (ಪರಿಣದೋ) ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಾನೆ [ತಳಿಯಾ] ಆಗ [ಅಣ್ಣಾಣದಂ] ಅಭ್ರಾನತೆಗೆ [ಗಚ್ಚೇ] ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಟೀಕೆ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಶಂಬಿವು ಒಂದುವೇಳೆ ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದರೂ-ತಿಂದರೂ ಅದರ ಬೀಳಿಯತನವನ್ನು ಇತರದ ಮುಖಾಂತರ ಕವ್ಯಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಪರ ಎಂದರೆ ಪರದ್ರವ್ಯವು ಯಾವುದೇ ದೃಷ್ಟಿಪನ್ನು ಪರಭಾವಸ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿಮಿತ್ತ (ಕಾರಣ)ವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ, ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಭ್ರಾನಿಯು ಒಂದುವೇಳೆ ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದರೂ ಕೂಡ ಆತನ ಭ್ರಾನವು ಇತರದ ಮುಖಾಂತರ ಅಭ್ರಾನವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಪರ ಎಂದರೆ ಪರದ್ರವ್ಯವು ಯಾವುದೇ ದೃಷ್ಟಿಪನ್ನು ಪರಭಾವಸ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ನಿಮಿತ್ತವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭ್ರಾನಿಗೆ ಇತರದ ಅಪರಾಧಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತು ಯಾವಾಗ ಆದೇ ಶಂಬಿವು ಪರದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಶೇಷಿಸಲಿ ಅಥವಾ ಸೇವಿಸಿದರಲ್ಲ, ಶೈತವಣಿವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ತಾನಾಗಿಯೇ ಕವ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ ಆಗ ಅದರ ಶೈತಭಾವವು ಸ್ವಯಂಕೃತವಾಗಿ ಕವ್ಯಭಾವವಾಗುತ್ತದೆ (ತಾನಾಗಿಯೇ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕವ್ಯಭಾವರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ), ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವಾಗ

ಅ ಭ್ರಾನಿಯು ಹಾಗೆ ಯಾವಾಗ ನಿಜದಿ ತನ್ನ ಭ್ರಾನಸ್ಯಭಾವವನು ತ್ವಚಿಸಿ ।

ಅಭ್ರಾನರೂಪದಿಂ ಪರಿಣಮಿಪನಾಗ ಅಭ್ರಾನತೆಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವನು ॥೨೯॥

ಜ್ಞಾನಿಃ ಪರಾಪರಾಧನಿಮಿತ್ತೋ ನಾಸ್ತಿ ಬಂಧಃ । ಯಥಾ ಚ ಯದಾ ಸ ಏವ ಶಂಖಃ ಪರದ್ವ್ಯಮುಪಭುಂಜಾನೋರ್ನಾಪಭುಂಜಾನೋ ವಾ ಶೈತಭಾವಂ ಪ್ರಹಾಯ ಸ್ವಯಮೇವ ಕೃಷ್ಣಭಾವೇನ ಪರಿಣಮತೇ ತದಾಸ್ಯ ಶೈತಭಾವಃ ಸ್ವಯಂಕೃತಃ ಕೃಷ್ಣಭಾವಃ ಸ್ವಾತ್ಮಾ, ತಥಾ ಯದಾ ಸ ಏವ ಜ್ಞಾನೋ ಪರದ್ವ್ಯಮುಪಭುಂಜಾನೋರ್ನಾಪಭುಂಜಾನೋ ವಾ ಜ್ಞಾನಂ ಪ್ರಹಾಯ ಸ್ವಯಮೇವಾಜ್ಞಾನೇನ ಪರಿಣಮತೇ ತದಾಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವಯಂಕೃತಮಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವಾತ್ಮಾ । ತತೋ ಜ್ಞಾನನೋ ಯದಿ (ಬಂಧಃ) ಸ್ವಪರಾಧನಿಮಿತ್ತೋ ಬಂಧಃ ।

(ಶಾದೂಲವಿಕೀರ್ತಿತಂ)

ಜ್ಞಾನಿಃ ಕರ್ಮ ನ ಜಾತು ಕರ್ತುಮುಚಿತಂ ಕಿಂಚಿತ್ತಭಾಪ್ಯಬ್ಜ್ಯತೇ
ಭುಂಕ್ತೇ ಹಂತ ನ ಜಾತು ಮೇ ಯದಿ ಪರಂ ದುಭೂತ್ ಏವಾಸಿ ಭೋಃ ।
ಬಂಧಃ ಸ್ವಾದುಪಭೋಗತೋ ಯದಿ ನ ತತ್ತಿಂ ಕಾಮಚಾರೋರ್ನಸ್ತಿ ತೇ
ಜ್ಞಾನಂ ಸನ್ವಸ ಬಂಧಮೇಷ್ಠಪರಭಾ ಸ್ವಸ್ವಾಪರಾಧಾದ್ ಧ್ವವಮ್ ||೧೫||

ಆದೇ ಜ್ಞಾನಿಯು, ಪರದ್ವ್ಯವಸ್ಸು ಭೋಗಿಸಲಿ ಅಥವಾ ಭೋಗಿಸದಿರಲಿ, ಜ್ಞಾನವಸ್ಸು ಬಿಟ್ಟುಕೊಬ್ಬು ತಾನಾಗಿಯೇ ಅಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಅವನ ಜ್ಞಾನವು ಸ್ವಯಂಕೃತವಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಒಂದುವೇಳೆ (ಬಂಧವಾದರೆ) ತನ್ನದೇ ಅಪರಾಧದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ (ತಾನೇ ಅಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದಾಗ) ಒಂದು ಆಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಬಿಳಿಯ ಶಂಖವು ಪರವಸ್ಯುವಿನ ಭಕ್ತಕ್ಕೆಯಿಂದ ಕಪ್ಪಗುಪುದಿಲ್ಲ ಅದರೆ ಯಾವಾಗ ಅದು ತಾನಾಗಿಯೇ ಕವ್ಯರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಗಂಭಿಸುತ್ತದೆ ಆಗ ಕಪ್ಪಗ್ಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ, ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನಿಯು ಪರವಸ್ಯುವಿನ ಉಪಭೋಗದಿಂದ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅದರೆ ಯಾವಾಗ ತಾನಾಗಿಯೇ ಅಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತಾನೆ ಆಗ ಅಜ್ಞಾನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಆಗ ಬಧ್ಯನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಕಲಶರೂಪವಾದ ಕಾಷ್ಯಪಸ್ಸು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಜ್ಞಾನಿಃ] ಎಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಿಯೇ! [ಜಾತು ಕಿಂಚಿತ್ ಕರ್ಮ ಕರ್ತುಂ ಉಚಿತಂ ನ] ನಿನಗೆ ಎಂದೂ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಮಾಡುವುದು ಉಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ [ತಥಾಃಿ] ಆದಾಗ್ಯಾ [ಯದಿ] ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು [ಪರಂ ಮೇ ಜಾತು ನ, ಭುಂಕ್ತೇ] “ಪರದ್ವ್ಯವು ಎಂದೂ ನನ್ನದಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಾನದನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ”ಂದು [ಉಚ್ಯತೇ] ಹೇಳಬಹುದು. [ಭೋಃ ದುಭೂತ್ ಏವ ಅಸಿ] ಹಾಗಾದರೆ ಅದು ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಹೀಗೆ ಹೇಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ-ಸೋದರನೇ, ನೀನು ದುಕ್ಕರೀತಿಯಿಂದ ಭೋಗಿಸುವವನಾಗಿರುವೆ, [ಹಂತ] ಯಾವುದು ನಿನ್ನದಿಲ್ಲ ಅದನ್ನು ನೀನು ಭೋಗಿಸುವುದು ಇದು ಅತ್ಯಂತ ದುಃಖದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ! [ಯದಿ] ಉಪಭೋಗತಃ ಬಂಧಃ ನ ಸ್ವಾತ್ಮಾ] ಒಂದುವೇಳೆ ನೀನು “ಪರದ್ವ್ಯವಸ್ಸು ಭೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭೋಗಿಸುತ್ತೇನೆ”ಂದು ಹೇಳಬಹುದು, [ತತ್ ಕಿಂ ತೇ ಕಾಮಚಾರಃ ಅಸ್ತಿ] ಹಾಗಾದರೆ ನಿನಗೆ ಭೋಗಿಸುವ ಇಚ್ಛೆ ಏಕದೆ? [ಜ್ಞಾನಂ ಸನ್ ವಸ] ನೀನು ಜ್ಞಾನರೂಪವಾಗಿ (ತುಧ್ಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ) ವಾಸಮಾಡು; [ಅಪರಭಾ] ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ (ಒಂದುವೇಳೆ ಭೋಗಿಸುವ

ವಂದಿತು ಸವ್ಯ ಸಿದ್ಧೇ

(ಶಾದೋಲವಿಕೀರ್ತಿತಂ)

ಕತಾರಂ ಸ್ವಫಲೀನ ಯತ್ನಿಲ ಬಲಾತ್ಮೇವ ನೋ ಯೋಜಯೀತ್
ಕುವಾಣಃ ಘಲಲಿಷ್ವರೀವ ಹಿ ಘಲಂ ಪ್ರಾಪೋತೀ ಯತ್ವಮಣಃ ।
ಜ್ಞಾನಂ ಸಂಸ್ತುದಪಾಸ್ತಾಗರಚನೋ ನೋ ಬಧ್ಯತೇ ಕರ್ಮಣಾ
ಕುವಾಣೋಽಹಿ ಹಿ ಕರ್ಮ ತತ್ತಲಪರಿತ್ಯಾಗೈಕೃತೀಲೋ ಮನಃ ॥೧೭॥

ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡಿದರೆ-ಅಜ್ಞಾನ ರೂಪವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದರೆ) [ಧ್ಯಂ ಸ್ವಸ್ಯ ಅಪರಾಧಾತ್ ಬಂಧಂ ಏಷಿ] ನೀನು
ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಅಪರಾಧದಿಂದ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಪ್ತನಾಗುವೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಕಾರ್ಯವಾದುವುದಂತೂ ಯೋಗ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಪರದ್ವಯವೆಂದು
ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದರೆ ಉತ್ತಿತಪಲ್ಲ. ಪರದ್ವಯವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವವನಿಗಂತೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ
ಕಳ್ಳಿಸೆಂದು, ಅನ್ಯಾಯಿಯಿಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಯಾವ ಉಪಭೋಗದಿಂದ ಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು
ಹೇಳಿದೆ ಅದಂತೂ, ಜ್ಞಾನಿಯು ಇಚ್ಛೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಪರವಸ್ಯಾವಿನ ಬಲವಂತತೆಯಿಂದ ಉದಯದಲ್ಲಿ
ಬಂದಂತಹುದನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ಅವನು ತಾನೇ
ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಭೋಗಿಸಿದರೆ ಆಗ ತಾನೇ ಅಪರಾಧಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ, ಮತ್ತು ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಬಂಧವೇಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ?
॥೧೭॥

ಕಾಗ ಮುಂದಿನ ಗಾಥೆಗಳ ಸಂಚರಣಾಗಿ ಕಲತರೂಪದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, —

ಶೋಽಕಾರ್ಥ :- [ಯತ್ ಕಿಲ ಕರ್ಮ ಏವ ಕತಾರಂ ಸ್ವಫಲೀನ ಬಲಾತ್ ನೋ ಯೋಜಯೀತ್] ಕರ್ಮವೇ ಅದರ ಕತ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಘಲದೊಡನೆ ಬಲವಂತದಿಂದ ಕೂಡಿಸುವುದಿಲ್ಲ
(ನೀನು ನನ್ನ ಘಲವನ್ನು ಭೋಗಿಸು ಎಂದು), [ಘಲಲಿಷ್ವಃ ಏವ ಹಿ ಕುವಾಣಃ ಕರ್ಮಣಃ ಯತ್ ಘಲಂ
ಪ್ರಾಪೋತೀತಿ] ಘಲದ ಅವೇಕ್ಷೇಯುಳ್ಳವನೇ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ಕರ್ಮದ ಘಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ;
[ಜ್ಞಾನಂ ಸನ್ನಾ] ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜ್ಞಾನರೂಪನಾಗಿರುತ್ತ ಮತ್ತು [ತದ್-ಅಪಾಸ್ತ-ರಾಗರಚನಃ] ಯಾವನು ಕರ್ಮದ
ಕುರಿತು ಪ್ರೀತಿಯ ರಚನೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿದ್ದಾನೆ ಇಂಥ [ಮನಿಃ] ಮನಿಯು, [ತತ್-ಘಲ-ಪರಿತ್ಯಾಗ-
ಧಿಕ-ಶೀಲಃ] ಕರ್ಮಘಲದ ಪರಿತ್ಯಾಗರೂಪವೇ ಒಂದು ಸ್ವಭಾವವೃಳಿವನಾಗಿರುವುದರಿಂದ [ಕರ್ಮ ಕುವಾಣಃ
ಅಹಿ ಹಿ] ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ [ಕರ್ಮಣಾ ನೋ ಬಧ್ಯತೇ] ಕರ್ಮದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಕರ್ಮವಂತೂ ಬಲವಂತದಿಂದ ಕತ್ಯವನ್ನು ತನ್ನ ಘಲದೊಡನೆ ಸೇರಿಸುವುದಿಲ್ಲ
ಅದರೆ ಯಾವನು ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಅದರ ಘಲದ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅವನೇ ಅದರ
ಘಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವನು ಜ್ಞಾನರೂಪನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆಸುತ್ತಾನೆ-ಮತ್ತು ರಾಗವಿಲ್ಲದೆಯೇ
ಕರ್ಮ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಆ ಮನಿಯು ಕರ್ಮದಿಂದ ಬದ್ಧನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಕರ್ಮಘಲದ
ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ॥೧೭॥

* ಕರ್ಮದ ಘಲ ಎಂದರೆ ೧) ಆಸಕ್ತಿಹಾದ ಪರಿಣಾಮ ಅಥವಾ ೨) ಸುಖ (-ಆಸಕ್ತಿ ಪರಿಣಾಮ)ವನ್ನು ಉಳಿಸು ಮಾಡುವಂಥ ಮುಂಬರುವ ಭೋಗ.

ವಂದುತ್ತಿ ಸವ್ಯ ಶಿದ್ಯ

ಪುರಿಸೋ ಜಹ ಕೋ ವಿ ಇಹಂ ವಿಶ್ವಿಣೆಮಿತ್ತಂ ತು ಸೇವದೇ ರಾಯಂ |
ತೋ ಸೋ ವಿ ದೇದಿ ರಾಯಾ ವಿವಿಹೇ ಭೋಗೇ ಸುಹುಪ್ತಾವ | ||೨೪||

ఏమేవ జీవపురిసో కమ్మరయం సేవదే సుహణమిత్తం ।
తో సో ఏ దేది కమ్మో వివిహే భోగే సుహువావు ॥౨౬॥

ಜಹ ಪುಣ ಸೋ ಚ್ಯಾಯ ಪುರಿಸೋ ವಿಶ್ವಿಣಮಿತ್ತಂ ನ ಸೇವದೇ ರಾಯಂ।
ತೋ ಸೋ ನ ದೇದಿ ರಾಯಾ ವಿವಿಹೇ ಭೋಗೇ ಸುಹುಪಾಪ ॥೭೬॥

ಆಗ ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ದೃಷ್ಟಿತ್ವದ ಮೂಲಕ ದೃಢವಡಿಸುತ್ತಾರೆ,—

ଗୋଦମ୍ବ ୨୨୭-୨୨୯

గాథాభ్ర : [జప] యావ వ్రకార [ఇకం] ఈ జగత్తినల్లి [కోఇ ఏ పురిశోఇ] యావనోఇ
మనుషును [ఎత్తిణియిత్తం తు] జిందన నివాచవక్కాగి [రాయం] దొరెయి [సేవదేఇ] సేవ మాదుత్తునే
[కోఇ] ఆద్దరిండ [సోఇ ఏ రాయా] ఆ దొరెయి అవసిగు [సుమహావి] సుఖివస్తుంటుమాదువంథ
[ఎవిహే] హలవు వ్రకారద [భోగేసామగ్రిగాన్న] [దేది] కొదుత్తునే, [ఎమేవ] ఇందే
వ్రకార [జీవపురిశోఇ] జీవనేంబ పురుషును [సుహణియిత్తం] సుఖిద సలువాగి [కమ్మురయం]
కమ్మివెంబ ధూలిన [సేవదేఇ] సేవ మాదుత్తునే [కోఇ] ఆద్దరిండ [సోఇ కచ్చోఇ ఏ] ఆ కమ్మివ్రూ
అవనిగు [సుమహావి] సుఖివస్తుంటుమాదువంథ [ఎవిహే] హలవు వ్రకారద [భోగేసామగ్రిగాన్న]
[దేది] కొదుత్తదే.

[ಪ್ರಣ] ಮತ್ತು [ಜಹ] ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ [ಸೋ ಚ್ಯಾಯ ಪುರಿಸೋ] ಅದೇ ಮನುಷ್ಯನು [ವಿಶ್ವಿ-
ಮಿತ್ರಂ] ಜೀವನ ನಿರ್ವಾಹಕಾಗಿ [ರಾಯಂ] ದೊರೆಯ [ಣ ಸೇವದೇ] ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ [ತೋ]
ಅದ್ದರಿಂದ [ಸೋ ರಾಯಾ ಏ] ಆ ದೊರೆಯೂ ಅವನಿಗೆ [ಸುಹುಪ್ಪಾವಿ] ಸುಖವನ್ನು ಕೊಡುವಂದು

ಯಾವರೀತಿ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನೊಂದೆ ವೃತ್ತಿನಿಮಿತ್ತ ದೂರೆಯ ಸೇವಿಪನು |
ಅವನಿಗಾರಾಜನು ಸುಖೋತ್ಸಾಹಕ ವಿವಿಧಭೋಗ್ಯಗಳನ್ನೊದಗಿಸುವನು ||೨೭||

జీవపురుషను హగె నుబనిటితదిం కమ్ఫరజవ సేవిపను |

జీవనికమ్మవు సుబోత్తాదక ఏవిధభోగ్గుగళనొదగిసువుదు ॥७॥

ಯಾವರೀತಿ ಮತ್ತೆ ಅದೇ ಪುರುಷ ವಚನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ದೂರೆಯ ಸೇವಿಸನು ।

ಅವನಿಗಾರಾಜನು ಸುಖೋತ್ಸಾದಕ ವಿವಿಧ ಭೂಗ್ರಹಳಮೊದಗಿಸನು ॥೨೭॥

ವಿಮೇವ ಸಮುದ್ರಿಟೀ ವಿಸಯತ್ತಿಂ ಸೇವದೇ ಣ ಕಮ್ಮರಯಂ ।

ತೋ ಸೋ ಇ ದೇದಿ ಕಮ್ಮೋ ವಿವಿಹೇ ಭೋಗೇ ಸುಮಾಪ್ಯಾವ ॥೨೨॥

పురుషో యథా కోచిహ వృత్తినిముతం తు సేవతే రాజానమో ।

ತತ್ವೇರಿ ದದಾತಿ ರಾಜಾ ಏಷಿಧಾನ್ ಭೋಗಾನ್ ಸುಖೋತ್ಸಾಹಕಾನ್ ||೨೭೪||

పవమేవ జీవభూతః కమరజః సేవతే సుఖనిమిత్తమో ।

ತತ್ವದಲ್ಲಿ ದದಾತಿ ಕರು ವಿವಿಧಾನ ಭೋಗಾನ ಸುಖೋತ್ಸಾಹಕಾನ ॥೨೭॥

ಯಥಾ ಪುನಃ ಸ ಏವ ಪುರುಷೋ ವ್ಯಕ್ತಿನಿಮಿತ್ತಂ ನ ಸೇವತೇ ರಾಜಾನಾಮ್ |

ತತ್ವೇಂದ ನ ದದಾತಿ ರಾಜ್ಯ ಚಿವಿಧಾನ್ ಭೋಗಾನ್ ಸುಪೋತ್ಸಾದಕಾನ್ ||೨೬||

ವಿವರಣೆ ಸಮುದ್ರತ್ವಾಧಿಕಂ ಸೇವತೇ ನ ಕರ್ಮಾರಜಃ ।

ತತ್ತನ್ನ ದದಾತಿ ಕರ್ಮ ವಿವಿಧಾನ ಭೀಂಗಾನ ಸುಖೋತ್ಸದಕಾನ ||೨೨೧||

ಯಥಾ ಕಹಿತ್ವರುಷಃ ಭಲಾಭರಂ ರಾಜಾನಂ ಸೇವತೇ ತತಃ ಸ ರಾಜಾ ತಸ್ಯ ಫಲಂ ದದಾತಿ, ತಥಾ ಚೀವಃ ಭಲಾಭರಂ ಕರ್ಮ ಸೇವತೇ ತತಸ್ತತ್ವಮ್ ತಸ್ಯ ಫಲಂ ದದಾತಿ । ಯಥಾ ಚ ಸ ಏವ ಪ್ರರುಷಃ ಭಲಾಭರಂ ರಾಜಾನಂ ನ ಸೇವತೇ ತತಃ ಸ ರಾಜಾ ತಸ್ಯ ಫಲಂ ನ ದದಾತಿ, ತಥಾ ಸಮೃಗ್ಣಿಃ ಭಲಾಭರಂ ಕರ್ಮ ನ ಸೇವತೇ ತತಸ್ತತ್ವಮ್ ತಸ್ಯ ಫಲಂ ನ ದದಾತಿತಿ ತಾತ್ಯಯಿಂ ಮೋ ।

[ఎవరో] హలవు బ్రకారద (భోగే) భోగసామగ్రిగళన్ను [ఈ దేది] కొదువుదిల్లి, [పమేవ] ఇదే బ్రకార [సముద్రిట్టీలు] సమృగ్గుట్టియు [ఏసయత్తం] ఏషయిద సలువాగి [కమ్మరయం] కమ్మివెబెంబి ధోనిన [ఈ సేవదే] సేవమాడువుదిల్లి [తోలు] ఆచ్ఛరింద [సోఁ కమోలు] ఆ కమ్మివూ అవనిగే [సుమహావు] సుఖివన్నుంటుమాడువంథ [ఎవికో] హలవు బ్రకారద [భోగే] భోగసామగ్రిగళన్ను [ఈ దేది] కొదువుదిల్లి.

ಟೀಕೆ :- ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವನೋ ಮನುಷ್ಯನು ಫಲಾಪೇಕ್ಕೆಯಿಂದ ದೊರೆಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅಗ ಆ ದೊರೆಯು ಅವನಿಗೆ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜೀವನು ಫಲಾಪೇಕ್ಕೆಯಿಂದ ಕರ್ಮದ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅಗ ಕರ್ಮವು ಜೀವನಿಗೆ ಫಲ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಹೀಗೆ ಅದೇ ಮನುಷ್ಯನು ಫಲಾಪೇಕ್ಕೆಯಿಂದ ದೊರೆಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಆಗ ಆ ದೊರೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಫಲ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ, ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಫಲಾಪೇಕ್ಕೆಯಿಂದ ಕರ್ಮದ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕರ್ಮವು ಅವನಿಗೆ ಫಲ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇದು ತಾತ್ಪರ್ಯವಿದೆ.

ప్రవమేవ సమ్గత్తయు విషయేచ్ఛయం కమ్మరజవ సేవిసను ।

ಆವನಿಗಾಕಮ್ಮವ ಸುಖೋತ್ತಾದಕ ವಿವಿಧ ಭೋಗ್ಯಗಳನ್ನೊದಗಿಸದು ॥೨೨॥

(ಶಾದೂಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ತ್ಯಕ್ತಂ ಯೇನ ಭಲಂ ಸ ಕರ್ಮ ಕುರುತೇ ನೇತಿ ಪ್ರತಿಮೋ ವಯಂ
ಕಿಂತಪ್ಪನ್ನಾಪಿ ಕುತೋರ್ವಾಪಿ ಕಿಂಚಿದಂತಿ ತತ್ತ್ವಮಾರ್ವಶೇನಾಪತೇತ್ |

ತಸ್ಮಿನ್ನಾಪತ್ತಿತೇ ತ್ವರಂಪರಮಜ್ಞಾನಸ್ವಭಾವೇ ಸ್ಥಿತೋ

ಭ್ರಾನೀ ಕಿಂ ಕುರುತೇರ್ವಾ ಕಿಂ ನ ಕುರುತೇ ಕರ್ಮಾತಿ ಜಾನಾತಿ ಕಃ ||೧೫||

ಭಾವಾರ್ಥ : ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವಂತೂ ಹೀಗಿದೆ-ಅಭ್ರಾನಿಯು ವಿಷಯಸುಖದ ಸಲುವಾಗಿ ಎಂದರೆ ಮೋಹಾಸಕ್ತ ಪರಿಣಾಮದ ಸಲುವಾಗಿ ಉದಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕರ್ಮದ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕರ್ಮವು ಅವನಿಗೆ (ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ) ಆಸಕ್ತಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಭ್ರಾನಿಯು ವಿಷಯ ಸುಖದ ಸಲುವಾಗಿ ಎಂದರೆ ಆಸಕ್ತಪರಿಣಾಮಗಳಿಗಾಗಿ ಉದಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕರ್ಮದ ಸೇವೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕರ್ಮವು ಅವನಿಗೆ (ವರ್ತಮಾನದಲ್ಲಿ) ಆಸಕ್ತಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಹೀಗಿದೆ - ಅಭ್ರಾನಿಯು ಸುಖವನ್ನು (ರಾಗಾದಿಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು) ಉತ್ತರ್ವ ಮಾಡುವಂಥ ಭವಿಷ್ಯಭೋಗಗಳ ಅಭಿಲಾಷೆಯಿಂದ ಪ್ರತ, ತಪಸ್ಯ ಇವೇ ಹೊದಲಾದ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಕರ್ಮವು ಅವನಿಗೆ ರಾಗಾದಿಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತರ್ವಮಾಡುವಂಥ ಭವಿಷ್ಯಭೋಗಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಭ್ರಾನಿಯು ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಅಭ್ರಾನಿಯು ಘಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದ ಕರ್ಮಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಘಲವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ಭ್ರಾನಿಯು ಘಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆಯೇ ಕರ್ಮಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವನು ಆ ಘಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

“ಯಾವನಿಗೆ ಘಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ ಅವನು ಕರ್ಮವನ್ನೇಕೆ ಮಾಡಬೇಕು?” - ಎಂಬ ಆಶಂಕೆಯ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಈಗ ಕಲೆರಳವಹಾದ ಕಾವ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ : [ಯೇನ ಭಲಂ ತ್ಯಕ್ತಂ ಸಃ ಕರ್ಮ ಕುರುತೇ ಇತಿ ವಯಂ ನ ಪ್ರತಿಮುಃ] ಯಾವನು ಕರ್ಮದ ಘಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಅವನು ಕರ್ಮಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬ ಪ್ರತಿಃತಿಯನ್ನಂತೂ ನಾವು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. [ಕಿಂತು] ಅದರೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷತೆಯಿಂದರೆ - [ಅಸ್ಯ ಅಪಿ ಕುತಃ ಅಪಿ ಕಿಂಚಿತ್] ಅಪಿ ತತ್ತ್ವ ಕರ್ಮ ಅವಶೇನ ಆಪತೇತ್] ಅವನಿಗೂ (ಭ್ರಾನಿಗೂ) ಯಾವುದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಯಾವುದೇ ಇಂಥ ಕರ್ಮವು ಪರಾಧಿನತೆಯಿಂದ (ಆತನ ವರ್ತಮಾನದ) ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತದೆ. [ತಸ್ಮಿನ್ ಆಪತ್ತಿತೇ ತು] ಅದು ಬಂದು ಬಿದ್ದರೂ [ಆರಂಭ-ಪರಮಜ್ಞಾನಸ್ವಭಾವೇ ಸ್ಥಿತಃ ಭ್ರಾನೀ] ಯಾವ ಆರಂಭ ಪರಮಜ್ಞಾನ ಸ್ವಭಾವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರನಾದಂಥ ಭ್ರಾನಿಯು [ಕರ್ಮ] ಕರ್ಮವನ್ನು [ಕಿಂ ಕುರುತೇ ಅಥ ಕಿಂ ನ ಕುರುತೇ] ಮಾಡುತ್ತಾನೆ ಅಥವಾ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ [ಇತಿ ಕಃ ಜಾನಾತಿ] ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾರು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ?

ಭಾವಾರ್ಥ : ಭ್ರಾನಿಗೆ ಪರಾಧಿನತೆಯಿಂದ ಕರ್ಮವು ಬಂದು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವನು ಭ್ರಾನದಿಂದ ಚಂಚಲನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭ್ರಾನದಿಂದ ಚಲಿಸದ ಆ ಭ್ರಾನಿಯು ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆಯೋ ಅಥವಾ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಯಾರು ಬಿಳುರು ? ಭ್ರಾನಿಯು ವಿಚಾರವು ಭ್ರಾನಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಭ್ರಾನಿಯು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಅಭ್ರಾನಿಗಿಲ್ಲ.

ವಂದಿತು ಸಹ್ಯ ಖದ್ದೇ

(ಶಾದೋಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ಸಮೃಗ್ಣಾಷ್ಯಯ ಏವ ಸಾಹಸಮಿದಂ ಕರ್ತುಂ ಕ್ಷಮಂತೇ ಪರಂ
ಯದ್ವಜ್ಞೇತಾ ಪತತ್ವಮಿಂ ಭಯಚಲತ್ತೆಲೋಕ್ಯಮುಕ್ತಾಧ್ಯನಿ ।
ಸರ್ವಾಮೇವ ನಿಸಗೆನಿಭರ್ಯತಯಾ ಶಂಕಾಂ ವಿಹಾಯ ಸ್ವಯಂ
ಜಾನಂತಃ ಸ್ವಮವಧ್ಯಬೋಧವಪ್ರಷಂ ಬೋಧಾಭ್ರವಂತೇ ನ ಹಿ ॥೧೫॥

ಅವಿರತಸಮೃಗ್ಣಾಷ್ಯಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಮೇಲಿನವರೆಲ್ಲರೂ ಭೂನಿಗಳಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅವರುಗಳಲ್ಲಿ ಅವಿರತಸಮೃಗ್ಣಾಷ್ಯ, ದೇಶವಿರತಸಮೃಗ್ಣಾಷ್ಯ ಮತ್ತು ಆಹಾರವಿಹಾರಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಮನಿಗಳಿಗೆ ಬಾಹ್ಯಕ್ರಿಯಾಕರ್ಮಗಳು ಇರುತ್ತವೆ, ಆದಾಗ್ನಿ ಭೂನಿಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಚಂಚಲವಿಲ್ಲದಮೂಲಕ ಅವರು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಬಾಹ್ಯಕ್ರಿಯಾಕರ್ಮಗಳ ಕರ್ತೃಗಳಲ್ಲ, ಭೂನಿಸ ಕರ್ತೃವೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತರಂಗಮಿಧ್ಯಾತ್ಮದ ಅಭಾವದಿಂದ ಹಾಗೂ ಯಥಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಕರ್ಣಾಯದ ಅಭಾವದಿಂದ ಅವರ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಉಜ್ಜುಲವಾಗಿವೆ. ಆ ಉಜ್ಜುಲತೆಯನ್ನು ಭೂನಿಗಳೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ, ಮಿಥ್ಯಾಧ್ಯಾಷ್ಟಿಗಳು ಆ ಉಜ್ಜುಲತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮಿಥ್ಯಾಧ್ಯಾಷ್ಟಿಗಳು ಬಹಿರಾತ್ಮರಿದ್ದಾರೆ, ಅವರು ಒಳತು-ಕೆದಕುಗಳನ್ನು ಬಾಹ್ಯದಿಂದಲೇ ನಂಬಿತ್ತಾರೆ; ಅಂತರಾತ್ಮನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬಹಿರಾತ್ಮನೇನು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ? ॥೧೬॥

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥದ ಸಮರ್ಥಕವೂ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಗಾಢೆಯ ಸೂಚಕವೂ ಎನಿಸಿದ ಕಾಷ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಶ್ಲೋಽಾರ್ಥ :- [ಯತ್ ಭಯ-ಚಲತ್-ತ್ವೋಕ್ಯ-ಮುಕ್-ಅಧ್ಯನಿ ವಚ್ಚೇ ಪತತಿ ಅಹಿ] ಯಾವುದರ ಭಯದಿಂದ ಚಂಚಲವಾಗುತ್ತ (ಸದುಗುತ್ತ) ಮೂರೂ ಲೋಕವು ತನ್ನ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವಂಥ ವಜ್ರಪಾತವಾದರೂ ಕೂಡ, [ಅವಿಾ] ಈ ಸಮೃಗ್ಣಾಷ್ಯ ಜೀವರುಗಳು, [ನಿಸಗೆ-ನಿಭರ್ಯತಯಾ] ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ನಿಭರ್ಯತವಿರುವುದರಿಂದ, [ಸರ್ವಂ ಏವ ಶಂಕಾಂ ವಿಹಾಯ] ಎಲ್ಲ ಸಂಶಯಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, (ಸ್ವಯಂ ಸ್ವಂ ಅವಧ್ಯ-ಬೋಧ-ವಪ್ರಷಂ ಜಾನಂತಃ] ತಾವು ತಮ್ಮನ್ನು (ಅತ್ಯನ್ನು) ತಮ್ಮ ಭೂನಿರೂಪದ ಶರೀರವ ಶಾಶ್ವತವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳತ್ತ, [ಬೋಧಾತ್ ಚ್ಚವಂತೇ ನ ಹಿ] ಭೂನಿದಿಂದ ಚ್ಚತರಾಗುವುದಿಲ್ಲ. [ಇದಂ ಪರಂ ಸಾಹಸಂ ಸಮೃಗ್ಣಾಷ್ಯಯಃ ಏವ ಕರ್ತುಂ ಕ್ಷಮಂತೇ] ಇಂಥ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಾಹಸ ಮಾಡುವುದರಾಗಿ ಕೇವಲ ಸಮೃಗ್ಣಾಷ್ಯಗಳೇ ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಸಮೃಗ್ಣಾಷ್ಯ ಜೀವರುಗಳು ನಿಶ್ಚಂಕಿತಗುಣದಿಂದ ಯತ್ಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಅದಾಗ್ನಿ ಅವರು ಬೇಕಾದಂಥ ಶುಭಾಶುಭಕರೋದಯದ ವ್ರಂತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಭೂನಿರೂಪವಾಗಿಯೇ ಪರಿಣಮನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದರ ಭಯದಿಂದ ಮೂರೂ ಲೋಕದ ಜೀವಗಳು ಭಯಭೀತಗೊಳ್ಳುವಂಥ-ಚಂಚಲವಾಗುವಂಥ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವಂಥ ವಜ್ರಪಾತವಾದರೂ ಸಮೃಗ್ಣಾಷ್ಯ ಜೀವನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಭೂನಿರೀರವೆಂದು ನಂಬಿ ಆ ಭೂನಿದಿಂದ ಚಂಚಲವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ, ಈ ವಜ್ರಪಾತದಿಂದ ನನ್ನ ನಾಶವಾಗಬಹುದು—ಎಂಬ ಸಂದೇಹವೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದುವೇಳೆ ವಯಾರ್ಯವು ನಾಶವಾದರೆ ಒಳ್ಳಿಯದೇ ಇದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅದರ ಸ್ವಭಾವವೇ ವಿನಾಶಶೀಲವಾಗಿದೆ. ॥೧೭॥

ಈಗ ಇದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಗಾಢೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಜಂಡಿತ್ತು ಸವ್ಯ ಕದೇ |

ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಟೇ ಬೇವಾ ಟೆಸ್ಟಂಕಾ ಹೋಂತಿ ಟೆಬ್ಬಿಯಾ ತೇಣ ।

ಸತ್ಯಭಯವಿಪ್ಪಮುಕ್ತಾ ಜಮ್ಮಾ ತಮ್ಮಾ ದು ಣಿಸ್ಸುಂಕಾ ॥೨೫॥

ಸಮ್ಮಗ್ನಷ್ಟಯೋ ಜೀವಾ ನಿಶ್ಚಯಂಕಾ ಭವಂತಿ ನಿಭರಯಾಸ್ತೇನ ।

సప్తభయవిషముక్కా యస్తాత్తస్తాత్తు నిశ్చంకా: ||౨౭||

ಯೇನ ನಿತ್ಯಮೇವ ಸಮೃಗ್ಂಭ್ಯಯಃ ಸಕಲಕರ್ಮಭಲನಿರಭಿಲಾಷಾ; ಸಂತೋಽತ್ಯಂತಕರ್ಮನಿರ್ಪೇಕ್ಷತಯಾ ವರ್ತಣತೇ, ತೇನ ನೂನಮೇತೇ ಅತ್ಯಂತನಿತ್ಯಂಕದಾರುಷಾವಸಾಯಾ; ಸಂತೋಽತ್ಯಂತನಿಭ್ರಯಾಃ ಸಂಭಾಷ್ಯಂತೇ |

(තාදොළඩිස්කීමිජ්)

ଲୋକଃ ତାତ୍ପୂର୍ବ ଏକ ଏଇ ସକଳପୂର୍ଵକ୍ଷେତ୍ରେ ଏହିକାନ୍ତକୁ-
ଶ୍ରୀଲୋକଙ୍କ ସ୍ମୃତିମେବ କେବଳମୁଖ୍ୟଂ ଯାଲୋକିଯତ୍ତେଇକଃ ।
ଲୋକୋଽକ୍ୟଂ ନ ତଥାପରସ୍ତୁଦପରସ୍ତୁସ୍ଵାସ୍ତି ତଥ୍ବେଃ କୁତୋହ
ନିଶ୍ଚିଂକଃ ଶତତଂ ସ୍ମୃତିଂ ଦ ଶକ୍ତିଂ ଜ୍ଞାନଂ ସଦା ଏିନ୍ଦରି ||୧୫||

ಗಾತ್ರ - ೨೨೫

గాధాభ్ర :- [సమ్మాదిచ్ఛే జీవా] సమ్మగ్నప్పిచేపరుగాలు [ణస్వంకా హోంతి] నిత్యంకరాగిరుత్తారే [తేణ] ఆద్ధరింద [ణబ్ధయా] నిభయరాగిరుత్తారే; [దు] మత్తు [జమ్మా] ఏకెందరే ఆపరు [సత్యభయిష్టముక్కా] సప్తభయగళింద రహితరాగిరుత్తారే [కమ్మా] ఆద్ధరింద [ణస్వంకా] నిత్యంకరాగిరుత్తారే (-నిత్యలరాగిరుత్తారే).

ಒಂದೇ ಪಕ್ಕದರೆ ಸಮುದ್ರಗ್ರಷ್ಟಿ ಜಿವರುಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಎಲ್ಲ ಕರ್ಮಗಳ ಫಲದ ಕುರಿತು ಇಟ್ಟಿರಹಿತಾಗಿರುತ್ತಾರೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಕರ್ಮದ ಬಗೆಗೆ ಅಶ್ವಂತ ನಿರಪೇಕ್ಷವಾಗಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನಾಗಿ ಅದ್ವರ್ತಿಸಿ ಅವರು ನಿಜವಾಗಿ ಅಶ್ವಂತ ನಿತ್ಯಂಕ ಉಗ್ರ (ಸುದೃಢ) ನಿಶ್ಚಯವ್ಯಾಪಕಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಶ್ವಂತ ನಿಭಯವಾಗಿದ್ದಾರೆಂದು ಶಾಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ (ಎಂದರೆ ಹೀಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಮನಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ).

ಈಗ ಏಳು ಭಯಗಳ ಕುರಿತು ಕಲಶರೂಪದ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಇಹಲೋಕ ಮತ್ತು ಪರಲೋಕದ ಭಯದ ಕುರಿತು ಒಂದು ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ଶ୍ରୀକାନ୍ତ : [ହୁଏ] ଏ ଜୀମୁଖରେପାଦ ଜଗତ୍ତେ [ବିଧିକୃତ୍ତନାମ] ଭିନ୍ନପାଦ ଆତ୍ମନ
(ପରଦିନ ଭିନ୍ନରେପାଦାଗି ପରିମାଣସୂଚିରୁପ ଆତ୍ମନ) [ଶାଶ୍ଵତ : ଏକ : ସକଳ-ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ : ଲୋକ:]

నిత్యంకరాగిరువుదరింద సమ్మగ్నిజీవ నిబ్రయరాగిరువరు ।

ನಿಶ್ಚಯಾಗಿಹರವರು ಸವ್ಯಭಯಗಳಿಂದ ರಹಿತರಾಗಿರುವರೆಂದು ||೨೭||

ವಂರಿತ್ವ ಸಹ ಸಿದ್ಧಿ ಶಾಸನ

(ಶಾಂತಿಕಲಾರ್ಥಿಕಾರಿ)

ಏಷ್ಯೈವ ಹಿ ವೇದನಾ ಯದಚಲಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವಯಂ ವೇದ್ಯತೇ
ನಭೀರೋದಿತವೇದ್ಯವೇದಕಬಿಲಾದೇಕಂ ಸದಾನಾಕುಲ್ಯಃ ।
ನೈವಾನ್ಯಾಗತವೇದನ್ಯವ ಹಿ ಭವೇತ್ತಾದ್ವಿಃ ಕುತೋ ಜ್ಞಾನಿನೋ
ನಿಶ್ಚಂಕಃ ಸತತಂ ಸ್ವಯಂ ಸ ಸಹಜಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸದಾ ಏಂದತಿ ॥೧೫॥

ಶಾಂತಿಕಾರಿ, ಏಕವೂ ಮತ್ತು ಸಕಲವ್ಯಕ್ತ (ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟ)ವೂ ಆದ ಜಗತ್ತಿದೆ; [ಯತ್] ಏಕೆಂದರೆ [ಕೇವಲಂ ಚತ್ರ-ಲೋಕಂ] ಕೇವಲ ಚಿತ್ತರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತಾನ್ಮಿ [ಅಯಂ ಸ್ವಯಮೇವ ಏಕಕ: ಲೋಕಯತಿ] ಈ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಅತ್ಯನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಪಕಾಕಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ-ಅನುಭವ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಚಿತ್ತರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತೇ ನಿನ್ನದಿದೆ, [ತದ್-ಅವರಃ] ಆದರಿಂದ ಬೀರೆಯಾದ ಇನ್ನಾವ ಜಗತ್ತು - [ಅಯಂ ಲೋಕಃ ಅಪರಃ] ಇಹಲೋಕ ಅಧವಾ ಪರಲೋಕ - [ತವ ನ] ನಿನ್ನದಲ್ಲಿವೆಂದು ಜ್ಞಾನಿಯು ಏಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ, [ತಸ್ಯ ತದ್-ಭಿಃ ಕುತಃ ಅಸ್ತಿ] ಆದ್ದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇಹಲೋಕದ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕದ ಭಯವ ಎಲ್ಲಿಂದಿರುತ್ತದೆ? [ಸಃ ಸ್ವಯಂ ಸತತಂ ನಿಶ್ಚಂಕಃ ಸಹಜಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸದಾ ಏಂದತಿ] ಅವಸಂತೂ ತಾನು ನಿರಂತರ ನಿಶ್ಚಂಕನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ, ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಜ್ಞಾನದ (ತನ್ನ ಜ್ಞಾನಸ್ವಭಾವದ) ಅನುಭವಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- 'ಈ ಭವದಲ್ಲಿ ಜೀವನದ್ವಾರ್ಕಾ ಅನುಕೂಲವಾದ ಸಾಮರ್ಗಿಗಳು ದೂರಕುತ್ತವೇಯೋ ಅಧವಾ ಇಲ್ಲವ್ಯೋ?' - ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಿರುವುದು ಅದು ಇಹಲೋಕದ ಭಯವಿದೆ. 'ಮರುಭವದಲ್ಲಿ ನಿನ್ನದೇನಾಗಬಹುದು?' - ಎಂಬ ಚಿಂತೆಯಿರುವುದು ಅದು ಪರಲೋಕದ ಭಯವಿದೆ. ಯಾವುದು ಸದಾಕಾಲವೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆಯೋ ಅಂಥ ಚೈತನ್ಯವೇ ನಿನ್ನ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಾದ ಲೋಕವಿದೆಯೇಂದು ಜ್ಞಾನಿಯು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇನ್ನಾವ ಲೋಕವೂ ನಿನ್ನದಿಲ್ಲ. ಈ ನನ್ನ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಜಗತ್ತು ಯಾರ ಕೆಡಿಸುವಿಕೆಯಿಂದ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇಹಲೋಕದ ಅಧವಾ ಪರಲೋಕದ ಭಯವ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ? ಎಂದೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಸಂತೂ ತನ್ನನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನೆಂದೇ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ॥೧೬॥

ಕಾಗ ವೇದನಾಭಯದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ನಿಭೀರೋದ-ಉದಿತ-ವೇದ್ಯ-ವೇದಕ-ಬಿಲಾತ್] ಅಭೀದಸ್ವರೂಪವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ ವೇದ್ಯ-ವೇದಕದ ಬಲರಿಂದ (ವೇದ್ಯ ಮತ್ತು ವೇದಕ ಇವು ಅಭೀದವೇ ಇರುತ್ತವೇಂಬ ಪಸ್ತಿಸ್ತಿಯ ಬಲರಿಂದ) [ಯದ್] ಏಕಂ ಅಚಲಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವಯಂ ಅನಾಕುಲ್ಯಃ ಸದಾ ವೇದ್ಯತೇ ॥ ಒಂದು ಅಚಲವಾದ ಜ್ಞಾನವೇ ಸ್ವತಃ ನಿರಾಕಾರದ ಪುರಾಣರಿಂದ (ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ) ಯಾವಾಗಲೂ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ, [ಏಷಾ ಏಕಾ ಏವ ಹಿ ವೇದನಾ] ಇದೊಂದೇ ಅನುಭವವು (ಜ್ಞಾನಾನುಭವವು) ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಿದೆ. (ಅತ್ಯನು ವೇದಕನಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನವು ವೇದ್ಯವಿದೆ.) [ಜ್ಞಾನಿಃ ಅನ್ಯಾ ಆಗತವೇದನಾ ಏವ ಹಿ ನ ಏವ ಭವೇತ್] ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಇತರ ಯಾವ ಉಪಸ್ಥಿತ (ಪ್ರದ್ಯಾಲಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ) ವೇದನೆ ಇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ, [ತದ್-ಭಿಃ ಕುತಃ] ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ವೇದನಾಭಯವ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ? [ಸಃ ಸ್ವಯಂ ಸತತಂ ನಿಶ್ಚಂಕಃ ಸಹಜಂ

(శాద్రూలవిశ్రేదితం)

ಯತ್ಸ್ವನ್ನಾಶಮುಹ್ಯೇತಿ ತನ್ನ ನಿಯತಂ ವ್ಯಕ್ತೇತಿ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ-
ಜ್ಞಾನಂ ಸತ್ಯಯಮೇವ ತತ್ತ್ವಲ ತತ್ಸಾಧಿತಂ ಕಿಮಾನ್ಯಾಪರ್ಯಃ ।
ಅಸ್ಯಾತ್ಮಾಭಾಷಿತೋ ನ ಕಂಚನ ಭವೇತ್ತದ್ವಿಃ ಕುತೋ ಜ್ಞಾನಿನೋ
ನಿಶ್ಚಯಃ ಸತತಂ ಸ್ವಯಂ ಸ ಸಹಜಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸದಾ ವಿಂದತಿ ॥೧೫॥

ಸ್ವಂ ರೂಪಂ ಕಿಲ ವಸ್ತುನೋರ್ವಿ ಪರಮಾ ಗುಪ್ತಿಃ ಸ್ವರೂಪೇ ನ ಯ-
ಜ್ಞಕೃಃ ಕೋರಂಪಿ ಬರಃ ವ್ರವೇಷ್ಯಮಕೃತಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸ್ವರೂಪಂ ಚ ನುಃ ।
ಅಸ್ಯಾಗುಣಿರತೋ ನ ಕಾಚನ ಭವೇತ್ತದ್ವಿಃ ಕುತೋ ಜ್ಞಾನಿನೋ
ನಿಶ್ಚಯಃ ಸತತಂ ಸ್ವಯಂ ಸ ಸಹಜಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸದಾ ವಿಂದತಿ ॥೧೬॥

ಜ್ಞಾನಂ ಸದಾ ವಿಂದತಿ] ಅವನಂತೂ ತಾನು ನಿರಂತರ ನಿಶ್ಚಯಕನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ, ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಭಾವಿಕವಾದ ಜ್ಞಾನದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುವುದು ವೇದನೆಯಿದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗೆ ತನ್ನ ಒಂದು ಜ್ಞಾನ ಮಾತ್ರವಾದ ಸ್ವರೂಪದ ಅನುಭವವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಅವನು ಪ್ರದ್ವಲಂಡಿಂಡಾಗುವಂಥ ವೇದನೆಗೆ ವೇದನೆಯೀಂದೇ ಶಿಳಯವುಂಟಿಲ್ಲ, ಅದುದರಿಂದ ಜ್ಞಾನಿಗೆ ವೇದನಾಭಯವಿಲ್ಲ. ಆವಣಂತೂ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಬಂಧನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಗಿ, ಜ್ಞಾನದ ಅನುಭವವನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ||೩೪||

ಕ್ರಾಸ್ ಅರಕ್ಕಾಭಯದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಶೈಲ್ವಿಕಾರ್ಥ : [ಯತ್ ಸತ್ಯ ತತ್ವ ನಾಶಂ ನ ಉಪ್ಯೇತಿ ಇತಿ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ : ನಿಯತಂ ವ್ಯಕ್ತಾ]
ಯಾವುದು ಸತ್ಯ ಇದೆ ಅದು ನಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, - ಎಂಬ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಯು ನಿಯಮರೂಪದಿಂದ ಸ್ವಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.
[ತತ್ ಜ್ಞಾನಂ ಕಿಲ ಸ್ವಯಂಮೇಷ ಸತ್ಯ] ಈ ಜ್ಞಾನವೂ ತಾನಾಗಿಯೇ ಸತ್ಯ (ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ಪನ್ನಿ)
ವಾಗಿದೆ (ಅದುದರಿಂದ ನಾಶಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ), [ತತಃ ಅಪರ್ಯಾ ಅಸ್ಯ ತ್ರಾತಂ ಕಿಂ] ಅದ್ದರಿಂದ ಪರವಸ್ತಾವಿನ
ಮುಖಿಂತರ ಅದರ ರಕ್ಷಣೆ ಎಂಧದು? [ಅತಃ ಅಸ್ಯ ಕಿಂಚನ ಅತ್ಯಾಂ ನ ಭವೇತ್] ಹೀಗೆ (ಜ್ಞಾನವು
ತನ್ನಿಂದಲೇ ರಕ್ಷಿತವಿದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ) ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಅದರ ಅರಕ್ಷಣೆಯಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ [ಜ್ಞಾನಿನಿ:
ತದ್ಭಿಃ ಕುತಃ] ಅದಕ್ಕಾಗಿ (ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುವಂಥ) ಜ್ಞಾನಿಗೆ ಅರಕ್ಷಣೆಯ ಭಯವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುವ
ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ? [ಸಃ ಸ್ವಯಂ ಸತತಂ ನಿಶ್ಚಯಂಕಃ ಸಹಜಂ ಜ್ಞಾನಂ ಸದಾ ವಿಂದತಿ] ಆವಾಸನದ ತಾನು
ನಿರಂತರ ನಿಶ್ಚಯಾಗಿ ಪರ್ವಿಸುತ್ತ, ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಭಾವಿಕವಾದ ಜ್ಞಾನದ ತಮ್ಮಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವು ಎಂದೂ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನವೂ ಸ್ವತಃ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವಾದ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ; ಆದ್ಕಾಗಿ ಅದು ಇತರ ಯಾವುದರಿಂದಾದರೂ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ - ಎಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಜ್ಞಾನಿಯು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆಂದೇ ಅವನಿಗೆ ಅರಕ್ಕಣೆಯಭಯವಿಲ್ಲ; ಅವನಂತಹ ನಿಶ್ಚಯನಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆಸುತ್ತ, ತಾನು ಯಾವಾಗಲೂ ತನ್ನ ಸ್ವಭಾವಿಕವಾದ ಭಾವದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ||೧೫||

ವಂದಿತು ಸಷ್ಟು ಸಿದ್ದೇ

(ಶಾದೋಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ಪ್ರಾಣೋಳಿಸ್ಯೇದಮುದಾಹರಂತಿ ಮರಣಂ ಪ್ರಾಣಃ ಕೆಲಾಷ್ವಾತ್ಸೋನೋ
 ಭ್ರಾನಂ ತತ್ತ್ವಯಮೇವ ಶಾಶ್ವತತಯಾ ನೋಷ್ಟಿದ್ಯತೇ ಜಾತುಚಿತ್‌ |
 ತಸ್ಯಾತೋ ಮರಣಂ ನ ಕಿಂಚನ ಭವೇತ್ತದ್ವಿಃ ಕುತೋ ಭ್ರಾನಿನೋ
 ನಿಶ್ಯಂಕಃ ಸತತಂ ಸ್ವಯಂ ಸ ಸಹಜಂ ಭ್ರಾನಂ ಸದಾ ಏಂದತಿ ||೧೫||

ಈಗ ಅಗುಷ್ಟಿಭಯದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಶ್ಲೋಕಾಧ್ಯಾ :- [ಕಿಲ ಸ್ವಂ ರೂಪಂ ವಸ್ತುನಃ ಪರಮಾ ಗುಷ್ಟಿಃ ಅಸ್ತಿ] ನಿಜವಾಗಿ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವೇ (ನಿಜರೂಪವೇ) ವಸ್ತುವಿನ ತೇಷ್ವಾದ ‘ಗುಷ್ಟಿ’ಯಿದೆ, [ಯತ್ ಸ್ವರೂಪೇ ಕಃ ಅಪಿ ಪರಃ ಬ್ರವೇಷ್ಯಂ ನ ಶಕ್ತಃ] ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಬ್ರವೇತಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ; [ಽ] ಮತ್ತು [ಅಕ್ಷತಂ ಭ್ರಾನಂ ನುಃ ಸ್ವರೂಪಂ] ಅಕ್ಷತಭ್ರಾನವು (-ಯಾವುದೂ ಯಾವುದರಿಂದಲೂ ಮಾಡಲುಪಡಂಥ ಸ್ವಾಧಾವಿಕವಾದ ಭ್ರಾನವು) ವ್ಯರುಜನ ಎಂದರೆ ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವಿದೆ; (ಅದ್ದರಿಂದ ಭ್ರಾನವು ಆತ್ಮನ ತೇಷ್ವಾದ ಗುಷ್ಟಿಯಿದೆ.) [ಅತಃ ಅಸ್ಯ ನ ಕಾಂಚನ ಅಗುಷ್ಟಿಃ ಭವೇತ್‌] ಅದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರವೂ ಅಗುಷ್ಟಿಯ ಭಯವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ [ಭ್ರಾನಿನಃ ತದ್ಭಿಃ ಕುತಃಃ] ಭ್ರಾನಿಗೆ ಅಗುಷ್ಟಿಯ ಭಯವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಒರಬೇಕು ? [ಸಃ ಸ್ವಯಂ ಸತತಂ ನಿಶ್ಯಂಕಃ ಸಹಜಂ ಭ್ರಾನಂ ಸದಾ ಏಂದತಿ] ಅವನಂತೂ ತಾನು ನಿರಂತರ ನಿಶ್ಯಂಕನಾಗಿ ಪತ್ರಿಸುತ್ತ, ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಾಧಾವಿಕವಾದ ಭ್ರಾನದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾಧ್ಯಾ :- ‘ಗುಷ್ಟಿ’ ಎಂದರೆ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಕಳ್ಳಿ ಕಾಕರು ಬ್ರವೇತಿಸದಂಥ ಭದ್ರವಾದ ಕೊಳೆ, ನೆಲಮನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ; ಅದರಲ್ಲಿ ಜೀವನು ನಿಭಾಯತೆಯಿಂದ ನಿವಾಸಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಇಂಥ ಗುಷ್ಟ ಬ್ರದೇಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬಂಧನರಹಿತವಾದ ಸ್ಥಾನವಿದ್ದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವಂಥ ಜೀವನಿಗೆ ಅಗುಷ್ಟತೆಯಮೂಲಕ ಭಯವಿರುತ್ತದೆ. ವಸ್ತುವಿನ ನಿಷಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಬ್ರವೇತಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವರೂಪವೇ ವಸ್ತುವಿನ ತೇಷ್ವಾದ ಗುಷ್ಟಿ ಎಂದರೆ ಆಭೇಷ್ಯವಾದ ಕೊಳೆಯಿದೆ. ವ್ಯರುಜನ ಎಂದರೆ ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವು ಭ್ರಾನವಾಗಿದೆ; ಆ ಭ್ರಾನಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿರುವಂಥ ಆತ್ಮನ ಗುಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಭ್ರಾನಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೂ ಬ್ರವೇತಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಂಥ ಭ್ರಾನಿಗೆ ಅಗುಷ್ಟತೆಯ ಭಯವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ ? ಅವನಂತೂ ನಿಶ್ಯಂಕನಾಗಿ ಪತ್ರಿಸುತ್ತ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾಧಾವಿಕವಾದ ಭ್ರಾನಸ್ವರೂಪದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ||೧೬||

ಈಗ ಮರಣಭಯದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಶ್ಲೋಕಾಧ್ಯಾ :- [ಪ್ರಾಣೋಳಿಸ್ಯೇದಂ ಮರಣಂ ಉದಾಹರಂತಿ] ಪ್ರಾಣಾಗಳ ನಾಶಕ್ (ಜನರು) ಮರಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. [ಅಸ್ಯ ಅತ್ಯಾನಃ ಪ್ರಾಣಃ ಕಿಲ ಭ್ರಾನಂ] ನಿಶ್ಯಯವಾಗಿ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಪ್ರಾಣವಂತೂ ಭ್ರಾನವಾಗಿದೆ. [ತತ್ ಸ್ವಯಮೇವ ಶಾಶ್ವತತಯಾ ಜಾತುಚಿತ್‌ ನ ಉಷ್ಟಿದ್ಯತೇ] ಅದು (ಭ್ರಾನವು) ಶಾಂತಾಗಿಯೇ ಶಾಶ್ವತವಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ನಾಶವು ಎಂದೂ ಅಗುಷುದಿಲ್ಲ; [ಅತಃ ತಸ್ಯ ಮರಣಂ ಕಿಂಚನ ನ ಭವೇತ್‌] ಅದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ ಆತ್ಮನ ಮರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. [ಭ್ರಾನಿನಃ ತದ್ಭಿಃ ಕುತಃಃ] ಅದ್ದರಿಂದ (ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುವಂಥ) ಭ್ರಾನಿಗೆ ಮರಣದ ಭಯವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ ? [ಸಃ ಸ್ವಯಂ

(ಶಾದೂರ್ಲವಿಕ್ರೀಡಿತಂ)

ವರಂ ಭಾನಮನಾದ್ಯನಂತಮಚಲಂ ಸಿದ್ಧಂ ಕಿಲ್ಲಿತತ್ವತೋ
ಯಾವತ್ತಾವದಿದಂ ಸದ್ಯೇವ ಹಿ ಭವೇನ್ನಾತ್ ದ್ವಿತೀಯೋದಯಃ ।
ತನ್ನಕಸ್ಕಿಕಮತ್ ಕಿಂಚನ ಭವೇತ್ತದ್ವಿಃ ಕುತೋ ಭಾನಿನೋ
ನಿಶ್ಯಂಕಃ ಸತತಂ ಸ್ವಯಂ ಸ ಸಹಜಂ ಭಾನಂ ಸದಾ ವಿಂದತಿ ॥೧೬೦॥

ಸತತಂ ನಿಶ್ಯಂಕಃ ಸಹಜಂ ಭಾನಂ ಸದಾ ವಿಂದತಿ] ಅವನಾತೋ ತಾನು ನಿರಂತರ ನಿಶ್ಯಂಕನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ, ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ಭಾನದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಇಂದಿಯ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ನಾಶಕ್ಕೆ ಜನರು ಮರಣವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಆತ್ಮನಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಇಂದಿಯ ಮೊದಲಾದವು ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲ, ಅವನಿಗಂತೂ ಭಾನವು ಪ್ರಾಣವಾಗಿದೆ. ಭಾನವು ಅವಿನಾಶಯಾಗಿದೆ-ಅದರ ನಾಶವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಆದ್ದರಿಂದ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲ. ಭಾನಿಯು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮರಣದ ಭಯವಿಲ್ಲ; ಅವನು ನಿಶ್ಯಂಕನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ತನ್ನ ಭಾನಸ್ವರೂಪದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ॥೧೬೧॥

ಈಗ ಆಕಸ್ಮಿಕಭಯದ ಕಾಷ್ಟವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಶ್ರೋಕಾರ್ಥ :- [ಹಿತತ್ ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧಂ ಭಾನಂ ಕಿಲ ವರಂ] ಸ್ವತಃ ಸಿದ್ಧವಾದ ಈ ಭಾನವು ಏಕವಿದೆ, [ಅನ್ವಾದಿ] ಅನಾದಿಯಿದೆ, [ಅನಂತಂ] ಅನಂತವಿದೆ, (ಅಚಲಂ) ಅಚಲವಿದೆ. [ಇದಂ ಯಾವತ್ತಾ ತಾವತ್ತಾ ಸದಾ ಏವ ಹಿ ಭವೇತ್] ಅದು ಎಲ್ಲಿಯವರಗಿದೆ ಆಲ್ಲಿಯವರಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಆದೇ ಇದೆ, [ಅತ್ ದ್ವಿತೀಯೋದಯಃ ನ] ಅದರಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದರ ಉದಯವಿಲ್ಲ. [ತತ್] ಆದ್ದರಿಂದ [ಅತ್ ಆಕಸ್ಮಿಕಂ ಕಿಂಚನ ನ ಭವೇತ್] ಈ ಭಾನದಲ್ಲಿ ಆಕಸ್ಮಿಕವೇಷ್ಟೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. [ಭಾನಿನಃ ತದ್ಭಿಃ ಕುತಃಃ] ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುವಂಥ ಭಾನಿಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವಾದ ಭಯವು ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ? [ಸಃ ಸ್ವಯಂ ಸತತಂ ನಿಶ್ಯಂಕಃ ಸಹಜಂ ಭಾನಂ ಸದಾ ವಿಂದತಿ] ಅವನಾತೋ ತಾನು ನಿರಂತರ ನಿಶ್ಯಂಕನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ, ಯಾವಾಗಲೂ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾದ ತನ್ನ ಭಾನದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- 'ಒಂದುವೇಳೆ ಯಾವ ನಿಧಾರವಿಲ್ಲದ ಅನಿಷ್ಟವು ಒಮ್ಮೆಂದೆಲ್ಲೆ ಉತ್ತನ್ಸ್ವಾದರೆ?' - ಎಂಬ ಭಯವಿರುವುದು ಆಕಸ್ಮಿಕ ಭಯವಾಗಿದೆ. ಭಾನಿಯು ಆತ್ಮನ ಭಾನವು ಸ್ವಯಂಸಿದ್ಧವೂ, ಅನಾದಿಯೂ, ಅನಂತವೂ, ಅಚಲವೂ, ವರಕ್ಕೂ ಆಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಚೇರೆ ಯಾವುದೂ ಉತ್ತನ್ಸ್ವಾದಗುವ ಸಾಧ್ಯತಯಿಲ್ಲ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನಿಧಾರವಿಲ್ಲದ್ದು ಎಲ್ಲಿಂದಾಗುವುದು ಎಂದರೆ ಆಕಸ್ಮಿಕವೂ ಎಲ್ಲಿಂದಾಗುವುದು? ಹೀಗೆ ತಿಳಿಯುವಂಥ ಭಾನಿಗೆ ಆಕಸ್ಮಿಕಭಯವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನಂತೂ ನಿಶ್ಯಂಕನಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ತನ್ನ ಭಾನಸ್ವಾದವ ಅನುಭವ ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಭಾನಿಗೆ ಏಳು ಭಯಗಳಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಶ್ನ :- ಆವಿರತಸಮ್ಮಗ್ರಾಷ್ಟಿ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಭಾನಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದೆ ಮತ್ತು ಅವರಿಗೆ ಭಯ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಉದಯವಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಭಯವಾಗುತ್ತಿರುವುದೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಎಂದೆಮೇಲೆ ಭಾನಿಯು ನಿರ್ಭಯ ಹೇಗಿದ್ದಾನೆ?

ಜಂಡತ್ತ ಸವ್ಯ ಕಿರ್ದು

(ಮಂಡಾತ್ರಂತಂ)

ಟಂಕೋತ್ತೀರ್ಣ ಸ್ವರಸನಿಚಿತ್ಭಾನಸರಸ್ವತ್ಸ್ವಭಾಜಃ
 ಸಮೃಗ್ಂಷೇಯದಿಹ ಸಕಲಂ ಘ್ರಂತಿ ಲಕ್ಷ್ಯಾಣ ಕರ್ಮ |
 ತತ್ತಸ್ಯಾಸ್ಮಿನಾ ಪುನರಪಿ ಮನಾಕ್ಷರಸ್ಕೋ ನಾಸ್ಮಿ ಬಂಧಃ
 ಪೂರ್ವೋಪಾತ್ಮಂ ತದಮುಖವತೋ ನಿಶ್ಚಿತಂ ನಿರ್ಜರ್ಯವ ||೧೯||

ಉತ್ತರ :- ಭಯವ್ಯಕ್ತಿಯ ಉದಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಭಾನಿಗೆ ಭಯವು ಉತ್ಸನ್ವಾಗುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಅಂತರಾಯದ ಪ್ರಬಿಲ ಉದಯದಿಂದ ನಿಬಾಲವಾಗುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಆ ಭಯದ ವೇದನೆಯು ಅಸಹ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಭಾನಿಯು ಆ ಭಯದ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅವನಿಗೆ ಜೀವಸ್ವರೂಪದ ಭಾನ - ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಚ್ಯಾತವಾಗಿಬಿಡುವಂಥ ಭಯವು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಯಾವ ಭಯವು ಉತ್ಸನ್ವಾಗುತ್ತದೆ ಅದು ಮೇವಕರೂದ ಭಯವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ದೋಷಪಿದೆ ; ಭಾನಿಯು ತಾನು ಅದರ ಪ್ರಭುವಾಗಿ ಕರ್ಮವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಭಾತಾನಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭಾನಿಗೆ ಭಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ||೨೦||

ಈಗ ಮುಂದಿನ (ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯ ನಿಶ್ಚಂತತ ಮೊದಲಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ) ಗಾಥೆಗಳ ಸೂಚಕವಾಗಿ ಕಂತರೂಪದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ಲೋಕಾರ್ಥ :- [ಟಂಕೋತ್ತೀರ್ಣ-ಸ್ವರಸ-ನಿಚಿತ-ಭಾನ ಸರಸ್ವತ್ಸ್ವಭಾಜಃ ಸಮೃಗ್ಂಷೇಃ] ಟಂಕೋತ್ತೀರ್ಣವೂ, ನಿಜರಸರಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವೂ ಆದ ಭಾನದ ಸರಸ್ವತ್ಸ್ವಾಸ್ತಾಧಿಸುವಂಥ ಸಮೃಗ್ಂಷಿಗೆ [ಯದ್ ಇವ ಲಕ್ಷ್ಯಾಣ] ಯಾವ ನಿಶ್ಚಂತತ ಮೊದಲಾದ ಚಿಹ್ನೆಗಳಿವೆ ಅವು [ಸಕಲಂ ಕರ್ಮ] ಸಮಸ್ತ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು [ಘ್ರಂತಿ] ನಾಶಮಾಡುತ್ತವೆ; [ತತ್] ಅದ್ದರಿಂದ [ಅಸ್ಮಿನಾ] ಕರ್ಮದ ಉದಯವು ವರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ [ತಸ್ಯ] ಸಮೃಗ್ಂಷಿಗೆ [ಪುನಃ] ಮತ್ತೆ [ಕರ್ಮಣಃ ಬಂಧಃ] ಕರ್ಮದ ಬಂಧವು [ಮನಾಕಾ ಅಪಿ] ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರವೂ [ನಾಸ್ಮಿ] ಅಗುವುದಿಲ್ಲ. [ಪೂರ್ವೋಪಾತ್ಮಂ] ಆದರೆ ಮೊದಲು ಯಾವ ಕರ್ಮವು ಬದ್ದವಾಗಿತ್ತು [ತದ-ಅನುಭವತಃ] ಅದು ತನ್ನ ಉದಯವನ್ನು ಭೋಗಿಸಿದನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ [ನಿಶ್ಚಿತಂ] ನಿಶ್ಚಯಿಂದ [ನಿರ್ಜರಾವಿವ] ಆ ಕರ್ಮದ ನಿರ್ಜರೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಸಮೃಗ್ಂಷಿಯು ಮೊದಲು ಬದ್ದವಾದ ಭಯ ಮೊದಲಾದ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಉದಯವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ, ಆದರೂ ನಿಶ್ಚಂತತ* ಮೊದಲಾದ ಗುಣಗಳು ವಿಧ್ಯಮಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತಂಕಾಕ್ಷರವಾದ (ಸಂಶಯ* ಮೊದಲಾದವುಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಆಗುವಂಥ) ಬಂಧವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಮೊದಲಿನ ಕರ್ಮದ ನಿರ್ಜರೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ||೨೧||

* ನಿಶ್ಚಂತತ = ಸಂದೇಹ ಅಥವಾ ಭಯವಿಲ್ಲದ್ದು.

* ಸಂಶಯ = ಕಲ್ಪಿತವಾದ ಭಯ.

ಜೋ ಚತ್ತಾರಿ ವಿ ಪಾವ ಭಿಂದದಿ ತೇ ಕಮ್ಬಂಧಮೋಹಕರೇ ।

ಸೋ ಣೆಸ್ವಂಕೋ ಚೇದಾ ಸಮ್ಮಾದಿಷ್ಟೇ ಮುಣೇದವ್ಯೋ ॥೨೭॥

ಯಶ್ವತುರೋಽಪಿ ಹಾದಾನ್ ಭಿನತ್ತಿ ತಾನ್ ಕಮ್ಬಂಧಮೋಹಕರಾನ್ ।

ಸ ನಿಶ್ಚಂಕಶ್ಯೇತಯಿತಾ ಸಮ್ಮಗ್ನಾಷಿಭಾರತವ್ಯಃ ॥೨೮॥

ಯತೋ ಹಿ ಸಮ್ಮಗ್ನಾಷಿಃ ಉಂಕೋತ್ತೀರ್ಣಕಳಾಯಕಭಾವಮಯತ್ವೇನ ಕಮ್ಬಂಧತಂಕಾ-
ಕರಮಿಥ್ಯಾತ್ಮಾದಿಭಾವಾಭಾವಾನಿಶ್ಚಂಕಃ, ತತೋಽಸ್ತ ಶಂಕಾಕೃತೋ ನಾಸ್ತಿ ಬಂಧಃ, ಕಿಂತು ನಿಜರ್ವೇವಾ

ಈಗ ಈ ಕಥನವನ್ನು ಗಾಢಾ ಸೂತ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲು
ನಿಶ್ಚಂಕಾಂಗದ (ಅಥವಾ ನಿಶ್ಚಂಕತಗುಣದ-ಚಿಹ್ನೆಯ) ಗಾಢಾಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಗಂಥ - ೨೯

ಗಾಢಾಭರ : [ಜೋ ಚೇದಾ] ಯಾವ ಚೇತಯಿತನು* [ಕಮ್ಬಂಧ ಮೋಹಕರೇ] ಕಮ್ಬಂಧನಷ್ಟೇ
ಕಾರಣವಾದ ಮೋಹವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ (ಎಂದರೆ ಜೀವನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಕಮ್ಬಂಧ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂದು
ಭೂಂತಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವ) [ತೇ ಚತ್ತಾರಿ ವಿ ಪಾವ] ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಭಾವರೂಪಗಳಾದ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳನ್ನು
[ಭಿಂದದಿ] ಕತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ, [ಸೋ] ಅವನನ್ನು [ಣೆಸ್ವಂಕೋ] ನಿಶ್ಚಂಕನಾದ [ಸಮ್ಮಾದಿಷ್ಟೇ] ಸಮ್ಮಗ್ನಾಷಿಯೆಂದು
[ಮುಣೇದವ್ಯೋ] ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಟೀಕೆ : ಏಕೆಂದರೆ ಸಮ್ಮಗ್ನಾಷಿಗೆ ಉಂಕೋತ್ತೀರ್ಣವಾದ ಒಂದು ಭೂಯಕಭಾವಮಯತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ
ಕಮ್ಬಂಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಂಕೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂಥ (ಎಂದರೆ ಜೀವನು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಕಮ್ಬಂಧ
ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆಂಬ ಸಂದೇಹ ಅಥವಾ ಭಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವಂಥ) ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳ
ಅಭಾವವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿಶ್ಚಂಕನಿದ್ದಾನೆ, ಅದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಶಂಕಾಕೃತವಾದ ಬಂಧವಿಲ್ಲ ಅದರೆ ನಿಜರ್ವೇಯೇ
ಇದೆ.

ಭಾವಾಭರ : ಸಮ್ಮಗ್ನಾಷಿಗೆ ಯಾವ ಕಮ್ಬಂಧ ಉದಯ ಬರುತ್ತದೆ ಅವನು ಅದರ ವೃಖಿತ್ತದ
ಅಭಾವದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಭಯಪ್ರಕೃತಿಯ ಉದಯಬಂದರೂ ಕೂಡ
ಸಮ್ಮಗ್ನಾಷಿಯೇವನು ನಿಶ್ಚಂಕನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ, ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಷ್ಯೇತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ
ಶಂಕಾಕೃತವಾದ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಕಮ್ಬಂಧ ಸ್ವಾದವಿತ್ತು ಉದುರಿಮೋಗೊತ್ತವೆ.

ಈಗ ನಿಃಕಾಂಕ್ಷಿತಗುಣದ ಗಾಢಾಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಯಾವ ಚೇತಯಿತ ಕಮ್ಬಂಧ ಮೋಹಕರ ನಾಲ್ಕು ಪಾದಗಳ ಭೇದಿವನು ।

ಅವನು ನಿಶ್ಚಂಕನಾದ ಸಮ್ಮಗ್ನಾಷಿಯಾಗಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ॥೨೯॥

*. ಚೇತಯಿತ = ಭೂತಾ, ದೃಷ್ಟಾ; ಅತ್ಯಾನು.

ಬಂದಿತು ಸಪ್ತ ಶಿಥೀ ಬಂದಿತು ಸಪ್ತ ಶಿಥೀ

ಜೋ ದು ಣ ಕರೇದಿ ಕಂಬಿಂ ಕಮ್ಮಫಲೀಸು ತಹ ಸವ್ಯಧಮೈಸು ।

ಸೋ ಣೆಕ್ಕಂಬೋ ಚೇದಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಟೀ ಮುಣೇದವ್ಯೋ ॥೨೩೦॥

ಯಸ್ತಿ ನ ಕರೋತಿ ಕಾಂಕ್ಷಾಂ ಕಮ್ಮಫಲೀಷು ತಥಾ ಸವರಧಮೇಷು ।

ಸ ನಿಷ್ಣಾಂದ್ರಶ್ಚೈತಯಿತಾ ಸಮ್ಮಗ್ರಷ್ಟಿಭಾರತವ್ಯಃ ॥೨೩೦॥

ಯತೋ ಹಿ ಸಮ್ಮಗ್ರಷ್ಟಿಃ ಟಂಕೋತ್ತಿಂತ್ರೇಕರ್ಜಾಯಕಭಾವಮಯತ್ತೇನ ಸರ್ವೇಷ್ಟಿ ಕಮ್ಮಫಲೀಷು ಸರ್ವೇಷು ವಸ್ತುಧರ್ಮೇಷು ಚ ಕಾಂಕ್ಷಾಭಾವಾನ್ನಿಷಾಂಕ್ಷಃ, ತತೋಽಂಸ್ಯ ಕಾಂಕ್ಷಾಕೃತೋ ನಾಸ್ತಿ ಬಂಧಃ, ಕಿಂತು ನಿಜರೈವ ।

ಗಂಥ - ೨೩೦

ಗಾಥಾಧ್ರ : - [ಜೋ ಚೇದಾ] ಯಾವ ಚೇತಯಿತನು [ಕಮ್ಮಫಲೀಸು] ಕಮರ್ಗಳ ಘಲಗಳ ಕುರಿತು [ತಹ] ಹಾಗೂ [ಸವ್ಯಧಮೈಸು] ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು [ಕಂಬಿಂ] ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು [ಣ ದು ಕರೇದಿ] ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ [ಸೋ] ಅವನನ್ನು [ಣೆಕ್ಕಂಬೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಟೀ] ನಿಃಕಾಂತಿತನಾದ ಸಮ್ಮಗ್ರಷ್ಟಿಯಿಂದ [ಮುಣೇದವ್ಯೋ] ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಟಿಕೆ : - ಏಕೆಂದರೆ ಸಮ್ಮಗ್ರಷ್ಟಿಗೆ ಟಂಕೋತ್ತಿಂತ್ರಾವಾದ ಒಂದು ಭಾಯಕಸ್ಸಭಾವಮಯತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಮರ್ಗಳ ಕುರಿತು ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಧರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು ಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಅಭಾವವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿಷ್ಣಾಂಕ್ಷಾನಿದ್ದಾನೆ, ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕಾಂಕ್ಷಾಕೃತವಾದ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ನಿಜರೆಯೇ ಆಗಾತ್ಮದೆ.

ಭಾವಾಧ್ರ : - ಸಮ್ಮಗ್ರಷ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಮರ್ಗಳ ಘಲಗಳಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ; ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಎಂದರೆ ಸುವರ್ಣತ್ವ, ಪಾಂಚಾಲತ್ವ-ಮೌದಲಾದ ಹಾಗೂ ನಿಂದೆ, ಪ್ರತಂಸೆ ಮೌದಲಾದ ವಚನರೂಪವಾದ ವಸ್ತುಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಲಸ್ತಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ-ಅವುಗಳ ಕುರಿತು ಸಮಭಾವವಿರುತ್ತದೆ, ಅಥವಾ ಅನ್ಯಮತಾನುಯಾಯಿಗಳಿಂದ ಮುನಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ಸರ್ವಧಾ ವಿಕಾಂತಪಕ್ಷವಾದ ವ್ಯವಹಾರಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ-ಆ ಧರ್ಮಗಳ ಬಗೆಗೆ ಆದರವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಗೆ ಸಮ್ಮಗ್ರಷ್ಟಿಯ ಇಚ್ಛಾರಹಿತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದಾಗುವಂಥ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವರ್ತಮಾನದ ವೇದನೆಯು ಅಸಹ್ಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ಉಪಬಾರದ ಇಚ್ಛೆಯ ಸಮ್ಮಗ್ರಷ್ಟಿಗೆ ಬೊರಿತ್ತಮೋಹದ ಉದಯದ ಕಾರಣಿಂದ ಇರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅವನು ಆ ಇಚ್ಛೆಯ ಕರ್ತವ್ಯ ತಾನು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದು ಕರ್ಮೋದಯದ್ದಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅದರ ಭೂತಾನಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಾನೆ; ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಇಚ್ಛೆಯ ಕೃತವಾದ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಯಾವ ಚೇತಯಿತ ಕಮರ್ಗಭಲಮೇಣೆಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಕಾಂಕ್ಷೆಯನು ಮಾಡನು ।

ಅವನು ಕಾಂಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ಸಮ್ಮಗ್ರಷ್ಟಿಯಾಗಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ॥೨೩೦॥

ಜೋ ಇ ಕರೇದಿ ದುಗುಂಭಂ ಚೇದಾ ಸವ್ಯೇಸಿಮೇವ ಧಮ್ಮಾಣಂ ।

ಸೋ ಖಲು ತೆವ್ವಿದಿಗಿಚೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಟೇ ಮುಕ್ತೇದವ್ಯೋ ॥೨೫॥

ಯೋ ನ ಕರ್ಮಾತಿ ಜುಗುಪ್ಪಾಂ ಚೇತಯಿತಾ ಸರ್ವೇಷಾಮೇವ ಧರ್ಮಾರ್ಥಾಮ್ ।

ಸ ಖಲು ನಿರ್ವಚಿತಃ ಸಮೃಗ್ಣಿಷ್ಠಾಂತರಃ ॥೭೮॥

ಯತೋ ಹಿ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಃ ಪಂಕೋತ್ತಿಷ್ಟೇಕಜ್ಞಾಯಕಭಾವಮಯತ್ವೇನ ಸರ್ವೇಷ್ಪಾಪಿ ವಸ್ತು-
ಧರ್ಮೇಷು ಜಾಗುಪ್ರಾಭಾವಾನ್ವಿರಚಿಕಿತ್ಸಃ, ತತೋಽಸ್ಯ ವಿಚಿಕಿತ್ಸಾಕೃತೋ ನಾಸ್ತಿ ಬಂಧಃ, ಕಿಂತು
ನಿಜರೀವ ।

ಕುಗ ನಿರ್ವಚಿತೆಯನ್ನಾದ ಗಾಥಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ —

ପ୍ରାଚୀ - ୨୫୦

గాధాధ్ర : - [జో చేదా] యావ చేతయితను [సహ్యసిమేవ] ఎల్ల [ధమ్మణం] ధమ్మ (వస్తువిన స్వభావ)గల కురితు [మగుంభం] జుగుట్టె (గ్లని)యన్న [ఓ కరేది] మాడువుదిల్ల [సోఏ] అవనన్న [బలు] నిశ్చయదింద [సేవ్యిదిగిచ్చోఏ] నిఖచికిత్సాద (ఎచ్చిత్వాదోషెల్లద) [సమ్మాదిత్తోఏ] సముగ్గుట్టయిందు [ముణేదప్పోఏ] తిళదుకొల్చబేకు.

ಟೀಕೆ :- ಪಕ್ಷಂದರೆ ಸಮೃದ್ಧಿಗೆ ಒಂಕೋತ್ತೀರ್ಣವಾದ ಬಂದು ಭಾಯಕಭಾವಮಯತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಪಸ್ತಿಧರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು ಜುಗುಪ್ಪೆಯ ಅಭಾವವಿರುವುದರಿಂದ ನಿರ್ವಿಚಿಕೆತ್ತಕ (ಜುಗುಪ್ಪೆಯಿಲ್ಲದವರ್ಗಾನಿನಿಯಲ್ಲದವ) ನಾಗಿದಾನೆ, ಅದಾಗ್ಯಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಏಡಿಕ್ತಾಕ್ತಾತ್ವದವಾದ ಬಂಧವಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ನಿರ್ಜರ್ಯೇ ಇದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ : ಸಮೃದ್ಧಿಯ ವಸ್ತುದರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು (ಎಂದರೆ ಕ್ರಿಧ, ತ್ರಷ್ಟೆ, ಶೀತೆ, ಲಿಷ್ಟೆ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳ ಕುರಿತು ಹಾಗೂ ಮಲ ಮೊದಲಾದ ಹೊಲಸುದ್ವಾಗಳ ಕುರಿತು) ಜಗತ್ವೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಾಗ್ನಿ ಅವನಿಗೆ ಜಗತ್ವೇಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಕರ್ಮವ್ಯಕ್ತಿಯ ಉದಯ ಬರುತ್ತದೆ, ಅದರೂ ಅವನು ಸ್ವತಃ ಅದರ ಕರ್ತೃವಾಗಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಜಗತ್ವಾರ್ಥಕವಾದ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ಕರ್ಮವ್ಯಕ್ತಿಯು ಸ್ವಾದವಿತ್ತು ಉದುರಿಹೋಗುತ್ತದೆ ಅದ್ದರಿಂದ ನಿರ್ಜರೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಅಮೂರ್ಧವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅಂಗದ ಗಾಢಾ ಸುತ್ತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಯಾವ ಚೇತಯಿತನೆಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು ಜುಗುಪ್ಪೆಯಭಾವ ಮಾಡನು ।

ಅವನು ನಿತ್ಯದಿ ನಿರ್ವಚಿತ ಸಮಗ್ರತ್ವಯಂದು ತಿಳಿಯುವದು ||೭೫||

ಬೆಂದಿತ್ತು ಸಹ ನಿದ್ದೇ ಅಂತಿಮ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಗೆದ್ದಾಗಿ

ಜೋ ಹವದಿ ಅಸಮ್ಮಾಧೋ ಚೇದಾ ಸದ್ಗಿಟ್ಟಿ ಸವ್ಯಭಾವೇನು ।
ಸೋ ಬಲು ಅಮ್ಮಾಧದಿಟ್ಟೀ ಸಮ್ಮಾಧಟ್ಟೀ ಮಹಂದವ್ಯೋ ॥೨೫॥

ಯೋ ಭದತಿ ಅಸಮೂಧಃ ಚೇತಯಿತಾ ಸದ್ಗುಣಃ ಸರ್ವಭಾವೇತು ।
ಸ ಹಲು ಅಮೂಧದ್ವಾಣಃ ಸಮ್ಮಗ್ರಾಣಿಷಾತವೃಃ ॥೨೫॥

ಯತೋ ಹಿ ಸಮೃದ್ಧಿಸ್ತಿ: ಒಂಕೋತ್ತೀರ್ಥಕಢಾಯಕಭಾವಮಯತೋನ ಸರ್ವಾಷ್ಟಿ ಭಾವೇಷು ಮೋಹಭಾವಾದಮೂರ್ಖದೃಷ್ಟಿ: ತತೋರ್ವಸ್ಯ ಮೂರ್ಖದೃಷ್ಟಿಕೃತೋ ನಾಸ್ತಿ ಬಂದಃ, ಕಿಂತು ನಿರ್ಜರ್ವವ ।

ಗಾರ್ಡ್ - ೨೨೭

గాధాధః :- [జో చేదా] యావ చేతయితను [సమ్మభావేసు] ఎల్ల భావగళల్లి [అసమూడ్యాలు] ఆమూడసిద్ధానే [సద్గుట్ట హవది] యథాధార్యాశ్చియుల్చవసిద్ధానే [సో] ఆపనష్టి [బలు] నిక్షేయదింద [అమూడదిష్టి] ఆమూడచ్ఛాయ [సమ్మాదిష్టి] సమ్మగ్రసప్తియేందు [ముణ్ణేదవేలు] తిలదుకోలబీకు.

ಟೀಕೆ :- ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಬಂಕೋಟೀಜೊವಾದ ಬಂದು ಜ್ಞಾಯಕಭಾವಮಯತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಹದ ಅಭಿವರ್ತನೆಯಿರಿದ ಅಮೂರ್ಧವ್ಯಾಪ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಮೂರ್ಧವ್ಯಾಪ್ತಿತವಾದ ಬಂಧವಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ನೀರ್ಜರೆಯೇ ಇದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಸಮುದ್ರಾಷ್ಟ್ಯಿಯ ಸಮಸ್ತಪದಾರ್ಥಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ; ಅವನಿಗೆ ರಾಗದ್ವೇಷಮೋಹನಗಳ ಅಭಾವವಿರುವುದರಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪದಾರ್ಥದಮೇಲೆ ಅಯಧಾರ್ಥವಾದ ದೃಷ್ಟಿಯು ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾರಿತ್ವಮೋಹನದ ಉದಯದಿಂದ ಇಷ್ಟಾನಿಷ್ಟವಾದ ಭಾವಗಳು ಉತ್ತನ್ವಾದರೂ ಅವಕ್ಕೆ ಉದಯದ ಬಲವಂತತೆಯಿಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವನು ಸ್ವತಃ ಆ ಭಾವಗಳ ಕರ್ತೃವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಮೂರಧಾಷ್ಟ್ಯಕ್ರಿಯಾದ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಕರ್ಮಕ್ರಿಯ ಸ್ವಾದವಿತ್ತು ಉದುರಿಯೋಗುವುದರಿಂದ ನಿರ್ಜರೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಕುಗ ಉಪಗೂಹನಗುಣದ ಗಾಢಾ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಯಾವ ಚೇತಯಿತನೆಲ್ಲ ಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೂರ್ಧ-ಸದ್ಗುಣ್ಯವನಾಗಿಹನು ।
ಅವನು ಅಮೂರ್ಧದ್ವಾರ್ಪಿಯಿಳಿ ಸಮೃಗ್ತಾಯಾಗಿಹನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ॥೨೫॥

ವಂಡತ್ತು ಸವ್ಯ ಸಿದ್ದೇ

జో సిద్ధబత్తిజుత్తో లువగూహనగో దు సవ్వథమ్మణం |
సో లువగూహనకారీ సమ్మాదిట్టే ముణేదవ్వో ||73||

ಯಾ: ಸಿದ್ಧಭಕ್ತಿಯಕ್ತಃ ಉಪಗೂಹನವಸ್ತು ಸರ್ವಧರ್ಮಾಣಾಮ್
ಸ ಉಪಗೂಹನಕಾರೀ ಸಮುಗ್ರಾಹಿಜ್ಞಾತವ್ಯಃ ॥೨೫॥

ಯತೋ ಹಿ ಸಮ್ಮಗ್ನಾಪಿ; ಒಂಕೋತ್ತಿಂಫೇಕ್ಟ್‌ಕಾರ್ಡಾಯಕಭಾವಮಯತ್ವೇನ ಸಮಸ್ತಾತ್ಮಶಕ್ತಿ-
ನಾಮುಪಬ್ಯಂಹಣಾದುಪಬ್ಯಂಹರಕಃ, ತತೋರನ್ಯ ಜೀವತಕ್ಕದೊಬ್ಬಲ್ಯಕತೋ ನಾಸ್ತಿ ಬಂಧಃ, ಕಿಂತು
ನಿಜರ್ವೈವ |

గాఢ్ - १२२

ಗಾಧಾರ್ಥ :- [ಚೋ] ಯಾವನು (ಚೆತಯಿತನು) [ಸಿದ್ಧಭಕ್ತಿಜುತ್ತೋಽಃ] ಸಿದ್ಧರ (ಶುದ್ಧಾತ್ಮನ) ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಯುಕ್ತವಿದ್ವಾನೆ [ದು] ಮತ್ತು [ಸವ್ವಧಮ್ಯಾಣಂ ಉಪಗೂಹಣಗೋಽಃ] ಪರಪದಾರ್ಥಗಳ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿದುವವನಾಗಿದ್ವಾನೆ (ಎಂದರೆ ರಾಗಾದಿಪರಭಾವಗಳಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತನಾಗುವುಬಿಲ್ಲ) [ಸೋ] ಅವನನ್ನು [ಉಪಗೂಹಣಕಾರಿಽಃ] ಉಪಗೂಹನಮಾಡುವಂಥ [ಸಮ್ಯಾದಿಟ್ಟಿಽಃ] ಸಮ್ಮಗ್ರಾಷ್ಟಿಯಂದು [ಮುಕ್ತೇದವ್ಯೋಽಃ] ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಟೀಕೆ :- ಪಿಕಂದರೆ ಸಮುಗ್ಲೊಷ್ಟಿಯು ಒಂಕೋತ್ತೇರಾವಾದ ಒಂದು ಭ್ರಾಹ್ಮಕಾರಿಯನ್ನು ಕಾರಣವಾಗಿ ಸಮಸ್ತ ಅತ್ಯಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಭೂಂಹಕ ಎಂದರೆ ಅತ್ಯಕ್ಷಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ, ಅದುದರಿಂದ ಆವನಿಗೆ ಜೀವಶಕ್ತಿಯ ದುರುಳತೆಯಿಂದ (ಮಂದತೆಯಿಂದ) ಆಗುವಂಥ ಬಂದವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ನಿರ್ಜರೆಯೇ ಇದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಸಮೃಗ್ಂಪ್ರಯು ಉಪಗೂಹನಗುಣದಿಂದ ಯುಕ್ತನಿದ್ದಾನೆ, ಉಪಗೂಹನದ ಅರ್ಥವು ಗುಪ್ತವಾಗಿದುವುಂಟಿದೆ. ಸಮೃಗ್ಂಪ್ರಯು ತನ್ನ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಸಿದ್ಧಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿದ್ದಾನೆ ಮತ್ತು ಉಪಯೋಗವು ಎಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಇತರ ಧರ್ಮಗಳ ಹೇಳಿ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಇತರ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಗುಪ್ತವಾಗಿದುವವನು ಮತ್ತು ಆತ್ಮತಕ್ತಿಯನ್ನು ವ್ಯಾಧಿಸುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯಸಯಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಿತ್ತು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ఈ గుణద ఇన్నోందు హేసరు 'లుపబ్బండొ'చెందూ ఇదే. లుపబ్బండొద అభివు బేళీసుపుదిదే. సమ్మగ్గుష్టియు తన్న లుపబ్బోగపన్న సిద్ధర స్వరూపదల్ని తొడగిసిరువుదరింద ఆవన ఆత్మన సముస తర్కిగాలు బేళీయుతవేఅతను బృథనాగుతానే అదక్కాగి అవసు లుపబ్బండొ గుణదవసాగిదానే.

ಯಾವನು ಸಿದ್ಭಕ್ತಿಯಕ್ಕಾಗಿದ್ದು ವಸ್ತುಧರ್ಮಗಳನ್ನೇಲ್ಲ ಬಚಿದುವನು |

ಅವನು ಉಪಗೂಹನವುಳ್ಳ ಸಮುದ್ರಾತ್ಮಕನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ॥೨೫॥

ವಂದಿತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲ

ಉಮ್ಮೆಗಂ ಗಢಂತಂ ಸಗಂ ಏ ಮಗೇ ತವೇದಿ ಚೋ ಚೇದಾ

ಸೋ ರಿದಿಕರಣಾಬುತ್ತೋ ಸಮಾಧಿಟೀ ಮುಹೇದವ್ಯೋ ॥೨೪೭॥

ಉನ್ನಾಗೆ ಗಚ್ಚಿತಂ ಸ್ವಕರ್ಮಾ ಮಾರ್ಗೇ ನಾವಯತಿ ಯಶೇತಯಿತಾ

ಸ ಸ್ತಿಕರಣಯುತಃ ಸಮಗ್ರಾಷಿಭಾಂತವೃಃ ॥೨೫॥

ಯತೋ ಹಿ ಸಮೃದ್ಧಿಃ ಪಂಕೋಡಿಂಕಾರ್ಥಿ ಕಜ್ಞಾಯಕಭಾವಮಯತ್ವನ ಮಾರ್ಗಾರ್ಥಿಚ್ಯುತಾಸ್ಯತ್ವನೋ ಮಾರ್ಗೇ ಏವ ಸ್ಥಿತಿಕರಣಾತ್ ಸ್ಥಿತಿಕಾರೀ, ತತೋಽಸ್ಯ ಮಾರ್ಗಚ್ಯುವನಕ್ಯತೋ ನಾಸ್ಯಿಬಂಧಃ, ಕಂತು ನಿರ್ಜರೆವ ।

ಒಂದು ಸಮ್ಮಾನಿಗೆ ಅತ್ಯಕ್ರಿಯ ವ್ಯಾಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ದುರುಪತೆಯಿಂದ ಯಾವ ಬಂಧವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅದು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ನಿರ್ಜರಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯಾ ಎಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಅಂತರಾಯದ ಉದಯವಿದೆ ಅದುವರೆಗೆ ನಿರುಪಿತೆಯಿರುತ್ತದೆ ಆದರೂ, ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಲ್ಲಿ ನಿರುಪಿತೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗಾನುಸರಿಸಿ ಕರ್ಮೋದಯವನ್ನು ಜಯಿಸುವ ಮಹಾನ್ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ.

ಕುಗ ಸ್ವಿತಿಕರಣಗುಣದ ಗಾಥಾಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

గాంధీ - २६४

గాథాధః :- [జో చేదా] యావ చేతయితను [ఉమ్మగ్గం గట్టంతం] ఉన్నాగ్మదల్లి హోగుత్తిరువ [సగం టి] తన్న ఆత్మనమ్మ [మగ్గీ] సరిదారియల్లి [తచేది] స్వాపనమాడుత్తానే [సోఎ] ఆవనస్సు [లిదికరణాజుత్తోఏ] స్త్రీతికరణయుక్తవాద [సమ్మాదిష్టీ] సమ్మగ్గప్పియందు [ముహేదవోఏ] తిథిదుకోళబేకు.

ಟೀಕೆ :- ವಿಕೆಂದರೆ ಸಮ್ಮಗ್ನಿಪ್ಪಿಯು ಉಂಕೊತ್ತಿರ್ವಾದ ಒಂದು ಜ್ಞಾಯಕಭಾವಮಯತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಒಂದುಚೇಳಿ ಅತ್ಯನ್ತ ತನ್ನ ಮಾರ್ಗದಿಂದ (ಸಮ್ಮಗ್ನರ್ವನ-ಜ್ಞಾನ-ಚಾರಿತ್ರರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷ ಮಾರ್ಗದಿಂದ) ಚ್ಯಾರೆಗೋಂಡರೆ ಅವನನ್ನು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಥಿರಮಾಡಿದುತ್ತಾನೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಿತಿಕರಣ ಮಾಡುವವನಿದ್ದಾನೆ, ಅದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಚ್ಯಾರೆತವಾಗುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗುವ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರ ನಿಜಂತರೆಯೇ ಇದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಯಾವನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಿಂದ ಚ್ಯಾತವಾಗುತ್ತಿರುವ ತನ್ನ ಆತ್ಮನನ್ನು ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ (ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ) ಸ್ವಿರಗೋಳಸುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಸ್ವಿತ್ತಿಕರಣಗುಣಯುತನಿದ್ದಾನೆ. ಆವನಿಗೆ ವಾಗ್ಯದಿಂದ ಚ್ಯಾತವಾಗುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಗುವಂಥ ಬಂಧವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಉದಯಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕರ್ಮವು ಸ್ವಾದವಿತ್ತು ಉದುರಿಹೋಗುತ್ತದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಜರೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಈಗ ವಾತ್ತಲ್ಲಿ ಗುಣದ ಗಾಧಾಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಯಾವ ಚೇತಯಿತನುನ್ನಾಗೆ ದಿಂ ಪ್ರೋಪಸ್ಟ್ರಾಟನಂ ಮಾರ್ಗದಲಿ ಸಿರ್ಗೋಳಿಪನು |

ಅವನು ಸ್ತೀತಿಕರಣವುಳ್ಳ ಸಮ್ಮಗ್ನಿಯಾಗಿಹನೆಂದು ತಿಳಿಯುವದು ॥೨೫೪॥

ವಂದಿತ್ಯ ಸರ್ವ ಸಿದ್ಧೇ

ಜೋ ಕುಣದಿ ವಚ್ಚಲತ್ತಂ ತಿಣ್ಣಂ ಸಾಹೂಗ ಮೋಕ್ಷಮಗ್ನಯ್ಯಿ ।

ಸೋ ವಚ್ಚಲಭಾವಚುದೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಟೇ ಮುಣ್ಡವ್ಯೋ ॥೨೫॥

ಯಾ: ಕರ್ಮಾತ್ಮಕ ವಶ್ವಲತ್ತಂ ತ್ಯಾಗಾಂ ಸಾಧುನಾಂ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗೇ ।

ಸ ವತ್ತಲಭಾವಯುತಃ ಸಮೃಗ್ತಿಪೂರ್ವತವ್ಯಃ ॥೨೫॥

ಯತೋ ಹಿ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಸಿ; ಒಂಕೋತ್ತೇಣ್ಣ ಕಢಾಯಕಭಾವಮಯತ್ವೇನ ಸಮ್ಮಗ್ರಹವ-
ಜ್ಞಾನಚಾರಿತ್ರಾಣ ಸ್ವಸ್ಥಾದಭೀದಬುದ್ಧಿ ಸಮ್ಮಗ್ರಹವಾನಾಗ್ರಹವಶ್ವಲಃ ತತೋಽಸ್ಯ ಮಾರ್ಗನು-
ಪಲಂಭಕತೋ ನಾಸ್ಯಿ ಬಂಧಃ, ಕಂತು ನಿರ್ಜರ್ವೇವ !

ପ୍ରାଚୀ : ଏକମ

గాధార్థ :- [జో!] యావను (చేతయితను) [మోళ్ళమగ్గష్టు] మోళ్ళమగ్గదల్లి స్వరచిరువ [తిణ్ణం సామాన] సమ్మగ్గశాప-భూషాన-బూర్తిరూపద మరొ సాధకర-సాధనెగళ కురితు (అధావ వ్యవహారచిదండ ఆఱాయ్, ఉపాధ్యాయ మత్తు ముని-స ముచ్చరు సాధుగళ కురితు) [వచ్చులత్తం కుణది] వాత్సల్య మాచుత్తానే (సో!) అవనన్ను [వచ్చులభావచుదో!] వాత్సల్యభావచింద యుక్తనాద [సమ్మాదిష్టీ!] సమ్మగ్గష్టీయెందు [ముకేచవ్వో!] తిళచుకోళ్ళబేకు.

ಟೀಕೆ :- ಏಕೆಂದರೆ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಉಂಕೋತ್ತೀರ್ಣವಾದ ಒಂದು ಭಾಯಕಭಾವಮಯತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಸಮೃದ್ಧಿರ್ನಾಸ-ಭಾನ್ಯಾಸ ತನ್ಮೈವಾದನೆ ಅಭೇದಬ್ದಿಯಿಂದ ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ (ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ), ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರ್ಗವಶ್ವಲ ಎಂದರೆ ಹೊಕ್ಕಮಾರ್ಗದ ಕುರಿತು ಅತ್ಯಂತ ಪೀಠಿಯುಳ್ಳವನಿದ್ದಾನೆ, ಅದುದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮಾರ್ಗದ ಅನುಪಲಭ್ಯಿಯಿಂದ ಆಗುವಂಥ ಬಂಧವಿಲ್ಲ ಅದರೆ ನಿರ್ಜರಯೇ ಇದೆ.

భావాభ్రం : వాళ్లుడ అభివృ టీతియ భావచిదే. యావ జీవను మోక్షమాగ్చరిపవాద తస్య స్వరూపద కురితు టీతియభ్రమనిద్వానే-అనురాగపుభ్రమనిద్వానే ఆవనిగే మాగ్దద అప్రాప్తియింద ఆగువంథ బంధవు ఆగువుదిల్ల, ఆదరే కమ్మగాళు స్వాదవిత్తు లాదురిపోగుత్తపే ఆదక్కగి నిజచేయే ఆగుత్తదే.

ಈಗ ಪ್ರಭಾವನೆ ಗುಣದ ಗಾಥಾಸೂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,—

ಯಾವನು ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ 'ಸಾಧು'ತ್ಯಾಗಿಗೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯಮಾಡುವನು।

ಅವನು ವಾತ್ಸಲ್ಯಭಾವವುಳ್ಳ ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾಗಿಹನೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ॥೨೬॥

* అనుష్టలబ్ది = ప్రత్యక్ష జల్లాదిరుచుదు; అభూతః అప్రాత్మ.

ವಿಜ್ಞಾರಹಮಾರೂಧೋ ಮಣೋರಹಪಹೇನು ಭವ್ಯಾ ಜೋ ಚೇದಾ |
ಸೋ ಜಿಣಣಾಣಾಪಹಾಚಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಟೀ ಮುಣೇದಪ್ಪೋ ||೨೫೪||

ವಿದ್ಯಾರಥಮಾರೂಧಃ ಮನೋರಥಪಥೇಷು ಭ್ರಮತಿ ಯಶ್ಚೈತಯಿತಾ
ಸ ಜಿನಜ್ಞಾನಪ್ರಭಾವೀ ಸಮ್ಮಾನಿಷಿಜ್ಞಾನತವ್ಯಃ ॥೨೫೬॥

ಯತೋ ಹಿ ಸಮುಗ್ವಷ್ಟಿ: ಟಂಕೋತ್ತಿಂದ್ರೇ ಕಳ್ಳಾಯಕಭಾವಮಯತ್ವೇನ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಸಮಸ್ತಶಕ್ತಿಪ್ರಬೋಧೇನ ಪ್ರಭಾವಜನನಾತ್ಮಭಾವನಾಕರಿ, ತತೋರ್ವಸ್ಯ ಜ್ಞಾನಪ್ರಭಾವನಾರ್ಥಪ್ರಕಷ-ಕರ್ತೋರ್ವಸ್ಯ ನಾಸ್ಯಿ ಬಂಧಃ, ಕಿಂತು ನಿರ್ಜರ್ವವ ।

गोप्ता - २३८

గాధాభ్ర :- [జో చేదా] యావ బీతయితను [విజ్ఞారహమారూథో] విధ్యరూపద రథదల్లి ఆరూథనాగి (-హత్రి) [ముణోరహపకేసు] మనస్సేయి రథద మాగసదల్లి (భూనరూపద రథవు నడేయువ మాగసదల్లి) [భమ్మ] బ్రమణే మాదుత్తానే [సో] అవనన్న [జిణణాణబకాపీ] జనేంధు భగవంతర భూనద వృథావనే మాదువంధ [సమ్మాదిట్టీ] సమ్మగ్నష్టియిందు [ముణేదప్పో] తిళదుకొళ్ళబేరు.

ಟೀಕೆ :- ಏಕೆಂದರೆ ಸಮ್ಮಗ್ನಿಪ್ಪಿಯು ಒಂಕೋತ್ತೀರ್ಣವಾದ ಒಂದು ಭ್ರಾಹ್ಮಕಭಾವಮಯತೆಯ ಕಾರಣವಾಗಿ ಭ್ರಾಹ್ಮದ ಸಮಸ್ತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಕಂಪಿಸಿಸುವ-ವಿಕಸಿತಗೊಳಿಸುವ-ಹರಡುವುದರ ಮುಬಾರಕರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವನೆಮಾಡುವವನಿದ್ದಾನೆ, ಅದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಭ್ರಾಹ್ಮದ ಪ್ರಭಾವನೆಯ ಅವಕಷಣಿಂದ (ಭ್ರಾಹ್ಮದ ಪ್ರಭಾವನೆ ಹಚ್ಚಿಸಬಿರುವುದರಿಂದ) ಅಗುಂಧ ಬಂಧವು ಅಗುಂಧಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ನಿರ್ಜರೆಯೇ ಅಗುಂಧದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಪ್ರಭಾವನೆಯ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುವುದು, ಉದ್ದೇಶಗೊಳಿಸುವುದು ಇತ್ತೂದಿಗಳಿವೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವನು ತನ್ನ ಭೂಮಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾದ ಅಭ್ಯಾಸದ ಮುಖಾಂತರ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ-ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾನೆ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಭಾವನೆಯ ಅಂಗವಿರುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೆ ಅಪ್ರಭಾವನೆಯಿಂದಾದ ಕರ್ಮಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ಕರ್ಮವು ಸೂದವಿತ್ತು ಉದ್ದೀಪಣೆಗೆ ತದೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ನಿರ್ಜರೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಗಾಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಪ್ರಭಾವನೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಜಿನಬಿಂಬವನ್ನು ರಥಾರೋಧಮಾಡಿ ಪಟ್ಟಣ, ಉಪವನ ವೋದಲಾದ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸಿ ವ್ಯವಹಾರ ಪ್ರಭಾವನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ, ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವ ಏದ್ದೂರೂಪದ (ಜ್ಞಾನರೂಪದ) ರಥದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತಸ್ವರೂಪ ವಿರಾಜಮಾನವುಂಡಿ

ಯಾವ ಚೇತಯಿತ ವಿದ್ಯಾರಥಾರಹಧನಾಗಿ ಮನೋರಥ ಪಥದಿ ಸಾಗುವನು ।

ಅವನು ಜಿನರಾಜಭಾನಪ್ರಭಾವಕರ ಸಮ್ಮಗ್ನಷ್ಟಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ॥೨೬॥

(ಮಂದಾಕ್ರಂತಂ)

ರುಂಧನ್ಯ ಬಂಧಂ ನವಮಿತಿ ನಿಜ್ಯಃ ಸಂಗತೋರ್ವಾಭಿರಂಗ್ಯಃ
ಆಗ್ನಧಂ ತು ಕ್ರಿಯಮುಪನಯನ್ಯಃ ನಿಜರೋಜ್ಞಂಭಣೆನಿಃ ।

ಮನಸ್ಸೆಯಲ್ಲ (ಭಾನರಳವದ) ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಾನೆ ಅವನು ಭಾನದ ಪ್ರಭಾವನೆಯಿಂದ ಕೊಡಿದ ಸಮ್ಮಗ್ರಾಷ್ಟಿಯಿದ್ದಾನೆ, ಅವನು ನಿಶ್ಚಯ ಪ್ರಭಾವನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಒಂಗೆ ಮೇಲಿನ ಗಾಢಗಳಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮಗ್ರಾಷ್ಟಿಯಾದ ಭಾನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯಂತಹ ಮೊದಲಾದ ಎಂಟು ಗುಣಗಳ ನಿಜರೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ಮಕ್ತುದ ಇತರ ಗುಣಗಳೂ ನಿಜರೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯನೆಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಥನವಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಂತಹ ಮೊದಲಾದಗುಣಗಳ ನಿಶ್ಚಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು (ಸ್ವಾತ್ಮಿತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು) ತೋರಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸಾರಾಂಶವು ಹೀಗಿದೆ— ೧) ಯಾವ ಸಮ್ಮಗ್ರಾಷ್ಟಿಯಾದ ಜೀವನು ತನ್ನ ಭಾನ-ಶ್ರದ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಂತಹ ಭಯದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಚ್ಯಾತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಸಂಶಯಯುಕ್ತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯಂತಹಗುಣವಿರುತ್ತದೆ. ೨) ಯಾವನು ಕರ್ಮಾಫಲದ ಇಚ್ಛೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ದಾಗೂ ಇತರ ವಸ್ತುಧರ್ಮಗಳ ಇಚ್ಛೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನಿಗೆ ನಿರ್ಬಾಂಕೃತ ಗುಣವಿರುತ್ತದೆ. ೩) ಯಾವನು ವಸ್ತುಧರ್ಮಗಳ ಕುರಿತು ಗ್ರಾಹಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅವನಿಗೆ ನಿರ್ವಚಿತಕ್ಕ ಗುಣವಿರುತ್ತದೆ. ೪) ಯಾವನು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೂರಣಗಾರುವುದಿಲ್ಲ, ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ, ಅವನಿಗೆ ಅಮೂರ್ಧವ್ಯಕ್ತಿ ಗುಣವಿರುತ್ತದೆ. ೫) ಯಾವನು ಆತ್ಮನನ್ನು ಶುದ್ಧ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಯುಕ್ತಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅವನಿಗೆ ಉಪಗೂಡನ ಗುಣವಿರುತ್ತದೆ. ೬) ಯಾವನು ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಚ್ಯಾತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮನನ್ನು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅವನಿಗೆ ಸ್ವತಿತರಣಗುಣವಿರುತ್ತದೆ. ೭) ಯಾವನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಕುರಿತು ಏಕೇಷವಾದ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನಿಡುತ್ತಾನೆ, ಅವನಿಗೆ ವಾಕ್ಯಲ್ಪಗುಣವಿರುತ್ತದೆ. ೮) ಯಾವನು ಆತ್ಮನ ಭಾನಗುಣವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ-ಪ್ರಕಟ ಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಭಾವನೆಗುಣವಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳು ಅವುಗಳ ಪ್ರತಿಪಕ್ಷಿಯಾದ ದೋಷಗಳಿಂದ ಯಾವ ಕರ್ಮಬಂಧವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಅದನ್ನು ಆಗಗೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಈ ಗುಣಗಳ ಸದ್ಯಾವದಲ್ಲಿ ಬಾರಿತ್ರಮೋಹದ ಉದಯರೂಪವಾದ ಹಂಕೆ ಮೊದಲಾದವಗಳು ಪ್ರಪಟಿಸಿದರೂ ಅವುಗಳ (ರಂರಾದಿಗಳ) ನಿಜರೆಯೇ ಆಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ, ಹೆಣಡಾಗಿ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಬಂಧವನ್ನಂತೂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆಯಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದೆ.

ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳ ಪ್ರಣಾಲೀಯಲ್ಲಿ ಜಾರಿತ್ರಮೋಹದ ಉದಯದ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಸಮ್ಮಗ್ರಾಷ್ಟಿಗೆ ಯಾವ ಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳಿದ ಅದನ್ನು ನಿಜರೆಯ ರೂಪವೆಂದೇ (-ನಿಜರೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿಯೇ) ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಏಕೆಂದರೆ ಸಮ್ಮಗ್ರಾಷ್ಟಿಗೆ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲು ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮದ ಉದಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕರ್ಮವು ಉದುರಿಯೋಗುತ್ತದೆ; ಅವನಿಗೆ ಆ ಕರ್ಮದ ಪ್ರಭುತ್ವದ ಅಭಾವವಿರುವುದರಿಂದ ಆದು ಭಾವಿ ಬಂಧರೂಪವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅದರೆ ನಿಜರೆಯ ರೂಪವೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವನೇ ಮನುಷ್ಯನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಹಣವನ್ನು ಕೈಗಡಿಸಬಾಗಿ ತಂದಿದ್ದರೆ

ವಂಡಿತ್ಯ ಸಂಪೂರ್ಣ

ಸಮೃದ್ಧಿಷ್ಠಿ! ಸ್ವಯಮಂತಿರಸಾದಾದಿಮಧ್ಯಾಂತಮುಕ್ತಂ
ಜ್ಞಾನಂ ಭೂತ್ಯ ನಟಿ ಗಗನಾಭೋಗರಂಗಂ ವಿಗಾಳ್ಯ ॥೧೯॥

ಅದರಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಮಹತ್ವವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಪರಮಾನಂದಲ್ಲಿ ಆ ಹಣಿಂದ ಏನಾದರೂ ಕಾಯಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿದ್ದರೇ ಅದನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮೊದಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಪ್ರಕಾರ ನಿಯಮಿತ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಹಿಡುತ್ತಾನೆ; ನಿಯಮಿತ ಸಮಯವು ಬರುವವರಿಗೆ ಆ ಹಣವು ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದರ ಕುರಿತು ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಮನುಷನಿಗೆ ಆ ಹಣದ ಬಂಧನವಿಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಅದರ ಒಡೆಯನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟುಹಿಡ್ಡಿಟ್ಟೇಯೇ ಇದೆ ; ಇದೇ ಪ್ರಕಾರ ಜ್ಞಾನಿಯು ಕರ್ಮವಂಬಿ ಹಣವನ್ನು ಇತರರದೆಂದು ಮನ್ಸಸುತ್ತಾನೆ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಅದರ ಕುರಿತು ಮಹತ್ವವಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಉಪನಿಷತ್ತಿಯಿದ್ದರೂ ಅದು ನಿರ್ಜರಯಾಗಿ ಹೋದಂತೆಯೇ - ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ನಿಶ್ಚಯಿತ ಮೌದಲಾದ ಎಂಟು ಗುಣಗಳನ್ನು ವ್ಯವಹಾರನಯಿಸಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು—

೧) ಜಿವಚಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶಯ ಪಡೆದಿರುವುದು, ಭಯವು ಉತ್ಸ್ವವಾದರೂ ವ್ಯವಹಾರದರೆ ನಿಶ್ಚಯಿತ ಸಂಶಯದ ಕಡಲದಿರುವುದು, ಅದು ನಿಶ್ಚಯಿತತನವಿದೆ. ೨) ಸಂಸಾರ-ದೇಹ-ಭೋಗಗಳ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಪರಮಾತ್ಮದ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವ್ಯವಹಾರಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಿಂದ ಕಡಲದ ಇರುವುದು ಅದು ನಿರಾಂಕೃತನವಿದೆ. ೩) ಅಪವಿಶ್ರುತಿ, ದುರ್ಗಂಧ ಮೌದಲಾದ ವಸ್ತುಗಳ ನಿರ್ಮಿತುದಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಕುರಿತು ಗ್ರಾಹಿ-ಅಸ್ವಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆಳ್ಳಿದಿರುವುದು ಅದು ನಿರ್ವಿಚಿಕಿತ್ಸನವಿದೆ ೪) ದೇವ, ಗುರು, ಶಾಸ್ತ್ರ, ಲೋಕಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಅನ್ವಯತಾದಿಗಳ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥದ ಸ್ವರೂಪ-ಇತ್ಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಳತೆಯನ್ನಿಡಿರುವುದು, ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಶಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರವೃತ್ತಿಮಾಡುವುದು ಅದು ಅಮೂಲಧೃಷ್ಟಿಯಿದೆ. ೫) ಕರ್ಮೋದಯಿಸಿಂದ ಧರ್ಮಾತ್ಮರಲ್ಲಿ ದೋಷಗಳಿಂಟಾದರೆ ಅವನ್ನು ಗೊಳಿಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ವ್ಯವಹಾರಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೇಳೆಸುವುದು ಅದು ಉಪಗ್ರಹನ ಅಥವಾ ಉಪಬ್ಯಂಹಣಿವಿದೆ. ೬) ವ್ಯವಹಾರಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹುಟ್ಟತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಆತ್ಮನನ್ನು ಸ್ವಿತರಪದಿಸುವುದು ಅದು ಸ್ವಿತರಪಣಿವಿದೆ. ೭) ವ್ಯವಹಾರಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವವರಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೀತಿ ಮಾಡುವುದು ಅದು ವಾತ್ಸಲ್ಯವಿದೆ. ೮) ಹಲವಾರು ಉಪಾಯಗಳಿಂದ ವ್ಯವಹಾರ ಮೋಕ್ಷಮಾರ್ಗದ ಪ್ರಭಾವನೆ ಮಾಡುವುದು ಅದು ಪ್ರಭಾವನೆಯಿದೆ. ಹೀಗೆ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಪ್ರಾಧಾಸ್ಯವಾಗಿಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಎಂಟು ಗುಣಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಥನದಲ್ಲಿ ಆ ವ್ಯವಹಾರಸ್ವರೂಪದ ಗೋತ್ತಿಯಿದೆ. ಸಮೃದ್ಧಾಂಶರೂಪವಾದ ಪ್ರಮಾಣ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡೂ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿವೆ. ಸ್ವಾದ್ಯಾದಮತದಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿರೋಧವೂ ಇಲ್ಲ.

ಈಗ ನಿರ್ಜರಯ ಯಥಾರ್ಥಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಂಥ ಮತ್ತು ಹೋಸ ಕರ್ಮಗಳ ಬಂಧವನ್ನು ತಡೆದು ನಿರ್ಜರ ಮಾಡುವಂಥ ಸಮೃದ್ಧಿಯ ಒರಿಮಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಈ ನಿರ್ಜರಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ,—

ಶ್ರೋಽಕಾರ್ಥ : [ಇತಿ ನವಂ ಬಂಧಂ ರುಂಧನ್] ಹೀಗೆ ಹೇಸತಾದ ಬಂಧವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ ಮತ್ತು [ನಿಜಃಃ ಅಷ್ಟಾಭಿಃ ಅಂಗ್ರೇಃ ಸಂಗತಃ ನಿರ್ಜರಾ-ಲಾಜ್ಞಂಭಣೇನ ಪ್ರಾಗ್ರಂಧಂ ತು ಕ್ಷಯಂ ಉಪನಯನಾ] (ತಾನು) ತನ್ನ ಎಂಟು ಆಂಗಗಳಿಂದ ಯುಕ್ತನಾಗುವ ಕಾರಣವಾಗಿ ನಿರ್ಜರಯು

೯೫ ನಿರ್ಜರಾ ನಿಷ್ಪಾಂತಾ ।

ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಕಟ್ಟಿದ ಕರ್ಮಾಗಳನ್ನು ಸಷ್ಟುಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ [ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಃ] ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಃ ಜೀವನು [ಸ್ಯಯಂ] ಸ್ವತಃ [ಅತಿರಸಾತ್] ಅತಿರಸದಿಂದ (ನಿಜರಸದಲ್ಲಿ ಮತ್ತನಾಗಿ) [ಅದಿ-ಮಧ್ಯ-ಅಂತಮುಕ್ತಂ ಭೂನಂ ಭೂತ್ವಾ] ಅದಿ-ಮಧ್ಯ-ಅಂತಗ್ರಾಂದ ರಹಿತವಾದ (ಸರ್ವಾಘಾಟಕ, ಒಂದು ಪ್ರವಾಪರೂಪ, ಧಾರಾವಾಡಿ) ಭೂನರೂಪನಾಗಿ [ಗಗನ-ಅಭಿಋಗ-ರಂಗಂ ವಿಗಾಹ್ಯ] ವಿಸ್ತಾರರೂಪವಾದ ಆಕಾಶವೆಂಬ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅವಾಗಿಸೆ ಮಾಡಿ (ಭೂನರುಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಕಾಶಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿ) [ನಟಿ] ಸ್ವತ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಭಾವಾಧರ್ : ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಃ ಶಂಕಾದಿಗ್ರಾಂದಾಗುವ ಹೋಸ ಬಂಧವು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಾನು ಅವ್ಯಾಂಗ ಯುತ್ತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ನಿರ್ಜರಯ ಉದಯವಾಗಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಬಂಧದ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಧಾರಾಪ್ರವಾಹಿಯಾದ ಭೂನರೂಪದರಶವನ್ನು ಕುಡಿದು, ನಿಮ್ಮಲಾಂಗದ ಆಕಾಶವೆಂಬ ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ, ಹೀಗೆ ಯಾವನೋ ಮನುಷ್ಯನು ಮಧ್ಯ ಕುಡಿದು ಮತ್ತನಾಗಿ ನಾಟ್ಯರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ರಿಸುವಂತೆ ನರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆ : ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಃ ನಿರ್ಜರಯಾಗುತ್ತದೆ, ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಾವು ಹೇಳಿದ್ದಿರಿ; ಆದರೆ ಸಿದ್ಧಾಂತದಲ್ಲಿ ಗುಣಸ್ಥಾನಗಳ ಪ್ರಕಾರಿಕಯಲ್ಲಿ ಅವಿರತಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಃ ಮೊದಲಾದವರಿಗೆ ಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಘಾತಿಕರ್ಮಾಗಳ ಕಾರ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಘಾತಮಾಡುವುದಿರುವುದರಿಂದ ದರ್ಶನ, ಭೂನ, ಸುಖ, ಏಂತ್ರ-ಈ ಗುಣಗಳ ಘಾತವೂ ವಿಧ್ಯಮಾನವಿದೆ. ಚಾರಿತ್ರಮೋಹದ ಉದಯವು ಹೋಸದಾಗಿ ಬಂಧವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಒಂದುವೇಳೆ ಮೋಹದ ಉದಯದಲ್ಲಿ ಬಂಧವನ್ನು ಮನ್ಮಿಸಿದ್ದರೆ ಮಿಥ್ಯಾದ್ವಿತೀಃ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ-ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಗಳ ಉದಯವಿದ್ದರೂ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಏಕೆ ಮನ್ಮಿಸಲಿಕ್ಕಾಗೆದು ?

ಉತ್ತರ : ಬಂಧವಾಗುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯಾದಿಂದ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ-ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಗಳ ಉದಯವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ; ಮತ್ತು ಸಮ್ಮಗ್ರಹಿಃಗಂತೂ ಅವುಗಳ ಉದಯದ ಅಭಾವವಿದೆ. ಚಾರಿತ್ರಮೋಹದ ಉದಯದಿಂದ ಒಂದುವೇಳೆ ಸುಖಗುಣದ ಘಾತವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ-ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಗಳನ್ನು ಹೋರತುಪಡಿಸಿ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುವಂಥ ಇತರ ಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೋರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಘಾತಿಕರ್ಮಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಅಲ್ಪಸ್ತಿ-ಅನುಭಾಗವ್ಯಾಖ್ಯ ಬಂಧ ಹಾಗೂ ಉಳಿದ ಅಘಾತಿಕರ್ಮಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೂ ಹೀಗೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ-ಅನಂತಾನುಬಂಧೀ ಸಹಿತವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೆ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅನಂತನಂಸಾರಕ್ಯಂತೂ ಮಿಥ್ಯಾತ್ಮ-ಅನಂತಾನುಬಂಧಿಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ; ಅವುಗಳ ಅಭಾವವಾದನಂತರ ಪ್ರಾಣಃ ಅವುಗಳ ಬಂಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ಎಲ್ಲಿ ಭೂನಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ ಅಲ್ಲಿ ಇತರ ಬಂಧದ ಎಣಿಕೆಯನ್ನಾರು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ? ಮರದ ಬುಡವೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋದವೇಲೆ ಹಸಿರಲೆಗಳು ಆದೆಷ್ಟು ಸಮಯದವರೆಗಿರುತ್ತವೆ ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಅಥ್ಯಾತ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭೂನಿ-ಅಭೂನಿಯಾಗುವ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯೇ ಮುಖ್ಯ ಕಥನವಿದೆ. ಭೂನಿಯಾದನಂತರ ಯಾವ ಕೆಲವು ಕರ್ಮಗಳು ಉಳಿಬಿರುತ್ತವೆ ಅವು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ನಾಶವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಭೂನಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ದೃಷ್ಟಾಂತವನ್ನುವರ್ತೋಽಕಿಸಿ ಅರ್ಥವಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು-ದಾರಿದ್ದುದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಯಾವನೋ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನು ಒಂದು ಹುಲ್ಲಿನ ಗುಡಿಸಿಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದನು, ಭಾಗ್ಯೋದಯದಿಂದ ಸಿರಿ-ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾದ ಮಹಡಿ ಮನೆಯೇದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ಅದರೊಳಗೆ ವಾಸಿಸಲು ಹೋದನು. ಒಂದುವೇಳೆ ಆ ಮನೆಯೋಳಗೆ ಬಹು ದಿವಸಗಳಿಂದ ಕಷ-ಕಡ್ಡಿಯು

ವಂಡಿತ್ತು ಸಬ್ಬ ಇದ್ದೇ ಫಲಾಂಗಾಂಧಿಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ನಿರ್ಜರಾಪ್ರರೂಪಕಃ ಷಣ್ಮೇಣಿಕಃ ।

ತಂಬಿಹೋಗಿದ್ದರೂ ಯಾವ ದಿವಸ ಅವನು ಬಂದು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದನು ಆ ದಿನದಿಂದಲೇ ಅವನು ಆ ಮನೆಯ ಒಡೆಯನಾದನು, ಸಾಧನ-ಸಂಪತ್ತುಳ್ಳವನಾದನು. ಈಗ ಆ ಕಸ-ಕಟ್ಟಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದು ಸ್ವಚ್ಛಮಾಡುವುದಿದೆ, ಅದನ್ನು ಅವನು ಕ್ರಮದಿಂದ ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಗನುಸರಿಸಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾವಾಗ ಇಡೀ ಕಸ-ಕಟ್ಟಿಯೆಲ್ಲ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆ ಮನೆಯು ಉಜ್ಜಲವಾಗುತ್ತದೆ ಆಗ ಅವನು ಪರಮಾನಂದವನ್ನು ಅನುಭವಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಜ್ಞಾನಿಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೧೯||

ಟೀಕೆ :- ಹೀಗೆ ನಿರ್ಜರೆಯು (ರಂಗಮಂಟಪದಿಂದ) ಹೋರಗೆ ಹೋರಣಿಯೋಗುತ್ತದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಯಾವುದು ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಮಾಡಿತ್ತು ಆ ನಿರ್ಜರೆಯು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ತೋರಿಸಿ ರಂಗಮಂಟಪದಿಂದ ಹೋರಗೆ ಹೋರಣಿಯೋಗುತ್ತದೆ.

ಸಮೃದ್ಧವಂತ ಮಹಾತ್ಮ ದು:ಖ-ಸಂಕಟದಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯಸಮಭಾವದಿಂದಿರುವನು
ಅದರಿಂದ ಹೂಸಕಮೂಕಣ್ಣದೆ ವೋದಲುಕಟ್ಟಿದಕರ್ಮ ಉದುರುವುದು ತಾನು
ಘೋಣಂಗದಿಂಸುದರ್ಶನರೂಪನಾಗಿ ಜ್ಞಾನವರ್ಧಿಸಿ ನಿಜವ ಪಡೆಯುವನು
ಹೀಗೆ ಶಿವಮಾರ್ಗಸಾಧಿಸಿ ನಿತ್ಯನಂದರೂಪ ನಿಜಾತ್ಮನಲಿ ನೆಲೆಸುವನು

ಈ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಸಮಯಸಾರದ ಶ್ರೀಮದ್ ಭಗವತ್ಪುಂದಕುಂದಾಜಾಯ್ದೇವ ಪ್ರಣೀತ
ಶ್ರೀ ಸಮಯಸಾರ ಪರಮಾಗಮದ ಶ್ರೀಮದ್ ಅಷ್ಟಕಂದ್ರಾಜಾಯ್ದೇವ ಏರಚಿತ
ಆತ್ಮಬ್ರಾತಿಯೆಂಬ ಹಸರಿನ ಟೀಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಜರೆಯ ಪ್ರರೂಪನೆಮಾಡುವ
ಅರನೆಯ ಅಂಕವು ಸಮಾಪ್ತವಾಯಿತು.

